

Босна и Херцеговина
Министарство финансија и трезора

ПРЕГЛЕД
АКТИВНОСТИ
ДОНАТОРА
2011-2012

Форум за координацију донатора

Скраћенице	3
Сажетак	6
Преглед издвајања службене помоћи за развој (ODA) у Босни и Херцеговини	7
Сектори	10
Сектор образовања	11
Сектор здравства	19
Сектор добре управе и институционалне изградње	30
Сектор превенције и рјешавања сукоба, мира и безбједности	47
Сектор заштите околине	60
Сектор инфраструктуре	67
Сектор економског развоја и социјалне заштите	82
Сектор локалне управе	98
Сектор пољопривреде и шумарства	105
Међусобно повезани сектори	113
Профили донатора	122
Аустрија/Аустријска агенција за развој и сарадњу (ADC)	123
Република Чешка	125
Француска	128
Њемачка	130
Мађарска	133
Италија/Италијанска кооперација за развој (IC)	135
Јапан/Јапанска међународна агенција за сарадњу (JICA)	138
Амбасада Краљевине Холандије	140
Министарство спољних послова Краљевине Норвешке	143
Шпанија/Шпанска агенција за међународну развојну сарадњу (AECID)	146
Шведска/Шведска међународна агенција за развојну сарадњу (Sida)	148
Швајцарска/Швајцарска агенција за развој и сарадњу (SDC)	151
/Државни секретаријат за економске послове (SECO)	155
Уједињено Краљевство/Одсјек за међународни развој (UK/DFID)	158
Сједињене Америчке Државе/Америчка агенција за међународни развој (САД/USAID)	161
Европска банка за обнову и развој (EBRD)	164
Европска комисија (EC)	168
Европска инвестициона банка (EIB)	170
Фонд Уједињених нација за дјецу (UNICEF)	174
Развојни програм Уједињених нација (UNDP)	180
Свјетска банка	184
Закључци	185
Ограничења у Извјештају	186
Библиографија	

ACE	Пројекат координације и ефективности помоћи
ACIPS	Асоцијација Алумни Центра за интердисциплинарне постдипломске студије
ADA	Аустријска развојна агенција
ADC	Аустријска агенција за развој и сарадњу
AECID	Шпанска агенција за међународну развојну сарадњу
AP	Акциони план
APOSO	Агенција за предшколско, основно и средње образовање
BATA	Институт за акредитовање Босне и Херцеговине
BCA	Догодишњи споразум о сарадњи
BHMAC	Центар за уклањање мина у БиХ
BiH	Босна и Херцеговина
BIRN	Балканска регионална истраживачка мрежа
BHDCA	Дирекција за цивилно ваздухопловство БиХ
BMZ	Њемачко Савезно министарство за економску сарадњу и развој
CAPP	Програм партнерског грађанског заступања
CARDS	Помоћ Заједнице за обнову, развој и стабилизацију
CCI	Центри цивилних иницијатива
CCM	Државни механизам координације
CCSP	Центар за промоцију цивилног друштва
CCYI	Комисија за координацију питања младих
CDM	Механизам чистог развоја
CDS	Стратегија развоја БиХ
CEB	Развојна банка Савјета Европе
CEDAW	Одбор за уклањање дискриминације против жена
CEE	Средња и Источна Европа
CEEN	Мреже агенција за обезбјеђење квалитета у високом образовању у Средњој и Источној Европи
CEFTA	Средњоевропски уговор о слободној трговини
CFS	Школе по мјери дјетета
CHJ	Централна хармонизацијска јединица
CIP	Центар за информисање и признавање докумената из подручја високог образовања
CIPS	Систем за идентификацију и заштиту података грађана
CMS	Аутоматизовани систем управљања предметима
CoE	Савјет Европе
CoEM	Конференција министара образовања
CoM	Савјет министара
CPAP	Акциони план програма за државу
CRA	Регулаторна агенција за комуникације
CREDO	Конкурентски регионални економски развој
CRC	Конвенција о правима дјетета

CRS	Catholic Relief Services - Католичка помоћ
CS	Цивилно друштво
CSOs	Организације цивилног друштва
DAC	Комитет за развојну помоћ
DAW	Одсјек за унапређење положаја жена
DCA	Одсјек за развојне кредите
DCF	Форум за координацију донатора
DED	Deutscher Entwicklungsdienst
DEI	Дирекција за европске интеграције
DEMA	Данска агенција за управљање ванредним ситуацијама
DEP	Дирекција за економско планирање
DFID	Одсјек Владе Уједињеног Краљевства за међународни развој
DIA	Агенција за осигурање депозита Босне и Херцеговине
DNA	Овлаштено тијело за провођење пројеката механизма чистог развоја
DRG	Дијагностички повезане групе
EBRD	Европска банка за обнову и развој
EC	Европска комисија
ECAA	Европски заједнички ваздушни простор
ECD	Развој у раном дјетињству
ECRI	Европска комисија против расизма и нетолеранције
ECSEE	Енергетска заједница Југоисточне Европе
EEC	Европска енергетска заједница
EFSE	Европски фонд за Југоисточну Европу
EIB	Европска инвестициона банка
EIDHR	Европски инструмент за демократију и људска права
ENQA	Европска мрежа за обезбјеђење квалитета у високом образовању
e-SEE	Иницијатива 'Електронска Југоисточна Европа'
EOD	Уклањање експлозивних средстава
EP	Европско партнерство
EQF	Европски квалификациони оквир за цјеложивотно учење
ERDF	Европски фонд за регионални развој
ETF	Европска фондација за обуку
EU	Европска унија
EU/EC	Европска унија/Европска комисија
EUCORIN	Подршка EU провођењу програма прекограничне сарадње у оквиру IPA инструмента
EUFOR	Снаге Европске уније
EUPM	Полицијска мисија Европске уније
EUROSTAT	Канцеларија за статистику Европске уније
FARMA	Пројекат развоја тржишне пољопривреде
FIRMA	Побољшање интервенција за брзи напредак на тржишту
FAO	Организација Уједињених нација за

	пољопривреду и храну
FBiH	Федерација Босне и Херцеговине
FDIs	Директна страна улагања
FIAS	Савјетодавна служба за страна улагања
FIGAP	Фонд за имплементацију Gender акционог плана БиХ
FLEG	Провођење закона и управљање у области шумарства
FPA	Удружење за финансијско планирање
GAVI	Глобална алијанса за вакцине и имунизацију
GDP	Бруто домаћи производ
GEF	Глобални фонд за околину
GFATM	Глобални фонд за борбу против сиде, туберкулозе и маларије
GIS	Географски информатички систем
GIZ	Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit
GNI	Бруто домаћи приход
HEA	Агенција за развој високог образовања и обезбеђење квалитета
HJPC	Високи судски и тужилачки савјет БиХ
HPAI	Авијарна инфлуенца/птичја грипа
HR	Људска права
HRBA	Приступ заснован на људским правима
IBM	Интегрисано управљање границом
IBRD	Међународна банка за обнову и развој
IC	Италијанска кооперација
ICMP	Међународна комисија за нестала лица
ICT	Информациона и комуникациона технологија
IDA	Међународна асоцијација за развој
IDD	Јод дефицитарни поремећај
ICTY	Међународни кривични суд за бившу Југославију
IECD	Центри за рани раст и развој
IFC	Међународна финансијска корпорација
IFIs	Међународне финансијске институције
ILO	Међународна организација рада
IMAP	Програм интегрисаног противминског дјеловања
MMF	Међународни монетарни фонд
INQAAHE	Међународна мрежа агенција за обезбеђење квалитета у високом образовању
INSTRAW	Међународни институт за истраживање и обуку у области унапређења положаја жена
INTERPOL	Међународна криминалистичко-полицијска организација
IOM	Међународна организација за миграције
IPA	Инструмент за предприступну помоћ
IPAP	Индивидуални акциони план партнерства
IPARD	Инструмент предприступне помоћи Европске уније за рурални развој

IPF	Фонд за инфраструктурне пројекте
IPF-MW	Фонд за инфраструктурне пројекте-општински сектор
IPR	Право интелектуалног власништва
ISC	Међународни управни одбор
IT	Информациона технологија
ITF	Међународни фонд за деминирање и помоћ жртвама
JICA	Јапанска агенција за међународну сарадњу
JJ	Малољетничка правда
JSRS	Стратегија реформе сектора правде
KfW	Kreditanstalt für Wiederaufbau
KM	Конвертибилна Марка
KtK	Фондација Kvinna till Kvinna
LEAP	Локални акциони план заштите околине
LJR	Законодавна и реформа правосуђа
MAP	Акциони план за чланство у НАТО-у
MDGs	Миленијумски развојни циљеви
MIC	Општинска међународна сарадња
MICS	Истраживање вишеструких показатеља
MIPD	Вишегодишњи индикативни плански документ
MLF	Мултилатерални фонд за провођење протокола из Монтереала
MoCA	Министарство цивилних послова
MoCT	Министарство комуникација и транспорта
MoD	Министарство одбране
MoFT	Министарство финансија и трезора
MoFTER	Министарство спољне трговине и економских односа
MHRR	Министарство за људска права и избјеглице
MoJ	Министарство правде
MoS	Министарство безбједности
MoU	Меморандум о разумијевању
MSME	Микро, мала и средња предузећа
MTS	Систем обуке за јединице локалне самоуправе
NAC	Сјеверноатлантски савјет
NATO	Сјеверноатлантски савез
NDC	Нансен дијалог центар
NEAP	Државни акциони план за околину
NERDA	Регионална развојна агенција за сјевероисточну БиХ
NGOs	Невладине организације
NHQSa	Сјеверноатлантски савез, Штаб Сарајево
NOK	Норвешка круна
NLB	Нова Љубљанска банка
NVO	Невладина организација
ODA	Службена помоћ за развој
OECD	Организација за економску сарадњу и развој
OHR	Канцеларија високог представника и посебног представника ЕУ

OIA	Омладинска информативна агенција Босне и Херцеговине
ORF	Отворени регионални фонд
OSA	Безбједносно-обавјештајна агенција
OSCE	Организација за европску безбједност и сарадњу
PAR	Реформа јавне управе
PARCO	Канцеларија координатора за реформу јавне управе
PFM	Управљање јавним финансијама
PfP	Партнерство за мир
PIFC	Стратегија јавне унутрашње финансијске контроле
PIMIS	Информатички системи за управљање јавним инвестицијама
PJI	Програм јавних инвестиција
RBB	Регулаторни одбор жељезница
REDAH	Регионална развојна агенција за Херцеговину
REZ	Регионалне развојне агенције за регију Централна БиХ
RHDC	Регионални здравствени развојни центар
RS	Република Српска
SAA	Споразум о стабилизацији и придруживању
САД	Сједињене Америчке Државе
SALW	Малокалибарско оружје и лако наоружање
SAP	Процес стабилизације и придруживања
SCIA	Сектор за координацију међународне економске помоћи
SCRDP	Комисија за избјеглице и расељена лица БиХ
SDC	Швајцарска агенција за развој и сарадњу
SECO	Државни секретаријат за економске послове Швајцарске
SEE	Југоисточна Европа
SEEHN	Здравствена мрежа Југоисточне Европе
SEENET	Мрежа за сарадњу између Италије и Југоисточне Европе
SEETO	Транспортна опсерваторија за Југоисточну Европу
SERC	Државна регулаторна комисија за електричну енергију
SHC	Шведски хелсиншки одбор
Sida	Шведска међународна агенција за развојну сарадњу
SIFEM	Швајцарски инвестициони фонд намијењен тржиштима у развоју
SIPA	Државна агенција за истраге и заштиту
SIPPO	Швајцарски програм намијењен промовисању извоза
SIS	Стратегија социјалне укључености
SIVA	Корпорација за индустријски развој Норвешке
SMEs	Мала и средња предузећа
SPPD	Стратешко планирање и развој јавних

	политика
SSPACEI	Сектор за стратешка планирања, координацију помоћи и европске интеграције
TB	Туберкулоза
TIR	Међународни транзитни систем за превоз робе у друмском саобраћају
UK	Уједињено Краљевство
UN	Уједињене нације
UNDAF	Оквир Уједињених нација за помоћ у развоју
UNDP	Развојни програм Уједињених нација
UNEP	Програм Уједињених нација за околину
UNESCO	Организација Уједињених нација за образовање, науку и културу
UNFCCC	Оквирна конвенција Уједињених нација о промјени климе
UNFPA	Популациони фонд Уједињених нација
UNICEF	Фонд Уједињених нација за дјецу
UNIDO	Организација Уједињених нација за индустријски развој
UNIFEM	Развојни фонд Уједињених нација за питања жена
UNIFEM CEE	Канцеларија Развојног фонда Уједињених нација за питања жена за Централну и Источну Европу
UNSCR	Резолуција Савјета безбједности Уједињених нација
UNV	Волонтери Уједињених нација
UWWT	Третман отпадних вода у урбаним подручјима
USAID	Америчка агенција за међународни развој
USD	Амерички долар
VET	Средње стручно образовање и обука
WB	Свјетска банка
WBIF	Инвестициони оквир за Западни Балкан
WHO	Свјетска здравствена организација
WTO	Свјетска трговинска организација
WUS	Свјетски универзитетски сервис
WWTP	Постројење за третман отпадних вода

Извјештај *Преглед активности донатора 2011-2012* припремило је Министарство финансија и трезора/Сектор за координацију међународне економске помоћи, у сарадњи са представницима институција Босне и Херцеговине и донаторима у БиХ, члановима Форума за координацију донатора (DCF).

Преглед активности донатора пружа свеобухватне информације и анализу текуће донаторске помоћи, коју су DCF чланови усмјерили у Босну и Херцеговину, као и њихове будуће активности. Информације и статистички подаци, представљени у *Извјештају*, заснивају се на финансијским подацима о пројектима/програмима, које су чланови Форума за координацију донатора унијели у DCF базу података, истраживачком раду, као и одговорима на упитнике, достављеним од стране институција Босне и Херцеговине и донатора у БиХ.

Преглед активности донатора одражава интерес Босне и Херцеговине и међународне заједнице да размјене знања и пронађу начине на које ће удружити активности на промоцији друштвено-економског развоја у БиХ и представља инструмент за унапређење сарадње и развој партнерских односа између институција БиХ и донатора у БиХ.

Министарство финансија и трезора је претходних година припремало *Преглед активности донатора* уз финансијску подршку донатора (DFID и Sida), док је *Преглед активности донатора 2011-2012* Министарство самостално припремило, што представља добар примјер одрживе изградње капацитета у Институцијама БиХ.

Извјештај *Преглед активности донатора 2011 - 2012* даје свеобухватан преглед пројеката и програма, финансираних од стране DCF чланова, као и преглед стања у оквиру десет сектора у БиХ и **обухвата период јануар 2011 - 31. јули 2012. године.**

DCF чланови су у **2011. години** издвојили **€541,36 милиона** за Босну и Херцеговину, од чега **€171,26 милиона у облику грантова, а €370,10 милиона у облику кредита**. Издвајања Службене помоћи за развој (ODA) у 2011. години показују велики пад у односу на претходни период. Највећи удио ODA у 2011. години усмјерен је у Сектор инфраструктуре, Сектор економског развоја и социјалне заштите и Сектор здравства.

DCF чланови су **до 31. јула 2012. године** издвојили **€443,68 милиона** за Босну и Херцеговину, од чега **€176,31 милион у облику грантова, а €267,37 милиона у облику кредита**. Структура улагања по секторима у првих седам мјесеци 2012. године је веома слична структури из 2011. године.

У извјештајном периоду, *кредите* су обезбједиле три највеће међународне финансијске институције, EIB, EBRD и Свјетска банка, као и билатерални донатор, Њемачка. Истовремено, код билатералних донатора примјетан је тренд поступног смањивања директне билатералне подршке и њено усмјеравање кроз помоћ Европске уније. Шпанија/ AECID, UK/DFID и Холандија окончале су своје активности и затвориле канцеларије у БиХ у 2011. години, док ће Аустрија/ ADC до краја 2013. године постепено окончати директну билатералну техничку помоћ. Форуму за координацију донатора се у току 2012. године придружила Република Словенија.

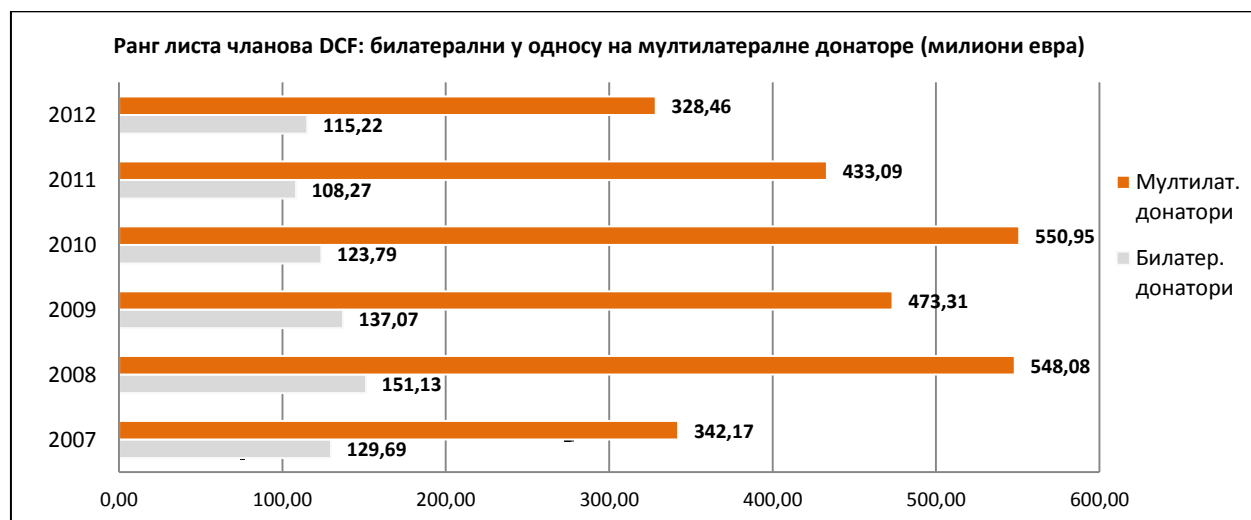
На крају, Министарство финансија и трезора захваљује се представницима институција Босне и Херцеговине и DCF члановима на активном учешћу у припреми Извјештаја *Преглед активности донатора 2011 – 2012*.

Чланови Форума за координацију донатора (DCF) у **2011. години** издвојили су за Босну и Херцеговину **€541,36 милиона**, од чега €171,26 милиона у облику грантова, а €370,10 милиона у облику кредита. Издвајања ODA у 2011. години показују велики пад у односу на претходни период. У поређењу са 2010. годином, дошло је до смањења у укупној ODA помоћи за €133,37 милиона, при чему су грантови увећани за €8,58 милиона, а кредити смањени за €141,96 милиона.

Закључно са **31. јулом 2012.** године, укупна издвајања чланова DCF-а у свих десет сектора износила су **€443,68 милиона**¹, од чега €176,31 милиона у облику грантова а €267,37 милиона у облику кредита.

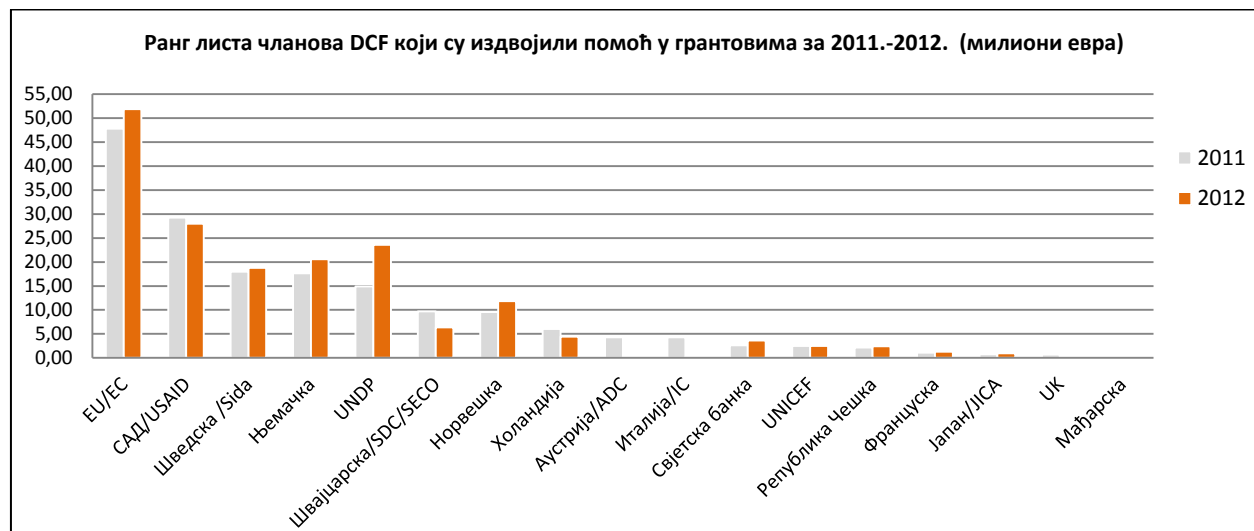

Сљедећи графикон даје упоредни преглед ODA издвајања билатералних и мултилатералних чланова DCF-а у периоду од 2007 до 2012 године. Од укупног износа ODA-е за 2011. годину, билатерални донатори издвојили су €108,27 милиона (20%), а €433,09 милиона (80%) издвојили су мултилатерални донатори, укључујући међународне финансијске институције. Сличан тренд забиљежен је и у 2012. години, при чему су €115,22 милиона (26%) ODA-е обезбједили билатерални, а €328,46 милиона (74%) мултилатерални донатори.

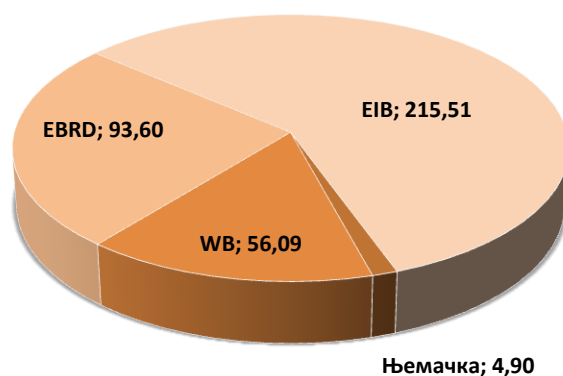
¹ Подаци за 2012. годину не дају пуну слику Службене помоћи за развој (ODA) јер извјештај обухвата пројекте унесене до 31. јула 2012. године.

Наредни графикон даје ранг листу чланова DCF-а према њиховим издвајањима у облику грантова за 2011 и 2012 годину. EU/EC, САД/USAID, Шведска/Sida, Њемачка и UNDP су обезбједили највеће износе помоћи у облику грантова у 2011. години, а слиједе их Швајцарска/SDC/SECO, Норвешка, Холандија, Аустрија, Италија/IC и Свјетска банка.

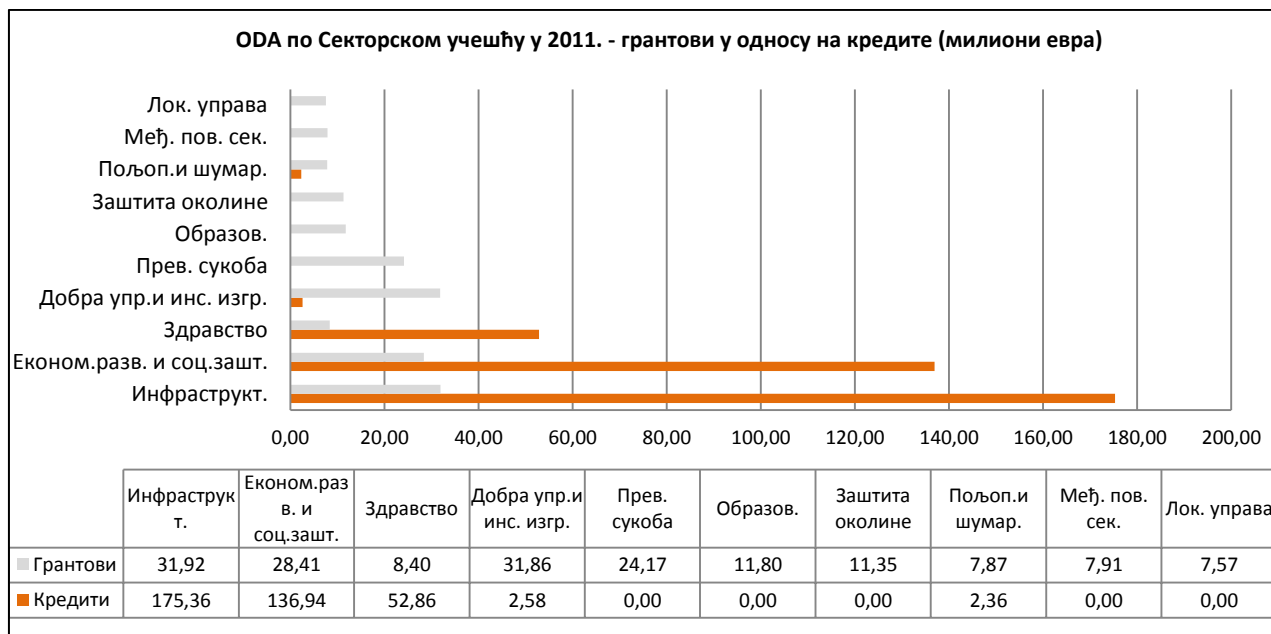
Шпанија/AECID и Аустрија/ADC су у 2011. години затвориле своје канцеларије у Босни и Херцеговини, а Аустрија/ADC ће постепено окончати директну билатералну техничку помоћ до 2013. године. UK/DFID и Холандија су своје активности окончале са крајем 2011. године. Ова четири донатора су у 2011. години заједно обезбједили око 2% од укупних издвајања у облику грантова.

Издавања DCF чланова у облику кредита у 2011. (милиони евра)

У 2011 и 2012 години кредите су обезбједиле три највеће међународне финансијске институције, EIB, EBRD и Свјетска банка, као и билатерални донатор, Њемачка. Кредити EIB-а усмјерени су у секторе инфраструктуре, здравства и економског развоја и социјалне заштите. Кредити EBRD су првенствено подржавали секторе економског развоја, инфраструктуре и пољопривреде док су кредити Свјетске банке били намијењени секторима економског развоја и инфраструктуре. Њемачка је усмјерила кредите у Сектор инфраструктуре – за унапређење водоснабдијевања и збрињавања отпадних вода, подручја производње и снабдијевања енергијом, те транспорта и складиштења.

Наредни графикон, са прегледом издвајања донатора/финансијских институција по секторима указује да су у 2011. години највиши удио међународне помоћи добили сектори инфраструктуре, економског развоја и социјалне заштите, а потом сектори здравства, добре управе и институционалне изградње, превенције и рјешавања сукоба, мира и безбједности, образовања, пољопривреде и шумарства, Међусобно повезани сектори и локална управа.

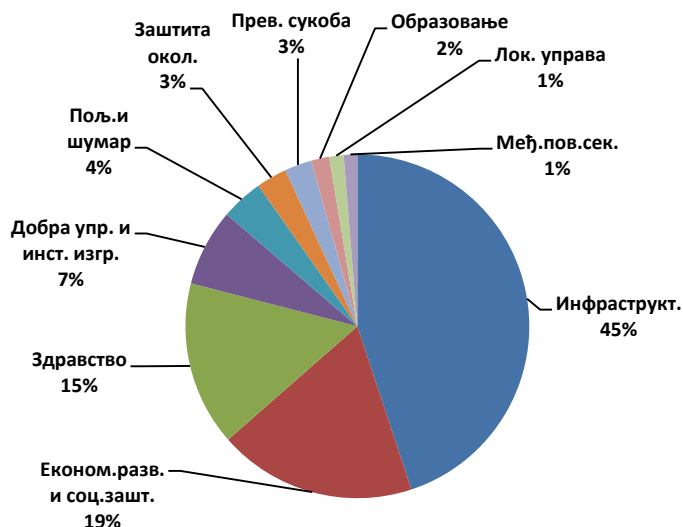

У наредним графиконима рангиран је секторски удио ODA-е у 2011 и 2012 години исказан у процентима. Највиши проценат ODA-е у 2011. години издвојен је за потребе инфраструктуре (39%), потом за Сектор економског развоја и социјалне заштите (31%), док је најмање средстава било издвојено за Сектор локалне управе и Међусобно повезаних сектора. Исти тренд је настављен и у 2012. години, када је највећи проценат ODA-е издвојен за инфраструктуру (45%), потом за економски развој и социјалну заштиту (19%), док је најмање средстава поново било издвојено за локалну управу и Међусобно повезане секторе.

Удио ODA-е по секторима у 2011. години (%)

Удио ODA-е по секторима у 2012. години (%)

- I. Сектор образовања
- II. Сектор здравства
- III. Сектор добре управе и институционалне изградње
- IV. Сектор превенције и рјешавања сукоба, мира и безбједности
- V. Сектор заштите околине
- VI. Сектор инфраструктуре
- VII. Сектор економског развоја и социјалне заштите
- VIII. Сектор локалне управе
- IX. Сектор пољопривреде и шумарства
- X. Међусобно повезани сектори

Чланови DCF-а активни у Сектору у 2011-2012	ЕУ/ЕС, САД/USAID, Швајцарска/SDC/SECO, Аустрија, Норвешка, UNICEF, Јапан/JICA, Република Чешка, Француска, Мађарска.
Остале кључне међународне организације	Савјет Европе (СоЕ); Организација за безбједност и сарадњу у Европи (OSCE); Канцеларија високог представника и посебног представника ЕУ (OHR); Организација Уједињених нација за образовање, науку и културу (UNESCO); Европска фондација за обуку (ETF).
Кључни партнери међу институцијама власти	Министарство цивилних послова БиХ; ентитетска, кантонална министарства образовања и Одсјек за образовање Владе Брчко дистрикта БиХ; просвјетно-педагошки заводи; Агенција за развој високог образовања и осигурање квалитета; Агенција за предшколско, основно и средње образовање; Центар за информисање и признавање докумената из подручја високог образовања; Ректорска конференција БиХ; Конференција министара образовања у БиХ; образовни савјети; Институт за образовање одраслих Републике Српске, Завод за запошљавање РС.
Укупна издвајања DCF чланова за потребе Сектора у 2011. и 2012.	2011: €11,80 милиона све у облику грантова 2012: €7,54 милиона све у облику грантова
Законски оквир и секторске стратегије	Законски оквир и секторске стратегије (усвојене у 2011-2012 години) <i>Основе квалификационог оквира за цјеложивотно учење на нивоу БиХ; Закон о измјенама и допунама Закона о високом образовању у РС; РС Закон о научно-истраживачкој дјелатности и технолошком развоју; РС Закон о измјенама и допунама Закона о образовању одраслих; РС Закон о измјенама и допунама Закона о предшколском васпитању и образовању; РС Закон о измјенама и допунама Закона о средњем образовању и васпитању; РС Закон о професионалној рехабилитацији, обуци и запошљавању лица са инвалидитетом; Закон о високом образовању за Херцеговачко-неретвански кантон; БиХ Стратегија учења о предузетништву у образовним системима у Босни и Херцеговини 2012.-2015. са Акционим планом; Акциони план за имплементацију Стратегије културне политике у Босни и Херцеговини; Стратегија за изједначавање могућности за лица са инвалидитетом у Федерацији Босне и Херцеговине 2011-2015.</i> Раније усвојен законски оквир и секторске стратегије² <i>Оквирни закон о високом образовању у Босни и Херцеговини; Закон о измјенама и допунама Оквирног закона о високом образовању у Босни и Херцеговини; Оквирни закон о предшколском образовању и Оквирни закон о основном и средњошколском образовању у Босни и Херцеговини; Оквирни закон о средњем стручном образовању и обуци у БиХ; Стратешки правци развоја образовања у БиХ са планом имплементације 2008–2015; Стратегија за предшколско образовање у БиХ; Стратегија за развој стручног образовања (VET) у БиХ за период 2007–2013; Седам кључних стратегија и смјерница за имплементацију Болоњског процеса; Стратегија за развој науке у Босни и Херцеговини 2010-2015 и Акциони план за провођење стратегије; Мапа пута и Акциони план за укључивање БиХ у ЕУ програме цјеложивотног учења и млади у акцији (до 2013);</i>
Координација рада донатора	Донатори су позивани на састанке секторске радне групе које су организовали Конференција министара образовања БиХ и Министарство цивилних послова БиХ. Агенција за развој високог образовања и осигурање квалитета координише активности донатора у области реформе високог образовања, путем сопственог тијела за координацију. UNICEF је организовао неформалне састанке координације међународних организација које су активне у области образовања. Донатори активни у Сектору редовно учествују на тромјесечним састанцима Форума за координацију донатора које организује Министарство финансија и трезора / Сектор за координацију међународне економске помоћи.

² За више информација о стратегијама можете посјетити:

http://www.donormapping.ba/index.php?option=com_content&view=article&id=227&Itemid=389

Преглед

Сектор образовања састоји се од сљедећих области: основног, средњег и високог образовања, постдипломског образовања, образовне политике и административног управљања; објекта намијењених за едукацију и обуке; обуке наставника и истраживања у области едукације.

Образовање, као једно од основних права човјека, у Босни и Херцеговини представља један од најважнијих фактора за остварење дугорочног економског развоја. У складу са наведеним, дугорочне активности у Сектору образовања усмјерене су на унутрашње усклађивање образовног система у БиХ, његово прилагођавање ЕУ моделу образовања као и унапређењу образовног система да може испунити услове економије и тржишта рада у Босни и Херцеговини.

Период 2011-2012 обиљежен је различитим нивоом напретка који је остварен у појединачним сегментима Сектора образовања: предшколском, основном, средњем и високом образовању. Најзначајније активности које су се у том контексту одвијале у периоду 2011-2012 обухватиле су израду законодавства и стратешког оквира у Босни и Херцеговини, којим су дефинисани БиХ стандарди у складу са стандардима и захтјевима ЕУ у области образовања и обуке.

Савјет министара БиХ је у марту 2011. године усвојио *Основе квалификационог оквира за цјеложивотно учење на нивоу БиХ*.³ Оквир је заснован на Европском квалификационом оквиру (ЕКО или EQF), који служи као инструмент за превођење националних квалификација у складу са Европским, у циљу олакшавања мобилности радника и ученика широм ЕУ и омогућио њихово цјеложивотно учење⁴. Такође, *Основе квалификационог оквира за цјеложивотно учење на нивоу БиХ*⁵ представљају први документ намијењен за све нивое образовања у БиХ и предуслов су за израду Квалификационог оквира БиХ, којим ће се дефинисати уједначено кориштење и примјена стандарда у области образовања, знања, квалификација, надлежности и сертификација приправника и одраслих у званичним процесима учења.

Савјет министара БиХ је у марту 2012. године усвојио *Стратегију учења о предузетништву у образовним системима у Босни и Херцеговини 2012-2015 и Акциони план*⁶, као стратешки оквир за стицање предузетничких вјештина и знања⁷. Стратегија и Акциони план се односе на све нивое образовања (основно, средње и високо образовање), као и на неформално образовање одраслих. Главни циљ Стратегије је стицање предузетничких вјештина у оквиру образовних система и унапређење знања о предузетничком начину размишљања у БиХ, јачање људских потенцијала, и стварање конкурентне економије ослоњене на мала и средња предузећа, која би требала омогућити одржив економски раст Босне и Херцеговине и њене ЕУ перспективе.

Може се примијетити да иако је постигнут значајан напредак у Сектору образовања у претходном периоду, имплементација реформског процеса у области образовања још увијек остаје као изазов у БиХ.

Активности донатора у 2011 и 2012 години

Чланови Форума за координацију донатора (DCF) активни у Сектору образовања у 2011-2012 су ЕУ/ЕС, САД/USAID, Швајцарска/SDC/SECO, Њемачка, Аустрија/ADC, Норвешка, UNICEF, Јапан/JICA, Република Чешка, Француска, Мађарска.

Водећи донатори у Сектору образовања у 2011. години су САД/USAID, са издвајањем од €3,86 милиона, ЕУ/ЕС са издвајањем од €1,95 милиона и Аустрија/ADC која је издвојила €1,66 милиона. За њима слиједе Швајцарска/SDC/SECO, Норвешка, UNICEF, Њемачка, Јапан/JICA, Република Чешка и Француска.

³Службени гласник БиХ бр. 31/11 и њихова допуна у Службеном гласнику БиХ бр. 39/12

⁴За више информација посјетите линк: http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-policy/eqf_en.htm

⁵Основе квалификационог оквира за цјеложивотно учење на нивоу БиХ (доступно на локалном језику):

http://www.mcp.gov.ba/org_jedinice/sektor_obrazovanje/dokumenti/strateski_doc/Archive.aspx?template_id=19&pageIndex=1

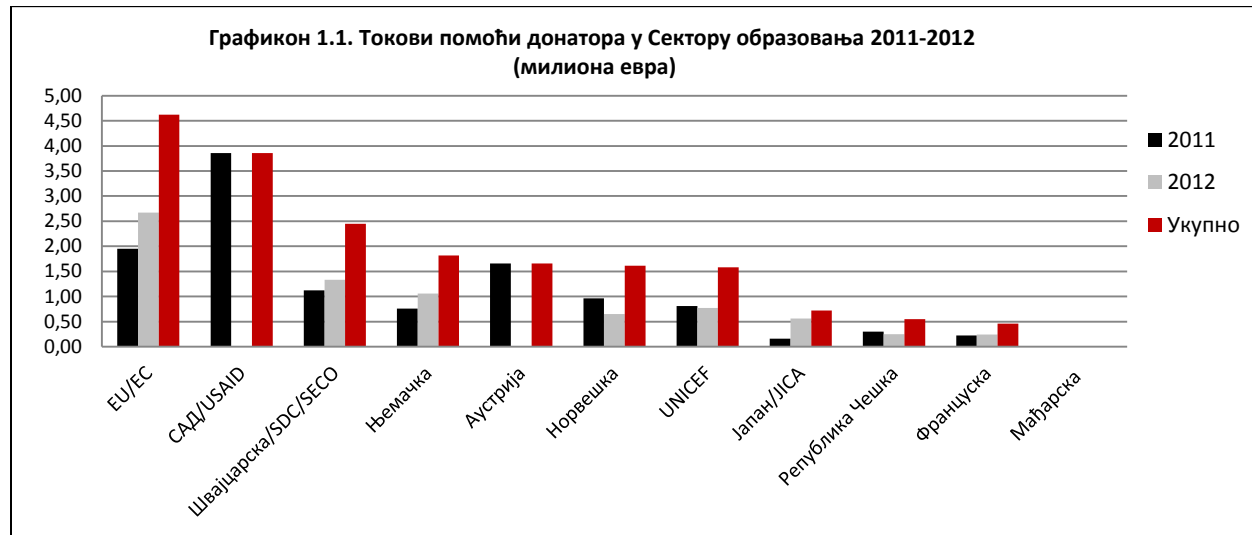
⁶Службени гласник БиХ бр. 31/12

⁷Стратегија учења о предузетништву у образовним системима у Босни и Херцеговини 2012.-2015. (доступно на локалном језику):

http://www.mcp.gov.ba/org_jedinice/sektor_obrazovanje/dokumenti/strateski_doc/Archive.aspx?template_id=19&pageIndex=1

Водећи донатори у Сектору образовања у првој половини 2012. године су EU/EC са издвајањем од €2,67 милиона, Швајцарска/SDC/SECO са издвајањем од €1,33 милиона и Њемачка са издвајањем од €1,06 милиона, иза којих слиједе UNICEF, Норвешка, Јапан/JICA, Република Чешка, Француска и Мађарска.

Донатори су у 2011 и 2012 години средства за Сектор издвајали искључиво у облику грантова.

Укупна издвајања чланова DCF-а за Сектор образовања износила су €11,8 милиона евра у 2011. години, а у првој половини 2012. године износила су €7,54 милиона. Међутим, очекује се да би за овај сектор до краја 2012. године могла бити издвојена додатна средства.

Графикон 1.2. показује да су у 2011. години евидентирани највећи износи који су усмјерени у Сектор образовања. Укупна издвајања у 2011. години удвостручена су у односу на 2008. годину (више за €5,83 милиона у поређењу са 2008. годином, за €4,25 милиона у поређењу са 2009. годином и за €3,32 милиона у поређењу са 2010. годином). Овај графикон указује да Босна и Херцеговина, уз подршку EU/EC као водећег донатора, проводи активности које би требале кроз унапређење образовања створити услове за развој конкурентније економије са већим стопама запошљавања и у складу са приоритетима дефинисаним у „Стратегији Европа 2020“.⁸

За овај Сектор је у 2011. години издвојено 2% од укупних ODA средстава и до данас у 2012. години, 2% од укупних ODA средстава

⁸ За више информација посјетите линк: http://ec.europa.eu/europe2020/europe-2020-in-a-nutshell/priorities/index_en.htm

Подршка јачању законских и институционалних оквира

Подршку јачању законског и институционалног оквира у Сектору образовања пружале су EU/EC, САД/USAID, Швајцарска/SDC/SECO, Аустрија/ADC, Норвешка, UNICEF и OSCE⁹.

САД/USAID су у 2011. години започели имплементацију пројекта *Активност партнерство за иновације у БиХ*, која одржава успостављање одрживих Бизнис и иновационих центара (BICs) у БиХ, заснованих на јавно-приватном партнерству. Бизнис и иновациони центри требају побољшати ефикасност и конкурентност малих и средњих предузећа (МСП) кроз кориштење информационо комуникационих технологија (ICT), и пружити прилике за запошљавање и samozapoшљавање младим људима путем унапређења њихових вјештина и стручности. Пројекат користи ICT технологије за унапређење развоја и конкурентности МСП-а у 6 сектора: производњи алата, обраде дрвета, пољопривреди, туризму, текстилној индустрији и логистици.

Помоћ **EU/EC** у Босни и Херцеговини фокусирана је на јачање образовног система, као једног од стратешких циљева. У складу са тим, подршка EU/EC је усмјерена на имплементацију Основа квалификационог оквира за БиХ и на унапређење активности унутар три образовне агенције на нивоу БиХ¹⁰. Такође, имплементацијом новог пројекта *Јачање капацитета за развој људских ресурса у БиХ*, јачају се кадровски капацитети и повећава ефикасност тржишта рада путем институционалног и стратешког развоја концепта цијеложивотног учења, у циљу пружања подршке свеукупном развоју друштва и промовисању економске и друштвене кохезије¹¹. Овај пројекат такође подржава планирање политика образовања заснованих на резултатима путем побољшања система образовне статистике како би се испунили међународни стандарди и закони (OECD, EUROSTAT и ILO).

Аустрија/ADC је већ неколико година укључена у стварање функционалног и ефикасног система за развој политике и осигурање квалитета у високом образовању као и јачање капацитета у истраживачкој дјелатности и технолошком развоју Министарства цивилних послова.¹² Велики дио подршке усмјерен је на високо и стручно образовање и обуку, која ће већим дијелом бити имплементирана до краја 2013. године, од када Аустрија/ADC планира почети нови начин пружања подршке кроз Инструменте за предприступну помоћ.

UNICEF је наставио да сарађује са БиХ властима на унапређењу квалитета предшколског, основног и средњошколског образовања.

Организација за безбједност и сарадњу у Европи (**OSCE**) је већ дуги низ година активна у области образовања у БиХ. У претходном периоду, OSCE је подржавала унапређење законодавства у области образовања у БиХ, професионални развој инспектора образовања и континуирано провођење принципа доброг управљања у пет кантона у ФБиХ и у РС. OSCE је такође представила и имплементира *Индекс за инклузију*, са фокусом на унапређење самоодрживости и сарадње међу школама уз активно учешће друштвене заједнице, те је подржала удружења директора школа на нивоу БиХ за добијање чланства у *Европској асоцијацији директора школа (ESHA)*¹³, као и изградњу капацитета управе у школама као и БиХ Агенције за предшколско, основно и средње образовање.¹⁴

Реформа предшколског, основног и средњег образовања

Донатори активни у области реформе предшколског, основног и средњег образовања у 2011-2012 су EU/EC, УСА/USAID, Швајцарска/SDC/SECO, Њемачка, Аустрија/ADC, Норвешка, UNICEF, Јапан/JICA, Француска и OSCE.

⁹ OSCE није чланица DCF-а.

¹⁰ Агенција за развој високог образовања и осигурање квалитета (HEA), Агенција за предшколско, основно и средње образовање (AFE), и Центар за информисање и признавање докумената у подручју високог образовања (CIP).

¹¹ За више информација посјетите: <http://www.hrd-bih.eu/index.php/en/>

¹² За више информација о овом пројекту посјетите: <http://www.ncp.ba/ba/o-nama.aspx>

¹³ За више информација посјетите линк: <http://www.eshs.org/>

¹⁴ За више информација посјетите линк: <http://www.oscebih.org/Default.aspx?id=3&lang=EN>

Напредак је забиљежен у областима предшколског и основног образовања у БиХ, у којима су успостављени стандарди за предшколске институције, директоре и педагоге. Деветогодишњи програм рада се имплементира у већини школа широм земље. UNICEF пропaгира већи упис дјеце у предшколско образовање, промовише примјену најбољих искустава из праксе, пружа подршку у настојању да се прошири примјена предшколског образовања широм земље. Стандарди за предшколске учитеље, педагоге и руководиоце предшколских институција развијени су и дистрибуирани свим надлежним институцијама на ентитетском и кантоналном нивоу. Резултат је повећан број дјеце која похађају предшколске установе (од 6% у 2006. до 13% у 2011) и већа политичка посвећеност/подршка. UNICEF је подржао укључивање Ромске дјеце у предшколско образовање, као и имплементацију програма за њихову припрему за школовање.

У оквиру основног образовања, око 20% основних школа у земљи примјењује неке од усвојених стандарда. Такође, 15% свих основних школа у БиХ било је укључено у пројекте инклузије и међукултуралног образовања, који су обухватили око 70,000 дјеце. Базе података о дјеци уписаној у основне школе успостављене су у 23 општине.

У оквиру средњошколског образовања, UNICEF је подржавао БиХ Агенцију за предшколско, основно и средњошколско образовање, у дефинисању 10 кључних компетенција. *Life-skills* обука укључена је у програме рада 17% средњих школа у БиХ.

У периоду 2011-2012, **OSCE** је наставио са активностима на оптимизацији школске мреже са циљем да се побољша доступност и ефикасност основног образовања у БиХ као и са активностима на реформи наставног плана и програма те подизања свијести националних мањина БиХ у основним школама.

Стручно образовање и обука

Донатори активни у области стручног образовања и обуке (VET) у 2011-2012 су EU/EC, Швајцарска/SDC/SECO, Њемачка и Аустрија/ADC.

EU/EC је у периоду 2011-2012 наставила са имплементацијом пројекта *Подршка стручном образовању и обуци (VET) у БиХ – 4*, који пружа подршку институционалној изградњи и изградњи капацитета у Систему стручног образовања и обуке у Босни и Херцеговини. Такође, EU/EC подржала је активности на успостављању међусекторске радне групе на нивоу БиХ, која ће радити на даљем унапређењу Основа националног квалификационог оквира за цјеложивотно учење у БиХ. EU/EC је позитивно оцијенила процјену VET наставних планова и програма, сада у примјени у свим школама у БиХ, које је израдило Одјељење за средње стручно образовање Агенције за предшколско, основно и средње образовање БиХ (АПОСО).

Овај Пројекат ће припремити нацрт Мапе пута и акциони план за систематску реформу Стручног образовања и обуке (VET) укључујући свеобухватну имплементацију модуларног наставног плана и програма у стручним школама у БиХ. Педагошка документација ће такође бити ревидирана и препоруке ће бити обезбјеђене за њено прилагођавање према модуларним наставном плану и програму.

Њемачка је у периоду 2011-2012 подржавала сегмент стручног образовања и обуке у Босни и Херцеговини кроз GIZ-ов пројекат *Подршка образовању одраслих* у сарадњи са **Швајцарском/SDC/SECO**. Најважнији резултати пројекта су увођење иновативног, интерактивног и партиципативног образовања одраслих и Принципа цјеложивотног учења, као и подизање свијести о наведеном путем медија у Босни и Херцеговини.

Швајцарска/SDC/SECO, путем *Пројекта неформално образовање и образовање одраслих* такође подржава развој неформалног образовања за одрасле и промовише образовање усклађено са потребама тржишта рада и пружа обуку у одабраним економским секторима.

Аустрија/ADC је у априлу 2011. године започела нови регионални пројекат *Грађевинска академија у ЈИ Европи* који има за циљ да ојача практично стручно образовање грађевинских професија у БиХ, Хрватској и Србији.

Реформа високог образовања

Донатори активни у области реформе високог образовања у периоду 2011-2012 су ЕУ/ЕС, Аустрија/ADC, Норвешка, Република Чешка и Француска.

У марту 2011. године Савјет министара БиХ је усвојио *Основе националног квалификационог оквира за цјеложивотно учење у БиХ*, чиме је направљен значајан корак напријед у имплементацији реформе високог образовања.

Кроз имплементацију пројекта *Реформа финансирања високог образовања*, **ЕУ/ЕС** подржава успоставу ефикасног и дјелотворног квалитетног образовног система у Босни и Херцеговини, у складу са европским трендовима и стандардима, преко примјене економичног планирања расподјеле јавних средстава за високо образовање.

Француска подржава размјену студената међу универзитетима у Француској и Босни и Херцеговини, те је за ту сврху у 2011. години обезбиједила 16 дугорочних и у 2012. години 3 краткорочне стипендије.

Република Чешка пружа подршку БиХ студентима са пуним стипендијама за четворогодишњи студиј, мастер и докторат. У последње двије школске године, 34 студента су добила пуне стипендије, за период од двије до пет година, зависно од програма студирања на универзитетима у Републици Чешкој.

Образовне установе и образовање наставника (прије ступања у службу и током службе)

Донатори активни у области образовних установа и образовања наставника у периоду 2011-2012 су ЕУ/ЕС, САД/USAID, Аустрија/ADC, Норвешка, Мађарска и UNICEF.

У периоду 2011-2012 **ЕУ/ЕС** је почела имплементацију пројекта *Развој стандарда и критерија за школску инфраструктуру*. Главни циљ пројекта је унапређење квалитета образовања и обуке у БиХ, који се примјењује у модерним процесима и стандардима учења преко развоја модела "child-friendly" школе и његове практичне примјене у БиХ.

Осим тога, ЕУ је у сарадњи са Италијом/ИС наставила финансирати пројекат Европских регионалних магистарских студија из демократије и људских права у Југоисточној Европи. Овај пројекат ће такође бити подржан од оба партнера током 2012-2013. године.

Мађарска је у јануару 2012. године почела имплементирати пројекат *Нове методе образовања за одрживи развој у Босни и Херцеговини*. Циљ пројекта је израда методологије образовања у области образовања о заштити околине у Кантону Тузла. НВО која имплементира пројекат је већ припремила осам поглавља публикације (од укупно 48 поглавља) који ће бити преведени и прилагођени, а биће израђена још 2 поглавља у складу са локалним потребама. Такође, у оквиру пројекта је планирана обука за 30 наставника и одгајатеља из области заштите околине.

У периоду 2011-2012, **UNICEF** је подржавао инклузију, међукултурално, основно и предшколско образовање, као и усавршавање животних вјештина и компетенција.

Главни пројекти у Сектору образовања наведени су у наредној табели:

Назив пројекта	Донатор/финансијска институција	Укупна вриједност пројекта (милиони евра)
Унапређење културног разумијевања у БиХ (заједнички програм UN-a-MDG-Фонд, Шпанија)	UNDP, UNICEF	5,71
Активност партнерство за иновације у БиХ	САД/USAID	3,58
Програм запошљавања и задржавања младих (заједнички програм UN-a -MDG- Фонд, Шпанија)	UNDP, UNICEF	3,45
Програм запошљавања младих (YEP)	Швајцарска/SDC/SECO	2,73
Подршка образовању одраслих	Њемачка/GIZ, Швајцарска /SDC/SECO	2,71
Подршка високом образовању у БиХ 2005-2007 и 2008-2010	Аустрија/ADC	1,78
Реформа финансирања високог образовања	EU/EC	1,47
Основно образовање	UNICEF	1,46
Реформа стручног образовања и обуке VET IV	EU/EC	1,43
Јачање капацитета у БиХ за развој људских ресурса	EU/EC	1,18
Европски регионални магистарски студиј из демократије у Југоисточној Европи	EU/EC	1,07
Основно образовање II	UNICEF	1,04
Модернизација информатичких наставних планова и програма у БиХ Фаза 2	Јапан/JICA	1,02

Сви пројекти су доступни у бази података Форума за координацију донатора– <http://db.donormapping.ba/default.aspx>

Законски оквир и секторске стратегије усвојене у 2011-2012 години

Савјет министара БиХ је у **марту 2011. године** усвојио *Основе квалификационог оквира за цјеложивотно учење на нивоу БиХ*, као референтну вриједност за све нивое образовања у БиХ. Квалификациони оквир треба бити надале разрађен док се не постигне успостављање система који ће БиХ компанијама омогућити приступ квалификованој радној снази као и олакшати мобилност БиХ радне снаге на тржишту рада у ЕУ, што је и коначни циљ реформског процеса.

*Закон о измјенама и допунама Закона о средњем образовању и васпитању РС*¹⁵ и *Закон о измјенама и допунама Закона о високом образовању у РС*¹⁶ су усвојени у **јулу 2011. године**. Тренутно не постоји закон о високом образовању у Федерацији Босне и Херцеговине, али је почетком 2012. године Федерално Министарство образовања и науке започело израду Нацрта стратешких смјерница за развој високог образовања у ФБиХ, за период 2012-2022.

У **децембру 2011. године**¹⁷ у Републици Српској су усвојена три закона, *Закон о научно-истраживачкој дјелатности и технолошком развоју у РС*, *Закон о измјенама и допунама Закона о образовању одраслих*¹⁸ и *Закон о измјенама и допунама Закона о предшколском васпитању и образовању*¹⁹.

У **априлу 2012. године**²⁰ у Републици Српској је усвојен *Закон о професионалној рехабилитацији, обуци и запошљавању лица са инвалидитетом*.

У **марту 2012. године** Херцеговачко – неретвански кантон усвојио је *Закон о високом образовању*²¹. Кантони Посавски и Босанско-подрињски усвојили су законе о стручном образовању и обуци. Међутим, Средњобосански кантон још увијек треба усвојити Закон о високом образовању.

¹⁵ Службени гласник Републике Српске бр. 104/11

¹⁶ Службени гласник Републике Српске бр. 104/11

¹⁷ Службени гласник Републике Српске бр. 6/12

¹⁸ Службени гласник Републике Српске бр. 1/12

¹⁹ Службени гласник Републике Српске бр. 1/12

²⁰ Службени гласник Републике Српске бр. 37/12

Савјет министара БиХ усвојио је *Стратегију учења о предузетништву у образовним системима у Босни и Херцеговини 2012-2015 са Акционим планом*, док је Парламент Федерације БиХ усвојио Стратегију за изједначавање могућности за лица са инвалидитетом 2011–2015. Народна скупштина Републике Српске је у **јулу 2012. године** усвојила *Закон о научно-истраживачкој дјелатности и технолошком развоју*, док Федерално Министарство образовања и науке у сарадњи са признатим стручњацима финализира припрему Стратегије о научно-истраживачкој дјелатности и технолошком развоју за ФБиХ за период 2012-2022.

Координација рада донатора

Донатори су током 2011 и 2012 године наставили активно учешће како у званичним, тако и у полуформалним састанцима, у циљу размјене информација у Сектору образовања, Министарство цивилних послова БиХ организовало је и водило састанке секторске радне групе, са водећим локалним и међународним интересним актерима у Сектору образовања. Након дугог застоја у раду, Конференција министара образовања (CoEM) је од марта 2012. године започела са редовним састанцима, који имају за циљ да унаприједи координацију у Сектору образовања у БиХ.

Донатори који су активни у Сектору образовања такође редовно учествују на састанцима Форума за координацију донатора (DCF) које организује Министарство финансија и трезора /Сектор за координацију међународне економске помоћи

У организацији UNICEF-а, донатори у БиХ, представници амбасада (САД, Холандије, Норвешке и Шведске), као и представници USAID, OSCE, Фонда отвореног друштва и НВО-а, присуствовали су периодичним неформалним састанцима за размјену информација, а у циљу усаглашавања заједничких порука о свеобухватном квалитету образовања, које су презентирале на састанку ЕУ Амбасадора као и на састанку Савјета за имплементацију мира за БиХ.

Сви учесници су исказали потребу за успоставом боље формалне координације на нивоу БиХ.

Будуће активности

Домаћи и страни актери који су активно укључени у секторским активностима дијеле слична мишљења у погледу потребних унапређења која требају да се проведу унутар Сектора укључујући усклађивање законодавства; изградњу капацитета образовних институција и законодавних институција на свим нивоима власти БиХ; јачање веза између образовања и рада; основно образовање (предшколско, основно, средње образовање); формално и неформално образовање одраслих као и признавање ове врсте образовања на тржишту рада; стручно образовање; цјеложивотно учење; образовну инфраструктуру; реформу обуке наставника прије ступања у службу; унапређење наставних планова и програма заснованих на резултатима.

У предстојећим годинама, Босна и Херцеговина мора да унаприједи провођење Болоњског процеса и Основе квалификационог оквира за БиХ, као и да фокусира своје напоре према побољшању предшколског, основног и средњошколског образовања. У наредном периоду активности требају бити усмјерене на увођење свеобухватног образовања за сву дјецу, укључујући и дјецу са инвалидитетом и Ромску дјецу.

Прилагођавање према захтјевима тржишта рада од кључне је важности за Босну и Херцеговину. Тренутно су остварена нека побољшања у овом пољу, конкретно у области стручног образовања и предузетничког учења.

Сви релевантни актери сложили су се да, иако се реформски процеси у Сектору образовања у БиХ одвијају у складу са приоритетима из Европског партнерства, они напредују полако тако да убудуће Босна и Херцеговина у циљу остварења добрих резултата мора примијенити усклађен, ефикасан и убрзан приступ реформи образовања.

²¹ Службени гласник Херцеговачко-неретванског кантона бр. 4/12

Чланови DCF-а активни у Сектору у 2011-2012	EIB, UNDP, Свјетска банка, Швајцарска/SDC/SECO, EU/EC, Њемачка, UNICEF, Република Чешка, Италија/IC, Француска.
Остале кључне међународне организације	Свјетска здравствена организација (WHO); Популациони фонд Уједињених нација (UNFPA); Међународна организација за миграције (IOM); Глобални фонд за борбу против AIDS-а, туберкулозе и маларије (GFATM); Глобални савез за вакцине и имунизацију (GAVI).
Кључни партнери међу институцијама власти	Министарство цивилних послова; Министарство здравства ФБиХ; Министарство здравља и социјалне заштите РС; Одсјек за здравство и остале услуге Брчко дистрикта БиХ; кантонална министарства здравства; фондови здравственог осигурања; заводи за јавно здравство; Државна регулаторна агенција за радијациону и нуклеарну безбједност; Агенција за лијекове и медицинска средства у БиХ.
Укупна издвајања DCF чланова за потребе Сектора у 2011 и 2012	2011: €61,27 милиона - €8,40 у грантовима и €52,87 у кредитима 2012: €68,70 милиона - €17,27 у грантовима и €51,43 у кредитима
Законски оквир и секторске стратегије	Законски оквир и секторске стратегије (усвојене у 2011 и 2012 години) <i>ФБиХ Закон о евиденцијама у области здравства; Закон о измјенама и допунама Закона о здравственом осигурању у ФБиХ; Закон о социјалној заштити у РС; Закон о здравственој заштити у Брчко дистрикту БиХ; Закон о стоматолошкој дјелатности у ФБиХ; ФБиХ Закон о измјенама и допунама Закона о заштити особа са менталним поремећајима; Стратегија за одговор на HIV/AIDS у Босни и Херцеговини 2011-2016; Оквирна политика унапређења раног раста и развоја дјеце у Босни и Херцеговини; Стратегија за превенцију, третман и контролу малигних неоплазми 2012-2020 у ФБиХ; Политика за унапређење раног раста и развоја дјеце у ФБиХ; Акциони план за борбу против злоупотребе дроге у ФБиХ 2012-2013; Политика за унапређење раног раста и развоја дјеце у Републици Српској 2011-2016; Акциони план за јачање основних капацитета за ефикасно провођење међународних здравствених прописа у Босни и Херцеговини 2011-2013.</i> Раније усвојени законски оквир и секторске стратегије²² <i>Закон о здравственој заштити у ФБиХ; Закон о заштити становништва од заразних болести у РС; Закон о трансплантацији људских ткива и ћелија у РС; Стратегија примарне здравствене заштите 2006.; Државна стратегија за надзор над опојним дрогама, спречавање и сузбијање злоупотребе опојних дрога у БиХ; Државна стратегија за превенцију и борбу против HIV/AIDS-а 2004-2009; Стратегија за одрживу елиминацију јод дефицитарних поремећаја у БиХ; Политика у области инвалидности у БиХ; План приправности и контроле пандемијске инфлуенце у БиХ; Резолуција о политици здравља за све грађане БиХ; Политика лијекова и медицинских средстава у Босни и Херцеговини; Стратешки план развоја здравства у ФБиХ за период 2008-2018; Стратегија за унапређење сексуалног и репродуктивног здравља и права у ФБиХ 2010-2019; Стратегија развоја здравства Брчко дистрикта БиХ за период 2008-2013; документ Активности за интеграцију здравственог сектора Босне и Херцеговине у ЕУ.</i>
Координација рада донатора	Конференција министара у Сектору здравства дјелује као стално савјетодавно и координационо тијело у области здравства. Најзначајније под-секторске радне групе су Државни механизам координације у области HIV/AIDS-а и туберкулозе у Босни и Херцеговини, те Међуагенцијски координациони комитет за питања имунизације. Не постоји званична координациона група за цијели Сектор. Донатори активни у овом Сектору редовно учествују на кварталним састанцима Форума за координацију донатора у организацији Министарства финансија и трезора/Сектора за координацију међународне економске помоћи. Донатори такође учествују и на разним неформалним <i>ad-hoc</i> билатералним и мултилатералним састанцима.

²² За више информација о стратегијама посјетите:

http://www.donormapping.ba/index.php?option=com_content&view=article&id=76:donor-mapping-report&catid=37:dcf-articles

Преглед

Сектор здравства састоји се из следећих подручја: политике здравства и административног управљања; основне и примарне здравствене заштите; инфраструктуре примарне здравствене заштите; основне прехране; контроле заразних болести; контроле туберкулозе, образовања у области здравства; обуке и истраживања; медицинских услуга; лијечничког образовања и репродуктивног здравља и контроле сексуално преносивих болести укључујући HIV/AIDS.

Одговорност за Сектор здравства у Босни и Херцеговини подијељена је између различитих нивоа власти, тј. БиХ Министарства цивилних послова/Сектора здравства, Министарства здравства ФБиХ и Министарства здравства и социјалне заштите РС и Одсјека за здравство и остале услуге у Влади Брчко дистрикта.

Министарство цивилних послова БиХ/Сектор здравства има координишућу улогу и одговорно је за формирање основних принципа на основу којих здравствени систем БиХ функционише, усклађивање планирања и координисање активности у области здравства на међународном нивоу. Оба ентитета, Федерација Босне и Херцеговине (ФБиХ) и Република Српска (РС), као и Брчко дистрикт, одговорни су за организовање, финансирање и пружање здравствених услуга. ФБиХ има децентрализовани здравствени систем који се састоји од Федералног министарства здравства и Федералног Завода здравственог осигурања и реосигурања, те десет кантоналних министарстава здравства и десет кантоналних завода здравственог осигурања. Здравствени систем РС је централизован и организован преко Министарства здравља и социјалне заштите РС и Фонда здравственог осигурања РС. Здравствени систем у Брчко дистрикту је такође централизован и њиме управља Одсјек здравства и Фонд здравственог осигурања, иако је значајни дио ресурса здравствене заштите финансиран из буџета Владе БД. Сложеност оваквог уређења Сектора здравства у БиХ је утицала на ефикасност система здравствене заштите у Босни и Херцеговини.

У том смислу, реформа здравства која је уз подршку донатора започела у Босни и Херцеговини прије десет година, има за циљ трансформисање здравственог система у сервис оријентисан на потребе пацијената, који ће омогућити једнак приступ здравственим услугама за све њене становнике, при чему ће се посебна пажња поклањати повратницима, младима и најугроженијим социјалним групама. Стога су оба ентитета покренула реформе широког обима у Сектору здравства у циљу повећања ефикасности Сектора, јачања финансијске одрживости и побољшања квалитета здравствене заштите.

Реформа Сектора здравства у периоду 2011-2012 године обухватила је паралелне реформске процесе, усклађивање реформи здравствених система који су у надлежности ентитета и Брчко дистрикта као и наставак реформе здравственог система у оквиру Федерације БиХ и РС. Донатори активни у Сектору су се у том периоду посебно фокусирали на пружање подршке реформама примарне здравствене заштите, заштите менталног здравља и превенције/контроле HIV/AIDS-а, ТБ-а и других преносивих болести, развоју људских ресурса и стратешких докумената, као и јачању законских и институционалних капацитета. Заједнички напори представника БиХ институција и донаторске заједнице резултовали су припремом и усвајањем неколико закона и важних стратешких докумената, на свим нивоима власти.

Остварен је напредак у реформи здравства у Босни и Херцеговини и постигнута значајна побољшања у одређеним сегментима сектора на различитим нивоима даваоца услуга. Међутим, опште мишљење које дијеле и домаћи и страни учесници је да реформске активности у овом Сектору треба наставити све док коначни циљ не буде постигнут, а то је трансформација здравственог система у сервис оријентисан према потребама корисника, и који ће свим становницима омогућити једнак приступ здравственим услугама. При томе, посебна пажња у оквиру здравственог система треба бити усмјерена на дјецу, младе, повратнике и најрањивије друштвене групе, а систем ефикасан, одржив и усклађен са захтјевима ЕУ.

У складу са тим, будуће активности требале би се фокусирати на унапређење ефикасности и квалитета пружених здравствених услуга, финансијску одрживост јавног здравственог система и убрзање усклађивања законског оквира у Босни и Херцеговини са ЕУ легислативом (*acquis*).

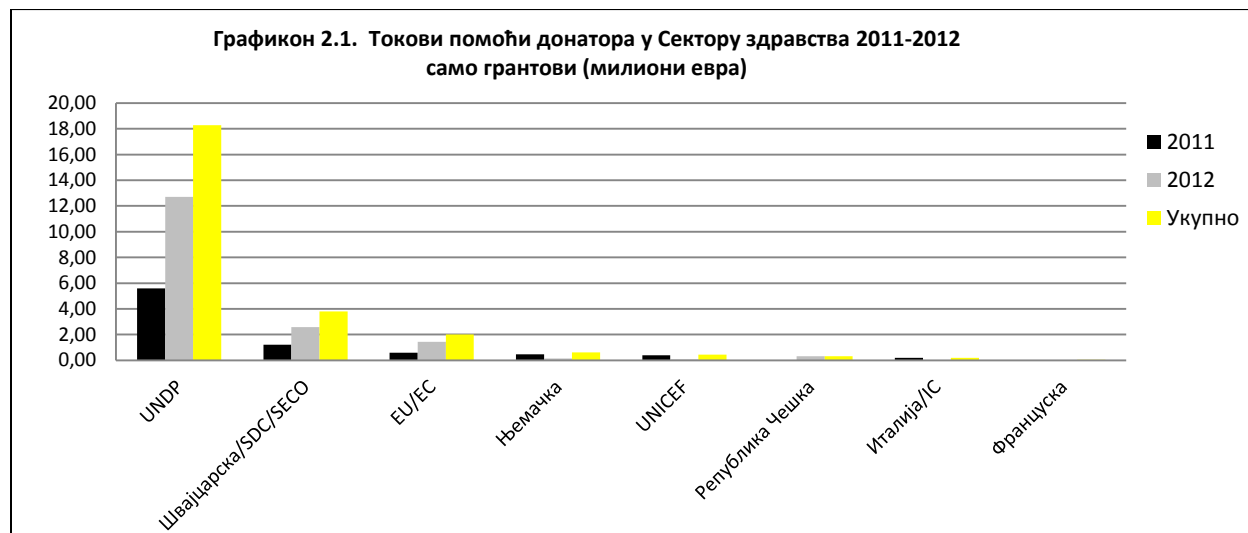
Активности донатора у 2011 и 2012 години

Чланови Форума за координацију донатора (DCF) који су активни у Сектору здравства у периоду 2011-2012 су Европска инвестициона банка (EIB), UNDP, Свјетска банка (WB), Швајцарска/SDC/SECO, EU/EC, Њемачка, UNICEF, Република Чешка, Италија/IC и Француска.

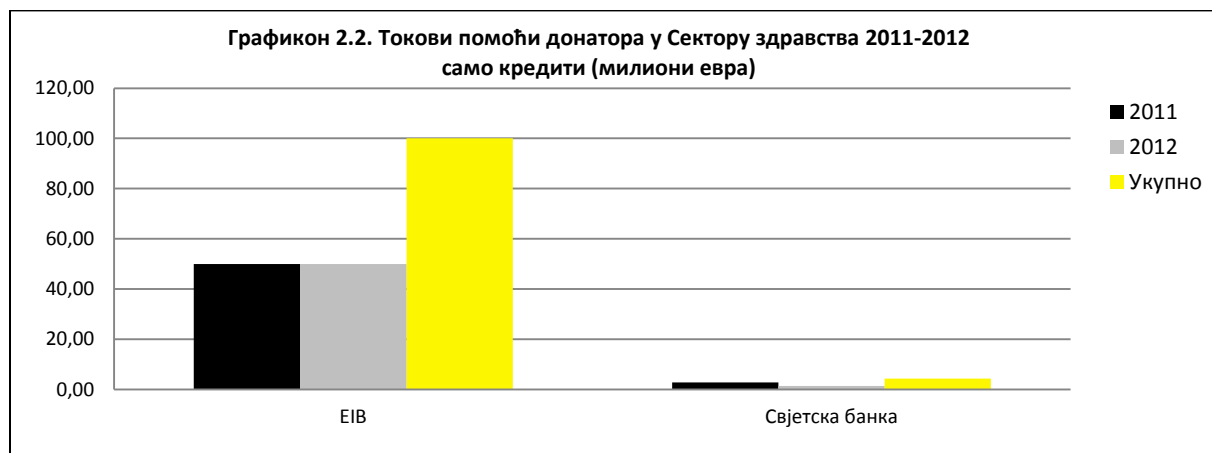
Организације које нису чланови DCF-а, а активне у Сектору здравства, су Свјетска здравствена организација (WHO), Међународна организација за миграције (IOM), Популациони фонд Уједињених нација (UNFPA), Глобални фонд за борбу против AIDS-а, туберкулозе и маларије (GFATM), Глобална асоцијација за вакцине и имунизацију (GAVI).

Највећи донатори/IFIs у Сектору здравства у 2011. години били су EIB, са издвајањем од €50 милиона и UNDP са издвајањем од €5,58 милиона, а слиједили су их Свјетска банка, Швајцарска/SDC/SECO, EU/EC, Њемачка, UNICEF, Италија/IC и Француска. **У првој половини 2012. године највећи донатори/IFIs** били су EIB, са издвајањем од €50 милиона и UNDP са издвајањем од €12,7 милиона, а слиједе их Швајцарска/SDC/SECO, Свјетска банка, EU/EC, Чешка Република, Њемачка, UNICEF и Француска.

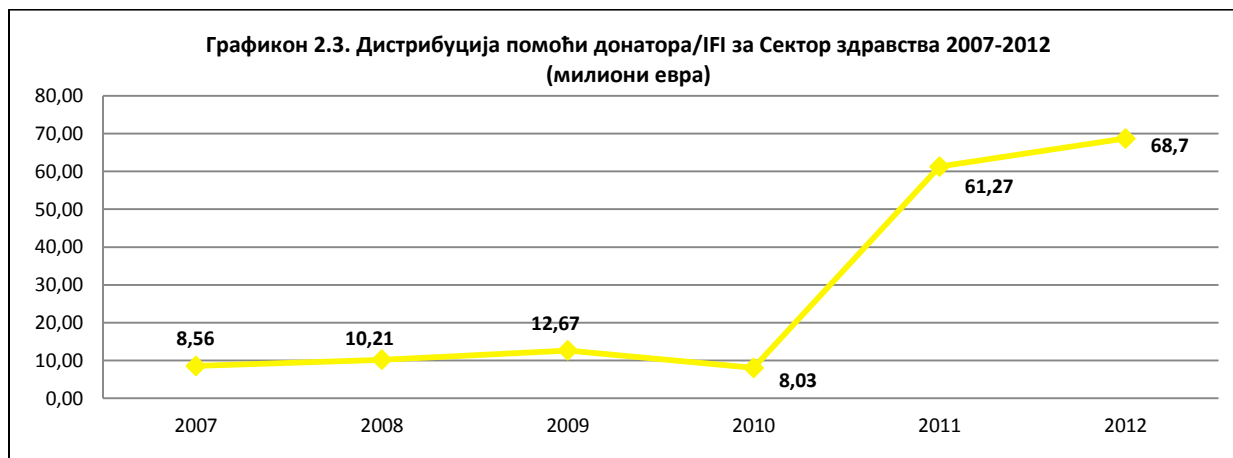
Графикон 2.1. показује поређење донатора који су пружили помоћ у Сектору здравства БиХ у облику грантова. У 2011. години, највећи донатори били су UNDP, са издвајањем од €5,58 милиона и Швајцарска /SDC/SECO, са издвајањем од €1,20 милиона, а слиједили су их EU/EC, Њемачка, UNICEF, Италија/IC и Француска. У 2012. години највећи донатори у Сектору били су поново UNDP, са издвајањем од €12,70 милиона и Швајцарска /SDC/SECO, са издвајањем од €2,59 милиона, а слиједе их EU/EC, Чешка Република, Њемачка, UNICEF и Француска.

Графикон 2.2. показује поређење међународних финансијских институција (IFIs) које су пружиле помоћ у Сектору здравства БиХ у облику кредита. У 2011. години EIB је издвојио €50 милиона, а Свјетска банка је пружила помоћ и износу од €2,86 милиона док је у 2012. години EIB издвојио још €50 милиона а Свјетска банка је пружила подршку Сектору у износу од €1,43 милиона.

Графикон 2.3. показује да су укупна издвајања за Сектор здравства од чланова DCF износила €61,27 милиона у 2011. и до данас €68,70 милиона у 2012. години, при чему до краја 2012. године у Сектор могу бити издвојена додатна средства. Примјетан је готово вертикалан скок у издвајањима ODA-е у периоду 2011-2012, у поређењу са свим претходним годинама, по основу EIB кредита у укупном износу од €100 милиона, од чега је €50 милиона издвојено у 2011. и €50 милиона у 2012. години, за финансирање Пројекта Болнице РС који се односи на обнову Клиничког центра Бања Лука и изградњу болнице у Бијељини.

За овај Сектор је у 2011. години издвојено 11,32% укупних средстава ODA и до данас у 2012. години 15,47 %.

Подршка јачању законског и институционалног оквира у периоду 2011-2012

У периоду 2011-2012, Швајцарска/SDC/SECO, EU/EC и UNICEF/ WHO су усмјерили највећа улагања у јачање законског оквира и институционалних капацитета здравственог Сектора на свим нивоима власти у БиХ.

У фебруару 2012. године, **Швајцарска/SDC/SECO** је започела имплементацију пројекта *Јачање сестринства у БиХ – почетна фаза*, који за циљ има унапређење обучености медицинских сестара, са посебним фокусом на 19.000 тренутно запослених као и на будуће генерације медицинских сестара. Сврха пројекта је побољшање квалитета основних здравствених услуга и бољи приступ најугроженијих и маргинализованих група становништва здравственим службама. Пројектне активности су груписане у три области: 1.) Регулисање здравствене његе, успостава комора и удружења медицинских сестара и њихово континуирано образовање; 2.) Приступ медицинских сестара угроженим групама становништва кроз рад сестара у заједници и 3.) Формално образовање за медицинске сестре и планирање радне снаге. Почетак прве фазе

имплементације пројекта је планиран за јуни 2012. године, а пројекат ће се имплементирати 9 година (2012-2021).

EU/EC је кроз пројекат *Јачање институционалних капацитета Агенције за лијекове и медицинска средства Босне и Херцеговине*, пружила подршку Агенцији за лијекове и медицинска средства у настојању да иста постане функционална институција у складу са EU стандардима. Основни циљ пројекта је регулисање питања везаних за производњу, продају и употребу лијекова и медицинских средстава, њихова хармонизација са EU стандардима и регулативом, као и обука руководног медицинског особља за обављање напредног нивоа процјене и планирања и обављање инспекцијских послова.

UNICEF је наставио пружати техничку помоћ за Интегрисани развој у раном дјетињству (ECD) кроз политике и стратегије засноване на доказима. Политике за рани раст и развој дјеце на ентитетским и на нивоу БиХ припремљене су и усвојене. Све три Политике су међусекторске и обухватају здравство, образовање и социјалну заштиту. Такође, ФБиХ је усвојила ECD Стратегију, која обухвата интер-секторске акционе планове и буџете. Паралелно, ECD услуге су уведене у 13 заједница у којим се услуге пружају за 2.500 породица са 2.100 дјеце у доби од 0-6 (35% од њих у тешко доступним подручјима).

У области прехране је основана Радна група коју чине представници надлежних министарстава свих нивоа власти. UNICEF је подржао креирање Политика исхране дојенчади и мале дјеце у оба ентитета, након чега је Политика усвојена у Републици Српској, а у Федерацији БиХ је у фази јавне расправе. Такође, проведена су истраживања о анемији у оба ентитета, која су обухватила 5.000 домаћинстава.

Свјетска здравствена организација (WHO) наставља пружати подршку провођењу активности идентификованих као приоритети за провођење реформе здравственог система у БиХ. На нивоу здравствене политике, Акциони план за јачање капацитета за ефикасну примјену међународних здравствених прописа (2005) у Босни и Херцеговини 2011-2013, усвојен је од стране Савјета министара БиХ, и организован је дијалог на високом нивоу о политикама у фармацеутском сектору, са циљем пружања подршке провођењу фармацеутске политике у Босни и Херцеговини. Процеси развоја стратегије за контролу развоја рака и методолошке смјернице за успостављање регистара обољелих од рака су завршени (Стратегија за превенцију, третман и контролу малигних неоплазми у ФБиХ 2012-2020 је усвојена). Услуге имунизације у БиХ додатно су ојачане и обезбјеђена је изградња капацитета за ефикасно управљање болничким отпадом. WHO активно подржава Здравствену мрежу Југоисточне Европе (SEEHN), која је политички и институционални Форум, којег је успоставило десет влада у циљу промоције мира, помирења и здравља у регији. На трећем Форуму - Здравље у свим политикама у Југоисточној Европи: Заједнички циљ и одговорност (13-14 октобра 2011, Бања Лука), десет влада ЈИЕ определијелило се да прошири регионалну сарадњу и унаприједи партнерство у циљу постизања једнакости и одговорност у здравству.

Реформа примарне здравствене заштите у периоду 2011-2012

Реформа Примарне здравствене заштите има за циљ постизање ефикасније, континуиране и ефективне здравствене заштите која се базира на моделу породичне медицине, и која се највећим дијелом базира на промоцији здравог живота и превенцији обољевања. Свјетска банка и Швајцарска /SDC/SECO су активно учествовали у пружању подршке реформи Примарне здравствене заштите у периоду 2011-2012 године.

Свјетска банка је завршила прву фазу пројекта *Унапређење Сектора здравства (HSEP) у Босни и Херцеговини*, који је имплементиран у оба ентитета. Пројекат је пружао подршку јачању капацитета руководног кадра и управних тијела у циљу промјене начина пружања здравствених услуга на разним нивоима здравственог система у БиХ (болнице, клинички центри, установе примарне здравствене заштите),

и наставила имплементацију друге фазе пројекта под називом – *Додатно финансирање*²³. Циљ наставка пројекта је унапређење руководних капацитета у Сектору здравства, у следећим областима: Професионални развој директора болница и здравствених центара, Тренинзи за тимове породичне медицине, Академска обука за наставно особље из области здравствене управе и Обука за особље запослено у фондовима здравственог осигурања. Очекује се да ће до краја 2014. године, након имплементације пројекта, 70% БиХ популације имати приступ примарној здравственој заштити високог квалитета као резултат имплементације овог пројекта.

У мају 2012. године, **Швајцарска/SDC/SECO** је започела нови пројекат *Мониторинг и извјештавање у примарној здравственој заштити – почетна фаза*. Циљ пројекта је успостављање система за функционално праћење и извјештавање у примарној здравственој заштити, и подршка кориштењу података о успјешности у циљу унапређења квалитета пружања услуга. Очекује се да ће се на овај начин повећати доступност правовремених, поузданих и релевантних информација и боља размјена информација, што ће олакшати управљање и надзор над системом примарне здравствене заштите. У циљу припреме овог пројекта, у почетној фази планирано је успостављање полазних основа рада и детаљан план активности.

Реформа секундарне здравствене заштите

Пројекат *Реформа финансирања секундарне здравствене заштите*, финансиран од **EU/EC** из средстава IPA фонда за 2008. годину, налази се у фази имплементације и обиљежава почетак реформе секундарне здравствене заштите у Босни и Херцеговини, која за циљ има бољу контролу трошкова пружања здравствене заштите и унапређење ефикасности система за пружање здравствених услуга у БиХ. Пројекат ће кроз пружање подршке БиХ властима у области здравства, помоћи успостављање система за прикупљање података и анализе *Дијагностички повезаних група* (DRG), као и развој DRG цјеновника и уговарања базираних на болничким активностима, што ће омогућити смањење трошкова и унапређење пружања услуга. Овакав систем је већ у примјени у многим земљама, укључујући и EU чланице, јер осигурава податке о успјеху третмана и реално вредновање третмана за сваку поједину врсту болести.

Реформа јавног здравства

Донатори активно укључени у реформу јавног здравства током периода 2011-2012 су EU/EC и UNICEF.

EU/EC је у новембру 2011. године започела са имплементацијом пројекта *Реформа јавног здравства II*. Примарни циљ пројекта је да се пружи подршка реформи здравственог Сектора у БиХ путем усклађивања релевантног законодавства јавног здравства са прописима EU, како би се побољшало планирање здравственог система засновано на чињеницама. Конкретно, Пројекат ће се бавити 1) Изградњом институционалног капацитета и изградњом капацитета система јавног здравства у Босни и Херцеговини ради повећања њене приправности да одговори на пријетње јавном здрављу (пандемија, биотероризам, елементарне непогоде, итд.) 2) Унапређење и побољшање процјене глобалног здравља БиХ популације и система извјештавања о преносивим болестима, и 3) Побољшање националног финансијског система извјештавања. Пројекат пружа подршку БиХ у њеној припреми за чланство у Мрежама јавног здравства и одговарајућем извјештавању према међународним организацијама (EUROSTAT, WHO, ILO).

UNICEF је наставио пружати подршку у областима раног раста и развоја дјеце (ECD), прехране и вакцинације. Уз постојећих 13 Интегрисаних ECD центара, направљени су напори да се ECD услуге усмјере путем здравственог сектора. Посебна пажња посвећена је раном откривању кашњења у развоју и инвалидитета, те

²³ За више информација, посјетите: http://www.wds.worldbank.org/external/default/WDSCContentServer/WDSP/ECA/2012/04/24/385F431D94F77521852579EA0072FAA7/1_0/Rendered/PDF/ISR0Disclosabl024201201335300952584.pdf

одговарајућим интервенцијама. UNICEF је такође радио са институтима за јавно здравство и министарствима здравства у процјени нутритивног статуса дјеце и жена, ради давања препорука за политике прехране и развоја програма. UNICEF је у сарадњи са WHO, БиХ властима пружио подршку у јачању програма имунизације. Обје ентитетске Владе преузеле су набавку свих вакцина за дјецу, укључујући *Neomophilis influenzae* типа b (Hib). У току Европске седмице имунизације, министарстава здравства и Министарство цивилних послова издали су заједничку изјаву о важности вакцинације.

Реформа система менталног здравља

Реформа система менталног здравља у Босни и Херцеговини започела је непосредно након рата, и још увијек је у току. Циљ реформе је да измјести услуге из болница у центре за ментално здравље у заједницама и да пружи лијечење и рехабилитацију пацијентима са озбиљним менталним обољењима. Овај процес такође укључује и реформу законодавства јавног здравства у складу са EU стандардима.²⁴

Донатори активни у пољу реформе менталног здравља у 2011-2012 су Швајцарска/SDC/SECO и Италија/IC.

Током периода 2011-2012, **Швајцарска /SDC/SECO** је наставила са имплементацијом *Пројекта менталног здравља у Босни и Херцеговини, Фаза I*, као резултат континуиране сарадње између оба ентитетска министарства здравља у погледу реформе система менталног здравља у БиХ. Свеукупни циљ Пројекта је побољшање капацитета доносиоца одлука и надлежних институционалних капацитета, за достизање EU стандарда у пољу менталног здравља у БиХ, укључујући интервенције у свим сегментима заштите менталног здравља путем холистичког приступа и веза са другим релевантним секторима. Овај свеобухватни приступ ће побољшати способност доносиоца одлука и релевантних институција да примјењују европске стандарде у пољу менталног здравља у БиХ и омогуће приступ побољшаним и квалитетнијим услугама менталног здравља у заједници за све грађане БиХ.

WHO пружа подршку Регионалном здравственом развојном центру за ментално здравље са сједиштем у БиХ, која је основан у оквиру Здравствене мреже за Југоисточну Европу (SEEHN).

У 2011. години, Италија/IC је довршила пројекат *Подршка заштити и промоцији менталног здравља у Републици Српској*, који се фокусирао на генералну реформу здравствених услуга РС, путем реформе примарног менталног здравља, који има за циљ промовисање менталног здравља преко ефикасних и дјелотворних услуга за људе са менталним обољењима и њихове породице. Очекивани резултат је побољшан приступ услугама за 80% популације путем отварања нових центара за ментално здравље и структурна трансформација постојећих центара; ојачано Министарство здравства; медицинско и помоћно медицинско особље обучено у модерним технологијама; и боља сарадња између различитих сектора локалне заједнице.

У августу 2011. године, Италија/IC је завршила пројекат *Подршка заштити и промоцији менталног здравља у Републици Српској*, који је, путем ефикасног и ефективног пружања услуга за психички болесне особе и њихових породице, допринио провођењу реформског процеса на нивоу примарног менталног здравља и свеукупном унапређењу менталног здравља.

²⁴ Регионална сарадња у обнови услуга менталног здравља у Босни и Херцеговини, <http://psychservices.psychiatryonline.org/cgi/content/full/56/11/1455>

Превенција и лијечење преносивих болести

Донатори /IFIs који су активно укључени у превенцију и лијечење преносивих болести били су UNDP, Свјетска банка и Њемачка.

Подршка донатора у превенцији и лијечењу преносивих болести, првенствено HIV/AIDS и туберкулозе у 2011 и 2012 години била је фокусирана на одржавање процента испод 1% за обје болести, унапређење услова живота и повећање процента преживљавања HIV позитивних људи и потискивање стигме и дискриминације HIV позитивних људи.

У периоду 2011-2012, UNDP је наставио са имплементацијом два пројекта претходно објављена у DMR 2010-2011²⁵, који су фокусирани на превенцију и лијечење преносивих болести, HIV/AIDS и туберкулозе (ТБ). Оба пројекта је финансирао Глобални фонд за борбу против сиде, туберкулозе и маларије (GFATM).

У периоду 2011-2012, Њемачка је наставила са имплементацијом Пројекта *Јавно-приватно-партнерство између Bayer HealthCare и GIZ-а за унапређење свијести о сексуалном здрављу и сексуалним правима младих*. Циљ Пројекта је да се подигне свијест о сексуалном здрављу и сексуалним правима међу младима у узрасту од 14 до 26 година, у одабраним општинама. У посматраном периоду, GIZ је такође довршио имплементацију пројекта *Подршка сексуалном и репродуктивном здрављу и превенција HIV-а међу младима*. Пројекат је остварио сљедеће резултате: добровољци из омладинских центара су едуковани у пољу вршњачке едукације о здрављу младих људи; успостављени су инфо-пунктови у омладинским центрима; у школама и омладинским центрима су уведене иновативне, интерактивне и партиципативне едукативне методе *Придружите се кругу ("Join in Circuit – JIC")* и едукативне семинаре за здравствене раднике у домовима здравља тамо гдје су исти организовани.

У периоду 2011-2012 године, WHO је подржавао провођење Акционог плана за јачање капацитета за ефикасно провођење међународних здравствених прописа (2005) у Босни и Херцеговини 2011-2013. Симулациона вјежба за Југоисточну европску регију (POSE вјежбе), о избијању полио епидемије, организована је у Сарајеву. WHO је такође пружио техничку помоћ за јачање праћења и контроле заразних болести и вакцином спрјечивих болести и помогао здравствене институције да развију систем праћења антимикробне резистенције у БиХ.

Медицинске установе и професионална обука (прије ступања у службу и током службе) у 2011-2012

У 2011-2012 години, донатори/IFIs који су били у овом пољу су EIB, Швајцарска/SDC/SECO, Република Чешка и Француска. Донатори су наставили да пружају помоћ у области професионалне обуке и свеукупном унапређењу медицинских установа.

Као што је поменуто, **EIB** је обезбиједио кредит за обнову Клиничког центра Бања Лука и изградњу болнице у Бијељини. Пројекат има за циљ да замијени или унаприједи постојеће застарјеле установе, побољша капацитете обје болнице и побољша квалитет пружене њега.

Швајцарска/SDC/SECO је пружила подршку Министарству здравља и социјалне заштите РС у даљем унапређењу породичне медицине, преко обуке сестара, у оквиру новог пројекта *Додатна обука у породичној медицини за сестре у РС*. Резултати пројекта требали би обухватати јачање вјештина и способности за додатних 300 сестара у РС да буду боље припремљене да раде са породицама, да врше савјетовање о здравим животним стилима и родним здравственим проблемима и да омогуће откривање и превенцију овисничких болести.

²⁵ За више информација посјетите: http://www.donormapping.ba/index.php?option=com_content&view=article&id=227&Itemid=389

У мају 2012. године, **Република Чешка** започела је нови пројекат *Изградња капацитета васкуларне хирургије у одабраним медицинским центрима у БиХ*. Конкретни циљ пројекта је да ојача капацитет специјалиста васкуларне хирургије и да унаприједи квалитет здравствених услуга у Клиничком центру Универзитета у Сарајеву, Клиници за васкуларну хирургију Клиничког центра Бања Лука и Клиничког центра Фоча, као и да обезбиједи медицинску опрему, инструменте за васкуларну хирургију и васкуларне имплантате за кориснике.

Француска је наставила њене активности на организовању редовне размјене између специјалиста и студената, која траје од 2008. године. Француска је такође пружила подршку модернизацији одсјека за реанимацију у болницама у Сарајеву и Бањој Луци, како би им помогла да испуне ЕУ критерије квалитета и ефикасности.

У 2012. години, **Италија/IC** је завршила пројекат Развој ране дијагнозе, информисања жена и припрема квалификоване стручне помоћи за обољеле од рака дојке, гдје је посебан нагласак стављен на подизање свијести о важности за жене да буду информисане, како би се постигао бољи квалитет живота и већа шанса за опоравак. Истовремено, реализована су четири теоријско практична формациона семинара са мултидисциплинарним приступом, који су обухватили моно-специјализације за здравствене раднике. Прва два семинара биле су фокусирана на снимање ситуације и превенцију, док је други круг обуке био посвећен реконструктивној хирургији и техникама хирургије. Дио обука је организован у центрима за специјализоване операције и дијагнозе у Италији. Друга битна компонента односи се на обезбјеђење протетског материјала, што је омогућило хирурзима Клиничког центра у Сарајеву, да на крају програма обуке покрену активности реконструктивне хирургије. Може се закључити да је Пројекат омогућио усвајање и примјену здравствене политике усклађене са међународним стандардима за заштиту и унапређење женског здравља.

Главни пројекти у Сектору здравства су наведени у сљедећој табели:

Назив пројекта	Донатор/финансијска институција	Укупна вриједност пројекта (милиони евра)
Болнице РС	EIB	100,00
Подршка унапређењу здравственог сектора	Свјетска банка	21,07
Повећање универзалног приступа за најризичније популације у БиХ	UNDP	11,43
Координисани национални одговор на HIV/AIDS и туберкулозу у ратом нарушеном и изузетно стигматизованом окружењу	UNDP	11,11
Јачање стратегије директног праћења краткотрајног терапијског третмана (DOTS) и унапређење националног програма борбе против туберкулозе, укључујући мулти резистентну туберкулозу и контролу инфекције у БиХ	UNDP	6,96
Даље јачање DOTS стратегије у БиХ	UNDP	5,86
Пројекат припремљености на птичији грип	Свјетска банка	3,53
Пројекат менталног здравља у БиХ, Фаза 1	Швајцарска/SDC/SECO	2,85
Пројекат имплементације породичне медицине у БиХ, IV Фаза	Швајцарска/SDC/SECO	2,23
Реформа јавног здравства II	EU/EC	1,20
Подршка сексуалном и репродуктивном здрављу и превенцији HIV-а међу младима	Њемачка	1,00
Реформа финансирања секундарне здравствене заштите	EU/EC	0,94
Подршка заштити и промоцији менталног здравља у Републици Српској	Италија/IC	0,83

Сви пројекти су доступни у бази података Форума за координацију донатора – <http://db.donormapping.ba/default.aspx>

Законски оквир и секторске стратегије усвојене у 2011-2012 години

У мају 2012. године, усвојен је *Закон о евиденцијама у области здравства у Федерацији БиХ*, који дефинише прикупљање квалитативних и квантитативних информација потребних за унапређење здравствених политика као и стандардизовано извјештавање. Такође, усвојен је и *Закон о стоматолошкој дјелатности у ФБиХ*²⁶ којим се дефинише организовање и провођење стоматолошке дјелатности, као дијела од посебног интереса за Федерацију БиХ. Стоматолошка дјелатност се обавља на свим нивоима здравствене заштите и подразумева систем друштвених, групних и индивидуалних мјера, услуга и активности за очување и унапређење оралног здравља, спречавање обољења, рано откривање обољења, лијечење, те здравствену његу и рехабилитацију, као и примјену здравствених технологија у области стоматологије.

У децембру 2011. године, Парламент ФБиХ усвојио је *Нацрт закона о лијечништву*, којим се уређује појам, организација и услови за обављање љекарског звања, дјеловање љекара као основног, самосталног и одговорног носиоца дјелатности од посебног интереса за Федерацију БиХ, као и *Нацрт закона о сестринству*, којим се уређује дјелатност медицинских сестара и акушерки, начин обављања и организовања дјелатности, стандард образовања и услови за обављање дјелатности, у складу са Стратешким планом развоја здравства у ФБиХ у периоду 2008-2018. Оба нацрта закона су послата у јавну расправу²⁷.

У августу 2011. године, ФБиХ усвојила је *Закон о измјенама и допунама Закона о здравственом осигурању*²⁸, као и *Закон о измјени и допунама Закона о заштити особа са менталним поремећајима*²⁹.

У априлу 2012. године, Народна скупштина РС је усвојила *Закон о социјалној заштити*³⁰. Закон дефинише систем, носиоце и кориснике услуга, финансирање и друга битна питања у вези права социјалне заштите у Републици Српској.

У марту 2012. године, Савјет министара БиХ усвојио је *Оквирну политику унапређења раног раста и развоја дјеце у Босни и Херцеговини*, која је претходно усвојена у РС у марту 2011. године и у ФБиХ у мају 2011. Циљ Политике је јачање интегрисаног приступа раном расту и развоју дјетета, те подизање свијести стручњака, родитеља и друштва о важности раног развоја дјеце.

У периоду 2011-2012 године припремљен је *Нацрт политика сексуалног и репродуктивног здравља у Босни и Херцеговини*, и Анализа ситуације за припрему *Политика бриге за старе особе*, која има за циљ унапређење квалитета живота тог сегмента БиХ популације, у складу са Акционим планом Програма за БиХ 2010-2014, који је Савјет министара БиХ потписао са UNDP.³¹

У септембру 2011. године, Савјет министара БиХ усвојио је Акциони план за јачање капацитета за ефикасно провођење међународних здравствених прописа (2005) у Босни и Херцеговини 2011-2013, чији је циљ развој и јачање основних капацитета у БиХ, кључних за надзор и реаговање на хитне случајеве епидемија, како је дефинисано Међународним здравственим прописима (2005) и Међународним правно - обавезујућим оквиром, који је ступио на снагу у 2007. години.

У септембру 2011. године, Савјет министара БиХ је усвојио *Стратегију за одговор на HIV/AIDS у Босни и Херцеговини 2011–2016*, а њено провођење одвијаће се према Оперативном плану. Стратегијом се жели

²⁶ Службене новине ФБиХ бр. 37/12

²⁷ За више информација, посјетите: <http://www.fmoh.gov.ba/index.php/zakoni-i-strategije/zakoni-u-proceduri>

²⁸ Службене новине ФБиХ бр. 48/11

²⁹ Службене новине ФБиХ бр. 52/11

³⁰ Службени гласник РС бр. 37/12

³¹ За више информација, посјетите: <http://www.undp.ba/Upload/SC/CPAP%202010%20-%202014%20BiH.pdf>

обезбиједити постепено смањење броја новоинфицираних особа вирусом HIV-а у Босни и Херцеговини, те створити амбијент који ће свим зараженим особама омогућити дуг, квалитетан и нормалан живот.

*Стратегија за превенцију, третман и контролу малигних неоплазми у Федерацији БиХ 2012-2020*³² усвојена је у **марту 2012. године**, и представља једну од стратегија здравственог сектора која је усмјерена ка унапређењу здравља становништва, првенствено ка промоцији здравља и превенцији обољевања од малигних обољења за цјелокупно становништво. Стратегија је основни документ за остваривање циљева како би што мање људи у ФБИХ обољело од малигних неоплазми, да се смањи смртност од малигних неоплазми, да се ублаже тегобе већ обољелих, да се побољша квалитет живота већ обољелих, користећи расположиве ресурсе на најбољи начин.

Координација рада донатора

Конференција у области Сектора здравства у Босни и Херцеговини дјелује као стално савјетодавно и координишуће тијело, успостављено да се оствари бољи увид у активности које се воде у Сектору здравства и да се минимизује преклапање и дупликовање активности. Чланови Конференције су представници из Министарства цивилних послова Босне и Херцеговине, Федералног министарства здравства, Министарства здравства и социјалне заштите РС и шеф Одсјека за здравство Брчко дистрикта. Различите донаторске агенције се позивају на састанке Конференције, зависно о теми дискусије.

Донатори који су активни у Сектору здравства редовно учествују на састанцима Форума за координацију донатора (DCF), које организује Министарство финансија и трезора /Сектор за координацију међународне економске помоћи.

Будуће активности

Са стајалишта домаћих власти, средњорочни приоритети укључују даљи наставак реформи Сектора здравства, посебно у области јавног здравства, са фокусом на истраживања о здравственој статистици и превентивним програмима. Потребна је обнова и модернизација инфраструктуре (опрема за хитне амбулантне услуге и лабораторије), те би била цијењена даља подршка донатора у овој области. Посебна пажња треба бити посвећена регулацији збрињавања медицинског отпада, као једне од још нерегулисаних области у БиХ и њеног усклађивања са законодавством ЕУ.

Са друге стране, донатори су као средњорочне приоритете дефинисали изградњу капацитета институција на свим нивоима власти у БиХ за стратешко планирање и планирање политика, припрему Стратегије за реформу Сектора са Акционим планом, прилагођавање постојећег законодавства према ЕУ законодавству (*acquis*) и припрему закона на нивоу БиХ у области јавног здравства, имплементацију Прописа међународног здравства (WHO) и усвајање мјера за борбу против корупције. Даље јачање примарне здравствене заштите у БиХ, преко успостављања модерне и ефикасне хитне његе, као и реформа система менталног здравља остају приоритети за наредни период.

³² За више информација, посјетите: <http://www.fmoh.gov.ba/index.php/zakoni-i-strategije/strategije-i-politike/172-strategija-za-prevenciju-tretman-i-kontrolu-malignih-neoplazmi-u-fbih-2012-2020>

Чланови DCF-а активни у Сектору у 2011-2012	EU/EC, САД/USAID, Шведска/SIDA, Њемачка, Норвешка, Швајцарска/SDC/SECO, Свјетска банка, UNDP, Холандија, Аустрија, UNICEF, Италија/IC, UK/DFID, Република Чешка, Француска, Јапан/JICA.
Остале кључне међународне организације	Организација за европску безбједност и сарадњу у Европи (OSCE); Канцеларија високог представника и посебног представника ЕУ (OHR); Савјет Европе (CoE).
Кључни партнери међу институцијама власти	За законодавну и реформу правосуђа: Министарство правде; Министарство правде РС; Министарство правде ФБиХ; Тужилаштво БиХ; Високи судски и тужилачки савјет; Суд БиХ. За реформу јавне управе: Канцеларија координатора за реформу јавне управе у БиХ; Савјет министара БиХ. За цивилно друштво: Министарство правде /Сектор за цивилно друштво; Одбор за цивилно друштво. За људска права: Министарство за људска права и избјеглице; Министарство цивилних послова; Министарство расељених особа и избјеглица ФБиХ; Министарство за избјеглице и расељене особе РС; Министарство рада и социјалне политике ФБиХ; Министарство здравства и социјалне заштите РС; Министарство здравства ФБиХ; Министарство образовања ФБиХ; Министарство образовања РС; институције омбудсмана.
Укупна издвајања DCF чланова за потребе Сектора у 2011 и 2012 години	2011: €34,43 милиона- €31,86 милиона у грантовима и €2,58 милиона у кредитима 2012: €32,16 милиона- €30,27 милиона у грантовима и €1,90 милиона у кредитима
Законски оквир и секторске стратегије	Законски оквир и секторске стратегије (усвојене у 2011 и 2012 години) <i>Закон о измјенама и допунама Закона о унутрашњој ревизији институција БиХ; Закон о измјенама и допунама Закона о финансирању институција БиХ; Закон о систему државне помоћи у БиХ; Закон и попису становништва, домаћинства и станова у БиХ 2013; Закон о измјенама и допунама Закона о државној служби у институцијама БиХ; Закон о измјенама и допунама Закона о платама и накнадама у институцијама БиХ; Закон о заштити и поступању са дјецом и малољетницима у кривичном поступку у Брчко дистрикту БиХ; Закон о измјенама и допунама Закона о државној служби у ФБиХ; Закон о измјенама и допунама Закона о судовима у ФБиХ; Закон о измјенама Закона о извршном поступку у ФБиХ; Закон о дефинисању и подмирењу преосталих дугова насталих на основама Закона о социјалној заштити, заштити цивилних жртава рата и заштити породица са дјецом; Закон о кривичном поступку РС; Закон о измјенама и допунама Закона о извршном поступку; Закон о измјенама и допунама Закона о извршењу кривичних санкција РС; Закон о измјенама и допунама кривичног закона РС; Закон о судовима у РС; Закон о измјенама и допунама Закона о државним службеницима у РС; Закон о измјенама и допунама Закона о јавној управи у РС; Закон о премјеру и катастру РС; Закон о измјенама и допунама Закона о расељеним лицима, повратницима и избјеглицима; Закон о заштити и поступању са дјецом и малољетницима у Брчко дистрикту БиХ; Ревидирани Акциони план 1 (АП1) за провођење Стратегије реформе јавне управе; Акциони план за дјецу БиХ 2011-2014.</i> Раније усвојени законски оквир и секторске стратегије³³ <i>Закон о заштити и поступању са дјецом и малољетницима у кривичном поступку у РС, Стратегија за реформу Сектора правде у БиХ; Стратегија реформе јавне управе у БиХ и Акциони план 1; Државна стратегија за рад на предметима ратних злочина.</i>
Координација рада донатора	Законодавна и реформа правосуђа: тромјесечни координациони састанци у организацији Министарства правде БиХ/Сектора за стратешко планирања, координацију помоћи и европске интеграције. Реформа јавне управе: редовни састанци учесника Фонда за реформу јавне управе у организацији Канцеларије координатора за реформу јавне управе. Цивилно друштво: неформална <i>ad-hoc</i> координација. Људска права: билатерални састанци везани за пројекте. Донатори активни у овом Сектору редовно учествују на тромјесечним састанцима Форума за координацију донатора у организацији Министарства финансија и трезора / Сектора за координацију међународне економске помоћи.

³³ За више информација о стратегијама посјетите:

http://www.donormapping.ba/index.php?option=com_content&view=article&id=76:donor-mapping-report&catid=37:dcf-articles

Преглед

Сектор добре управе и институционалне изградње чине сљедећа четири подсектора: законодавна и правосудна реформа, реформа јавне управе, цивилно друштво и људска права.

У периоду 2011-2012, остварен је ограничен напредак у области законодавне и правосудне реформе.

Представници власти Босне и Херцеговине и представници правосудних институција на различитим нивоима укључили су се у Структурни дијалог о правосуђу са ЕУ. Дијалог је покренут у јуну 2011. ради ревизије усклађености законодавства и функционисања ентитетских и институција на нивоу БиХ са стандардима ЕУ, у циљу осигурања независног, ефикасног, непристрасног и одговорног правосудног система. Провођење *Стратегије за реформу Сектора правде (СРСП)* у периоду 2009-2013 било је успорено, како због недовољних људских и финансијских ресурса, тако и због слабе координације између надлежних институција у оквиру правосудног система БиХ. У погледу *ефикасности* рада остварен је умјерен напредак у рјешавању заосталих предмета. Успостављен је систем квота за судове као резултат допуњеног Правилника о судовима. Оснивањем посебне јединице за ефикасност правосуђа, Високи судски и тужилачки савјет наставио је да пружа подршку судовима широм земље. Такође, настављене су активности на даљем унапређењу информационих технологија на судовима и тужилаштвима, док је веб портал правосуђа у потпуности постао доступан јавности. Правни актери имају *online* приступ релевантном материјалу судских предмета. Усвојене су *измјене и допуне Закона о судовима у Федерацији БиХ* које омогућавају поновно формирање појединих општинских судова који су претходно били затворени. Остварен је ограничени напредак у области процесуирања малољетних починилаца кривичних дјела, док је провођење одговарајуће стратегије на нивоу БиХ из те области и даље неуједначено, а биће потребно усвојити ревидирану стратегију на нивоу БиХ за период 2011-2014. У Републици Српској је у јануару 2011. ступио на снагу ревидирани *Закон о заштити и поступању са дјецом и малољетницима у кривичном поступку а, Закон о заштити и поступању са дјецом и малољетницима у Брчко дистрикту БиХ* усвојен је у Брчко дистрикту у новембру 2011. *Закон о малољетничкој делинквенцији у Федерацији БиХ* је у процедури усвајања.

Активности донатора у подсектору законодавне и правосудне реформе у 2011-2012 биле су усмјерене на пружање подршке домаћим институцијама да преузму надлежност у изради политика и стратегија као и координисање активности. Иако посљедњи Извјештај који су објавиле организације цивилног друштва у вези са провођењем Реформе Сектора правосуђа БиХ, истиче да су постигнути значајни резултати у неким дефинисаним циљевима, још увијек постоје одређена подручја у којима је постигнут минималан напредак.³⁴ Законодавна и реформа правосуђа добила је подршку за припрему институционалних стратешких планова за институције на свим нивоима управе, али још увијек треба бити успостављен планирани фонд финансиран од више донатора за финансирање активности.

Реформа јавне управе у Босни и Херцеговини неопходна је ради стварања ефикасне, одговорне и трошковно ефикасне државне службе, што је и предуслов за интеграцију у ЕУ, која управне капацитете способне за провођење правне стечевине уније (*acquis communautaire*) сматра једним од најважнијих критерија за чланство. Осим што би реформисана јавна управа требала служити најбољем интересу грађана, требала би бити и покретач континуираног и одрживог друштвено-економског развоја. Подсектор *Реформа јавне управе* дефинисан је кроз *Стратегију реформе јавне управе*, коју је Савјет министара БиХ усвојио у 2006. години. У 2007. години, четири донаторске агенције су формирале PAR фонд за финансирање конкретних мјера и активности предвиђених Акционим планом 1 (АП1), а мандат за провођење и надзор над пројектима повјерен је Канцеларији координатора за реформу јавне управе (PARCO). У јуну 2011. године, Савјет министара БиХ усвојио је Ревидирани Акциони план 1 (АП1) за свих шест реформских области

³⁴ <http://www.mpr.gov.ba/userfiles/file/Strate%C5%A1ko%20planiranje/05%202%204%20Izvrstni%20sazetak%20izvjestaja%20OCD%20o%20provođenju%20SRSP%20u%20BiH%20u%202010%20godini%20-%20EJ.pdf>

PAR Стратегије,³⁵ за период 2011-2014. Тренутно, PARCO, ЕУ/ЕС и одговорне БиХ институције, ангажоване су у припреми АП2, који ће бити фокусиран на вертикалне проблеме и јачање секторских капацитета.

У посматраном периоду постигнут је ограничен напредак у области јавне управе, обзиром да се *Стратегија реформе јавне управе* проводила спорије од очекиваног. Један од разлога је недовољно развијена координациона структура на свим нивоима власти у БиХ као и расцјепканост и неуједначеност државне службе. Структуре јавне управе су и даље гломазне, са нејасном подјелом надлежности на различитим нивоима власти у БиХ, те их је потребно ојачати како би биле у могућности да ефикасно одговоре на захтјеве процеса приступања ЕУ. Усклађивање босанскохерцеговачког законодавства са европским стандардима је битан и обиман задатак, али једнако важно и захтјевно је и провођење таквог законодавства, које је могуће само посредством оснажене, професионалне и ефикасне јавне управе. Из тог разлога, потребно је будуће активности усмјерити ка успостављању професионалне, одговорне, транспарентне и ефикасне државне службе засноване на заслугама и стручности.

Улога подсектора Цивилног друштва у Босни и Херцеговини промијенила се од бављења хуманитарним потребама и често служења као надомјестак државе током ратног и постратног периода, у улогу надопуњавања власти и подржавања развоја данас социјално кохезивног и демократског друштва. Сектор цивилног друштва доприноси кохезији и демократији путем пружања виталних друштвених услуга и давања простора појединцима и организацијама да раде заједно и изнађу рјешења за друштвене, економске, политичке и еколошке изазове са којима се суочавају појединци и заједнице у Босни и Херцеговини. Добро развијено цивилно друштво повећава грађанске слободе, промовише владавину права, смањује корупцију и успоставља већу ефикасност власти.

У периоду 2011-2012 године, донаторске активности у подсектору Цивилног друштва биле су фокусиране на промоцију комуникације и партнерства међу организацијама цивилног друштва и локалних власти као и обезбјеђење средстава за локалне и регионалне невладине организације (НВО) које су активне у области демократизације. На основу Споразума о сарадњи између Савјета министара БиХ и невладиних организација (НВО), потписаног у мају 2007. године, у јануару 2011. године успостављена је Мрежа цивилног друштва у Сектора правде, која се састоји од 52 НВО организације. Рад мреже и других професионалних организација требао би резултовати у томе да актери цивилног друштва буду у могућности да подигну јавну савјест у вези правосудних процеса, питања правне реформе и реформе политике, и грађанских права као и одговорности у придржавању владавине права.

Постигнут је ограничен напредак у рјешавању приоритета из Европског партнерства, што подразумијева организовање функционалнијих и одрживијих институционалних структура, те боље поштовање људских права и основних слобода, укључујући и усклађивање Устава са Европском конвенцијом о заштити људских права и основних слобода. У фебруару 2012. године, Парламентарна скупштина БиХ усвојила је *Закон о систему државне помоћи у БиХ* као и *Закон и попису становништва, домаћинства и станова у БиХ 2013.*

У Босни и Херцеговини успостављен је правни и институционални оквир за поштивање **људских права**. У погледу међународних инструмената о људским правима, Босна и Херцеговина је ратификовала све важније УН-ове и међународне конвенције из те области. Ограничен напредак остварен је у вези са унапређењем и провођењем људских права. У погледу спречавања мучења и злостављања и борбе против некажњавања, правни оквир је успостављен и углавном се поштује. Ограничени напредак је постигнут у погледу затворског система, у области приступа правди у грађанским и управним суђењима, слободи изражавања. Међутим, постигнут је мали напредак у побољшању примјене међународног законодавства о људским правима. Остварен је одређени напредак у побољшању затворских услова, али није отпочела свеобухватна реформа затворског система. Приступ правди и равноправност пред законом су и даље

³⁵ Шест реформских подручја PAR Стратегије су Доношење политика и координација капацитета; Јавне финансије; Управљање људским ресурсима; Административни поступак; Институционална комуникација; Информационе технологије.

отежани услед расцјепканог институционалног оквира у земљи. Мали напредак је остварен у погледу слободе изражавања, слободе окупљања, удруживања и слободе религије. Међутим, потребно је уложити даље напоре у циљу подршке развоју и финансирању Сектора цивилног друштва. Ограничен напредак је остварен у јачању социјалне заштите и система инклузије на свим нивоима власти у БиХ.

У периоду 2011-2012, пројекти подсектора Људских права били су фокусирани на активности које садрже важне компоненте људских права као што су подршка мјерама у корист дјеце и младих, заштита дјеце у ризику и дјеце у контакту са правосудним системом, добровољни повратак илегалних миграната који су без средстава у Босни и Херцеговини, јачање локалних капацитета за спречавање трговине људима, те подршка угроженим ромским групама. Поред тога, кроз провођење FIGAP³⁶ активности, осигурана је подршка у пољу равноправности полова.

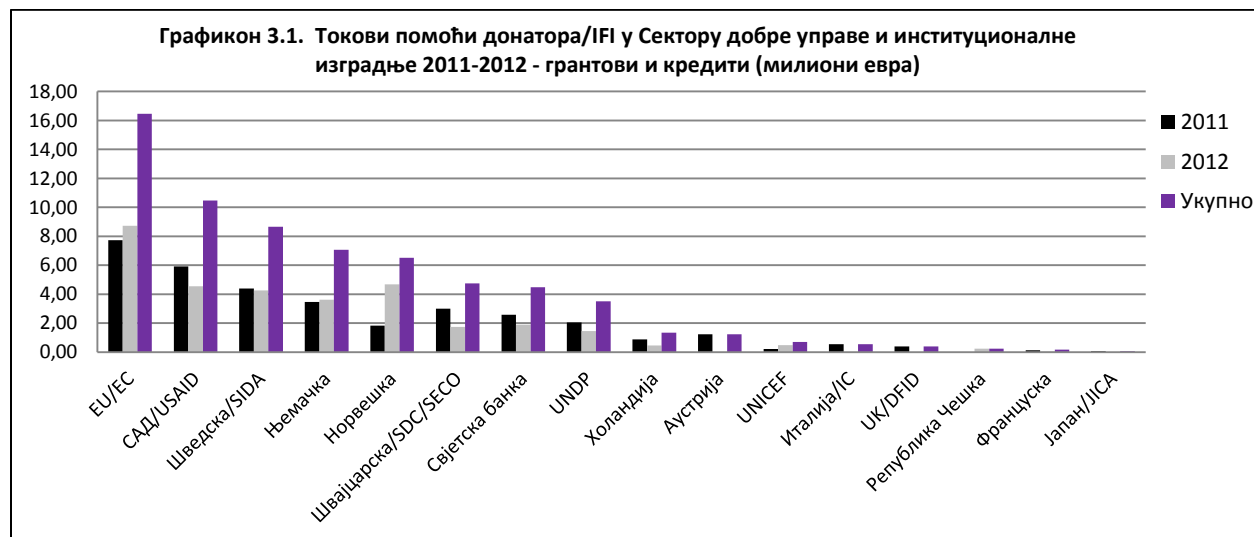
Активности донатора у 2011 и 2012 години

Чланови DCF активни у Сектору добре управе и институционалне изградње у 2011-2012 су EU/EC, САД/USAID, Шведска/SIDA, Њемачка, Норвешка, Швајцарска/SDC/SECO, Свјетска банка, UNDP, Холандија, Аустрија/ADC, UNICEF, Италија/IC, УК/DFID, Република Чешка, Француска и Јапан/JICA.

Графикон 3.1. показује да су водећи донатори у Сектору добре управе и институционалне изградње у **2011. години** били EU/EC са издвајањем од €7,73 милиона, САД/USAID са издвајањем од €5,92 милиона, а слиједе их Шведска/SIDA, Њемачка, Швајцарска/SDC/SECO, Свјетска банка, UNDP, Норвешка, Аустрија/ADC, Холандија, Италија/IC, УК/DFID, UNICEF, Француска и Јапан/JICA.

У 2012. години, водећи донатори у Сектору су EU/EC са издвајањем од €8,72 милиона и Норвешка са издвајањем од €4,68 милиона, а слиједе их САД/USAID, Шведска/SIDA, Њемачка, Свјетска банка, Швајцарска/SDC/SECO, UNICEF, Холандија, Република Чешка и Француска.

Највећи дио помоћи је осигуран у облику грантова, док је помоћ Свјетске банке у 2011-2012 години била у облику кредита.

³⁶ FIGAP- Механизам финансирања за имплементацију Gender Акционог плана.

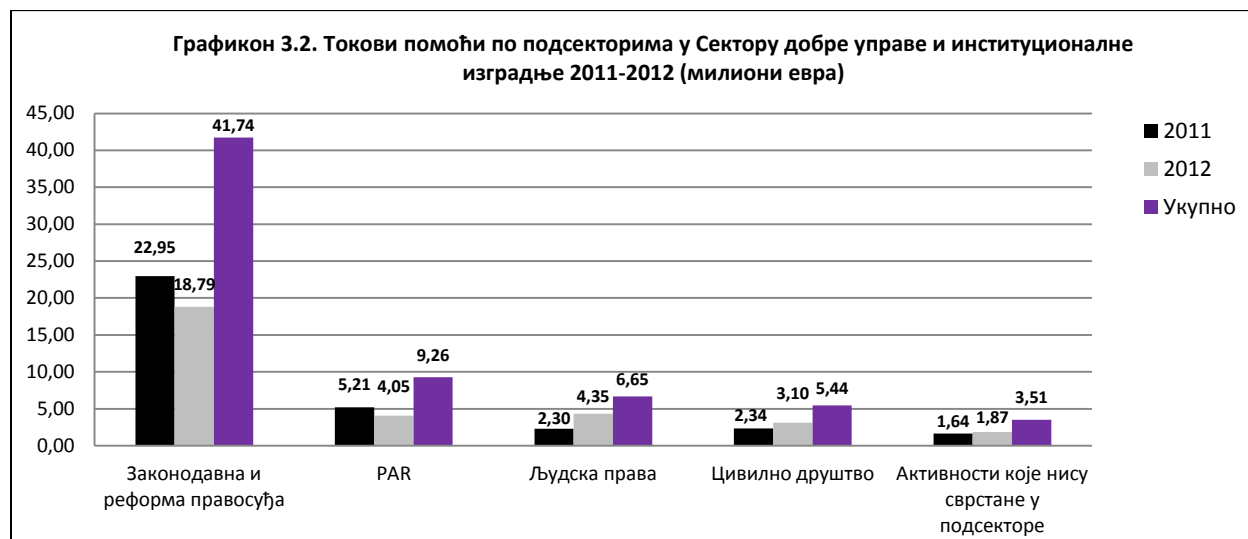
Графикон 3.2. показује да је за подсектор Законодавне и реформе правосуђа у 2011. години издвојено €22,95 милиона, односно 66,64% од укупних издвајања за Сектор добре управе и институционалне изградње. До данас, у 2012. години, за подсектор законодавне и реформе правосуђа издвојено је €18,79 милиона или 58,43% од укупних издвајања за овај Сектор.

За подсектор Реформе јавне управе у 2011. години, издвојено је €5,21 милиона, односно 15,13% од укупних издвајања за Сектор добре управе и институционалне изградње. До данас, у 2012. години, за подсектор PAR издвојено је €4,05 милиона или 12,59% од укупних издвајања за овај Сектор.

За подсектор Људских права у 2011. години, издвојено је €2,30 милиона, односно 6,68% од укупних издвајања за Сектор добре управе и институционалне изградње. До данас, у 2012. години, за подсектор људских права издвојено је €4,35 милиона или 13,53% од укупних издвајања за овај Сектор.

За подсектор Цивилног друштва у 2011. години, издвојено је €2,34 милиона, односно 6,79% од укупних издвајања за Сектор добре управе и институционалне изградње. До данас, у 2012. години, за подсектор цивилног друштва издвојено је €3,10 милиона или 9,64% од укупних издвајања за овај Сектор.

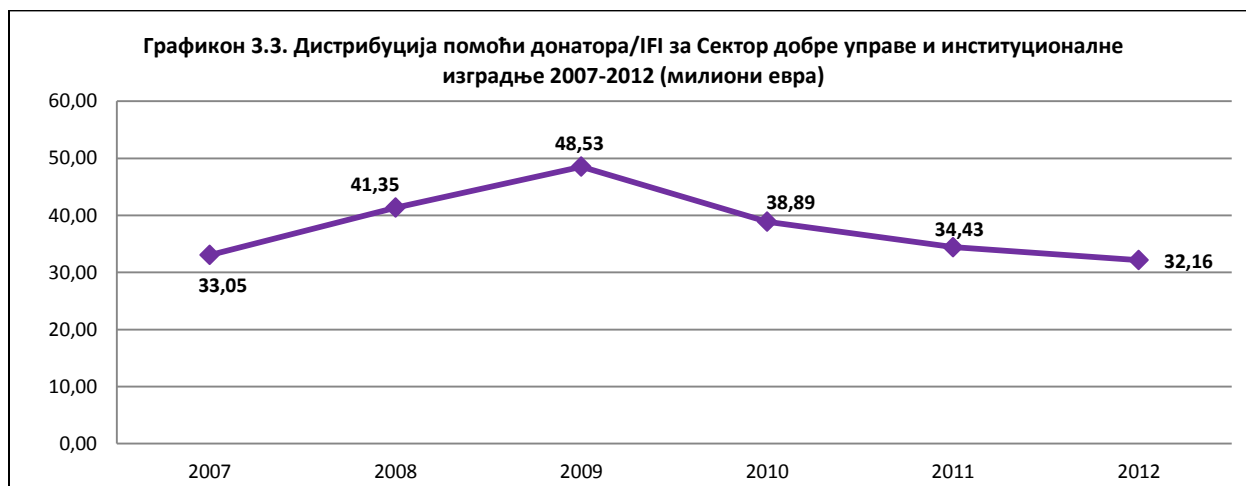
За активности/пројекте који нису сврстани у постојеће подсекторе у 2011. години, издвојено је €1,64 милиона, што је 4,76% од укупних издвајања за Сектор добре управе и институционалне изградње. До данас, у 2012. години, за ове активности издвојено је €1,87 милиона или 5,81% од укупних издвајања за овај Сектор.

Графикон 3.3. приказује да су укупна издвајања чланова DCF за Сектор добре управе и институционалне изградње у 2011. години износила €34,43 милиона (укључујући кредите Свјетске банке у износу од €2,58 милиона) а до сада у 2012. години €32,16 милиона (укључујући кредите Свјетске банке у износу од €1,90 милиона). Ипак, за овај Сектор, би до краја 2012. године могла бити издвојена додатна средства.

Графикон 3.3 такође указује на стално повећање издвајања донатора од 2007 до 2009 године те смањење ових издвајања од 2009 до 2012. Разлог за овај силазни тренд би се могао објаснити постепеним окончањем директне билатералне подршке од стране пет донатора (Аустрија/ADC, Италија/IC, Холандија, Шпанија/AECID и UK/DFID).

За Сектор добре управе и институционалне изградње издвојено је 6% од укупних ODA средстава у 2011. години и до сада у 2012. години 7,24% ODA средстава.

Законодавна и правосудна реформа³⁷

Подсектор законодавне и правосудне реформе чине: уставни развој, израда закона, институционално јачање правних и правосудних система, правна обука и едукација, правни савјети и превенција криминала.

За подсектор законодавне и правосудне реформе у 2011. години, издвојено је **€22,95 милиона**, односно **66,64% од укупних издвајања** за Сектор добре управе и институционалне изградње, док је до данас, у **2012. години,** за подсектор издвојено **€18,79 милиона** или **58,43% од укупних издвајања** у Сектор.

Донатори/IFIs активни у подсектору Законодавне и правосудне реформе у периоду 2011-2012 били су САД/USAID, ЕУ/ЕС, Шведска/SIDA, Норвешка, Свјетска банка, UNDP, Њемачка, Швајцарска/SDC/SECO, Аустрија/ADC, Италија/IC, Француска, UNICEF, Холандија, Јапан/JICA и Република Чешка.

У октобру 2011. године, **САД/USAID** је започела са провођењем новог пројекта *Програм подршке политичким процесима у БиХ*, као додатак текућим пројектима усмјереним на изградњу вјеродостојних и ефикасних институција унутар правосудног система у БиХ. Циљеви Пројекта су да се побољша одговорност и заступљеност политичких партија, да се ојачају везе између политичких партија, локалних заједница и цивилног друштва, те да се повећа квалитет заступљености партија путем повећања учешћа жена у политичким процесима.

У 2011. години, **ЕУ/ЕС** је започела са провођењем два нова пројекта у подсектору законодавне и правосудне реформе, *Подршка имплементацији интегрисаног управљања границом (IBM)* и *Нацрт пројекта техничке помоћи за Центре за едукацију судија и тужилаца у БиХ*, и везана подршка за пратеће судско особље. Пројекат *Подршка имплементацији интегрисаног управљања границом (IBM)*, пружа подршку институцијама БиХ које се баве интегрисаним управљањем границом, да израде нацрт и усвоје ефикасније и дјелотворне праксе како би створиле систем управљања границом који је усклађен са стандардима ЕУ и "Смјерницама за интегрисано управљање границом на Западном Балкану". Пројекат *техничке помоћи за Центре за едукацију судија и тужилаца у БиХ*, и везана подршка за пратеће судско особље, ради на јачању техничких и професионалних капацитета правосуђа Босне и Херцеговине, са крајњим циљем да допринесе ефикаснијем, дјелотворнијем и транспарентнијем омогућавању правде грађанима БиХ. Паралелно са тим, ЕУ/ЕС је такође финансирала значајан износ за опрему Информационо комуникационих технологија (ICT) хардвер и софтвер за судове, канцеларије тужиоца, ВСТС и ентитетске центре за едукацију судија и тужиоца, као и за возила судских службеника на нивоу ентитета.

³⁷ Због великог броја пројеката у подсектору законодавне и правосудне реформе, само неки пројекти су поменути у овом извјештају. Сви пројекти класификовани у подсектору законодавне и правосудне реформе су доступни у бази података DCF (www.donormapping.ba).

Осим тога, први уговор о гранту са ВСТС о ефикасности судства који је завршен у јуну 2012. године, биће подржан додатним уговором планираним за јесен 2012. године, а који предвиђа подршку за даље смањење заостатака у цивилним, кривичним, полицијским и комуналним предметима у цијелој БиХ и учење на даљину за судије и тужиоце. Настављена је реализација Пројекта за успоставу Међународног регистра за процесуирање злочина и организованог криминала, који се завршава у децембру 2012. године.

У периоду 2011-2012, **Шведска/SIDA** наставила је пружати подршку Суду БиХ и Тужилаштву БиХ у рјешавању ратних злочина, организованог криминала, економског криминала и корупције, као и развоја професионалних и компетентних локалних власти БиХ које на ефикасан начин могу управљати развојним процесима и пружати квалитетне услуге својим грађанима, путем друге фазе пројекта *Систем обуке за јединице локалне самоуправе- MTS II фаза*.

Норвешка је обезбједила даљу подршку за ефикасност судова у БиХ, преко два нова пројекта чија је имплементација започела у 2011. години. Пројекат *Подршка правосуђу у БиХ* усмјерена је на унапређење ефикасности рјешавања цивилних случајева у првостепеним судовима у земљи, управљање људским ресурсима у БиХ правосуђу, базу података ратних злочина као и нове просторије за ВСТС и административну подршку ВСТС, док пројекат *Јачање капацитета Одсјека за права дјеце*, има за циљ јачање капацитета у Одсјеку за права дјетета у канцеларији Омбудсмана за људска права за израду законодавства, надзор његовог провођења, успостављање нарушених права и промоцију права дјетета.

Свјетска банка је наставила са провођењем *Пројекта земљишних књига*, који пружа подршку катастру и реформи земљишних књига у земљи, те омогућава ефикасан развој и транспарентност тржишта земљиштем, путем регистровања права на некретнине и комплементарних политика које омогућавају да се трансакције одвијају на безбједан и ефикасан начин.

У 2011. години, **Њемачка** је иницирала нови пројекат *Финансирање коморе за ратне злочине, Регистра, са циљем даљег јачања домаћих капацитета за прогон организованих злочина*, путем увођења међународне професионалне подршке у функцијама менаџмента и парничења Суда и Тужилаштва Босне и Херцеговине. У 2012. години, Њемачка је започела са пројектом *Успостављање центра за надлежност у БиХ*, који подржава управљање и функционисање Регионалног центра за надлежност за јавно право. Пројекат укључује активности усмјерене на континуирану анализу и одговарање на компликована питања уставног права као и одређивање питања за уставне амандмане.

Швајцарска/SDC/SECO је наставила пружати подршку Високом судском и тужилачком савјету БиХ (ВСТС) да управља и проводи пројекат правосудне реформе у Босни и Херцеговини, са циљем да пружи подршку тужилачкој служби, са посебним фокусом на систем кривичног правосуђа. Швајцарска/SDC/SECO, заједно са Шведском/Sida и UNICEF-ом такође је наставила пружати подршку Реформи система малољетничког правосуђа и јачању правде за дјецу у БиХ, у складу са међународним стандардима.

UNICEF, Швајцарска / SDC/SECO и Шведска/ Sida пружиле су подршку БиХ властима у јачању система правде за дјецу. Обука за судије и тужиоце је институционализована у РС кроз сегмент програма Правда за дјецу. Партнерство је покренуто са Високим и судским тужилачким савјетом како би се обезбједило укључивање 'правде за дјецу' у укупну реформу правосуђа и јачање механизма и система за прикупљање и анализу података, који се односе на права малољетника. Правда за малољетнике је такође укључена у структурни дијалог ЕУ о реформи правосуђа. На локалном нивоу, девет општина су израдиле општинске акционе планове за дјецу, у складу са међународним стандардима.

У децембру 2011. године, **Аустрија/ADC** је започела са новим пројектом *Промоција регионалне сарадње у ЈИЕ путем умрежавања унутар власти одговорних за секторе заштите околине и правосуђа (Themis мрежа)*. Пројекат има за циљ јачање регионалне сарадње у земљама Југоисточне Европе (Албанија, Босна и Херцеговина, Црна Гора, Бивша Југославенска Република Македонија, Србија, Косово) путем унапређења механизма за примјену закона који су усмјерени на секторе заштите околине и правосуђа. Сврха овога пројекта је да се повећају административни капацитети унутар релевантних државних власти у вези

законодавства ЕУ за заштиту околине, сузбијање еколошког криминала и да се побољша регионална сарадња и дијалог путем умрежавања (Themis мрежа).

Главни пројекти у подсектору законодавне и правосудне реформе су наведени у сљедећој табели:

Назив пројекта	Донатор/финансијска институција	Укупна вриједност пројекта (милиони евра)
Подршка Суду БиХ /Канцеларији Регистрара	САД/USAID	35,65
Пројекат регистрације земљишта	Свјетска банка	10,58
(CAPP II) Програм партнерског грађанског заступања II	САД/USAID	5,83
Отворени регионални фонд (ORF) за ЈИ Европу – реформа правосуђа ³⁸	Њемачка	4,34
(JSDP II) Пројекат развоја Сектора правосуђа II	САД/USAID	3,26
Заједничко финансирање Суда БиХ	Шведска/SIDA	3,06
Подршка Суду БиХ и Тужилаштву БиХ	ЕУ/ЕЦ	3,00
Пројекат регистрације земљишта	Њемачка	2,90
Програм подршке политичким процесима у БиХ	САД/USAID	2,65
Пристап правди: суочавање са прошлошћу и изградња повјерења за будућност	UNDP	2,04
Изградња државног затвора	Шведска/SIDA	2,00
Пројекат јачања парламената у БиХ	САД/USAID	1,87
Пројекат земљишних књига (LAP), фаза III	Аустрија/ADC	1,80
MTS - фаза II	Шведска/SIDA	1,74
Пројекат управљања земљиштем	Шведска/SIDA	1,71
SEENET II: Мрежа за сарадњу између Италије и ЈИЕ	Италија/IC	1,60
Подршка за FIGAP – Фонд за имплементацију Gender акционог плана БиХ	Шведска/SIDA	1,50
Пројекат- Подршка правосуђу БиХ	ЕУ/ЕЦ	1,47
Међународни центар Olof Palme (ОПЦ)	Шведска/SIDA	1,43
Подршка за имплементацију националне IBM стратегије	ЕУ/ЕЦ	1,42
Подршка правосуђу у БиХ – Јачање тужилачких капацитета у систему кривичног правосуђа	Швајцарска/SDC/SECO	1,42
Заштита дјеце изложене ризику и дјеце у контакту са правосудним системом у Босни и Херцеговини	Шведска/SIDA, Швајцарска/SDC/SECO, UNICEF	1,34
Одсјек за ратне злочине и организовани криминал Суда БиХ и Канцеларија државног тужиоца	Шведска/SIDA	1,33
Набавка ИСТ опреме за правосудне институције у БиХ	ЕУ/ЕЦ	1,33
Подршка Суду БиХ / Регистру за ратне злочине	Норвешка	1,31
Јачање правосуђа у БиХ	Норвешка	1,00

Сви пројекти су доступни у бази података Форума за координацију донатора– <http://db.donormapping.ba/default.aspx>

³⁸ Горе споменути пројекти су имплементирани кроз под-пројекте, у којима је БиХ земља партнер

Реформа јавне управе

Подсектор реформе јавне управе (PAR) подразумијева следеће: реформу институција власти (Парламент, локалне власти, државна служба, управне зграде) и финансијско управљање у јавном Сектору.

За подсектор реформе јавне управе је у 2011. години, издвојено је €5,21 милиона, односно 15,13% од укупних издвајања за Сектор добре управе и институционалне изградње, док је до сада у 2012. години за подсектор издвојено €4,05 милиона или 12,59% укупних издвајања а овај Сектор.

Донатори активни у подсектору реформе јавне управе у периоду 2011-2012 су EU/EC, Шведска/SIDA, Швајцарска/SDC/SECO, Њемачка, Норвешка, Холандија и UNDP.

Власти на свим нивоима БиХ заједно са **УК/DFID, Шведском/SIDA, Европском комисијом и Холандијом** су обезбједиле финансијску подршку за PARCO путем PAR Фонда. Фонд је успостављен како би се омогућио усклађен приступ у подршци провођења пројеката широм Босне и Херцеговине који потпадају у оквир дефинисан PAR стратегијом. Тренутно се очекују нова издвајања средстава од Шведске/SIDA и Норвешке.

У новембру 2011. године, **EU/EC** је започела нови пројекат *Набавка опреме за три истраживачка и иновациона центра у БиХ -LOT 6*, са сврхом да се обезбиди опрема за три истраживачка и иновациона центра у Бањој Луци, Зеници и Мостару. Такође, са новим пројектом *Подршка државним и ентитетским заводима за статистику, фаза V*, који је започео у септембру 2011. године, EU/EC има за циљ јачање статистичког система у БиХ, побољшање израде усклађених статистичких података за државни ниво, и јачање међуинституционалне сарадње, и тако побољшани *Статистички пословни регистар* може се користити у свакодневним статистичким активностима.

У фебруару 2012. године, **Шведска/SIDA** је започела са имплементацијом новог пројекта у подсектору реформе јавне управе (PAR), *Статистика у БиХ 3*, у циљу наставка претходне подршке у стварању одрживог статистичког система у БиХ. Општи циљ претходних фаза Пројекта био је пружање подршке статистичким агенцијама БиХ у изградњи општег капацитета, методологије истраживања и генералног истраживачког рада, док је у овој фази фокус стављен на тржиште рада, статистику која се односи на заштиту околине и побољшано управљање људским ресурсима.

Швајцарска/SDC/SECO наставља да пружа подршку локалним властима и капацитетима цивилног друштва у 17 општина у сјевероисточној Босни да боље управљају проблемима заштите околине везаним за воде и канализацију, путем провођења пројекта *Пројекат добре управе у области вода и заштите околине (GOV-WADE)*.

У периоду 2011 – 2012, **Њемачка** је наставила имплементацију програма Јачање јавних институција (фаза I). Општи циљ Програма је јачање капацитета у одабраним јавним институцијама у БиХ, укључујући и Агенцију за статистику, Централну банку, Агенцију за јавне набавке и Агенцију за развој високог образовања и осигурање квалитета, како би се постигао већи квалитет рада, транспарентност и оријентација усмјерена ка кориснику. Програм такође подржава активности Канцеларије за реформу јавне управе, директног партнера у БиХ, у дијелу који се односи стратешко управљање и надзор реформских мјера.

Главни пројекти у подсектору реформе јавне управе наведени су у сљедећој табели:

Назив пројекта	Донатор/финансијска институција	Укупна вриједност пројекта (милиони евра)
(GOV-WADE) Пројекат добре управе у области вода и заштите околине	Швајцарска/SDC/SECO	5,92
Програм јачања јавних институција (I фаза)	Њемачка	5,70
Пројекат јачања управљања јавном потрошњом III	UK/DFID	3,21
Статистика у БиХ	Шведска/SIDA	2,04
Јачање капацитета БиХ за стратешко планирање и развој политика дјеловања (SPPD)	EU/EC, Норвешка, Холандија, UNDP	1,84
Статистика у БиХ 3	Шведска/SIDA	1,60
Подршка државним и ентитетским статистичким заводима, фаза V	EU/EC	1,30
Израда и провођење интегралне PIFC стратегије за простор цијеле БиХ	EU/EC	1,12

Сви пројекти су доступни у бази података Форума за координацију донатора— <http://db.donormapping.ba/default.aspx>

Цивилно друштво

Цивилно друштво подразумијева учешће и развој заједнице, кооперативних, циљно оријентисаних (*grass-roots*) организација, те развој осталих процедура и институција у области партиципаторног планирања и доношења одлука.

За подсектор цивилног друштва у 2011. години издвојено је **€2,34 милиона**, односно **6,79%** од укупних издвајања за Сектор добре управе и институционалне изградње у 2011. години и до сада у **2012. години**, у подсектор издвојено је **€3,10 милиона** или **9,64%** од укупних издвајања у овај Сектор.

Донатори активни у подсектору Цивилног друштва у 2011-2012 били су EU/EC, САД/USAID, Холандија, Швајцарска/SDC/SECO, Норвешка, UNDP и Република Чешка.

У периоду јануар - фебруар 2011. године, **EU/EC** је започела три нова пројекта *Оцјена система националног интегритета*, *Подршка НВО организацијама активнима у борби против корупције* и *Техничка помоћ успјешним НВО организацијама из грант програма 2009.*, који пружају подршку НВО организацијама које су укључене у борбу против корупције. У јуну 2011. године, EU/EC је започела нови пројекат *Подршка мрежама НВО организација које се баве специфичном проблематиком (позив за подношење понуда) - 8 додијељених уговора*, који је осмишљен као опсежан сет активности за изградњу капацитета и подизање свијести и унапређење грађанског учешћа у процесу доношења политика и одлука. Пројекат ће бити проведен путем комбинованих мјера подршке које су пружене локалним НВО организацијама и локалним властима.

У новембру 2011. године, **EU/EC** је започела са провођењем новог пројекта *Подршка EU за координацију и имплементацију Националне омладинске политике БиХ*. Пројекат се бави питањима Националне омладинске политике, пружањем подршке свим нивоима власти БиХ који су укључени у провођење политике.

У јануару 2012. године, **Холандија** је започела нови пројекат *PKP ODA активности у 2012*, са циљем да пружи финансијску подршку малим пројектима од којих ће директно имати корист сиромашније групе људи у друштву. Програм је намијењен као потицај за НВО и непрофитне организације да имплементирају своје

развојне активности у заједници које су фокусиране на ублажавање сиромаштва и унапређење животних услова.

Швајцарска/SDC/SECO је пружала подршку новом пројекту - *Студија: Дијаспора Босне и Херцеговине у Швајцарској, допринос развоју БиХ и интеграцији у Швајцарској*, заснованом на пројектном приједлогу поднесеном од Министарства за људска права и избјеглице Босне и Херцеговине. Студија ће служити као први корак у реализацији иницијативе Министарства за људска права и избјеглице БиХ, која има за циљ да се побољша допринос дијаспоре свеукупном развоју БиХ као и изради социо-демографског профила БиХ миграната и повезивање са различитим организацијама и мрежама дијаспоре, у циљу промоције Босне и Херцеговине у Швајцарској.

У марту 2012. године, **Република Чешка** је започела нови пројекат *Студентска скупштина за БиХ – преко дијалога ка међусобном разумијевању и већој грађанској укључености младих*. Циљ Пројекта је да се допринесе отворенијем, толерантном и ангажованом друштву у Босни и Херцеговини, путем увођења интерактивних метода учења у школама.

Главни пројекти у подсектору цивилног друштва су наведени у наредној табели:

Назив пројекта	Донатор/финансијска институција	Укупна вриједност пројекта (милиони евра)
Едукација у области демократије и људских права	САД/USAID	5,35
Комисија за демократију	САД/USAID	3,48
Подршка мрежама НВО организација које се баве специфичном проблематиком (позиви за подношење понуда) – додијељено је 8 уговора	EU/EC	2,00
Јачање локалне демократије II (LOD II): институционализовање сарадње између општина и организација цивилног друштва са циљем пружања квалитетнијих услуга	UNDP	1,65
Цивилно друштво и грађани БиХ	Холандија	1,00
Подршка ЕУ инфо центрима Сарајево, Бања Лука, Мостар и Брчко	EU/EC	0,49
Подршка ЕУ за координацију и имплементацију Националне омладинске политике БиХ	EU/EC	0,49
Подршка НВО активним у борби против корупције	EU/EC	0,48
Јачање институционалних капацитета за превенцију и борбу против корупције	EU/EC	0,46

Сви пројекти су доступни у бази података Форума за координацију донатора – <http://db.donormapping.ba/default.aspx>

Подсектор људских права

Подсектор људских права (HR) састоји се од мониторинга поштивања људских права, подршке државним и регионалним тијелима за заштиту људских права и заштита етничких, вјерских и културних мањина.

У 2011. години, за подсектор људских права издвојено је **€2,30 милиона**, односно **6,68% од укупних издвајања** за Сектор добре управе и институционалне изградње, док је до сада **у 2012. години** за подсектор људских права издвојено **€4,35 милиона** или **13,53%** од укупних издвајања за овај Сектор.

Донатори активни у подсектору Људских права у 2011-2012 су EU/EC, Шведска/SIDA, Холандија, Швајцарска/SDC/SECO, UNICEF и Република Чешка.

У периоду 2011-2012. година, **ЕУ/ЕС** је започела нови пројекат *Подршка Одсјеку форензичких наука Међународне комисије за нестале особе (ICMP)*. Сврха пројекта је да се омогући Међународној комисији за нестале особе да извршава DNA идентификације несталих особа током оружаних сукоба у БиХ и да се пружи подршка Одсјеку форензичких наука. Такође, провођењем *Пројекта Општина намијењених потребама младих у партнерству између младих и локалних власти*, у сарадњи са Омладинским савјетом РС, ЕУ/ЕС је наставила пружати подршку Институту за развој младих. Пројекат ће младим људима из 12 локалних заједница пружити могућности да стекну знање и вјештине нужне за провођење *Закона о младима ФБиХ* и *Закона о омладинском организовању РС*. Поред горе наведеног, Пројекат ће допринијети унапређењу активности младих у пољима људских права, једнаких могућности и демократских принципа.

Са својим новим пројектом *Повећање приступа слободи и правди у БиХ 2012-2015*, **Шведска/SIDA** пружа подршку борцима за заштиту грађанских права у подручјима закона и политике људских права. Циљеви пројекта су јачање права грађана да потражују поштивање људска права, те да се помогне држави да преузме одговорност за остварење људских права својих грађана као и да се ојачају локални борци за људска права.

У септембру 2011. године, **Швајцарска/SDC/SECO** је започела са имплементацијом новог пројекта *Успостављање функционалног и одрживог система имплементације споразума о реадмисији*, са свеукупним циљем да се допринесе јачању капацитета Министарства за људска права и избеглице БиХ и других релевантних институција, омогућавајући им ефикасно и координисано управљање одрживог процеса повратка и реинтеграције или споразума о реадмисији.

UNICEF БиХ је такође подржавао мрежу од 20 НВО организација које су имале задатак да припреме домаће извјештаје о надзору имплементације Конвенције о правима дјетета (CRC) и Заједнички извјештај о CRC. Ово је допринијело изради Извјештаја о Конвенцији о правима дјетета (CRC) на нивоу БиХ и алтернативног Извјештаја НВО организација.

Уз подршку UNICEF-а, седам линијских министарстава на ентитетском и на нивоу БиХ су промовисали учествовање Организација цивилног друштва (CSOs), дјеце и заједница, према Пројекту социјалне заштите и инклузије. У 23 општине успостављене су партиципаторне истраживачке групе које проводе активности које омогућавају учешће дјеце, адолесцената и младих особа. *Зид дјечијих жеља и захтјева* који је осмишљен у Програму социјалне заштите и инклузије, путем друштвених медија је досегнуо до преко 13,000 дјеце.

У марту 2012. године, **Република Чешка** је започела нови пројекат *Преко стратешког парничења до подршке људским правима*, који има за циљ унапређење провођења одредби Закона против дискриминације користећи искуство из Републике Чешке.

Главни пројекти и подсектору људских права наведени су у наредној табели:

Назив пројекта	Донатор/финансијска институција	Укупна вриједност пројекта (милиони евра)
Повећање приступа слободи и правди у БиХ 2012-2015	Шведска/SIDA	3,10
Браниоци грађанских права	Шведска/SIDA	3,03
Подршка Одсјеку форензичких наука Међународне комисије за нестале особе (ICMP)	EU/EC	2,00
Пројекти из области демократије и људских права 2009.	EU/EC	1,14
MATRA	Холандија	0,91
Спречавање мучења и свеобухватна рехабилитација жртава мучења у сјевероисточној БиХ	EU/EC	0,70
Подршка најугроженијим групама Рома у БиХ	Швајцарска /SDC/SECO	0,55
Добровољни повратак нерегуларних миграната који су остали без средстава у БиХ (AVR пројекат)	Швајцарска /SDC/SECO	0,40
Заштита дјеце од насиља у Југоисточној Европи	UNICEF	0,34
Успостављање функционалног и одрживог система имплементације споразума о реадмисији	Швајцарска /SDC/SECO	0,17

Активности које нису сврстане у постојеће подсекторе

За активности/пројекте који **нису сврстани у постојеће подсекторе у 2011. години**, издвојено је **€1,64 милиона**, односно **4,76% од укупних издвајања** за Сектор добре управе и институционалне изградње. До сада **у 2012. години** у подсектор за ове пројекте издвојено је **€1,87 милиона** или **5,81%** од укупних издвајања за овај Сектор.

Донатори који су активни у активностима које нису сврстане у постојеће подсекторе у 2011-2012 су EU/EC, Холандија, Швајцарска/SDC/SECO, Норвешка, UNDP, UNICEF, Њемачка и Република Чешка.

У априлу 2011. године, **EU/EC** је започела неколико нових пројеката у прекограничној сарадњи са БиХ и сусједним земљама. EU/EC је такође подржала учешће БиХ на *7. Оквирном програму EU/EC³⁹*, путем два нова пројекта: *Допринос EU за суфинансирање чланарине FP7 за 2011. годину – 1. транша* и *Допринос EU за учешће Босне и Херцеговине у Програму EU- „Седми оквирни програм EC“ према IPA компоненти за 2010. – транзициона помоћ и институционална изградња*.

Швајцарска/SDC/SECO је путем новог пројекта *Подршка систему за управљање имиграцијом у БиХ* дала допринос јачању капацитета БиХ институција одговорних за унапређење и провођење система миграције и азила у складу са европским стандардима.

У оквиру пројекта *Подршка за примјену принципа слободне трговине и јачање безбједности хране која се уноси на тржишта у БиХ*, **Република Чешка** ће наставити са даљим техничким и организационим унапређењем одабраних лабораторија у 2012 и у 2013 години. Такође, Република Чешка започела је са провођењем пројекта *Успостава Одсјека за развојну политику града Сарајева*, који има за циљ да успостави одсјек који ће бити у потпуности компетентан да идентификује, конципира и подноси пројектне приједлоге за финансирање из IPA или других средстава EU као и да имплементира ове пројекте.

³⁹ За више информација посјетите: http://cordis.europa.eu/fp7/home_en.html

Пројекат *Унапређење културног разумијевања у Босни и Херцеговини (MDG-F заједнички Програм UN-а и Шпански фонд)* био је формулисан као партнерство између **UNDP**, **UNICEF** и **UNESCO** уз блиску сарадњу са Министарством за цивилне послове БиХ, ентитетским министарствима културе и образовања, као и других институција одговорних за едукацију и културу. Пројекат је осмишљен да унаприједи међукултурно разумијевање у Босни и Херцеговини и да промовише јединствени мултикултурални идентитет земље.

Главни пројекти у активностима/пројектима који нису сврстани у постојеће подсекторе су наведени у наредној табели:

Назив пројекта	Донатор/финансијска институција	Укупна вриједност пројекта (милиони евра)
Култура за развој- унапређење културног разумијевања у БиХ (MDG-F заједнички Програм UN-а, Шпански фонд)	Шпанија/UNDP, UNICEF/UNESCO	5,71
Допринос ЕУ за суфинансирање чланарине FP7 за 2011. – 1. транша	ЕУ/ЕЦ	0,85
Допринос ЕУ за учешће Босне и Херцеговине у Програму ЕУ “Седми оквирни програм ЕС” према IPA компоненти у 2010. – транзициона помоћ и институционална изградња	ЕУ/ЕЦ	0,85
Помоћ политичким странкама, Програм за изборе 2010. године	САД/USAID	0,63
Мапе за национални развој и ЕУ интеграције	Норвешка	0,45
Средства подршке конституенце у 2010. години	Холандија	0,42
Подршка систему управљања имиграцијом у БиХ	Швајцарска/SDC/SECO	0,13
Подршка за примјену принципа слободне трговине и јачање безбједности хране која се уноси на тржишта у БиХ	Република Чешка	0,12

Сви пројекти су доступни у бази података Форума за координацију донатора– <http://db.donormapping.ba/default.aspx>

Законски оквир и секторске стратегије усвојене у 2011-2012 години

У циљу стварања ефективне, модерне и ефикасне јавне администрације и као да се одговори на тренутна финансијска превирања, БиХ власти на свим нивоима започеле су са усвајањем адекватног законодавног оквира.

У фебруару 2012. године, Парламентарна скупштина БиХ усвојила је *Закон о систему државне помоћи у БиХ*⁴⁰, који дефинише обухват, сврху, услове и секторе у БиХ, на које се овај закон примјењује. Истовремено, Парламентарна скупштина БиХ усвојила је *Закон о попису становништва, домаћинстава и станова у БиХ 2013*⁴¹, који је важан за праћење друштвеног и социјалног развоја земље.

У априлу 2012. године, Парламентарна скупштина БиХ усвојила је *Закон о измјенама и допунама Закона о унутрашњој ревизији институција БиХ*⁴² како би се дефинисали критерији за успостављање Јединица за ревизију унутар свих БиХ институција.

У мају 2012. године, Парламентарна скупштина БиХ усвојила је *Закон о измјенама и допунама Закона о финансирању институција БиХ*⁴³, који је увео израз *Финансијско управљање и контрола и управљање ризиком за све БиХ институције*. Овај закон је ојачао улогу Централне хармонизацијске јединице (СНЈ) и доприноси могућности БиХ институција да обезбједе своју имовину и да користе своја средства на

⁴⁰ Службени гласник БиХ бр. 10/12

⁴¹ Службени гласник БиХ бр. 10/12

⁴² Службени гласник БиХ бр. 32/12.

⁴³ Службени гласник БиХ бр. 42/12

економичан и ефикасан начин. Истовремено, како би се одговорило на финансијско превирање проузроковано од власти БиХ на нижем нивоу и да се смањи потрошња владе, Парламентарна скупштина БиХ усвојила је два Закона о измјенама и допунама Закона о платама и накнадама у БиХ институцијама⁴⁴.

У децембру 2011. године, Парламентарна скупштина БиХ усвојила је Закон о измјенама и допунама Закона о државној служби у институција БиХ⁴⁵. **У фебруару 2012. године**⁴⁶, у Републици Српској усвојен Закон о измјенама и допунама Закона о јавној управи, а Закон о измјенама и допунама Закона државним службеницима⁴⁷ усвојен је **у априлу 2012. године**.

У периоду 2011-2012, области законодавства и правосуђа у БиХ као и подсектор људских права, приступили су провођењу законодавних измјена на свим нивоима извршне власти у БиХ.

У новембру 2011. године, Скупштина дистрикта Брчко БиХ усвојила је Закон о заштити и поступању са дјецом и малољетницима у кривичном поступку⁴⁸.

У септембру 2010. године, Парламент Федерације БиХ усвојио је Закон о измјенама и допунама Закона о судовима у ФБиХ⁴⁹, који омогућава поновно успостављање претходно укинутих општинских судова у Лукавцу, Бановићима, Јајцу и Читлуку.

У јануару 2011. године, ступио је на снагу Закон о заштити и поступању са дјецом и малољетницима у кривичном поступку⁵⁰ у РС. **У октобру 2011. године**, Народна скупштина РС усвојила је Закон о премјеру и катастру⁵¹, **у новембру 2011. године**, Закон о измјенама и допунама Закона о извршењу кривичних санкција⁵², док је **у децембру 2011. године**, усвојила Закон о измјенама и допунама кривичног закона⁵³ и Закон о судовима⁵⁴.

У марту 2012. године, Парламент Федерације БиХ усвојио је Закон о дефинисању и подмирењу преосталих дугова насталих на основама Закона о социјалној заштити, заштити цивилних жртава рата и заштити породица са дјецом⁵⁵, док је **у априлу 2012. године**, усвојио Закон о измјенама и допунама Закона о извршном поступку⁵⁶.

У мају 2012. године, Народна скупштина РС усвојила је Закон о кривичном поступку⁵⁷, као и Закон о измјенама и допунама Закона о расељеним лицима, повратницима и избјеглицама РС⁵⁸, док је **у јуну 2012. године**, усвојен Закон о измјенама и допунама Закона о извршном поступку⁵⁹.

У јулу 2011. године, Савјет министара БиХ усвојио је Акциони план за дјецу БиХ 2011-2014.

⁴⁴ Службени гласник БиХ бр. 42/12 и 50/12

⁴⁵ Службени гласник БиХ бр. 4/12

⁴⁶ Службени гласник РС бр. 24/12

⁴⁷ Службени гласник РС бр. 37/12

⁴⁸ Службени гласник дистрикта Брчко БиХ бр. 44/11

⁴⁹ Службене новине ФБиХ бр. 63/10

⁵⁰ Службени гласник РС бр. 13/10

⁵¹ Службени гласник РС бр. 6/12

⁵² Службени гласник РС бр. 117/11

⁵³ Службени гласник РС бр. 1/12

⁵⁴ Службени гласник РС бр. 37/12

⁵⁵ Службене новине ФБиХ бр. 27/12

⁵⁶ Службене новине ФБиХ бр. 35/12

⁵⁷ Службени гласник РС бр. 53/12

⁵⁸ Службени гласник РС бр. 52/12

⁵⁹ Службени гласник РС бр. 57/12

Координација рада донатора

Министарство правде БиХ/Сектор за стратешко планирање и координацију помоћи и европске интеграције (MoJ/SSPACEI) редовно организује кварталне састанке за мониторинг и усклађивање активности донатора у подсектору Законодавне и правосудне реформе. Министарство правде БиХ одржава базу података донаторске помоћи за Сектор. Полугодишње Конференције се организују за министре правосуђа и Високи судски и тужилачки савјет (ВСТС), те донатори такође учествују на овим конференцијама. Канцеларија Регистрара је домаћин редовних састанака са донаторима.

Донатори PAR фонда се редовно састају са представницима БиХ, ФБиХ, РС и Дистрикта Брчко да координишу активности донатора и дискутују о напретку у имплементацији у Сектору. PARCO, као и донатори који су активни у Сектору добре управе и институционалне изградње учествују на састанцима Форума за координацију донатора (DCF) које организује Министарство финансија и трезора/Сектор за координацију међународне економске помоћи.

У подсектору цивилног друштва постоји неформална координација између организација цивилног друштва на *ad-hoc* основи да се избјегне преклапање активности. Министарство правде БиХ успоставило је Сектор за цивилно друштво да обезбједи предуслове за усвајање законодавства и стратегија који су више погодни за развој цивилног друштва.

Састанци координације у подсектору људских права се одржавају на *ad-hoc* основи, засновани на пројектима и већином билатералне природе.

Будуће активности

Током 2011-2012, законодавни и правосудни подсектор у БиХ се суочио са многим измјенама и покушајима да ојача своју позицију. У том смислу, *Приједлог меморандума о разумијевању за успостављање фонда за имплементацију Репаратуре стратегије Сектора правде БиХ* усвојен је од Савјета министара БиХ и послан у Предсједништво БиХ. Фонд је требао обезбиједити додатно финансирање за имплементацију Репаратуре Сектора правде БиХ и њеног Акционог плана. Било је планирано да буде потписан између Савјета министара БиХ, Шведске/SIDA, Амбасаде УК у БиХ и Шпаније/AECID. Међутим, због дуге процедуре усвајања, сви донатори су одустали од овог аранжмана. У међувремену, Министарство правде БиХ започело је преговоре са Швајцарском/SDC/SECO у вези са техничком и финансијском помоћи за нови нацрт Репаратуре Сектора правде БиХ 2013-2018. Велики напори били су усмјерени на питања од кључне важности за приступање ЕУ, посебно на Структурни дијалог између Сектора правде БиХ и делегације ЕУ/ЕС, при чему је постигнут ограничени напредак. Будуће активности требају бити усмјерене на развој непристраног, независног, ефикасног и добро координисаног и одговорног Сектора правде у БиХ, са јасно дефинисаним и пратећим буџетом.

У подсектору Репаратуре јавне управе (PAR) реформе су провођене у складу са ревидираним Акционим планом 1 (2011-2014), али спорим темпом. Како донатори тако и домаћи партнери оцијенили су сарадњу у овој области задовољавајућом, али сматрају да сљедећа питања требају бити унапређена: како процеси и финансијска одрживост Репаратуре јавне управе не би били угрожени потребно је обезбиједити наставак финансирања из буџета Институција БиХ и донаторских средстава за PAR фонд и PARCO, успоставити бољи PARCO статус у оквиру домаћих институција, унаприједити капацитете и вјештине имплементатора Репаратуре јавне управе, пружити подршку у изради нацрта Акционог плана 2 за јачање секторских капацитета, како би се скратиле постојеће процедуре за одобрење пројеката. Добре новости су да ће у периоду од 2012 до 2014. Шведска/SIDA и Норвешка инвестирати по €3 милиона средстава у PAR фонд, који ће пружати подршку имплементацији Ревидираног АП1 Стратегије PAR.

У области Цивилног друштва, важно је напоменути да овај подсектор биљежи сталан стабилни раст алоциране донаторске помоћи (око 3% годишње) од 2010. године до данас. Важно је истаћи да расте подршка јачању цивилног друштва у БиХ, али да су и даље слаби институционални механизми за сарадњу БиХ власти са НВО организацијама и развој Цивилног друштва као и координација и сарадња између самих организација Цивилног друштва. Стога, препоруке за даљи напредак у овом подсектору требају обухватити слjedeће активности: да се ојачају капацитети организација цивилног друштва (CSO), да се ојача сарадња и координација самих организација цивилног друштва и власти у БиХ и да се унаприједи окружење (измјене у друштвеним ставовима и правном систему)⁶⁰. У том смислу, потребни су даљи напори како би се подржао развој и финансирање подсектора Цивилног друштва.

У подсектору Људских права, постигнут је ограничени напредак. Иако постоји законски и институционални оквир за праћење људских права, БиХ је направила ограничен напредак у побољшању увођења међународног законодавства које регулише људска права, као и у сфери цивилних и политичких права, економских и социјалних права и права мањина. Општи закључак је да су потребни додатни напори и ангажман како домаћих тако и међународних учесника за наставак процеса реформе у овом подсектору.

⁶⁰ За више информација посјетите: <http://www.unv.ba/Civil-Society-in-Bosnia-and-Herzegovina%E2%80%93Seeking-the-Way-Forward-Report>

Чланови DCF-а активни у Сектору у 2011–2012	САД/USAID, Норвешка, Холандија, ЕУ/ЕС, UNDP, Шведска/Sida, Швајцарска/SDC/SECO, Француска, Њемачка, Аустрија/ADC и Република Чешка.
Остале кључне међународне организације	Полицијска мисија Европске уније (EUPM); Међународни фонд за деминирање и помоћ жртвама мина (ITF); Канцеларија високог представника и посебног представника Европске уније (OHR); Снаге Европске уније (EUFOR); Сједиште Сјеверноатлантског савеза у Сарајеву (NHQSa); Агенција Краљевине Данске за управљање у ванредним ситуацијама (DEMA); Организација за европску безбједност и сарадњу (OSCE); Међународна комисија за нестале особе (ICMP), Handicap International, Фондација „Свијет без мина“ (WOM).
Кључни партнери међу институцијама власти	Министарство безбједности, Министарство цивилних послова, Министарство одбране; Министарство спољних послова; Обавјештајно безбједносна агенција БиХ, Државна агенција за истраге и заштиту, Федерално министарство унутрашњих послова, Министарство унутрашњих послова РС.
Укупна издвајања DCF чланова за потребе Сектора у 2011 и 2012	2011: €24,17 милиона –у грантовима 2012: €11,33 милиона- у грантовима
Законски оквир и секторске стратегије	Законски оквир и секторске стратегије (усвојене у 2011-2012 години) <i>Закон о измјенама и допунама Закона о служби у оружаним снагама БиХ; Закон о измјенама и допунама Закона о полицијским службеницима Босне и Херцеговине; Закон о измјенама и допунама Закона о Државној агенцији за истраге и заштиту; Закон о унутрашњим пословима РС; Закон о агенцијама за обезбјеђење лица и имовине и приватној детективској дјелатности у РС; РС Закон о измјенама и допунама Закона о превозу опасних материја; Закон о измјенама и допунама Закона о полицијским службеницима ФБиХ; Закон о измјенама и допунама Закона о полицијским службеницима ФБиХ; Закон о извршењу кривичних санкција, притвора и других мјера у Брчко дистрикту БиХ; Закон о измјенама и допунама Закона о оружју и муницији у Брчко дистрикту БиХ; Закон о измјенама и допунама закона о полицији у Брчко дистрикту БиХ; Стратегија о миграцији и азилу и Акциони план 2012-2015; Стратегија успоставе CERT-а у Босни и Херцеговини; Ревидирана Стратегија – Анализа ситуације и потреба- Додатак Стратегији за интегрисано управљање границом у Босни и Херцеговини и Акциони план.</i> Раније усвојени законски оквир и секторске стратегије⁶¹ <i>Закон о парламентарном војном повјеренику; Оквирни закон о заштити и спашавању људи и материјалних добара од природних или других несрећа у БиХ; Закон о превозу опасних материја БиХ; Закон о контроли кретања оружја и војне опреме БиХ; Закон о спречавању прања новца и финансирања терористичких активности; Закон о деминирању; БиХ Закон о кретању и боравку странаца и азилу; Закон о заштити тајних података БиХ; ФБиХ Закон о професионалној рехабилитацији оспособљавању и запошљавању лица са инвалидитетом ФБиХ; Закон о измјени и допуни Закона о правима бораца и њихових породица у ФБиХ; Закон о измјени и допунама Закона о заштити и спашавању људи и материјалних добара од природних или других несрећа у ФБиХ; РС Закон о полицијским званичницима; Закон о измјени и допунама Закона о цивилној заштити у РС; РС Закон о оружју и муницији; Закон о професионалној рехабилитацији, оспособљавању и запошљавању лица са инвалидитетом РС; Бијела књига одбране Босне и Херцеговине; Стратегија за рад полиције у заједници у Босни и Херцеговини; Стратегија интегрисаног управљања границом у Босни и Херцеговини; Стратегија и Акциони план у области имиграције и азила 2008-2011; Државна стратегија надзора над опојним дрогама, спречавања и сузбијања злоупотребе опојних дрога у Босни и Херцеговини 2009-2013; Ажурирана Стратегија и Акциони план контроле малог оружја и лаког наоружања (SALW) за БиХ 2008-2012; Стратегија противминског дјеловања у Босни и Херцеговини 2009-2019; Стратегија за спречавање прања новца и финансирања терористичких активности у БиХ 2009-2013 и Акциони план;</i>

⁶¹Више информација о стратегијама доступно је на:

http://www.donormapping.ba/index.php?option=com_content&view=article&id=76:donor-mapping-report&catid=37:dcf-articles

	<i>Стратегија БиХ за борбу против организованог криминала 2009-2012 и Акциони план ; БиХ Стратегија за борбу против корупције 2009 -2014 са Акционим планом; БиХ Стратегија за превенцију и борбу против тероризма 2010-2013.</i>
Координација рада донатора	Реформа Сектора безбједности и цивилног управљања изградњом мира: Донатори учествују на неформалним састанцима намијењеним размјени информација. Реинтеграција војника и контрола над малокалибарским оружјем и лаким наоружањем и муницијом: Координациони одбор за контролу малокалибарског оружја и лаког наоружања планира, обезбјеђује смјернице и врши праћење активности по питању контроле малокалибарског оружја и лаког наоружања. Деминирање: Међународни закладни фонд за деминирање и помоћ жртвама мина функционише као координационо тијело бројних донатора на пољу противминског дјеловања. Донатори активни у овом Сектору редовно учествују на тромјесечним састанцима Форума за координацију донатора у организацији Министарства финансија и трезора /Сектора за координацију међународне економске помоћи.

Преглед

Сектор превенције и рјешавања сукоба, мира и безбједности чине: подсектор реформе Сектора безбједности и цивилног управљања изградњом мира; реинтеграција војника и контрола над малим оружјем и лаким наоружањем (SALW); као и подсектор деминирања.

Подсектор **реформе Сектора безбједности и цивилног управљања изградњом мира**, који обухвата реформу одбране и полиције, цивилну заштиту и реаговање на катастрофе и цивилно управљање изградњом мира, постигао је неуједначен напредак у периоду 2011-2012 година.

Политички договор постигнут у БиХ о војној имовини, позитивно су оцијенили представници НАТО-а на Самиту у Чикагу –одржаном у мају 2012. године, као један од предуслова за придруживање програму Акционог плана за чланство (MAP) на путу ка формалном чланству у НАТО-у⁶². Босна и Херцеговина је такође наставила сарадњу са НАТО-ом кроз имплементацију *Партнерства за мир БиХ (PfP)* и програма *Индивидуалног Акционог плана партнерства (IPAP)*. Након успјешне реализације првог IPAP циклуса, власти на нивоу БиХ израдиле су нови *Индивидуални Акциони план партнерства (IPAP)* за период 2011-2013, који је усвојен од Сјеверноатлантског савјета у фебруару 2011. године⁶³. IPAP је усвојен од стране Савјета министара БиХ 2011-2013 у мају 2011. године.

Напредак је постигнут у области **визне политике, управљања границом, азила и миграције**. Након укидања визних услова за грађане БиХ који посједују биометријске пасоше, успостављен је механизам за мониторинг након либерализације виза. Успостављен је електронски систем размјене података за полицију и тужиоце, а све агенције за провођење закона налазе у фази успостављања електронских евиденција. Такође, остварен је напредак у **управљању границом**. Већина законодавства која се односи на интегрисано управљање границом (IBM), укључујући и *Закон о граничној контроли*, усклађена је са *acquis-ом*. Додатно, Савјет министара БиХ одобрио је буџетске алокације за унапређење инфраструктуре IBM, у предстојећем трогодишњем периоду. Напредак је постигнут у области **азила**. Одсјек за азил у Министарству безбједности скоро у потпуности је попуњен особљем које је адекватно обучено. У потпуности се користи модул Информационог система за миграције и азиланте. Министарство за људска права и избјеглице повезано је са Информационим системом за миграције чија се примјена проширује. Како је претходно поменуто, нова стратегија за миграцију и азил и пратећи акциони план, усвојени су у јуну 2012. године. Дobar напредак остварен је у **питањима миграције**. Центар за привремено задржавање ирегуларних имиграната је стављен у функцију. Међутим, остаје потреба за даљим унапређењима инфраструктуре граничних прелаза и управљања границом, као и за више финансијских и људских ресурса како би се унаприједио међународни систем заштите и азила у Босни и Херцеговини.

Подсектор реинтеграције демобилисаних војника и контроле малокалибарског оружја и лаког наоружања (SALW) и муниције, постигао је ограничен и неуједначен напредак у периоду 2011-2012. Како би се пружила подршка реинтеграцији демобилисаних војника у Босни и Херцеговини, Министарство одбране БиХ, израдило је *Програм НАТО-Перспективе* (бивши *NATO Trust Fund II*). Стратешки циљеви Програма су помоћ у реинтегрисању у цивилни живот особља отпуштеног из одбрамбених институција и унапређење провођења Реформе одбране и оружаних снага у Босни и Херцеговини⁶⁴. Садашњи индикатори показују изванредне резултате постигнуте у оквиру овог Програма⁶⁵. Од укупног броја демобилисаног особља 91,58% је регистровано у *Програму НАТО-Перспективе*, како би започели или унаприједили властиту пољопривредну производњу или се преквалификовали и започели са иницијативом самозапошљавања.

⁶² За више информација, посјетите: http://www.nato.int/cps/en/natolive/topics_49127.htm

⁶³ Према Брошури Министарства одбране и оружаних снага Босне и Херцеговине, април 2011.: http://www.mod.gov.ba/files/file/mai_2011/bosura%20eng%20mail.pdf

⁶⁴ Брошура Министарства одбране и Оружаних снага Босне и Херцеговине, април 2011., брошура је доступна на: http://www.mod.gov.ba/files/file/mai_2011/bosura%20eng%20mail.pdf

⁶⁵ Билтен Министарства одбране и оружаних снага бр. 8, септембар 2012: <http://www.mod.gov.ba/files/file/broi8.pdf>

Додатне активности су предузете на продужењу Програма НАТО-Перспективе до 2013. године, будући да ће процес транзиције за војно особље трајати до краја 2017. Један од најтрајнијих и најопаснијих проблема у БиХ је велика распрострањеност **малокалибарског оружја и лаког наоружања (SALW) и муниције**. Током периода 2011-2012, уз подршку више донатора, уништена је значајна количина муниције, кориштењем метода којима се води рачуна о околини, кроз имплементацију *Пројекта контроле и редукације малокалибарског и лаког наоружања у БиХ (SACBiH)*. Међутим, након завршетка овог пројекта, нове активности у SALW подсектору нису забиљежене, па будуће финансирање захтјева заједничку одређеност свих актера из овог подсектора.

Подсектор деминирања који обухвата активности на рјешавању проблема са минираним подручјима у Босни и Херцеговини, остварио је ограничени напредак у периоду 2011-2012. Према процјени Центра за уклањање мина у БиХ (BHMAC), 2,81% од укупне површине Босне и Херцеговине је покривена минама⁶⁶. *Стратегија противминског дјеловања БиХ за период 2009–2019* има за циљ да смањи опасност од мина, али ће њено провођење зависити од доступности финансијских средстава, обзиром да Међународни фонд за деминирање и помоћ жртвама мина (ITF)⁶⁷ није у могућности да обезбједи потребну подршку за све планиране пројекте деминирања. Босна и Херцеговина је још увијек једна од минама најзагађенијих земаља, што представља главну препреку повратку избјеглица и интерно расељених лица као и свеукупном економском опоравку земље, из ког разлога овај подсектор мора остати приоритет у планирању будућих донаторских активности.

Активности донатора у 2011 и 2012 години

Чланови DCF активни у Сектору превенције и рјешавања сукоба, мира и безбједности у 2011-2012 су САД/USAID, Норвешка, Холандија, ЕУ/ЕС, UNDP, Шведска/Sida, Швајцарска/SDC/SECO, Француска, Њемачка, Аустрија/ADC и Република Чешка.

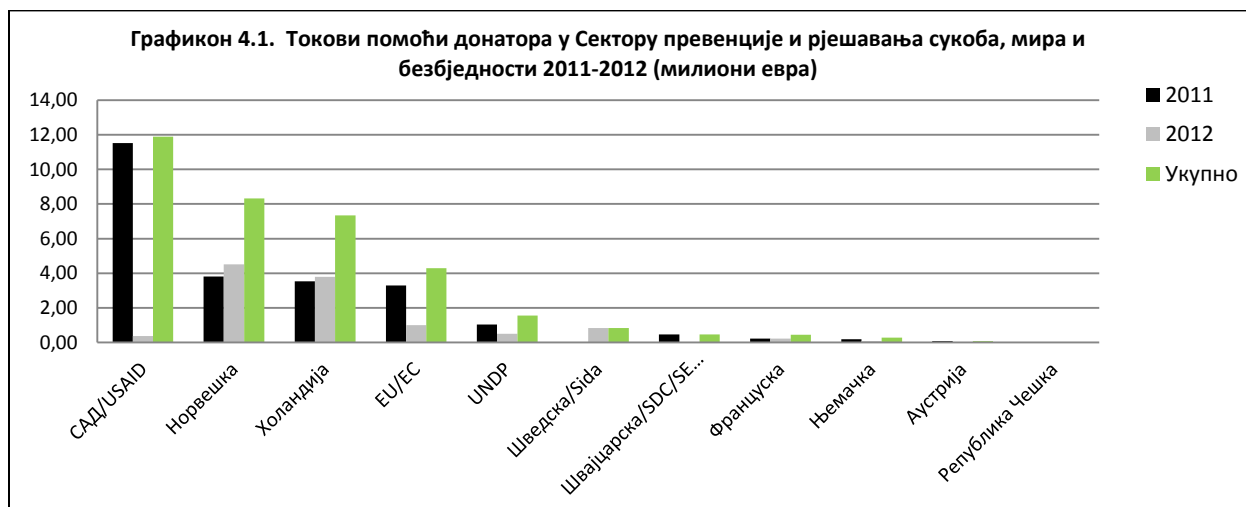
Графикон 4.1. показује да су водећи донатори активни у Сектору превенције и рјешавања сукоба, мира и безбједности у **2011. години** били САД/USAID са издвајањем од €11,51 милиона и Норвешка са издвајањем од €3,81 милиона, а слиједе их Холандија, ЕУ/ЕС, Њемачка, Шведска/Sida, Швајцарска /SDC/SECO, Аустрија/ADC, UNICEF, и Француска.

У **2012. години**, водећи донатори били су Норвешка са издвајањима од €4,51 милиона и Холандија са издвајањима од €3,80 милиона а слиједе их ЕУ/ЕС, Шведска/Sida, UNDP, САД/USAID, Француска, Њемачка и Република Чешка.

Укупна средства службене помоћи за развој ODA издвојена су у овај Сектор у форми грантова.

⁶⁶ <http://www.bhmac.org/en/stream.daenet?kat=18>

⁶⁷ Међународни фонд за деминирање и помоћ жртвама мина (ITF) успостављен је од Владе Републике Словеније у марту 1998. Са циљем да се помогне Босни и Херцеговини у њеним активностима деминирања и помоћи жртвама мина. Од његовог оснивања, ITF је проширио његове активности у цијелој регији југоисточне Европе због успјешности његових операција у Босни и Херцеговини. Центар за уклањање мина у БиХ је главни партнер ITF за деминирање у БиХ.

Графикон 4.2. показује да је за подсектор реформе Сектора безбједности и цивилног управљања изградњом мира у 2011. години издвојено је **€19,78 милиона**, односно **81,84%** од укупних издвајања у Сектор превенције и рјешавања сукоба, мира и безбједности, а до сада у 2012. години, за подсектор реформа Сектора безбједности и цивилно управљање изградњом мира издвојено је **€8,92 милиона** или **78,73%** од укупних издвајања у Сектор.

За активности/пројекте који нису сврстани у постојеће подсекторе у 2011. години издвојено је **€2,72 милиона**, односно **11,25%** од укупних издвајања за Сектор превенције и рјешавања сукоба, мира и безбједности. За ове активности, до сада у 2012. години издвојено је **€1,61 милиона**, односно **14,21%** од укупних издвајања у овај Сектор.

За подсектор деминирања у 2011. години издвојено је **€1,67 милиона**, односно **6,91%** од укупних издвајања за Сектор превенције и рјешавања сукоба, мира и безбједности. До сада у 2012. години, за подсектор деминирања издвојено је **€0,80 милиона** или **7,06%** од укупних издвајања у овај Сектор.

Помоћ није издвојена за подсектор реинтеграција војника и контрола малокалибарског оружја и лаког наоружања и муниције у периоду 2011-2012 година.

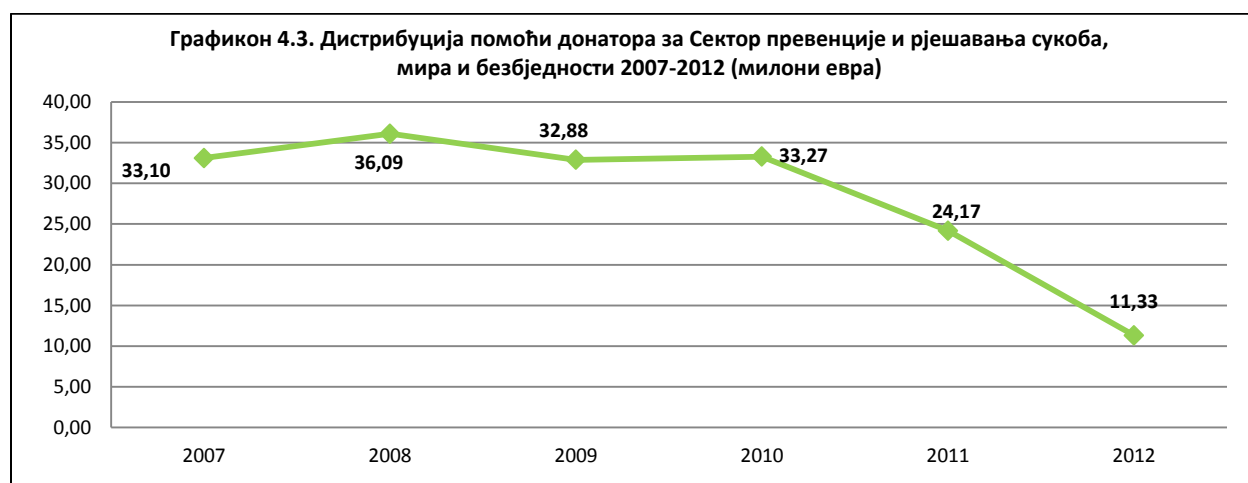

Графикон 4.3. показује да су укупна издвајања чланова DCF за Сектор превенције и рјешавања сукоба, мира и безбједности била €24,17 милиона у 2011. и до сада у 2012. години €11,33 милиона. Међутим, додатна средства могу бити издвојена у Сектор до краја 2012. године.

Графикон 4.3 такође показује да су укупна издвајања за овај Сектор у периоду 2007 – 2010 била уједначена и скоро на истом нивоу, али после 2010. године евидентно је опадање ODA средстава у овом Сектору.

Разлог за пад издвајања, дијелом је везан за постепено окончање директне билатералне подршке Холандије, Шпаније/AECID, Аустрије/ADC и Италијанске кооперације/IC, као и чињенице да је у претходном периоду, уз донаторску подршку, остварен значајан напредак у реформи одбране, управљању границом, визном политиком, азилом и политиком међународне заштите и питања миграција.

За овај Сектор у 2011. години издвојено је 5% од укупних ODA издвајања а до данас у 2012. години 3%.

Реформа Сектора безбједности и цивилног управљања изградњом мира

Подсектор Реформе Сектора безбједности и цивилног управљања изградњом мира састоји се из области: реформе одбране и полиције, цивилне заштите и реаговања на ванредне ситуације.

Чланови DCF активни у подсектору Реформе Сектора безбједности и цивилног управљања изградњом мира у 2011-2012 години су САД/USAID, Норвешка, Холандија, UNDP, EU/EC, Шведска/Sida, Швајцарска/SDC/SECO, Њемачка и Француска.

За подсектор реформе Сектора безбједности и цивилног управљања изградњом мира у 2011. години, издвојено је €19,78 милиона, односно 81,84% од укупних издвајања у Сектор, док је до данас у 2012. години у овај подсектор издвојено €8,92 милиона или 78,73% од укупних издвајања за овај Сектор.

Реформа одбране

САД/USAID су наставиле пружати помоћ у области реформе одбране кроз финансирање рада савјетника у Министарству одбране и обуку БиХ Тима за уклањање експлозивних средстава. САД/USAID финансира такође и војну опрему за јединице које имају потенцијала да учествују у коалиционим операцијама. Додатно, САД/USAID пружа подршку развоју особља Министарства одбране БиХ, како би се испунили захтјеви из НАТО партнерства за мир.

У 2011-2012, **Норвешка** је започела нови пројекат *Подршка изградњи капацитета у Министарству одбране*, који је усмјерен на програме реформе Сектора одбране и безбједности, са посебном пажњом посвећеном управљању људским ресурсима у Министарству одбране БиХ.

Реформа полиције

Са својим новим пројектом *Координација и изградња компетентности у Сектору безбједности у БиХ*, **Норвешка** је у сарадњи са Министарством одбране и Министарством безбједности започела подржавати процесе координације и изградње компетентности унутар Сектора безбједности на нивоу Босне и Херцеговине.

ЕУ пружа подршку за успостављање система електронске размјене за полицију и регистре тужиоца, унутар новог пројекта Систем електронске размјене података.

Швајцарска/SDC/SECO кроз пројекат *Рад полиције у заједници у БиХ*, подржава превенцију криминала и других опасности, унапређење управљачких способности полиције, сарадњу са заједницом као и побољшано међусобно повјерење између грађана и полиције.

Француска је наставила финансирати обуку и студијске посјете полицијских званичника са циљем постизања европских стандарда у областима рада Интерпола, стратешке анализе, спречавања отмица, сарадње у борби против тероризма, борбе против дрога као и збрињавања илегалних имиграната. Такође, Француска обезбјеђује и обуку намијењену ватрогасцима у Босни и Херцеговини.

Цивилно управљање изградњом мира

Чланови DCF активни у подсектору цивилног управљања изградњом мира у 2011-2012 години су Холандија, Шведска/Sida, Норвешка, САД/USAID, ЕУ/ЕС и Њемачка.

У 2011-2012 години, **Холандија** је наставила трећу фазу *Програма опоравка регије Сребреница*. Циљ овог Пројекта је да креира окружење повољно за економски развој, што ће допринијети смањењу сиромаштва. Пројекат је усмјерен на развој локалних могућности, институционално јачање, развој услуга грађанима и приватног сектора.

У фебруару 2012. године, **Шведска/Sida** започела је нови пројекат *Стратегија окончања програма ICMP на Западном Балкану*, са циљем постизања слиједећих резултата: да БиХ власти преузму одговорност за питање несталих особа, да се оснажи цивилно друштво и да се настави континуитет у идентификацији жртава.

Са својим новим пројектом *ВНЗ-Међународна комисија за нестале особе (ICMP)*, **Норвешка** пружа помоћ у рјешавању питања особа несталих као резултат оружаних сукоба у БиХ. Ово укључује форензичку техничку помоћ, изградњу капацитета и помоћ у области правде. Надаље, Норвешка је наставила пружати подршку у суђењима за ратне злочине у БиХ као и пројекту институционалне изградње који је везан за Центар за обуку и подршку мировним операцијама (PSOTC) у Сарајеву, са циљем да се изгради регионални и локални капацитет у контексту Подршке мировним операцијама.

У јуну 2011. године, **САД/USAID** је покренула нови пројекат, *Рехабилитација и социјална реинтеграција особа са инвалидитетом путем водених спортова*, како би се помогло у рехабилитацији особа са инвалидитетом да се реинтегришу у друштво. Видови рехабилитације укључују водене спортове као што су роњење, сплаварење и управљање бродом, едукативне лекције и друге иновативне и ефикасне програме, који се проводе у цијелој БиХ.

У септембру 2011. године, САД/USAID је започела са пројектом *Омладинске снаге у еко-руковођењу (YELC)*. Дјеловањем путем НВО организација у четири заједнице—Сребреница, Тузла, Брчко, и Бијељина—тимови за еко-акцију од по 30 младих људи требали би стећи техничке вјештине за живот у зеленом Сектору и изградити еколошка добра као што су паркови, вртови, пошумљено јавно земљиште, куће отпорне на хладно вријеме, стазе за шетњу, игралишта, соларне свјетиљке, надоградњу водовода и контролу корозије у 28 околних заједница. Тимови за еко-акцију фокусираће се на 4 типа пројеката у заједници: 1.) енергетска ефикасност преко изградње кућа отпорних на хладно вријеме; 2.) управљање у области заштите околине у циљу заштите средстава 3.) очување воде; и 4.) обновљива енергија, укључујући изградњу соларних свјетиљки у руралне домове.

У периоду 2011-2012, завршена је имплементација пројекта *Подршка Међународној комисији за нестале особе (ICMP)*, који су заједнички финансирале ЕУ/ЕС, Норвешка, Шпанија/AECID, Шведска/Sida, Холандија и САД/USAID.

У марту 2012. године, **Њемачка** је започела пројекат *Помоћ женама БиХ*. Пројекат је усмјерен на јачање локалне демократије путем едукације жена у различитим практичним вјештинама и знању који ће им бити корисни на тржишту послова као и на обезбијеђивању љекарског и правног савјетовања женама.

Главни пројекти у подсектору реформе безбједности и цивилног управљања изградњом мира наведени су у наредној табели:

Назив пројекта	Донатор/финансијска институција	Укупна вриједност пројекта (милиони евра)
Подршка Међународној комисији за нестале особе (ICMP)	ЕУ/ЕС, Норвешка, Шпанија/AECID, Шведска/Sida, Холандија, САД/USAID	21,39
(ICITAP) Помоћ агенцијама за провођење закона	САД/USAID	17,77
Помоћ САД у реформи одбране	САД/USAID	16,66
Програм опоравка регије Сребреница III	Холандија	8,44
Социјално - стамбено збрињавање у Босни и Херцеговини	Холандија	2,60
(EXBS) Контрола извоза и безбједност границе	САД/USAID	2,18
Рад полиције у заједници у Босни и Херцеговини	Швајцарска/SDC/SECO	1,76
Помоћ у борби против тероризма	САД/USAID	1,73
Стратегија окончања програма ICMP на Западном Балкану	Шведска/Sida	1,70
Апликација за пресељење БиХ	Норвешка	0,90
Омладинске снаге у еко-руковођењу (YELC)	САД/USAID	0,71
BHZ. Међународна комисија за нестале особе (ICMP)	Норвешка	0,64

Сви пројекти доступни су у бази података Форума за координацију донатора – <http://db.donormapping.ba/default.aspx>

Реинтеграција војника и контрола малокалибарског оружја и лаког наоружања и муниције

Подсектор реинтеграције војника и контрола малокалибарског оружја и лаког наоружања и муниције односи се на реинтеграцију демобилисаног војног особља у привредне токове, реорганизацију производних постројења како би умјесто војним, могла служити цивилним намјенама и остварење техничке сарадње у циљу контроле, превенције и/или смањења ширења малокалибарског оружја и лаког наоружања.

У 2011-2012 години, чланови DCF нису забиљежили никакву активност у подсектору SALW, осим што је завршен *Пројекат контрола и редукација малокалибарског и лаког наоружања и муниције у БиХ (SACBiH)*, који су заједнички финансирали UNDP, ЕУ/ЕС, Шпанија/AECID и Холандија. Као резултат пројекта,

уништено је 1,500 тона муниције, укључујући касетну муницију и бомбе, 3,000 комада оружја из полицијских залиха и пружена подршка изградњи Форума за безбједност у 5 општина. Надаље, ојачани су капацитети за контролу кретања оружја и војне опреме преко успостављања Централног регистра оружја и путем набавке опреме за Заједнички центар за анализу ризика.

Сумарни преглед основних резултата који су остварени унутар SACBiH:

- Уклањање 151 комада Оркан касетних ракета; 321 касетних бомби БЛ 755, 58 комада ракета из ракетних бацача; 29,580 противоклопних комада; 42,251 комада касетне муниције типа КБ 1; око 2500 тона артиљеријске муниције; око 100,000 комада ручних бомби и 45 тона ракетног горива;
- Имплементација обавеза Министарства одбране БиХ који произлазе из Конвенције о забрани касетне муниције, што позиционира БиХ као водећу земљу у регији по овом питању;
- Побољшани капацитети Министарства одбране за инспекцију и идентификацију муниције;
- Унапређени капацитети Министарства одбране у демилитаризацији артиљеријске муниције;
- Уклањање 33,000 комада малокалибарског и лаког наоружања;
- Ојачана размјена информација, координација и сарадња између институционалних чланова Координационог Одбора за малокалибарско и лако наоружање

Деминирање

Подсектор деминирања односи се на уклањање експлозивних мина и за потребе процеса развоја.

Чланови DCF активни у подсектору деминирања у 2011-2012 години су Норвешка, ЕУ/ЕС, Република Чешка, Италија/ ИС и Француска.

За подсектор Деминирања у 2011. години издвојено је **€1,67 милиона**, односно **6,91% од укупних издвајања** за Сектор, **а до сада у 2012. години** у подсектор је издвојено **€0,80 милиона** или **7,06% од укупних издвајања** у Сектор.

У 2011-2012 години, **ЕУ/ЕС** наставила је са активностима које се односе на смањење мински сумњивих подручја у БиХ. Циљ ових активности је да се омогући повратак становништва у деминирана подручја, да се унаприједи заштита грађана од преосталих мина, као и да се створе предуслови за одржив социоекономски развој деминираних подручја. ЕУ/ЕС је такође обезбиједила опрему за Центар за уклањање мина у БиХ (ВНМАС).

У јануару 2011. године, **Норвешка** је наставила да пружа подршку уклањању мина, кроз провођење *Програма за уклањање мина БиХ 2011-2015*. Основни циљ Програма је елиминација ризика и претварање минираних подручја у подручја за сигурну и продуктивну употребу, као и изградња капацитета БиХ институција надлежних за деминирања.

У 2012. години, **Италија** је завршила *Пројекат хуманитарног деминирања - Фаза V*, са циљем повећања безбједности становника Босне и Херцеговине који су изложени ризику од мина, смањењу броја несрећа и повећању свјести о нивоу ризика од мина.

Република Чешка наставила је са пружањем подршке ITF на локацијама у општини Лопаре у оквиру *Пројекта техничког извиђања за деминирање општине Лопаре*.

Француска је наставила са пружањем подршке регионално-оријентисаног деминирања и подршком школи за уништавање експлозивних средстава (EOD), која проводи обуку техничара квалификованих да проводе процедуре за уништење свих врста експлозивних средстава. Дирекција за сарадњу у области безбједности и одбране (DCSD) и војна мисија француске амбасаде надлежни су за провођење наведене подршке.

Главни пројекти у подсектору деминирања наведени су у сљедећој табели:

Назив пројекта	Донатор/финансијска институција	Укупна вриједност пројекта (милиони евра)
NPA Програм уклањања мина у БиХ 2011.-2015.	Норвешка	2,02
Деминирање и подршка школи за уништење експлозивних средстава (EOD)	Француска	0,71
Чишћење мина и техничко извиђање	EU/EC	0,70
Подршка деминирању у БиХ	EU/EC	0,70
Набавка материјала за подршку активностима деминирања	EU/EC	0,40
Пројекат хуманитарног деминирања– фаза V	Италија/IC	0,27
Едукација о ризику од мина	EU/EC	0,21
Едукација о ризику од мина	EU/EC	0,21
Техничко извиђање за деминирање у општини Лопаре	Република Чешка	0,09

Сви пројекти доступни су у бази података Форума за координацију донатора– <http://db.donormapping.ba/default.aspx>

Активности које нису сврстане у постојеће секторе

За активности/пројекте који нису сврстани у постојеће подсекторе у 2011. години, издвојено је **€2,72 милиона**, односно **11,25% од укупних издвајања** у Сектор безбједности и цивилно управљање изградњом мира. До сада у 2012. години, за ове активности издвојено је **€1,61 милиона или 14,21%** од укупних издвајања за овај Сектор.

EU/EC обезбиједила је техничку помоћ Министарству безбједности БиХ, Министарству спољних послова БиХ, Министарству за људска права и избјеглице БиХ у ефикасном управљању миграцијом и другим активностима које се односе на кријумчарење миграната и трговину људима. EU/EC такође подржава активности Одсјека за форензичке науке Комисије за нестале особе (ICMP) како би се утврдила истина о несталим особама у БиХ.

У октобру 2011. године, САД/USAID је започела са новим пројектом *Уставна реформа у БиХ: ангажовање цивилног друштва*, са циљем да се промовише уставни реформски процес у БиХ вођен од цивилног друштва. Као резултат тога, цивилно друштво ће се ефикасније ангажовати са политичким вођама и преузети активнију улогу у дијалогу о уставној реформи.

Вишесекторски пројекат, *Унапређење културног разумијевања у БиХ*, финансиран од MDG - шпанског фонда којег реализују UNDP и UNICEF, има за циљ јачање међукултуралног разумијевања у Босни и Херцеговини и промоцију њеног јединственог мултикултуралног идентитета.

У априлу 2012. године, Холандија је започела нови пројекат *Нестале особе Сребренице*, са главним циљем да допринесе помирењу и опоравку регије Сребренице. Пројекат покушава да одреди максималан број идентификованих несталих особа, и да податке о несталим особама похрани у архиви (електронска архива).

Аустрија/ADC наставља са провођењем пројекта *Интегративно обданиште Сунчани Мост у Мостару*, који доприноси инклузији дјеце са инвалидитетом у друштво и служи као модел за интеграцију других институција те врсте у регији. Обданиште такође доприноси смањењу предрасуда и напетости између различитих етничких група у Мостару.

Главни пројекти из активности који нису сврстани по постојеће секторе налазе се у сљедећој табели:

Назив пројекта	Донатор/финансијска институција	Укупна вриједност пројекта (милиони евра)
Унапређење културног разумијевања БиХ (заједнички програм UN-а програм, MDG-Фонд, Шпанија)	UNICEF, UNDP	5,71
Нестале особе Сребренице	Холандија	3,22
Подршка за ICMP	EU/EC	1,20
Млади граде будућност у дистрикту Брчко (YVFB)	САД/USAID	0,64
(SUSTAIN) Одрживе интервенције за борбу против трговине особама у БиХ	САД/USAID	0,58
Уставна реформа у БиХ: ангажовање цивилног друштва	САД/USAID	0,56
RECOM	Холандија	0,19

Сви пројекти доступни су у бази података Форума за координацију донатора – <http://db.donormapping.ba/default.aspx>

Законски оквир и секторске стратегије усвојене у 2011-2012 години

У октобру 2011. године, Парламентарна скупштина БиХ, усвојила је *Закон о измјенама и допунама Закона о полицијским службеницима Босне и Херцеговине*⁶⁸, а у мају 2012. године, о измјенама и допунама Закона о Државној агенцији за истраге и заштиту (SIPA)⁶⁹ као и Закон о измјенама и допунама Закона о служби у оружаним снагама БиХ⁷⁰.

БиХ Закон о измјенама и допунама Закона о кретању и боравку странаца и азилу, као и измјене и допуне Закона о противминском дјеловању у БиХ послане су у процедуру Парламент у БиХ. Усвајањем Измјена и допуна Закона о противминском дјеловању у БиХ, потребне реформе ће имати правни оквир за њихово провођење. Поред тога, израђен је нацрт Закона о заштити свједока БиХ, који је такође послат у процедуру за усвајање.

У новембру 2011. године, Народна скупштина РС усвојила је Закон о измјенама и допунама Закона о превозу опасних материја⁷¹, док су Закон о унутрашњим пословима⁷² и Закон о агенцијама за обезбјеђење лица и имовине и приватној детективској дјелатности⁷³ усвојени у децембру 2011. године.

У јуну 2011. године, Парламент Федерације БиХ усвојио је Закон о измјенама и допунама закона о полицијским службеницима⁷⁴. Скупштина Дистрикта Брчко усвојила је Закон о извршењу кривичних санкција, притвору и другим мјерама у дистрикту Брчко БиХ.

У октобру 2011. године, Скупштина дистрикта Брчко усвојила је Закон о оружју и муницији у дистрикту Брчко БиХ, а у фебруару 2012. године Закон о измјенама и допунама Закона о оружју и муницији у дистрикту Брчко БиХ. У октобру 2011. године, усвојен је Закон о измјенама и допунама Закона о полицији у дистрикту Брчко БиХ.

У јулу 2011. године, Савјет министара БиХ усвојио је Стратегију за успостављање CERT⁷⁵ у Босни и Херцеговини, као и Ревидирану стратегију – анализа ситуације и потреба – додаток Стратегији за

⁶⁸ Службени гласник БиХ бр: 7/12

⁶⁹ Службени гласник БиХ бр:40/12

⁷⁰ Службени гласник БиХ бр: 42/12

⁷¹ Службени гласник РС бр: 117/11

⁷² Службени гласник РС бр: 4/12

⁷³ Службени гласник РС бр: 4/12

⁷⁴ Службене новине ФБиХ бр:44/11

интегрисано управљање границом у Босни и Херцеговина и Акциони план. У јуну 2012. године, Савјет министара БиХ усвојио је Стратегију о миграцији и азилу и Акциони план 2012.-2015.

Координација рада донатора

На нивоу БиХ не постоји формални механизам координације у Сектору превенције и рјешавања сукоба, мира и безбједности. На нивоу подсектора постоји цијели низ механизма за координацију рада донатора.

Координациони одбор за контролу малокалибарског оружја и лаког наоружања (SALW) у БиХ планира, управља и прати активности институција Босне и Херцеговине по питању контроле SALW-а.⁷⁵

Међународни фонд за деминирање и помоћ жртвама мина (ITF) дјелује као тијело које координише рад више донатора на области деминирања, док Комисија за деминирање БиХ унутар Министарства цивилних послова представља домаћи механизам координације.

Након усвајања Стратегије о миграцији и азилу и Акционог плана за период 2012-2015, требало би бити успостављено БиХ тијело за координацију питања миграција.

Донатори који су активни у Сектору превенције и рјешавања сукоба, мира и безбједности редовно учествују на састанцима Форума за координацију донатора (DCF) које организује Министарство финансија и трезора /Сектор за координацију међународне економске помоћи.

Донатори активни у области превенције сукоба такође укључују организације које нису чланови DCF-а, прије свега Канцеларију високога представника и посебнога представника Европске уније (OHR), Снаге Европске уније (EUFOR), Сједиште Сјеверноатлантског савеза у Сарајеву (NHQSa), Полицијску мисију Европске уније (EUPM), Организацију за европску безбједност и сарадњу (OSCE), Међународну комисију за нестале особе (ICMP). Ове организације су такође активно укључене у координацију активности у Сектору превенције и рјешавања сукоба, мира и безбједности у Босни и Херцеговини.

Будуће активности

По мишљењу свих релевантних актера укључених у секторске активности, Сектор превенције и рјешавања сукоба, мира и безбједности мора повратити приоритетну позицију у планирању будуће развојне сарадње у БиХ, због чињенице да се током посљедњих неколико година донаторска подршка у овом Сектору смањује.

У оквиру подсектора реформе Сектора безбједности и цивилног управљања изградњом мира, остварен је напредак у приступу правди, у провођењу реформских процеса одбране и полиције као и у реформама у области интегрисаног управљања границом и питањима миграција. Ипак, још увијек је потребна даља подршка у изградњи људских капацитета (већином специјализоване обуке и едукација) и опреми, гдје помањкање финансијских средстава и стратешког планирања у овој фази постаје акутни проблем.

БиХ власти истакле су потребу за додатном едукацијом и јачање институционалних капацитета укључених у провођење Стратегије о миграцији и азилу и Акционог плана 2012-2015, као и потребу за специјализованим обукама и додатном материјално-техничком опремању у области ИТ-безбједности, и подршком за успостављање механизма за Смањење ризика од катастрофа. Упркос читим побољшањима у координацији и управљању активностима приликом хитних интервенција, како би се одговорило на

⁷⁵CERT- Тим за одговор за компјутерске инциденте и Стратегија може се наћи на локалном језику на:

<http://www.msb.gov.ba/dokumenti/strateski/?id=6248>

⁷⁶Савјет министара БиХ је у јулу 2005. именовao Координациони одбор за SALW контролу као привремено тијело. Одбор се састоји од представника Министарства спољних послова БиХ, Министарства одбране БиХ, Министарства безбједности БиХ, Министарства спољне трговине и економских односа БиХ, Управе за индиректно опорезивање Босне и Херцеговине, Федералног Министарства унутрашњих послова, Министарства унутрашњих послова РС, Граничне полиције БиХ и Државне агенције за истраге и заштиту.

елементарне непогоде, БиХ још увијек недостају потребни капацитети да ефикасно координише управљање катастрофама и смањењем ризика од природних несрећа.

У процесима полицијске реформе, сви релевантни актери сложили су се да институционални развој агенција за полицијску реформу полако напредује али је потребно даље јачање новоуспостављених агенција.

У подсектору реинтеграција војника и контрола малокалибарског и лаког наоружања и муниције, UNDP је завршио провођење *Пројекта контрола и редукација малокалибарског наоружања у БиХ* уз подршку ЕУ/ЕС, Шпаније/AECID и Холандије. У овом подсектору је потребно унаприједити буџетско и стратешко планирање, посебно из разлога што чланови DCF у њега нису алоцирали ниједан пројекат у 2012. години.

У подсектору деминирања, сви укључени актери сложили су се да је остварен одређен напредак. Међутим, потребно је усвојити *Измјене и допуне закона о противминском дјеловању у БиХ*, које су тренутно у парламентарној процедури. Такође, треба ријешити стални мањак финансијских средстава како би се обезбједило смањење мински сумњивих и ризичних подручја и омогућиле специјализоване обуке и опремање институционалних капацитета укључених у активности деминирања.

Чланови DCF-а активни у Сектору 2011-2012	EU/EC, UNDP, Свјетска банка, Њемачка, Италија/IC, Република Чешка, Норвешка, Холандија.
Остале кључне међународне организације	Програм Уједињених нација за околину (UNEP); Организација Уједињених нација за пољопривреду и храну (FAO); Организација Уједињених нација за образовање, науку и културу (UNESCO); Волонтери Уједињених нација (UNV); OSCE.
Кључни партнери међу институцијама власти	Министарство спољње трговине и економских односа БиХ; Министарство околине и туризма ФБиХ; Министарство просторног уређења ФБиХ; Министарство пољопривреде, водопривреде и шумарства ФБиХ; Министарство за просторно уређење, грађевинарство и екологију РС; Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде РС; Брчко дистрикт.
Укупна издвајања DCF чланова за потребе Сектора у 2011 и 2012 години	2011: €11,35 милиона – у грантовима 2012: €12,79 милиона – у грантовима
Законски оквир и секторске стратегије	Законски оквир и секторске стратегије (усвојене у 2011 и 2012 години) <i>Закон о Фонду и финансирању животне средине РС; Закон о заштити ваздуха РС; Закон о заштити околине РС; Стратегија и Акциони план за заштиту пејзажне и биолошке разноликости у БиХ 2008-2015; Стратегија заштите природе Републике Српске; Стратегија заштите ваздуха РС; Стратегија за управљање водама Федерације Босне и Херцеговине 2010-2022; Одлука о оснивању Овлашћеног органа за провођење пројекта Механизма чистог развоја Кјото протокола Оквирне конвенције Уједињених нација о промјени климе у Босни и Херцеговини.</i> Раније усвојени законски оквир и секторске стратегије⁷⁷ <i>Стратегија управљања чврстим отпадом у БиХ; Национална стратегија за заштиту озонског омотача; Стратегија заштите околине Федерације БиХ 2008-2018 и Акциони план; Стратегија за управљање отпадом у РС; Стратегија заштите природе у РС; Стратегија заштите ваздуха у РС</i>
Координација рада донатора	Не постоји формализован механизам координације рада донатора у Сектору заштите околине. Донатори активни у овом Сектору редовно учествују на тромјесечним састанцима Форума за координацију донатора у организацији Министарства финансија и трезора/Сектора за координацију међународне економске помоћи.

⁷⁷ За више информација о стратегијама посјетите:

http://www.donormapping.ba/index.php?option=com_content&view=article&id=76:donor-mapping-report&catid=37:dcf-articles

Преглед

Одрживост околине постепено је препознато као битно питање развоја у Босни и Херцеговини, како од стране БиХ власти тако и од донатора. У периоду 2011-2012, БиХ власти су започеле са приоритизацијом и усклађивањем еколошких питања, док су донатори активни у БиХ такође повећали њихову присутност и улагања у овај Сектор.

У периоду 2011-2012, остварен је неуједначен напредак реформских процеса у областима заштите околине, квалитета ваздуха, квалитета вода, као и управљања отпадом на различитим нивоима власти у Босни и Херцеговини.

Остварен је мали напредак у **подручјима заштите околине и климе**. Успостављање усклађеног правног оквира за заштиту околине, адекватан институционални капацитет и функционисање система праћења околине остају приоритети за будуће активности.

Напредак је остварен у Републици Српској у подручју **заштите околине**, усвајањем *Закона о заштити животне средине и Закона о Фонду и финансирању заштите животне средине*. Напредак је постигнут у **питањима климе**, путем унапређења административних капацитета како би се рјешавала питања климатских промјена. Савјет министара БиХ донио је Одлуку о оснивању овлашћеног органа за провођење пројеката Механизма чистог развоја Кјото протокола Оквирне конвенције Уједињених нација о промјени климе у Босни и Херцеговини.

У погледу **квалитета ваздуха**, евидентиран је напредак у оба ентитета. Република Српска усвојила је нови *Закон о заштити ваздуха*, док је Федерација БиХ усвојила неколико Правилника о методама праћења квалитета ваздуха, дефинисању типова загађивача и стандарда квалитета ваздуха.

Федерација БиХ остварила је напредак у подручју **квалитета воде**, усвајањем Стратегије за управљање водама у ФБИХ и Правилника о условима за испуштање отпадних вода у природне реципијенте и системе јавне канализације, како би се на тај начин унаприједило усклађивање са Директивом о третману градских отпадних вода.

Климатска питања су у великој мјери интегрисана у политике које се баве енергијом, али су потребни даљи напори како би се климатске промјене у потпуности интегрисале у секторске политике и стратегије.

Препознавши да је одговарајуће и еколошки поуздано управљање природним ресурсима важно за одрживи развој Босне и Херцеговине, донатори су у периоду 2011-2012 највећим дијелом финансирани активности усмјерене на јачање капацитета БиХ институција задужених за припрему законодавства и процедура.

Активности донатора у 2011 и 2012 години

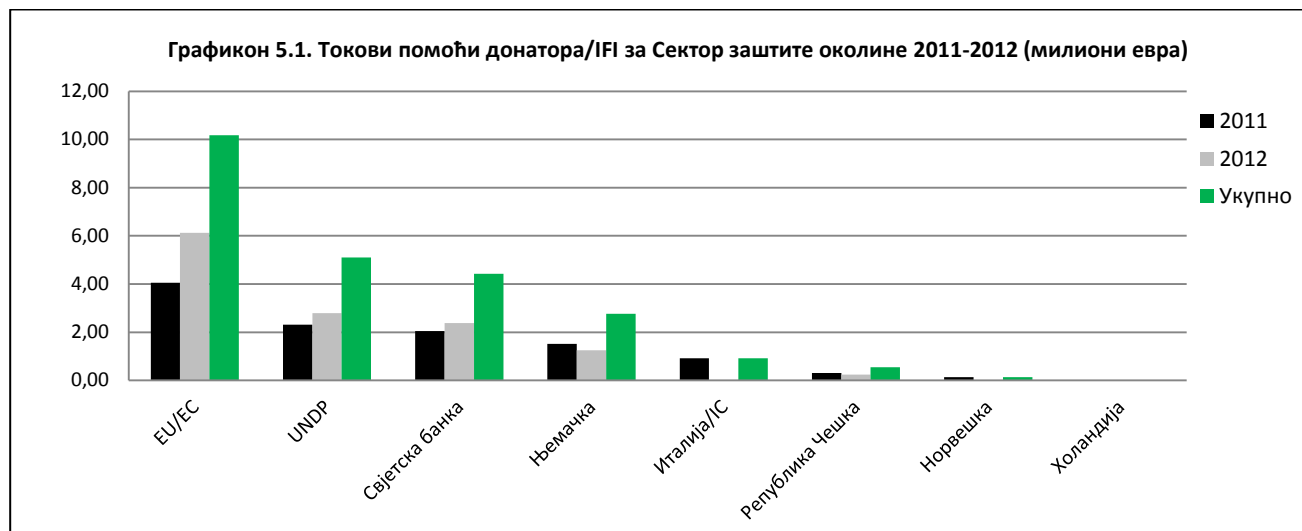
Чланови DCF-а активни у Сектору заштите околине у 2011-2012 години су EU/EC, UNDP, Свјетска банка, Њемачка, Италија/IC, Република Чешка, Норвешка и Холандија.

Програми на пољу заштите околине преклапају се са активностима које се одвијају у неколико Сектора, као што су Сектор инфраструктуре, пољопривреде и шумарства, повратка и реинтеграције избјеглих и расељених особа, локалне управе и равноправности полова. Због тога је број донатора који дјелују у овом Сектору већи од броја поменутог у овом поглављу извјештаја. Неки донатори, попут Свјетске банке и UNDP-а, удружили су активности са Глобалним фондом за околину (GEF).

У 2011. години водећи донатори у Сектору заштите околине су EU/EC са издвајањем од €4,05 милиона, UNDP са издвајањем од €2,31 милиона, након којих слиједе Свјетска банка, Њемачка, Италија/IC, Република Чешка, Норвешка и Холандија.

У 2012. години водећи донатори су EU/EC са издвајањима од €6,13 милиона, UNDP са издвајањима од €2,79 милиона и Свјетска банка са издвајањима од €2,38 милиона, иза којих слиједе Њемачка и Република Чешка (Графикон 5.1).

Укупна средства ODA-е издвојена за овај Сектор била су у облику грантова.

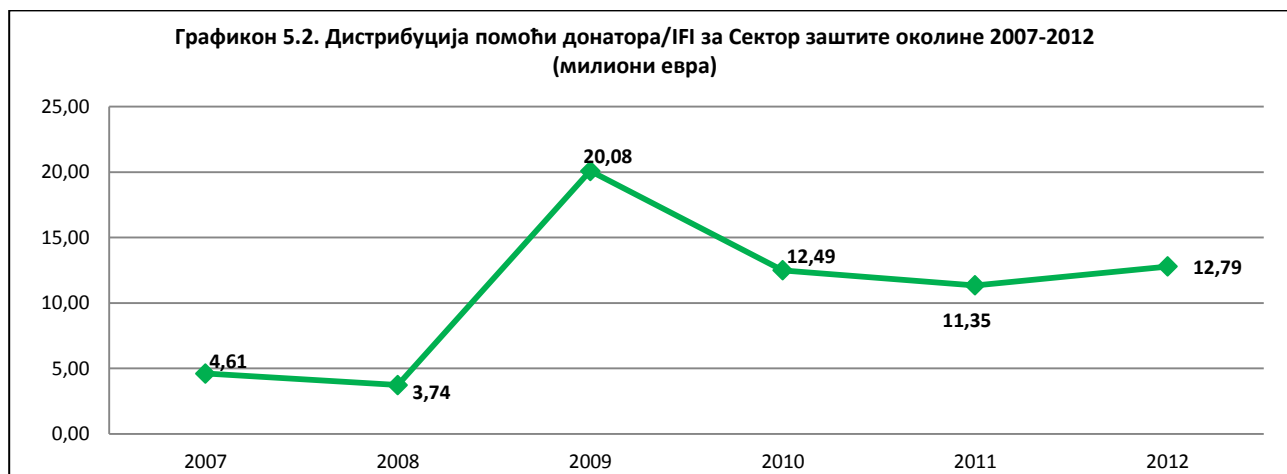

Укупна издвајања чланова DCF за Сектор заштите околине износила су €11,35 милиона у 2011. години, а до сада у 2012. години €12,79 милиона. Међутим, за овај Сектор би до краја 2011. године могла бити издвојена додатна средства.

Графикон 5.2. показује велики пад ODA средстава у 2011. години у односу на 2009. годину, када је издвојено највише средстава, односно издвајања су мања за €8,73 милиона. Ипак у 2012. години у односу на 2011. годину, забиљежен је благи пораст у износу од €1,44 милиона, при чему је важно напоменути да се износ ODA средстава односи на прво полугодиште 2012. године, уз могућност издвајања додатних средстава до краја године.

Треба напоменути како су неки пројекти који се односе на унапређење еколошке инфраструктуре описани у Сектору инфраструктуре и обратно.

За Сектор заштите околине у 2011. години издвојено је 2% укупних ODA средстава и до сада у 2012. години 3%.

У августу 2011. године, **ЕУ/ЕС** започела је нови пројекат *Подршка Сектору управљања чврстим отпадом у БиХ*. Пројекат је подијељен у двије подкомпоненте: 1.) изградња постројења за рециклирање на регионалном санитарној депонији “Уборак” Мостар и 2.) проширење регионалне депоније “Рамићи” Бања Лука. Прва подкомпонента требала би укључивати активности изградње индустријске хале у којој ће бити смјештена опрема за рециклажу, као и набавка и тестирање цјелокупне опреме за рециклирање. Друга подкомпонента укључиваће обнову старог дијела депоније, премјештање старог отпада и стабилизовање отпада, изградњу санитарних ћелија за примање и третман отпада и изградњу оперативних путева за транспорт до локације депоније.

У октобру 2011. године, **ЕУ/ЕС** започела је нови пројекат *Јачање институција за заштиту околине Босне и Херцеговине и припрема за предприступна средства*. Сврха пројекта је да се ојачају технички, административни и програмски капацитети институција који су усаглашени са IPA-ом укључене у управљање заштитом околине у БиХ и да се обезбједи провођење мјера у области инфраструктуре како би се постигли еколошки стандарди ЕУ, са свеукупним циљем да се допринесе еколошки одрживом економском развоју у БиХ. Ово би требало бити остварено преко јачања административних структура и омогућавања усклађивања са условима из *acquis-a*.

Поред тога, у 2011-2012 години, **ЕУ/ЕС** наставила је да пружа подршку у водоснабдијевању и прикупљању канализације у Бањој Луци, изградњи система водоснабдијевања и канализационе мреже у општини Бијељина као и подршку НВО организацијама које се баве заштитом околине.

Свјетска банка наставила је финансирати пројекте у Сектору заштите околине. Пројекат *Глобални фонд за околину (GEF)-Заштићена шумска и планинска подручја* усмјерен је на јачање институционалних и техничких капацитета за остварење одрживости заштићених подручја, као и да се прошири мрежа заштићених шумских и горских подручја Босне и Херцеговине. Пројекат ће успоставити механизме за ефикасну и праведну дистрибуцију међу корисницима слива ријека Неретве и Требишњице на прекограничном нивоу. Други циљ Пројекта је унапређење екосистема и биоразноликости сликова, кроз боље управљање водним ресурсима.

У 2011-2012 години, **Италија/ИС** наставила је са провођењем пројекта *Систем управљања индустријским отпадом који је изједначен са отпадом градских зона*, као и имплементацију пројекта *Подршка креирању и промоцији заштите околине и одрживих туристичких итинера у Босни и Херцеговини*.

У 2011-2012, **Република Чешка** наставила је са унапређењем система управљања отпадом у Добоју и Маглају. Пројекат предвиђа едукационе обуке за омладину и ширу јавност, мапирање дивљих депонија и припрему радова за регионално санитарну депонију.

Главни пројекти у Сектору заштите околине наведени су у табели која слиједи:

Назив пројекта	Донатор/финансијска институција	Укупна вриједност пројекта (милиона евра)
Глобални фонд за околину (GEF) – заштита квалитета воде	Свјетска банка	6,32
Подршка Сектору чврстог отпада у БиХ	EU/EC	5,50
Јачање управљања околином: повезивање мјесних и државних активности у БиХ (MDG – F Заједнички UN Програм, Шпански Фонд)	UNDP	4,26
Глобални фонд за околину (GEF)-Неретва и Требишњица	Свјетска банка	4,24
Изградња система водоснабдијевања и канализационе мреже у општини Бијељина	EU/EC	3,50
Обезбјеђење приступа води кроз институционални развој (MDG – F Заједнички UN Програм, Шпански Фонд)	UNDP	3,05
Отворени регионални фонд (ORF) за енергетску ефикасност Југоисточне Европе (I фаза) ⁷⁸	Њемачка	2,62
Глобални фонд за околину (GEF) –шумска и планинска заштићена подручја	Свјетска банка	2,40
Енергетска ефикасност- савјетовање у Босни и Херцеговини (I фаза)	Њемачка	2,00
Јачање институција за заштиту околине у Босни и Херцеговини и припрема за предприступне фондове	EU/EC	1,92
Подршка креирању и промоцији планова на пољу заштите околине и одрживог туризма у Босни и Херцеговини	Италија/Италијанска кооперација	1,65
Пројекат водоснабдијевања и колектора отпадних вода у Бањој Луци	EU/EC	1,00
Систем управљања индустријским отпадом који је изједначен са отпадом градских зона	Италија/IC	0,81

Сви пројекти доступни су у бази података Форума за координацију донатора– <http://db.donormapping.ba/default.aspx>

Законски оквир и секторске стратегије усвојене у 2011-2012 години

У новембру 2011. године, Народна скупштина РС је усвојила *Закон о Фонду и финансирању животне средине*⁷⁹, као и *Закон о заштити ваздуха*⁸⁰. У јулу 2012. године, *Закон о заштити околине*⁸¹.

Током 2011-2012 године, законодавна тијела Републике Српске⁸² и Федерације БиХ⁸³ усвојила су различите подзаконске акте у вези са провођењем закона и стратегија о заштити околине и управљању отпадом, који су већином усклађени са регулативом ЕУ.

⁷⁸ Горе споменути пројекти су имплементирани кроз под-пројекте, у којима је БиХ земља партнер

⁷⁹ Службени гласник РС, бр. 117/11

⁸⁰ Службени гласник РС, бр. 124/11

⁸¹ Службени гласник РС, бр. 71/12

⁸² За више информација, посјетите:

http://www.vladars.net/sr-SP-Cyrl/Vlada/Ministarstva/mgr/PAO/Pages/Podzakonski_akti_-_otpad.aspx

⁸³ За више информација, посјетите: <http://www.fmoit.gov.ba/ba/page/40/zakonodavni-okvir-za-opasni-i-neopasni-otpad>

У јулу 2011. године, Савјет министара БиХ усвојио је *Стратегију и Акциони план за заштиту пејзажне и биолошке разноликости БиХ 2008-2015*. Стратегија ће значајно допринијети промоцији природних и традиционалних вриједности у Босни и Херцеговини, као и промоцији природних љепота земље на међународном нивоу.

У септембру 2011. године, ратификовани су Пекиншки амандмани на Монреалски протокол о супстанцама које оштећују озонски омотач⁸⁴.

Током 2011-2012, први Национални извјештај о провођењу Aarhus конвенције поднесен је Економској комисији UN-а за Европу (UNECE)⁸⁵.

У децембру 2011. године, Федерација БиХ је усвојила *Стратегију за управљање водама ФБиХ 2010-2022*. Ова Стратегија је дио свеобухватне *Стратегије за заштиту околине ФБиХ 2008-2018* и *Акционог плана* који су усвојени 2009. године. На основу ове Стратегије, у јануару 2012. године, усвојена је Уредба о условима испуштања отпадних вода у природне реципијенте и системе јавне канализације⁸⁶. Уредба уређује прикупљање, прочишћавање и испуштање градских и индустријских отпадних вода у природне реципијенте или системе јавне канализације.

У децембру 2011. године, Федерација БиХ је представила *План за управљање отпадом 2012-2017*⁸⁷.

У октобру 2010. године, Савјет министара БиХ донио је Одлуку о оснивању Овлаштеног органа за провођење пројеката Механизма чистог развоја Кјото протокола Оквирне конвенције Уједињених нација о промјени климе у Босни и Херцеговини. Овлаштени орган одржао је прву сједницу у септембру 2011. године и усвојио Пословник о раду⁸⁸, успоставио структуру и започео са редовним радом.⁸⁹

Координација рада донатора

Тренутно не постоји формализован механизам координације рада донатора или размјене информација у Сектору заштите околине.

У области заштите околине, Министарство спољне трговине и економских односа (МСТЕО) сарађује са ентитетским министарствима за заштиту околине, пољопривреде и управљања водама као и релевантним агенцијама за воде и БД, док све поменуте институције имају своје састанке координације са донаторима.

Донатори који су активни у Сектору заштите околине редовно учествују на састанцима Форума за координацију донатора (DCF) које организује Министарство финансија и трезора /Сектор за координацију међународне економске помоћи-

Сви учесници овога Сектора подржавају успостављање формалног механизма координације на нивоу БиХ, на челу са Министарством спољне трговине и економских односа и уз подршку Министарства финансија и трезора /Сектора за координацију међународне економске помоћи, у циљу бољег усклађивања и координације донаторских иницијатива. Међутим, сви релевантни актери нагласили су да МСТЕО, у тренутној фази, нема довољно капацитета за провођење овог процеса.

⁸⁴ Службени гласник БиХ, бр. 6/11

⁸⁵ За више информација, посјетите: http://www.unece.org/fileadmin/DAM/env/pp/reporting/NIRs%202011/BiH_NIR_2011_e.pdf

⁸⁶ Службене новине ФБиХ, бр. 4/12

⁸⁷ Документ је доступан на локалном језику на:

<http://www.fmoit.gov.ba/userfiles/Federalni%20plan%20upravljanja%20otpadom%202012-2017%281%29.pdf>

⁸⁸ За више информација посјетите: <http://www.undp.ba/index.aspx?PID=7&RID=703>

⁸⁹ За више информација посјетите: http://www.fmoit.gov.ba/ba/news_cat/6/dna

Будуће активности

Босна и Херцеговина, као потенцијални кандидат за чланство у Европској унији и као потписница разних међународних мултилатералних споразума у области заштите околине, мора на правилан начин ријешити одређен број питања у области заштите околине. Процес усклађивања је отпочео, али је веома сложен и потребно је уложити додатни труд.

Сви релевантни учесници овога Сектора сложили су се како је потребна даља донаторска подршка у области јачања институција и изградње капацитета у Сектору.

Иако је Босна и Херцеговина постигла напредак у Сектору заштите околине, и даље постоји потреба за доношењем закона о заштити околине на нивоу БиХ, како би се обезбједио усаглашен приступ заштити околине у цијелој земљи. Поред тога, наставак финансирања Сектора је од изузетног значаја за даље унапређења заштите околине у Босни и Херцеговини.

Чланови DCF - активни у сектору у 2011-2012	EIB, EBRD, EU/EC, Свјетска банка, Њемачка/KfW, Шведска/Sida, САД/USAID, Швајцарска/SDC/SECO, Република Чешка, UNDP и Норвешка
Друге кључне међународне организације	Канцеларија високог представника и посебног представника ЕУ (OHR); Енергетска заједница Југоисточне Европе (ECSEE); Европска енергетска заједница (EEC); Транспортни опсерваториј Југоисточне Европе (SEETO); Стални секретаријат Коридора Vц.
Кључни партнери међу институцијама власти	Министарство комуникација и саобраћаја; Министарство спољне трговине и економских односа /Сектор за природне ресурсе, енергију и заштиту околине; Министарство финансија и трезора, Министарство саобраћаја и комуникација ФБиХ; Дирекција за цивилно ваздухопловство ФБиХ; Федерална дирекција за изградњу, управљање и одржавање аутопутева; Министарство енергије, рударства и индустрије ФБиХ; Министарство пољопривреде, водопривреде и шумарства ФБиХ; Министарство привреде, енергетике и развоја РС; Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде РС.
Укупна издвајања DCF чланова у Сектору у 2011 и 2012 години	2011: €207,28 милиона - €31,92 милиона у грантовима и €175,36 милиона у кредитима 2012: €199,24 милиона - €40,70 милиона у грантовима и €158,54 милиона у кредитима
Законски оквир и секторске стратегије	Законски оквир и секторске стратегије (усвојене у 2011 и 2012 години) <i>Закон о безбједности саобраћаја на путевима РС; Закон о измјенама и допунама Закона о унутрашњој пловидби РС; Закон о измјенама и допунама Закона о жељезницама РС; Закон о цјевоводном транспорту гасовитих и течних угљоводоника и дистрибуцији гасовитих угљоводоника РС; Закон о тарифама и кориштењу природних ресурса у сврхе производње електричне енергије РС; Закон о измјенама и допунама Закона о слободном приступу информацијама ФБиХ; Закон о измјенама и допунама Закона о електричној енергији ФБиХ; Закон о измјенама и допунама Закона о жељезницама у ФБиХ; Стратегија управљања водама ФБиХ 2010-2022; Закон о измјенама и допунама Закона о регулисању и кориштењу обновљивих извора енергије и когенерације у ФБиХ; Стратегија развоја енергетике РС до 2030.</i> Раније усвојени законски оквир и секторске стратегије⁹⁰ <i>БиХ Закон о електронском потпису; БиХ Закон о електронском правном и пословном промету; Закон о електронском пословању у РС; Закон о водама ФБиХ; Закон о водама РС; Стратегија информационог друштва у БиХ; Стратегија развоја е-Владе у РС 2009-2012; Стратешки план и програм развоја енергетског сектора ФБиХ до 2022; Одлука о Политици сектора телекомуникација БиХ 2008-2012; План заштите вода БиХ –Стратешки план за провођење Директиве ЕУ о пречишћавању градских отпадних вода (УВВТ); Одлука о Политици сектора емитовања у БиХ; Правилник о моделу тарифног ребаланса гласовних телефонских услуга у БиХ за период 2010-2012; Правило о преносивости телефонских бројева у БиХ.</i>
Координација рада донатора	Транспорт и складиштење: Редовни билатерални састанци које организује Министарство комуникација и саобраћаја. Производња и дистрибуција енергије: Периодични састанци које организује Министарство спољне трговине и економских односа /Сектор за природне ресурсе, енергију и заштиту околине. У подсекторима комуникација као и водоснабдијевања и санитације донатори учествују на неформалним састанцима чији је циљ размјена информација. Донатори активни у овом Сектору редовно учествују на тромјесечним састанцима Форума за координацију донатора у организацији Министарства финансија и трезора/Сектора за координацију међународне економске помоћи.

⁹⁰ За више информација о стратегијама посјетите:

http://www.donormapping.ba/index.php?option=com_content&view=article&id=76:donor-mapping-report&catid=37:dcf-articles

Преглед

Сектор инфраструктуре састоји се од следећих подсектора: транспорт и складиштење, комуникације, производња и дистрибуција енергије као и водоснабдијевање и санитација.

Сектор инфраструктуре заузима веома значајну улогу у економском развоју земље. У том смислу, главни приоритети растуће економије и друштвеног развоја Босне и Херцеговине требају укључивати даљу обнову транспортне инфраструктуре и изградњу нове инфраструктуре као и усклађивање њеног законодавног оквира са EU *acquis*-ом.

У периоду 2011-2012 године, евидентан је значајан пад донаторске помоћи у поређењу са 2008. годином, када су улагања у овом Сектору била на врхунцу. Глобална финансијска и економска криза одразила се на економију БиХ и негативно је утицала на улагања у инфраструктуру. Поред тога, тренд постепеног окончања билатералне донаторске помоћи, додатно је утицао на смањење ODA помоћи обезбјеђене за овај Сектор. Важно је навести да су се донатори/финансијске институције, у извјештајном периоду, фокусирали на реализацију неопходних економских и структурних реформи у Босни и Херцеговини, које су дефинисане у Споразуму о стабилизацији и придруживању (SSP).

У складу са тим, остварен је одређен напредак у подсектору **транспорт и складиштење**. Транспорт има значајну улогу у економском развоју сваке земље, с обзиром да је везан са другим секторима на које утиче на позитиван или негативан начин. Из тог разлога, унапређење стања у овом подсектору налази се у фокусу пажње како БиХ власти тако и донатора/међународних финансијских институција. У области путне мреже, настављене су активности на побољшању путне безбједности у Босни и Херцеговини. У јулу 2011. године, усвојен је *Закон о безбједности саобраћаја на путевима у РС*⁹¹ а у септембру 2011. године, *Закон о измјенама и допунама Закона о унутрашњој пловидби РС*⁹². У фебруару 2012. године, оба ентитета усвојила су *Законе о измјенама и допунама Закона о жељезницама*. Ипак, у БиХ је потребно ставити већи нагласак на овај вид транспорта као и на даљи развој жељезничке мреже, како би жељезничке компаније постале тржишно конкурентније, те стога и профитабилне. Тренутно је највећи напредак забиљежен у успостављању координације активности, коју су остварили Министарство комуникација и саобраћаја и ентитетска министарства, у циљу реализације ових циљева.

У области транспортне мреже воденим путем, приоритет и даље остаје деминирање и обнова пловног пута ријеке Саве⁹³. Овај циљ је додатно подржан потребом испуњења директива ЕУ које налажу да се сваки опасан терет мора превозити ријечним путем, у циљу растерећења и веће безбједности у оквиру путног и жељезничког саобраћаја.

Дирекција за цивилну авијацију БиХ (BHCA), унутар Министарства комуникација и саобраћаја БиХ, одговорна је за регулаторна питања у подручју ваздушног транспорта. У периоду 2011-2012, Дирекција је ускладила и транспонирала највећи дио законодавства ЕУ у домаће законодавство и успјешно испунила све захтјеве прописане од Европске агенције за безбједност ваздухопловства (EASA) у вези са издавањем дозвола ваздухопловној летачкој посади.

У подсектору **комуникација** постигнут је неуједначен напредак у појединим областима. Према наводима Регулаторне агенције за комуникације (CRA) недостатак усклађених стратегија за телекомуникације и јавног емитовања утицало је на застој и кашњења у реализацији планираних активности. Прелазак са аналогног на дигитални сервис је одгођен. Хармонизација законског оквира у овој области са законским оквиром ЕУ још увијек је у фази припреме. Ипак, CRA је наставила имплементацију активности на заштити конкурентности у циљу превенције злоупотреба тржишне моћи појединих оператера. Такође, у примјени је Правилник о преносивости телефонских бројева у БиХ.

⁹¹ Службени гласник РС бр. 63/11

⁹² Службене гласник РС бр. 100/11

⁹³ БиХ, Хрватска, Словенија и Србија су потписнице Оквирног споразума о пловном путу ријеке Саве и оснивачи Комисије за ријеку Саву, која има за циљ да регулише и побољша пловидбу ријечних бродова на ријеци Сави, употребу воде и туризам.

У периоду 2011-2012 година, постигнут је одређен напредак у подсектору **производња и дистрибуција енергије**, мада су реформски процеси у овом подсектору били неуједначени. Израда опсежне енергетске стратегије, укључујући промоцију енергетске ефикасности и промоцију извора обновљиве енергије остају и даље од кључне важности за даљи развој овог подсектора. Планиране активности везане за унапређење економског развоја у БиХ обухватају изградњу нових капацитета у подсектору производње и дистрибуције **енергије**, који је означен као нови покретач економског раста кроз повећан извоз, будући да је Босна и Херцеговина једини извозник електричне енергије у регији.

Такође, безбједно, одговарајуће и високо квалитетно **водоснабдијевање и систем санитације** као и њихово правилно управљање, потребни су за очување околине и економски развој сваке земље. Унапређење у пружању услуга, конкретно у подсектору водоснабдијевања, препознато је као једно од приоритетних подручја у развојним стратегијама у БиХ. У подсектору водоснабдијевања и санитације биће потребно уложити додатне напоре у циљу успоставе регулаторног система, како би се кроз провођење активности везаних за унапређење третмана отпадних вода уједно испуњавали и стандарди ЕУ. Напредак је остварен у ФБиХ кроз усвајање Стратегије управљања водама ФБиХ 2010-2022 и Правилника о условима за испуштање отпадних вода у природне пријемнике и јавни канализациони систем, али је преостало још много активности које ће требати предузети како би се унаприједило стање у овом подсектору.

Активности донатора у 2011 и 2012 години

Чланови Форума за координацију донатора (DCF) активни у Сектору инфраструктуре у 2011-2012 су EIB, EBRD, EU/EC, Свјетска банка, Њемачка/KfW, Шведска/Sida, САД/USAID, Швајцарска/SDC/SECO, Република Чешка, UNDP и Норвешка.

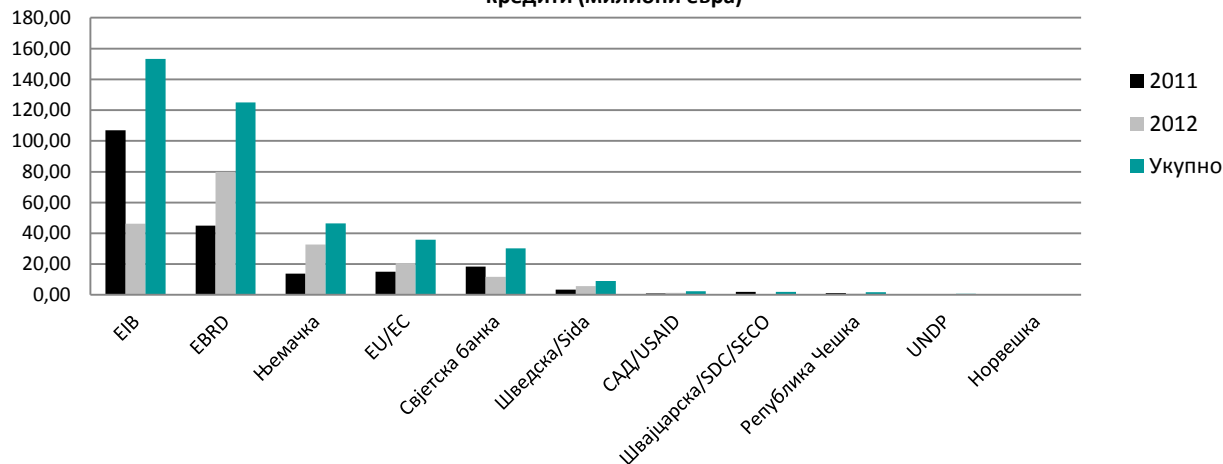
Друге организације које нису чланови DCF-а, активне у Сектору инфраструктуре су Енергетска заједница Југоисточне Европе (ECSEE) и Европска енергетска заједница (ЕЕЦ)⁹⁴.

У 2011-2012 години, највећи дио помоћи обезбјеђен је у облику кредита. EIB, EBRD и Свјетска банка обезбједиле су помоћ Сектору у облику кредита. Њемачка је у овом Сектору у 2011 и 2012 години обезбједила помоћ у облику грантова и кредита.

Графикон 6.1. показује поређење укупне помоћи донатора/међународних финансијских институција обезбјеђене за Сектор инфраструктуре, у форми грантова и кредита. **У 2011. години**, водећи донатори/IFIs били су EIB са издвајањем од €107,01 милиона и EBRD са издвајањем од €45,00 милиона, након којих слиједе Свјетска банка, EU/EC, Њемачка/KfW, Шведска/Sida, Швајцарска /SDC/SECO, Чешка Република, САД/USAID, UNDP и Норвешка, док су **у 2012. години** водећи донатори /IFIs у овом Сектору били EBRD са издвајањем од €80,00 милиона, EIB са издвајањем од € 46,31 милиона и Њемачка/KfW са издвајањем од €32,63 милиона, након којих слиједе EU/EC, Свјетска Банка, Шведска/Sida, САД/USAID, Чешка Република, UNDP и Швајцарска и SDC/SECO.

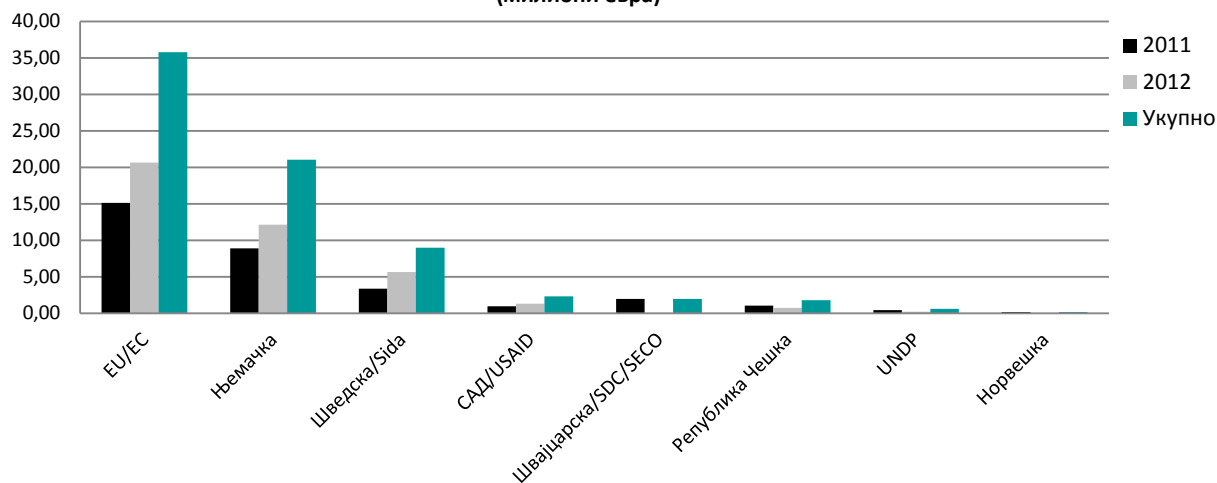
⁹⁴ Енергетска заједница (е.г. Енергетска заједница Југоисточне Европе и Европска енергетска заједница) је заједница успостављена између Европске уније и једног броја земаља у развоју како би се проширила унутрашња ЕУ тржишта електричне енергије на Југоисточну Европу и шире. Уговор којим се успоставила Енергетска заједница потписан је у Атини, Грчка, дана 25. октобра 2005 и ступио на снагу 1. јула 2006. Енергетска заједница успоставља заједнички регулаторни оквир за енергетска тржишта проширујући *EU acquis communautaire* на територије земаља учесница.

Графикон 6.1. Токови помоћи донатора у Сектору инфраструктуре 2011-2012 грантови и кредити (милиони евра)

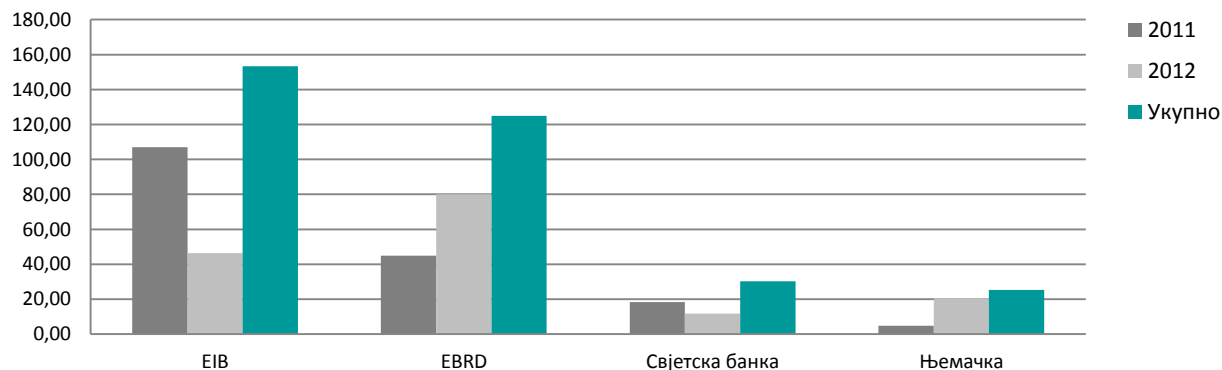
Графикон 6.2. показује поређење донатора који су обезбједили помоћ за Сектор инфраструктуре БиХ у облику грантова. У 2011. години, водећи донатори били су EU/EC, са издвајањем од €15,13 милиона и Њемачка/KfW са издвајањем од €8,90 милиона, а слиједе их Шведска/Sida, Швајцарска /SDC/SECO, Република Чешка, САД/USAID, UNDP и Норвешка, док су у 2012. години, водећи донатори у Сектору поново EU/EC, са издвајањем од €20,67 милиона и Њемачка/KfW са издвајањем од €12,13 милиона, а слиједе их Шведска/Sida, САД/USAID, Република Чешка, UNDP и Швајцарска/SDC/SECO.

Графикон 6.2. Токови помоћи донатора у Сектору инфраструктуре 2011-2012 - само грантови (милиони евра)

Графикон 6.3. показује поређење IFIs које су обезбједиле помоћ за Сектор инфраструктуре БиХ у облику кредита. У 2011. години, EIB је издвојио €107,01 милиона, EBRD €45,01 милиона, Свјетска банка €18,45 милиона, те Њемачка/KfW која је издвојила износ од €4,90 милиона. У 2012. години, EBRD је издвојио €80,00 милиона, EIB је €46,31 милиона, док је Свјетска банка у овај Сектор издвојила €11,74 милиона. У поређењу са претходном годином, Њемачка/KfW је значајно повећала овај облик улагања у Сектор са издвајањима од €20,50 милиона.

Графикон 6.3. Токови помоћи у Сектору инфраструктуре 2011-2012 - само кредити
(милиони евра)

Графикон 6.4. показује да је за подсектор транспорта и складиштења у 2011. години издвојено **€104,90 милиона**, односно **50,61%** од укупних издвајања у Сектор инфраструктуре. До сада у 2012. години, за подсектор транспорта и складиштења издвојено **€115,14 милиона** или **57,79%** од укупних издвајања за овај Сектор.

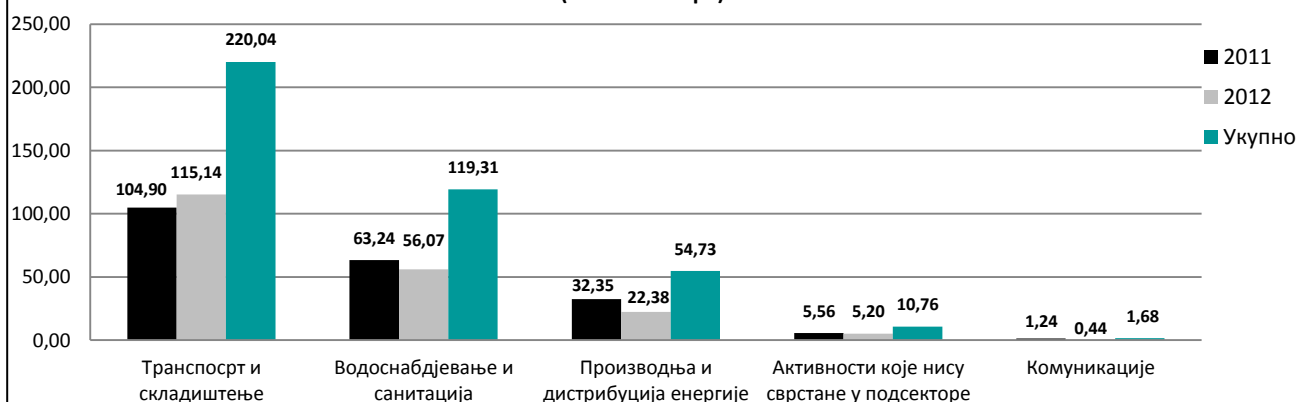
За подсектор водоснабдијевања и санитације у 2011. години издвојено је **€63,24 милиона**, односно **30,51%** од укупних издвајања у Сектор инфраструктуре. До сада у 2012. години, за подсектор водоснабдијевања и санитације издвојено је **€56,07 милиона** или **28,14%** од укупних издвајања за овај Сектор.

За подсектор производње и дистрибуције енергије у 2011. години, издвојено је **€32,35 милиона**, односно **15,61%** од укупних издвајања у Сектор инфраструктуре. До сада у 2012. години, за подсектор производње и дистрибуције енергије издвојено је **€22,38 милиона** или **11,23%** од укупних издвајања за овај Сектор.

За активности/пројекте који нису сврстани у постојеће подсекторе у 2011. години, издвојено је **€5,56 милиона**, односно **2,68%** од укупних издвајања у Сектор инфраструктуре. До сада у 2012. години, за ове активности издвојено је **€5,20 милиона** или **2,61%** од укупних издвајања за овај Сектор.

За подсектор комуникација у 2011. години издвојено је **€1,24 милиона**, односно **0,60%** од укупних издвајања у Сектор инфраструктуре. До сада у 2012. години, за подсектор комуникација издвојено је **€0,44 милиона** или **0,22%** од укупних издвајања за овај Сектор.

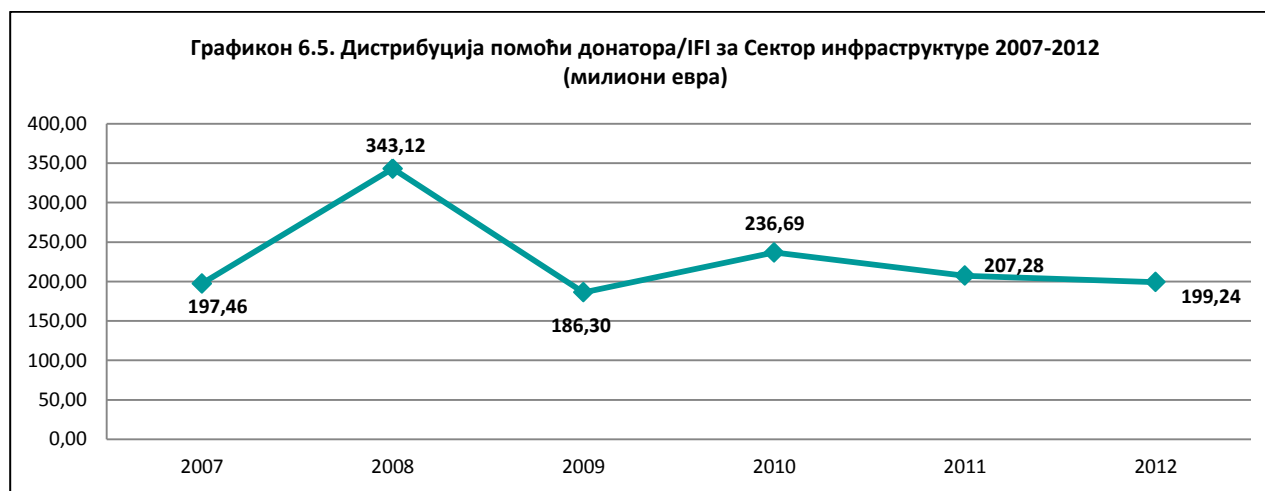
Графикон 6.4. Токови помоћи по подсекторима у Сектору инфраструктуре 2011-2012
(милиони евра)

Графикон 6.5. показује да су укупна алоцирана средства чланова DCF-а у Сектор инфраструктуре била €207,28 милиона у 2011. (€31,92 милиона у облику грантова и €175,36 милиона у облику кредита) а до сада у 2012. €199,24 милиона (€40,70 милиона у облику грантова и €158,54 милиона у облику кредита). Међутим, за овај Сектор би, до краја 2012. године, могла бити издвојена додатна финансијска средства.

Графикон 6.5 такође показује значајан пад донаторске помоћи у периоду 2011 и 2012 у поређењу са 2008. годином, када су улагања у овом Сектору била на врхунцу. Треба напоменути да је у 2008. години БиХ потписала Споразум о стабилизацији и придруживању (ССП) па су енергетске политике и стратегије биле стављене у фокус интереса, као један од главних развојних фактора Босне и Херцеговине. Међутим, глобална и финансијска криза која је почела 2009. године одразила се на економију БиХ и утицала на смањење улагања у овај Сектор, тренд који се наставио до данас.

За овај Сектор је у 2011. години издвојено 38% од укупних средства ODA и до сада у 2012. години 45%.

Подсектор транспорта и складиштења

Подсектор транспорта и складиштења односи се на складиштење, транспортну политику и руковођење, те путни, железнички, водни и ваздушни саобраћај.

За подсектор транспорта и складиштења у 2011. години, издвојено је €104,90 милиона, односно 50,61% од укупних издвајања у Сектор инфраструктуре, док је до сада у 2012. години за подсектор издвојено €115,14 милиона или 57,79% од укупних издвајања за овај Сектор.

Путна мрежа

Чланови DCF који активно финансирају пројекте у области путне мреже у 2011-2012 години, били су EIB, EBRD, Свјетска банка и EU/ЕС.

У октобру 2011. године, **EBRD** је кроз нови пројекат *Обилазница Брчко* обезбиједио кредит за изградњу двије саобраћајне траке у дужини од 18.7 км, обилазнице око града Брчког. Истовремено, EBRD је започео *Пројекат изградње градских саобраћајница у Сарајеву* који је обезбиједио кредит у корист кантона Сарајево како би се обезбиједило суфинансирање радова на изградњи путне инфраструктуре у граду Сарајеву.

У априлу 2012. године, EBRD је обезбиједио кредит за нови пројекат *Аутопут Бања Лука- Добој* за изградњу 37,8 километара дуге дионице аутопута Прњавор – Добој, од укупних 76 километара аутопута Бања Лука-Добој. Ово је кључна регионална веза у РС која иде паралелно са Коридором X у Хрватској, а источна дионица у

Добоју са Коридором Vц, који представља стратешки коридор Босне и Херцеговине који се протеже у правцу сјевер-југ.

У припреми је потписивање два кредитна споразума са EBRD-ом до краја 2012. године.

Главни пројекти у пољу путног саобраћаја су наведени у табели која слиједи:

Назив пројекта	Донатор/финансијска институција	Укупна вриједност пројекта (милиони евра)
Аутопут Бања Лука - Добој	EBRD	75,00
БиХ Путеви	EIB	60,00
Обнова путева у Федерацији БиХ	EIB	50,00
Обнова путева у Републици Српској	EIB	40,00
Брчко обилазница	EBRD	28,50
Пројекат у пољу путне инфраструктуре и безбједности	Свјетска банка	17,66
Пројекат изградње градских саобраћајница у Сарајеву	EBRD	16,50
Петља Маховљани	EU/EC	5,00

Сви пројекти доступни су у бази података Форума за координацију донатора– <http://db.donormapping.ba/default.aspx>

Железничка мрежа

Чланови DCF–а који су активно финансирали железничку мрежу у периоду 2011-2012 су EIB, EU/EC и Република Чешка.

EIB је наставио имплементацију пројекта *БиХ железнице II* којим је предвиђено улагање у више дионица железничке пруге у Босни и Херцеговини дуж рута сјевер-југ и исток-запад.

EU/EC је наставила имплементацију пројекта *Унапређење основне мреже регионалне транспортне инфраструктуре у Босни и Херцеговини – Железнице*, финансиране кроз IPA 2009 компоненту II. Пројекат обухвата обнову безбједносних и сигналних система на дионици Јовашка–Костајница на железничкој линији Добој–Бања Лука⁹⁵ и ремонт железничке дионице Челебићи - Рашка Гора линије Коњиц–Мостар⁹⁶.

Република Чешка је довршила пројекат који има за циљ да пружи подршку генералној поправци и модернизацији трамваја у Сарајеву.

Главни пројекти у пољу железничке мреже наведени су у табели која слиједи:

Назив пројекта	Донатор/финансијска институција	Укупна вриједност пројекта (милиони евра)
БиХ железнице II (кредит)	EIB	86,00
Унапређење основне мреже регионалне транспортне инфраструктуре у Босни и Херцеговини – Железнице	EU/EC	9,00
Генерални поправак и модернизација трамваја у Сарајеву	Република Чешка	1,26

Сви пројекти доступни су у бази података Форума за координацију донатора– <http://db.donormapping.ba/default.aspx>

⁹⁵Укупна вриједност пројекта је €3,2 милиона, IPA доприноси са €2,5 милиона за безбједносни систем.

⁹⁶Укупна вриједност пројекта је €30 милиона, IPA доприноси са €6,5 милиона.

Саобраћајна мрежа водних путева

Чланови DCF-а који су активно финансирали саобраћајну мрежу водних путева у периоду 2011-2012 су Шведска/Sida, EIB и EU/EC.

У мају 2012. године, **Шведска/Sida** и **EIB** започели су са суфинансирањем *Пројекта инфраструктуре заштите околине*, који има за циљ изградњу капацитета општинских комуналних предузећа како би се оспособили за унапређено управљање водама и отпадним водама и пружање комуналних услуга.

У децембру 2011. године, **EU/EC** започела је *Пројекат обнове пловног пута ријеке Саве*. Пројекат је проведен у партнерству са Свјетском банком и дио је веће регионалне иницијативе, која омогућава предуслове за поновно отварање ријечне пловидбе дуж ријеке Саве. У ову регионалну иницијативу су укључене и Хрватска и Србија.

Главни пројекти у пољу саобраћајне мреже водних путева наведени су у табели која слиједи:

Назив пројекта	Донатор/финансијска институција	Укупна вриједност пројекта (милиони евра)
Пројекат инфраструктуре заштите околине	Шведска/Sida, EIB	13,00
Пројекат обнове пловног пута ријеке Саве	EU/EC	5,60

Сви пројекти доступни су у бази података Форума за координацију донатора – <http://db.donormapping.ba/default.aspx>

Ваздушни саобраћај

Путем пројекта *Помоћ у институционалног изградњи тијела надлежних за цивилно ваздухопловство БиХ по питању европског заједничког ваздушног простора (ECAA)*, **EU/EC** ради на интегрисању Сектора цивилног ваздухопловства у Босни и Херцеговини у функционалне структуре цивилног ваздухопловства EU.

Подсектор комуникација

Подсектор комуникација подразумијева политику комуникација, административно управљање, телекомуникације, радио, телевизију, штампане медије, информациону и комуникациону технологију.

Чланови DCF-а активни у финансирању подсектора комуникација у периоду 2011-2012 су EU/EC и САД/USAID.

За подсектор комуникација у 2011. години издвојено је **€1,24 милиона**, односно **0,60%** од укупних издвајања за Сектор инфраструктуре, док је до сада у **2012. години** за подсектор издвојено **€0,44 милиона** или **0,22%** од укупних издвајања за овај Сектор.

EU/EC наставила је пружати подршку јачању и унапређењу постојећих комуникационих могућности и капацитета Дирекције за европске интеграције (DEI), посебно Групе за промоцију, унутар Сектора за промоцију европских интеграција DEI.

У децембру 2012. године, EU/EC започела је са провођењем пројекта *Digitalna телевизија у Југоисточној Европи "SEE Digi. TV" / учешће у ERDF SEEC и MED програмима*. Свеукупни циљ Пројекта је да се проведе интегрисани и координисани територијални развој, повезан са A/D прелазним процесом, и да спријече негативне друштвене, економске и техничке импликације у случају неуспјеха процеса на нивоу БиХ и регионалном нивоу.

САД/USAID су завршили имплементацију пројекта *Сребреница-Братунац Иницијатива за дигиталне градове* који је за циљ имао да се обезбједе платформе за све типове е-владе, са снажном мрежом која ће допирати у рурална подручја у околини Сребренице и Братунца.

Главни пројекти у подсектору комуникација наведени су у табели која слиједи:

Назив пројекта	Донатор/финансијска институција	Укупна вриједност пројекта (милиони евра)
EUA II	EU/EC	1,25
Сребреница – Братунац Иницијатива за дигиталне градове	САД/USAID	0,30
е-портал	EU/EC	0,20
е-learning	EU/EC	0,12
Дигитална телевизија у Југоисточној Европи- "SEE Digi.TV"	EU/EC	0,09

Сви пројекти доступни су у бази података Форума за координацију донатора– <http://db.donormapping.ba/default.aspx>

Подсектор производње и дистрибуције енергије

Подсектор производње и дистрибуције енергије односи се на енергетску политику и административно управљање, производњу енергије и (не)обновљиве ресурсе, пренос и дистрибуцију електричне енергије, дистрибуцију гаса као и едукацију, обуку и истраживање у области енергетике.

Чланови DCF-а активни у подсектору производње и дистрибуције енергије у периоду 2011-2012 су EIB, Њемачка, EU/EC, Швајцарска/SDC/SECO, САД/USAID и Република Чешка.

У 2011. години, за подсектор производње и дистрибуције енергије издвојено је **€32,35 милиона**, односно **15,61% од укупних издвајања** у Сектор инфраструктуре, а до сада **у 2012. години**, за подсектор производње и дистрибуције енергије издвојено је **€22,38 милиона** или **11,23% од укупних издвајања** за овај Сектор.

Поред текућих пројеката *Хидроелектрана Рама* и *Обнова Хидроелектране Требиње фаза 2*, у септембру 2011. године, **Њемачка/KfW** је осигурала кредит за пројекат *Хидроелектрана Цијевна 3*. Пројекат промовише економски раст, заштиту климе и заштиту од поплава у подручју Добоја, изградњом Хидроелектране Цијевна 3, капацитета 13,8 MW, која производи еколошки прихватљиву енергију.

У октобру 2011. године, Њемачка/KfW је започела са комбинованим финансирањем новог пројекта *Систем за надзор дистрибуције и прикупљање података (SCADA)* са свим локалним компанијама за производњу електричне енергије, са циљем оптимизације протока електричне енергије на нивоу дистрибуције, док се у априлу 2012. године, у сарадњи са Електропривредом РС, започели са једногодишњим мјерењем потенцијала вјетра на одабраним локацијама, путем имплементације новог пројекта *Вјетропарк РС, програм мјерења вјетра- израда студије*.

Њемачка/KfW је такође иницирала извођење студије изводљивости за могућу изградњу хидроелектране Јањићи. Пројекат би требао допринијети производњи електричне енергије из обновљивих извора.

У марту 2011. године, **EU/EC** иницирала је провођење програма *Пољопривредна биомаса - прекогранични енергетски развој у Посавини (ABCDE Посавина) / прекогранична сарадња- Компонента II*, са циљем да се креирају прекограничне мреже и партнерства, као и да се унаприједи заједничке прекограничне активности са циљем ревитализовања економије, заштите природе и околине.

Од 2009 године, EIB, EU/EC и Њемачка/KfW пружају подршку Фонду за енергетску ефикасност Западног Балкана. Фонд је намијењен за финансирање малих пројеката у области енергетске ефикасности и обновљиве енергије за Западни Балкан и Турску.⁹⁷

Швајцарска/SDC/SECO је завршила техничку помоћ за обнову Сектора електричне енергије у Босни и Херцеговини кроз омогућавање одрживог и оптималног функционисања хидроелектране Јабланица.

У октобру 2011. године, **Република Чешка** је започела са изградњом котла за биомасу и увођењем централног система гријања у селу Немила, док је у априлу 2012. године пружила помоћ лежишту угља Угљевик – Исток, кроз нови пројекат *Подршка развоју енергетике– Пројекат оптималног кориштења лежишта Угљевик - Исток*.

Главни пројекти у подсектору производње и дистрибуције енергије наведени су у табели која слиједи:

Назив пројекта	Донатор/финансијска институција	Укупна вриједност пројекта (милиони евра)
Реконструкција електричне енергије II	EIB	103,00
Вјетропарк Месиховина	Њемачка/KfW	72,00
Хидроелектрана Цијевна 3	Њемачка/KfW	50,00
SCADA систем	Њемачка/KfW	17,00
Хидроелектрана (ХПП) Рама	Њемачка/KfW	17,00
Изградња мале хидроелектране- Цијевна III	EU/EC	5,5
Обнова хидроелектране Требиње, фаза 2	Њемачка/KfW	5,1
Техничка подршка у сврху задовољавања услова Споразума о енергетској заједници и Југоисточној Европи, са посебним фокусом на енергетску ефикасност и обновљиву енергију	EU/EC	2,43
Економија енергетске ефикасности	САД/USAID	1,96
Обнова хидроелектране Јабланица, фаза III	Швајцарска/SDC/SECO	1,41
Кориштење обновљивих извора енергије за систем централног гријања у Немили, општина Зеница	Република Чешка	1,08
Хидроелектрана Јањићи- Израда студије изводљивости	Њемачка/KfW	0,64
Вјетропарк РС програм мјерења вјетра- израда студије	Њемачка/KfW	0,60

Сви пројекти доступни су у бази података Форума за координацију донатора– <http://db.donormapping.ba/default.aspx>

Подсектор водоснабдијевања и санитације

Подсектор водоснабдијевања и санитације се односи на политику водоснабдијевања и управљања администрацијом, заштиту водних ресурса, великих система водоснабдијевања и санитације, основно снабдијевање питком водом и основне комуналне услуге, развој ријека као и управљање отпадом и одлагање отпада.

Чланови DCF-а активни у подсектору водоснабдијевања и санитације у периоду 2011-2012 су EIB, Свјетска банка, Њемачка, EU/EC, EBRD, Шведска/Sida, Швајцарска/SDC/SECO и Република Чешка.

За подсектор водоснабдијевања и санитације у 2011. години, издвојено је **€63,24 милиона**, односно **30,51%** од укупних издвајања у Сектор инфраструктуре, док је до сада у **2012. години**, у подсектор водоснабдијевања и санитације издвојено **€56,07 милиона** или **28,14%** од укупних издвајања за овај Сектор.

⁹⁷ За више информација посјетите: <http://www.eib.org/projects/pipeline/2009/20090047.htm>

У октобру 2011. године, **EIB** је започео са провођењем *Пројекта хитне помоћи и заштите од поплава*, који има за циљ обнову објеката за заштиту од поплава дуж ријеке Саве и притока, у складу са условима Директиве **EU/EC** о поплавама.

Свјетска банка је у периоду 2011-2012 наставила имплементацију *Пројекта за управљање отпадним водама Сарајева*. Циљ Пројекта је да се унаприједи животни услови становништва у подручјима које покрива КЈКП Водовод и канализација Сарајево, као и у заједницама које се налазе низводно у приобалном појасу ријека Миљацке и Босне, у циљу смањења изложености становништва загађеним водама, као и да се побољша ефикасност мреже прикупљања отпадних вода у кантону Сарајево.

У децембру 2011. године, **Њемачка/KfW** је започела са *Програмом водоснабдијевања и отпадних вода у БиХ II – студија изводљивости*, који има за циљ унапређење мјера за обнову и проширење система водоснабдијевања као и система за прикупљање отпадних вода, прочишћавање и одлагање отпадних вода за Тузлу, Зеницу и Травник.

У априлу 2012. године почели су грађевински радови на пројекту *Градски систем водоснабдијевања и одвођења отпадних вода у Бањој Луци*, који је финансиран од стране Њемачке/KfW. Циљ Пројекта је рехабилитација и изградња система за водоснабдијевање (пумпе, резервоари, примарне мреже), као и рехабилитација и изградња система отпадних вода (изградња главних колектора на лијевој и десној страни ријеке Врбас, пумпних станица, нових повезница).

У оквиру пројекта *Изградња постројења за пречишћавање отпадних вода у Бихаћу*, Њемачка/KfW је планирала потписати Споразум до краја 2012. године. Радови на изградњи би према плану требали почети на прољеће 2013. године. Овај Пројекат обухвата изградњу нове станице за пречишћавање отпадних вода у складу са **EU** стандардима, као и рехабилитацију постојеће и изградњу нове мреже.

У јануару 2011. године, **EU/EC** иницирала је Студију изводљивости за одабир регионалних санитарних депонија у БиХ, док је у септембру **2011. године**, **EU/EC** започела два нова пројекта: *Изградња постројења за прочишћавање отпадних вода на подручју Живиница*, у сарадњи са Свјетском банком, као и *Водоснабдијевање и санитација у РС*.

Поред тога, у новембру 2011. године, **EU/EC**, **заједно са Свјетском банком**, почела је пројекат *Изградња канализационог система у општини Љубушки*, док је у децембру 2011. године започела Прве фазе обнове постројења, који ће укључивати обнову постојећег постројења за прочишћавање отпадних вода и изградње недостајућих објеката за предтретман, постројења за прочишћавање отпадних вода, у оквиру *Пројекта обнове и изградње постројења за прочишћавање отпадних вода "Бутила" у Сарајеву*.

У јануару 2012. године, **EBRD** је започео са новим *Пројектом водоснабдијевања Чапљине*, како би се обезбедило финансирање и проширење водоводне мреже у општини Чапљина, као и побољшање постојећег система водоснабдијевања.

У децембру 2011. године, **Швајцарска/SDC/SECO**, **је заједно са Њемачком/KfW**, започела *Пројекат водоснабдијевања Зенице - Травника - Тузле—Студија изводљивости* са циљем да се побољшају системи за водоснабдијевање и системи за одлагање канализације како би се повећала оперативна ефикасност и финансијска одрживост локалних система за водоснабдијевање и канализацију у наведеним општинама.

У децембру 2011. године, **Швајцарска/SDC/SECO** је окончала Пројекат водоснабдијевања Приједора, који је значајно унаприједио квалитет и снабдијевање водом општине Приједор, путем изградње нових извора воде, рехабилитацију, проширење и унапређење оперативне ефикасности, као и финансијску одрживост општинских мрежа водоснабдијевања и институционалну изградњу општинских комуналних услуга.

У септембру 2011. године, **Република Чешка** започела је нови пројекат како би се обезбидио бољи извор питке воде у Лукавцу док је у априлу 2012. године, започела са уклањањем еколошких и санитарних проблема у селу Свраке, у општини Вогошћа, како би се путем испоруке модерних технологија спријечило даље загађење ријеке Босне и подземних вода.

Главни пројекти у подсектору водоснабдијевања и санитације наведени су у табели која слиједи:

Назив пројекта	Донатор/финансијска институција	Укупна вриједност пројекта (милиони евра)
Пројекат хитне помоћи и заштите од поплава	EIB	55,00
Водоснабдијевање и санитација у РС	EIB	50,00
Третман отпадних вода Сарајево	Свјетска банка	24,62
Прочишћавање отпадних вода Бихаћ	Њемачка/KfW	17,50
Обнова урбаних система водоснабдијевања и канализације у БиХ	Њемачка/KfW	14,00
Пројекат водоснабдијевања и канализације у Бањој Луци	Њемачка/KfW	14,00
Водоснабдијевање и санитација у РС	EU/EC	10,00
Пројекат водоснабдијевања у Приједору	Швајцарска/SDC/SECO	8,23
Обнова и изградња постројења за прочишћавање отпадних вода "Бутила" у Сарајеву	EU/EC	8,00
Пројекат водоснабдијевања Чапљине	EBRD	5,00

Сви пројекти доступни су у бази података Форума за координацију донатора – <http://db.donormapping.ba/default.aspx>

Активности које нису сврстане у постојеће подсекторе

Постоји неколико других пројеката релевантних за Сектор инфраструктуре који нису сврстани у постојеће подсекторе.

За активности/пројекте који нису сврстани у постојеће подсекторе у 2011. години, издвојено је **€5,56 милиона**, односно **2,68% од укупних издвајања** за Сектор инфраструктуре. До сада у **2012. години**, за ове активности издвојено је **€5,20 милиона** или **2,61% од укупних издвајања** за овај Сектор.

Свјетска банка је, кроз имплементацију *Пројекта за управљање чврстим отпадом - Фаза II*, наставила да ради на побољшању доступности, квалитета заштите околине и финансијске одрживости служби за управљање чврстим отпадом на нивоу БиХ. Пројектом се планира подршка изградњи 6-8 нових регионалних санитарних депонија до краја 2014 године.

Шведска/Sida наставила је са провођењем *Програма управљања чврстим отпадом у општинама*. Циљ Програма је да се постигне веће и побољшано смањење, поновна употреба, транспорт и одлагање отпада у отприлике 30 општина.

У јулу 2011. године, EU/EC започела је са конзервацијом и обновом културног наслеђа у Стоцу, кроз пројекат *ARCH-Столац: Реконструкција архитектонског наслеђа у Стоцу*, са свеукупним циљем да допринесе помирењу између различитих заједница у Босни и Херцеговини путем културне, друштвене и економске обнове столачке заједнице. Поред овога, у децембру 2011. године, EU/EC је започела пројекат *Надзор и радови на обнови Вијећнице у Сарајеву и Вијећнице у Новом Граду*.

Њемачка/GIZ је наставила са провођењем активности *Отвореног регионалног фонда (ORF) за Југоисточну Европу – модернизација општинских служби*⁹⁸. На комуналном нивоу, општине често немају довољно капацитета и инструмената потребних за провођење захтјевних стандарда EU, који налажу да побољшају квалитет општинских служби. Како би се одговорило на ове изазове, Отворени регионални фонд –

⁹⁸ Горе споменути пројекат је имплементиран путем регионалних под-пројеката у којима је БиХ земља партнер.

Модернизација општинских служби (ORF-MMS) блиско сарађује са регионалним мрежама као што је Мрежа асоцијација локалних власти у Југоисточној Европи (NALAS) и Регионално партнерство водних асоцијација, као и са појединим грађанима, општинама и другим партнерима у заједничком провођењу регионалних пројеката, који су фокусирани на водоснабдијевање и одлагање и управљање отпадом, унапређење услуга које нуде општине и изградњу капацитета за структуре општинског руководства.

Током маја 2011. године, **Швајцарска/SDC/SECO** започела је и завршила изградњу 15 станова за породице Рома у Мостару.

Главни пројекти који нису сврстани у постојеће подсекторе наведени су у табели која слиједи:

Назив пројекта	Донатор/финансијска институција	Укупна вриједност пројекта (милиони евра)
Други пројекат за управљање чврстим отпадом	Свјетска банка	28,14
Програм управљања чврстим отпадом у општинама	Шведска/Sida	10,00
Отворени регионални фонд (ORF) за JIE – модернизација општинских служби	Њемачка/ GIZ	2,29
Развој инфраструктуре система метеорологије у БиХ	EU/EC	1,34
Просторне информационе услуге за БиХ фаза II- дигиталне ортографске мапе	EU/EC	1,28
Просторне информационе услуге за БиХ фаза I-успостављање Мреже референтних GPS станица	EU/EC	1,00

Сви пројекти доступни су у бази података Форума за координацију донатора– <http://db.donormapping.ba/default.aspx>

Законски оквир и секторске стратегије усвојене у 2011-2012

Транспорт

У јулу 2011. године, Народна скупштина РС усвојила је *Закон о безбједности саобраћаја на путевима*⁹⁹, а у септембру 2011. године *Закон о измјенама и допунама Закона о унутрашњој пловидби*¹⁰⁰.

У фебруару 2012. године, оба ентитета усвојила су *Законе о измјенама и допунама Закона о жељезницама*.

Комуникације

У јулу 2011. године, Парламент ФБиХ усвојио је *Закон о измјенама и допунама Закона о слободном приступу информацијама у ФБиХ*¹⁰¹.

Енергетика

Будући да не постоји стратегија у области енергетике у БиХ, Споразум Енергетске заједнице Југоисточне Европе (ECSEE) и Европске енергетске заједнице (ЕЕС), те Протокол из Кјота, користе се као смјернице за регулисање Сектора енергетике и енергетског тржишта.

У марту и децембру 2011. године, ФБиХ усвојила је *Измјене и допуне Регулative о кориштењу обновљивих извора енергије и когенерације*¹⁰². Циљ Регулative и њених Измјена је да повећају производњу и потрошњу електричне енергије из обновљивих извора. *Закон о кориштењу обновљивих извора енергије и когенерације*

⁹⁹ Службени гласник РС бр.63/11

¹⁰⁰ Службени гласник РС бр. 100/11

¹⁰¹ Службене новине ФБиХ бр. 48/11

¹⁰² Службене новине ФБиХ бр. 11/11 и 88/11

усвојен је у **децембру 2011. године** од Парламента ФБиХ у форми нацрта и послат у јавну расправу. Поред тога, Парламент ФБиХ усвојио је *Закон о измјенама и допунама Закона о електричној енергији*¹⁰³.

У **јулу 2011. године**, Народна скупштина РС усвојила је *Закон о тарифама и кориштењу природних ресурса у сврхе производње електричне енергије*¹⁰⁴, док је у **мају 2012. године** усвојен *Закон о цјевоводном транспорту гасовитих и течних угљоводоника и дистрибуцији гасовитих угљоводоника*¹⁰⁵. Поред тога, *Стратегија развоја енергетике Републике Српске до 2030.*, усвојена је у **марту 2012**¹⁰⁶.

Воде

У **децембру 2011. године**, Парламент ФБиХ усвојио је *Стратегију управљања водама ФБиХ 2010-2022.* Стратегија детаљно описује стање у области вода и управљања водама, са предложеним мјерама, циљевима и плановима везаним за очување и заштиту водних ресурса и њиховог ефикаснијег кориштења.

Координација рада донатора

У Сектору инфраструктуре постоји неформална и *ad-hoc* координација међу донаторским организацијама и финансијским институцијама у чијем раду повремено учествује Министарство комуникација и транспорта БиХ. Министарство комуникација и транспорта и ЕУ/ЕС заједнички покушавају да путем имплементације пројекта финансираног од ЕУ - *Помоћ Министарству комуникација и транспорта Босне и Херцеговине у вези са провођењем пројекта према Инструменту за предприсупну помоћ (IPA)*, превазиђу ограниченост капацитета.

Координација активности домаћих учесника и донатора у **подсектору производње и снабдијевања енергијом** остварује се кроз одржавање периодичних састанака у организацији Министарства спољње трговине и економских односа /Одсјека за природне ресурсе, енергетику и заштиту околине. Овај Одсјек надлежан је за координацију и испуњење обавеза дефинисаних у *Уговору о оснивању енергетске заједнице између земаља Југоисточне Европе и Европске заједнице*.

Координација активности у **подсектору транспорта и складиштења** процјењује се као добра али још увијек треба даља побољшања. Друга међународна тијела као што је Комисија за ријеку Саву¹⁰⁷ и SEETO координишу активности у подсектору транспорта.

Координациони састанци у **подсектору комуникације** одржавају се квартално на иницијативу ЕУ/ЕС у БиХ.

Координација међу домаћим актерима и донаторима у подсектору **производње и дистрибуције енергије** формализована је на нивоу ФБиХ, успоставом Групе за развој унутар Сектора за енергију Федералног Министарства енергије, рударства и индустрије. Међутим из перспективе донатора, координација међу појединим актерима овом подсектору прилично је ограничена.

У одсуству формалних механизма координације у подсектору **водоснабдијевања и санитације**, координација међу релевантним донаторима одвија се на *ad-hoc* основи и на неформалној основи.

Донатори активни у Сектору инфраструктуре редовно учествују на састанцима Форума за координацију донатора (DCF) у организацији Министарства финансија и трезора /Сектора за координацију међународне економске помоћи.

¹⁰³ Службене новине ФБиХ бр. 83/11

¹⁰⁴ Службени гласник РС бр. 78/11

¹⁰⁵ Службени гласник РС бр. 52/12

¹⁰⁶ За више информација посјетите: [http://www.vladars.net/sr-SP-](http://www.vladars.net/sr-SP-Cyrl/Vlada/Ministarstva/mper/std/Pages/Strategija_razvoja_energetike_RS_do_2030_godine.aspx)

[Cyrl/Vlada/Ministarstva/mper/std/Pages/Strategija_razvoja_energetike_RS_do_2030_godine.aspx](http://www.vladars.net/sr-SP-Cyrl/Vlada/Ministarstva/mper/std/Pages/Strategija_razvoja_energetike_RS_do_2030_godine.aspx)

¹⁰⁷ БиХ, Хрватска, Словенија и Србија су оснивачи Комисије за ријеку Саву (март 2008.), која има за циљ да регулише и побољша пловидбу ријечних бродова на ријеци Сави, употребу воде и туризам: <http://www.savacommission.org/>

Будуће активности

Даље јачање и развој Сектора инфраструктуре је један од главних предуслова за раст и развој Босне и Херцеговине и њено приближавање Европској унији. Према домаћим и страним актерима активно укљученим у рад Сектора, будуће активности требале би се фокусирати на даље јачање свих области у оквиру Сектора инфраструктуре уз наставак провођења започетих реформских процеса.

Наставак изградње нове, као и унапређење постојеће транспортне инфраструктуре, у складу са Свеобухватном мрежом транспорта ЈЕ, и стварање функционалног регулаторног оквира за све подсекторе транспорта, остаје приоритет у планирању будућих активности, а у циљу подршке економском и друштвеном развоју Босне и Херцеговине.

За реализацију неопходне реконструкције и обнову водоснабдијевања, инфраструктуре водоснабдијевања као и за управљање чврстим отпадом биће потребно обезбиједити додатну подршку од стране донатора /међународних финансијских институција.

Представници домаћих институција су нагласили потребу за већом подршком у подсектору **комуникација**, како у областима телекомуникација тако и области јавног емитовања, док су у подсектору **производње и дистрибуције енергије** изразили потребу за доношењем стратегије енергетике на нивоу БиХ, рјешавање питања везаних за регулисање нафтних деривата као и законодавства у области гаса на нивоу БиХ.

Донатори су се у претходном периоду углавном концентрисали на потребе становништва БиХ и успостављање нормалне инфраструктуре, која може задовољити растуће потребе у оквиру свих подсектора инфраструктуре.

Донатори/финансијске институције су скоро једногласно подржали идеју за успостављање боље координације на свим нивоима власти у БиХ. Даље усклађивање регулативе остаје приоритет у наредном периоду. Имајући у виду да се већина активности у овом Сектору финансира из кредитних средстава, реформе у Сектору треба проводити на бржи и ефикаснији начин.

Чланови DCF-а активни у Сектору у 2011-2012	EIB, EBRD, Свјетска банка, EU/EC, САД/USAID, UNDP, Шведска/Sida, Њемачка, Швајцарска/SDC/SECO, Италија/IC, Норвешка, Холандија, UNICEF, Аустрија/ADC, Шпанија/AECID
Остале кључне међународне организације	Међународни монетарни фонд (ММФ); Међународна организација рада (ILO); Европски суд за људска права; Канцеларија високог представника и посебног представника ЕУ (OHR).
Кључни партнери међу институцијама власти	Министарство спољне трговине и економских односа; Министарство финансија и трезора; Министарство цивилних послова; Министарство за људска права и избјеглице; Министарство рада и социјалне политике ФБиХ; Министарство развоја, предузетништва и обрта ФБиХ; Министарство рада и борачко-инвалидске заштите РС; Агенција за промовисање извоза; Агенција за осигурање депозита БиХ; Централна банка БиХ; Агенција за статистику; Дирекција за економско планирање БиХ; Дирекција за европске интеграције БиХ.
Укупна издвајања DCF чланова за потребе Сектора у 2011 и 2012	2011: €165,34 милиона - €28,41 милион у грантовима и €136,94 милиона у кредитима 2012: €82,65 милиона - €31,87 милион ин грантовима и €50,78 милиона у кредитима
Законски оквир и секторске стратегије	Законски оквир и секторске стратегије (усвојене у 2011 и 2012 години) <i>Закон о измјенама и допунама Закона о особном порезу на доходак ФБиХ; Закон о измјенама и допунама Закона о успостављању методе подмирења унутарњих обавеза ФБиХ; Закон о измјенама и допунама Закона о занатима и пратећим активностима ФБиХ; Закон о измјенама Закона о облигацијама ФБиХ; Закон о измјенама Закона о затезним каматама зарачунатим на неизмирена дуговања ФБиХ; Закон о робним резервама РС; Закон о корпоративном порезу на доходак РС; Закон о измјенама и допунама Закона о приватизацији државног капитала у предузећима РС; Закон о измјенама и допунама Закона о страним инвестицијама РС; Закон о туризму РС; Закон о измјенама и допунама Закона о предузећима РС; Закон о занатско-предузетничким дјелатностима РС; Закон о измјенама и допунама Закона о приватизацији пословних зграда, пословних простора и гаража РС; Закон о измјенама и допунама Закона о микрокредитним организацијама РС; Закон о измјенама и допунама Закона о банкама у РС; Закон о измјенама и допунама Закона о тржишту вриједносних папира РС; Закон унутрашњем платном промету РС; Закон о измјенама и допунама Закона о трговини РС; Закон о измјенама и допунама Закона о јавно –приватном партнерству РС; Закон о измјенама и допунама Закона о мирном рјешавању радних спорова РС; Закон о заштити потрошача у РС; Закон о професионалној рехабилитацији и запошљавању особа са инвалидитетом РС; Закон о социјалној заштити РС; Стратегија развоја туризма РС 2011-2020; Стратегија запошљавања РС 2011-2015;</i> Раније усвојени законски оквир и секторске стратегије¹⁰⁸ <i>Стратегија запошљавања у Босни и Херцеговини 2010-2014; Развојна стратегија ФБиХ 2010-2020; Стратегија за реформу пензијског система у РС; Социјални акциони план за Босну и Херцеговину; Амандмани на Развојни програм РС 2010-2012.</i>
Координација рада донатора	Не постоји механизам координације рада донатора који се односи на цјелокупан Сектор, иако донатори учествују на ad-hoc састанцима који се организују у сврху размјене информација. Донатори активни у овоме Сектору редовно учествују на тромјесечним састанцима Форума за координацију донатора у организацији Министарства финансија и трезора /Сектора за координацију међународне економске помоћи.

¹⁰⁸ Више информација о стратегијама доступно је на:

http://www.donormapping.ba/index.php?option=com_content&view=article&id=76:donor-mapping-report&catid=37:dcf-articles

Преглед

Сектор економског развоја и социјалне заштите обухвата следеће подсекторе: подршка макроекономској политици, подршка малим и средњим предузећима и унапређење пословног окружења, подршка у виду директних улагања – финансијски подсектор и подсектор социјална заштита.

БиХ економија је у 2010 години забиљежила благи пораст, међутим, нови вал финансијске кризе у Европи, арапско прољеће и сиријски преврат, као и глобални раст цијена, негативно су се одразили на економски раст Босне и Херцеговине у периоду 2011-2012.

У подсектору **подршке макроекономској политици** фокус активности био је јачање управљања јавним финансијама, изградња институционалних капацитета и развој приватног сектора у БиХ. **Иако је финансијска и монетарна стабилност БиХ одржана у извјештајном периоду, квалитет јавних финансија захтјева додатне напоре на даљем унапређењу.**

У 2011-2012, донатори активни у подсектору **подршка малим и средњим предузећима и унапређење пословног окружења** највећи дио својих активности усмјерили су на развој МСП-а у индустријском и агро сектору, јачање конкурентности, лакши приступ финансијским средствима, као и заштити потрошача, институционално јачање, унапређење пословног окружења и корпоративно управљање. Успостава Форума за развој и промоцију предузетништва и МСП-а као координационог тијела на нивоу БиХ, тренутни рад на новој стратегији МСП-а 2012-2014 и све већа свијест о ЕУ Законодавству о подстицању мале привреде и Агенде ЕУ 2020, **могу бити обиљежени као позитивна достигнућа у овом подручју. Приједлог Закона о промоцији МСП-а и предузетништва у Босни и Херцеговини** налази се у процедури усвајања. У области туризма забиљежен је одређен напредак у подручјима законодавства и боље координације, и успостављена је **Координациона радна група за туризам унутар Министарства спољне трговине и економских односа.**

У **подршци у виду директних улагања-финансијски подсектор** донатори су углавном били фокусирани на давање кредита микро и МСП зајмопримцима и пружање подршке институционалном и административном капацитету Управе за индиректно опорезивање (УИО). Само у Републици Српској је остварен одређен напредак у областима законодавства капиталних тржишта, микрокредитних организација и банака.

Донатори активни у **подсектору социјалне заштите**, у 2011 и 2012, усмјерили су помоћ у области запошљавања и улоге младих, јачања институција повезаних са тржиштем рада БиХ и у области социјалне заштите и инклузије. Ограничен напредак је остварен на ентитетским нивоима и стратешком оквиру за политике запошљавања, док је значајан напредак остварен само у подручју социјалне заштите и инклузије.

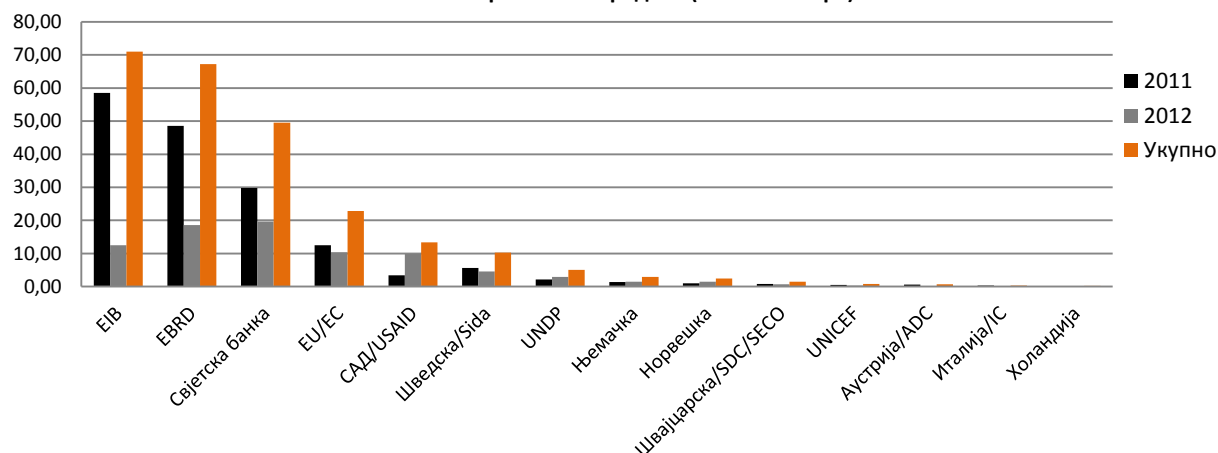
Активности донатора у 2011 и 2012 години

Чланови DCF-а активни у Сектору економског развоја и социјалне заштите у 2011-2012 су EIB, EBRD, Свјетска банка, EU/EC, САД/USAID, Шведска/Sida, UNDP, Њемачка, Норвешка, Швајцарска/SDC/SECO, UNICEF, Аустрија/ADC, Италија/IC и Холандија.

Графикон 7.1. показује поређење укупне помоћи донатора/међународних финансијских институција обезбијеђене за Сектор економског развоја и социјалне заштите. У 2011. години водећи донатори/IFIs били су EIB са издвајањем од €58,50 милиона и EBRD са издвајањем од €48,60 милиона, након којих слиједе Свјетска банка, EU/EC, Шведска/Sida, САД/USAID, UNDP, Њемачка, Норвешка, Швајцарска /SDC/SECO, Аустрија/ADC, UNICEF, Италија/IC и Холандија, док су **у 2012. години** водећи донатори /IFIs у овом Сектору били Свјетска банка са издвајањем од €19,68 милиона и EBRD са издвајањем од €18,60 милиона, након којих слиједе EIB, EU/EC, САД/USAID, Шведска/Sida, UNDP, Њемачка, Норвешка, UNICEF, Аустрија/ADC и Холандија.

У 2011-2012 години највећи дио помоћи обезбијеђен је у облику кредита. EIB, EBRD и Свјетска банка били су највећи кредитори.

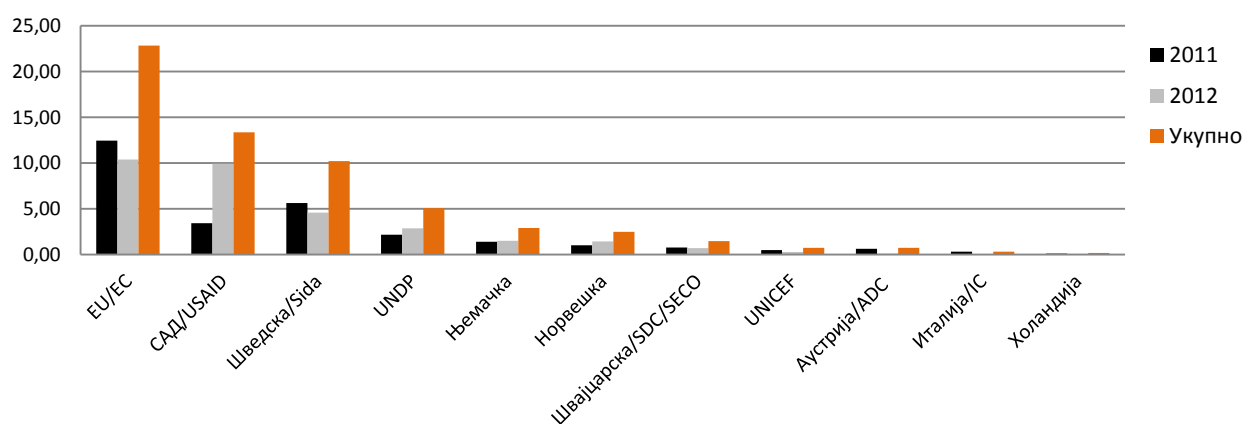
Графикон 7.1. Токови помоћи у сектору економског развоја и социјалне заштите
2011-2012 - грантови и кредити (милиони евра)

Графикон 7.2. показује поређење донатора који су обезбједили помоћ за Сектор економског развоја и социјалне заштите у облику грантова. У 2011. години водећи донатори били су EU/EC, са издвајањем од €12,45 милиона и Шведска/Sida, са издвајањем од €5,63 милиона, након којих слиједе САД/USAID, UNDP, Њемачка, Норвешка, Швајцарска/SDC/SECO, Аустрија/ADC, UNICEF, Италија/IC и Холандија.

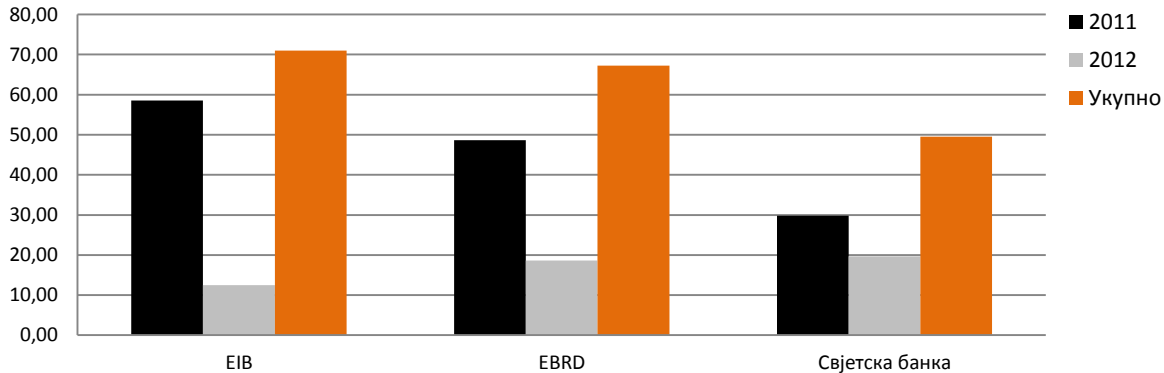
У 2012. години, водећи донатори у Сектору економског развоја и социјалне заштите били су поново EU/EC, са издвајањем од €10,38 милиона и САД/USAID, са издвајањем од €9,92 милиона, након којих слиједе Шведска/Sida, UNDP, Њемачка, Норвешка, Швајцарска/SDC/SECO, UNICEF, Аустрија/ADC и Холандија.

Графикон 7.2. Токови помоћи донатора у Сектору економског развоја и социјалне заштите
2011-2012 - само грантови (милиони евра)

Графикон 7.3. показује поређење међународних финансијских институција које су обезбједили помоћ за Сектор економског развоја и социјалне заштите у облику кредита. У 2011. години, EIB је издвојио €58,50 милиона, EBRD €48,60 милиона и Свјетска банка €29,84 милиона, док је у 2012. години Свјетска банка пружила подршку Сектору са издвајањима од €19,68 милиона, EBRD €18,60 милиона и EIB €12,50 милиона.

Графикон 7.3. Токови помоћи у Сектору економског развоја и социјалне заштите
2011-2012 - само кредити (милиони евра)

Графикон 7.4. показује да је у 2011. години за подсектор подршка макроекономској политици издвојено **€39,32 милиона**, односно **23,78%** од укупних издвајања за Сектор економског развоја и социјалне заштите. До сада у 2012. години, за подсектор подршка макроекономској политици издвојено је **€37,60 милиона** или **45,49%** од укупних издвајања за овај Сектор.

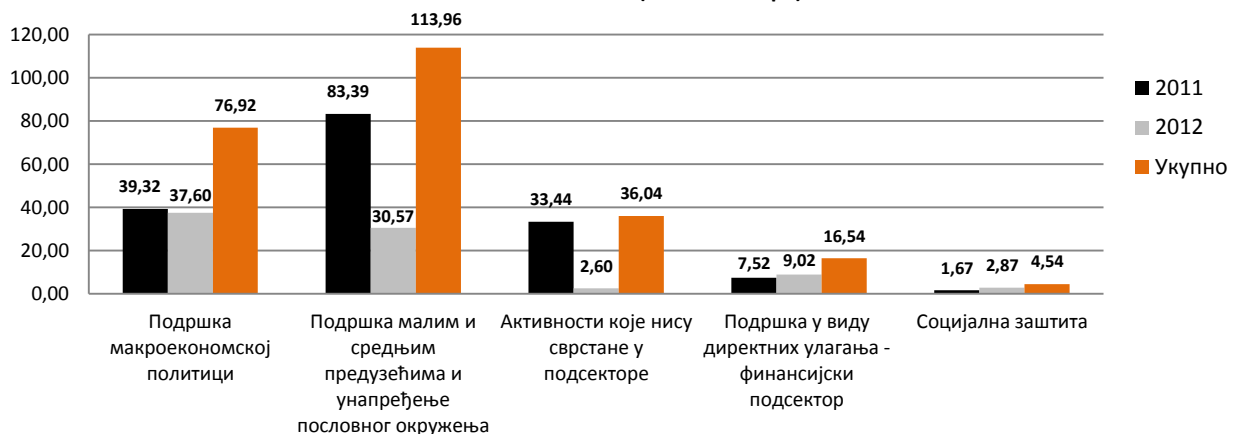
За подсектор подршка малим и средњим предузећима и унапређење пословног окружења издвојено је **€83,39 милиона** у 2011. години, односно **50,44%** од укупних издвајања. До сада у 2012. години, за подсектор подршка малим и средњим предузећима и промовисање пословног окружења издвојено је **€30,57 милиона** или **36,98%** од укупних издвајања за овај Сектор.

За активности/пројекте који нису сврстани у постојеће подсекторе у 2011. години је издвојено је **€33,44 милиона** у 2011. години, односно **20,22%** од укупних издвајања за Сектор економског развоја и социјалне заштите. До сада у 2012. години, за ове активности издвојено је **€2,60 милиона** или **3,15%** од укупних издвајања за овај Сектор.

За подршку у виду директних улагања-финансијски подсектор у 2011. години је издвојено **€7,52 милиона**, односно **4,55%** од укупних издвајања за Сектор економског развоја и социјалне заштите. До сада у 2012. години за директна улагања-финансијски подсектор издвојено је **€9,02 милиона** или **10,91%** од укупних издвајања за овај Сектор.

За подсектор социјалне заштите у 2011. години издвојено је **€1,67 милиона**, односно **1,01%** од укупних издвајања за Сектор економског развоја и социјалне заштите. До сада у 2012. години за Сектор социјалне заштите издвојено је **€2,87 милиона** или **3,47%** од укупних издвајања за овај Сектор.

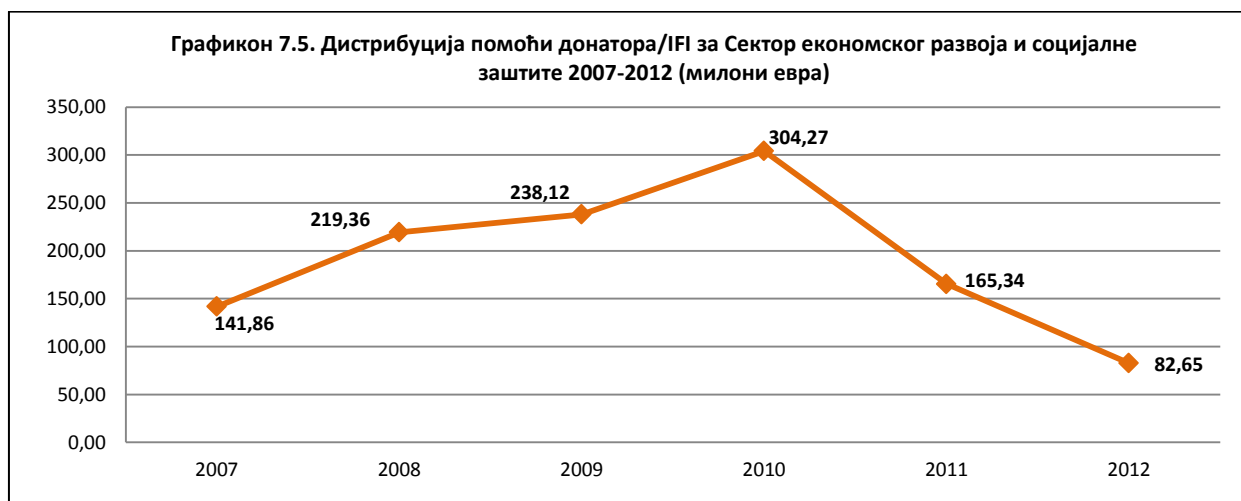
Графикон 7.4. Токови помоћи по подсекторима у Сектору економског развоја и социјалне заштите 2011-2012 (милиони евра)

Графикон 7.5. показује да су укупна издвајања чланова DCF-а за Сектор економског развоја и социјалне заштите у 2011. години износила €165,34 милиона (€28,41 милиона у облику грантова и €136,94 милиона у облику кредита) и до сада у 2012. години €82,65 милиона (€31,87 милиона у облику грантова и €50,78 милиона у облику кредита). Међутим, за овај Сектор би, до краја 2012. године, могла бити издвојена додатна финансијска средства.

Графикон 7.5. такође указује и на стални пораст у укупним издвајањима за Сектор економског развоја и социјалне заштите од 2007 до 2010 године и оштар пад после 2010. Ово дјеломично може бити објашњено постепеним повлачењем појединих билатералних донатора из БиХ, као и чињеницом да су неке земље, донатори, суочиле са властитим проблемима у виду повећане незапослености, рецесије и кризе задуживања, што се додатно одразило на смањење улагања у БиХ.

За овај Сектор је у 2011. години издвојено 30,54% укупних средстава ODA-е и до данас у 2012. години 18,63%.

Подршка макроекономској политици

Подсектор подршке макроекономској политици обухвата активности које имају за циљ пружање помоћи у изради и планирању макроекономске, фискалне и монетарне политике, као и у изради економских и социјалних анализа и предвиђања. Ненамјенски доприноси буџетима за провођење макроекономских реформи и општу програмску помоћ, такође улазе у ову категорију.

За **подсектор подршке макроекономској политици у 2011. години** издвојено је **€39,32 милиона**, односно **23,78% од укупних издвајања** за Сектор економског развоја и социјалне заштите, док је до сада у **2012. години**, за овај подсектор издвојено **€37,60 милиона** или **45,49% од укупних издвајања** за овај Сектор.

Чланови DCF-а активни у подсектору подршке макроекономској политици су UNDP, Свјетска банка, САД/USAID Њемачка, EU/EC, Швајцарска/SDC/SECO, Норвешка, EBRD и Аустрија /ADC.

У јануару 2011. године, **UNDP** је започео нови пројекат *Програм локалног развоја LIFE – Локално инвестирање за запошљавање*. Пројекат има за циљ да помогне унапређење развоја капацитета у БиХ путем реализације најхитнијих изазова локалног развоја, капацитета и политика на ентитетском нивоу, у циљу унапређења процеса приступања земље у EU чланство.

Поред тога, UNDP је завршио пројекат *Растућа инклузивна тржишта* који је дио шире глобалне иницијативе¹⁰⁹, чији свеобухватни циљ је да омогући повећање ангажованости приватног сектора у смањењу сиромаштва и одрживог развоја БиХ. Пројекат је био фокусиран на пружање подршке Развоју приватног сектора (PSD) и осигурао је платформу за предузећа да се ангажују у пословним активностима које иду у прилог сиромашнима у земљама у развоју.

У периоду 2011-2012, **Свјетска банка** наставила је имплементацију пројекта *Подршка успостављању мреже социјалне безбједности и запошљавања*, као дио цјелокупне реформе социјалних накнада у БиХ. Пројекат је наставио пружати помоћ ентитетским владама, како би се унаприједило цјелокупно управљање социјалним накнадама. Истовремено, Пројекат је наставио са финансирањем широког дијапазона програма активног тржишта рада, за осјетљиве категорије међу онима који активно траже посао.

У јулу 2011. године, **САД/USAID** су иницирали пројекат *Соларна енергија као будући одрживи развој* у сарадњи са Партнер МКО. Циљ Пројекта је да повећа домаћу производњу соларних колектора путем изградње капацитета 20 локалних микро предузећа.

Поред тога, САД/USAID су наставили имплементацију *Партнерства за унапређење економских реформи (PARE)*. Заједно са БиХ партнерима, Пројекат је развио јединствену стратегију и регулаторни оквир за реформу капитала банака у БиХ, заснован на стандардима директива Базел II и EU. Стратегија је усвојена од стране обе ентитетске агенције за надзор банака. PARE је пружао подршку Агенцији за осигурање депозита БиХ у ажурирању њене политике и смјерница инвестирања, те помогао да се успостави Комисија за инвестирање Агенције за осигурање депозита, и на тај начин ојачао управљање инвестицијама и унаприједио способност доношења одлука агенције. PARE је такође успоставио методологију самопроцјене *Међународног удружења супервизора осигурања (IAIS)* за агенције надлежне за супервизију осигурања у БиХ¹¹⁰.

Посредством пројекта *Заштита права интелектуалног власништва (IPR) у БиХ*, САД/USAID су наставили активности усмјерене на економски раст БиХ кроз стимулисање развоја приватног сектора и унапређење и јачање заштите права интелектуалног власништва у складу са стандардима EU.

У 2011-2012 години, **Њемачка** је наставила пројекте *Отвореног регионалног фонда (ORF) Подршка за спољну и локалну и регионалну трговину – фаза I*¹¹¹. Пројекти подршке за спољну трговину *Отвореног регионалног фонда (ORF)* пружају помоћ на јачању конкурентности кроз сарадњу више предузећа и институција из различитог броја држава у регији, те се промовише Југоисточна Европа као економска зона на међународној сцени. Споменути пројекти се фокусирају примарно на текстилну индустрију, са нагласком на модни дизајн, аутомобилску индустрију, Сектор информационе технологије (IT), туризам, пољопривреду и развој регионалног консултантског тржишта.

У септембру 2011. године, **EU/EC** започела је пројекат *Техничка помоћ за подршку изградњи капацитета за контролу првог нивоа (FLC) у Босни и Херцеговини за имплементацију IPA CBC транснационалних и MS програма*. Пројекат има за циљ да повећа ефикасност БиХ система за управљање и контролу имплементације IPACBC Adriatic програма, простора Југоисточне Европе (SEEC) и Медитеранског транснационалног програма (MED) који се проводе према модалитету имплементације "заједничко-управљање", кроз изградњу капацитета CFCU јединице унутар Министарства финансија и трезора.

Поред тога, EU/EC наставила је подржавати даље јачање основног капитала Агенције за осигурање депозита БиХ, како би имала одговарајућу ликвидност да дјелује брзо и да исплати осигуране депозите.

У 2011-2012, EU/EC је наставила имплементацију пројекта *Прекогранична сарадња Хрватске и БиХ 2008*, са свеобухватним циљем да подстакне стварање прекограничних мрежа и партнерстава, као и да се ревитализује економија, заштити природа и околина и побољша социјална кохезија програмског подручја.

У јануару 2012. године, **Швајцарска/SDC/SECO**, у сарадњи са **Свјетском банком**, започела је нови пројекат *Јачање одговорности и фидуцијарно окружење (SAFE) – Оцјена јавне потрошње и финансијске одговорности*

¹⁰⁹ За више информација, посјетите: <http://www.growinginclusivemarkets.org/>

¹¹⁰ За више информација, посјетите: <http://www.usaidpare.ba/>

¹¹¹ Пројекат је имплементиран путем регионалних под-пројеката у којима је БиХ земља партнер.

(PEFA). Пројекат има за циљ да повећа капацитете власти БиХ да планирају, надзиру и оцјене реформе у области управљања јавним финансијама путем извршавања Оцјене јавне потрошње и финансијске одговорности (PEFA) на свим нивоима у БиХ. Пројекат ће кроз консултантске услуге и обуку пружити подршку свим релевантним институцијама.

Поред тога, **Швајцарска/SDC/SECO** и **ММФ**, су наставили пружати помоћ властима Албаније, Босне и Херцеговине, БЈР Македоније, Косова и Србије у реформисању и модернизовању њихових пореских управа. Циљ пројекта је да се побољшају капацитети надлежних власти за прикупљање и побољшање прихода како исте могле дјеловати у складу са стандардима ЕУ.

У јануару 2011. године, **Норвешка** је започела пројекат *БиХ Центар за промоцију агро извоза*, који има за циљ да ојача конкурентност агро пословања БиХ на међународним и локалним тржиштима. Пројекат сарађује са локалним предузетницима, како би се успоставио одржив БиХ Центар за промоцију агро извоза (AERS), под називом Агро Линк, промовише извоз и друге услуге које јачају конкурентност агробизниса БиХ, што би требало да резултира повећаним извозом.

У 2011. години, **Аустрија/ADC** је завршила два пројекта. Путем пројекта *Успостављање аранжмана имплементације и механизма евалуације и мониторинга Стратегије Развоја/Стратегије социјалне укључености БиХ (CDS/ SIS)*, Аустрија/ADC је пружила подршку Дирекцији за економско планирање за наставак и унапређење процеса стратешког планирања у Босни и Херцеговини. Аустрија/ADC такође је подржала Министарство финансија и трезора путем пројекта *Наставак унапређења РИП-а у ефикасан инструмент за развојно планирање и имплементацију стратегије развоја*, у циљу усклађивања процеса планирања инвестиција са процесом стратешког планирања на нивоу БиХ, Републике Српске, Федерације БиХ и кантона.

Најважнији пројекти у подсектору подршка макроекономској политици налазе се у сљедећој табели:

Назив пројекта	Донатор/Финансијска институција	Укупна вриједност пројекта (милиони евра)
Програм локалног развоја - LIFE - Локално инвестирање за запошљавање	UNDP	37,14
Пројекат подршке успостављања мреже социјалне безбједности и запошљавања (кредит)	Свјетска банка	10,55
(TARA) Пројекат пореске реформе	САД/USAID	7,39
(PARE) Партнерство за унапређење економских реформи	САД/ USAID	5,13
Отворени регионални фонд (ORF) за Југоисточну Европу – Промоција спољње трговине (фаза I)	Њемачка	4,60
(EI) Изврсност у иновацији	САД/USAID	3,01
Програм савјетника Министарства финансија САД	САД/USAID	2,52
Заштита права интелектуалног власништва (IPR) у БиХ	САД/USAID	2,16
Подршка јачању основног капитала Агенције за осигурање депозита Босне и Херцеговине	ЕУ/ЕЦ	1,00
Соларна енергија као будући одрживи развој	САД/USAID	0,73
Реформа и модернизација пореске управе	Швајцарска /SDC/SECO, ММФ	0,72

Сви пројекти доступни су у бази података Форума за координацију донатора – <http://db.donormapping.ba/default.aspx>

Подршка малим и средњим предузећима и унапређење пословног окружења

Подсектор подршке малим и средњим предузећима и унапређења пословног окружења обухвата директну помоћ донатора развоју МСП-а у индустријском сектору, укључујући рачуноводствене, ревизорске и савјетодавне услуге, као и политику на пољу туризма и управљање администрацијом.

За подсектор подршке малим и средњим предузећима и промовисања пословног окружења у 2011. години издвојено је **€83,39 милиона**, односно **50,44%** укупних издвајања за Сектор економског развоја и социјалне заштите, док је до сада у **2012. години**, за подсектор је издвојено **€30,57 милиона** или **36,98%** од укупних издвајања за овај Сектор.

Чланови DCF-а који активно учествују у овом подсектору су Свјетска банка, EIB, EBRD, Шведска/Sida, EU/EC, Њемачка, Швајцарска/SDC/SECO, Италија/IC, Норвешка и Холандија.

Током 2011-2012, **Свјетска банка** наставила је *пројекат Повећање приступа малих и средњих предузећа финансијским средствима*. Циљ Пројекта је да се повећа приступ МСП-а финансијским средствима у контексту глобалне финансијске кризе, што је препознато као једна од највећих препрека за раст сектора предузетништва у БиХ. У ту сврху, Пројекат ће обезбиједити US\$190 милиона (првобитни кредит US\$ 70 милиона који је ефективан од августа 2010 године, плус додатно финансирање од US\$ 120 милиона одобрено у мају 2012. године) за средњорочно и дугорочно финансирање радног капитала и инвестиционих пројеката МСП-а.

У августу 2011. године, **EIB** је обезбједио кредит за финансирање малих и пројеката средње величине, у оквиру новог пројекта *RSN Кредит за МСП и приоритетне пројекте*. Поред тога, путем различитих кредитних линија за домаће банке (Нуро Alpe-Adria, Intesa, UPI, Volksbank) EIB је пружао подршку за развој МСП-а, развој економије, са циљем отварања нових радних мјеста и смањења сиромаштва.

Кроз пројекат *Кредитна линија Развојне банке Републике Српске*, EIB је обезбједио кредитну линију за финансирање пројеката ограничене величине, малих и средњих предузећа и пројеката локалних власти у области локалне инфраструктуре у РС.

У септембру 2011. године, **EBRD** је обезбиједио кредит БиХ, којим је подржан развој локалног пословања у БиХ. Средства ће бити доступна преко Sparkasse банке БиХ за финансирање инвестиција које задовољавају стандарде ЕУ у областима као што је заштита околине, професионално здравље и квалитет производа.

У јануару 2012. године, EBRD је обезбиједио кредите за два нова пројекта, Европски фонд за Југоисточну Европу (EFSE) – Регионални фонд и Унапређење енергетске ефикасности у малопродајном сектору- БИНГО у Босни и Херцеговини. Први Пројекат је дио веће регионалне иницијативе, фокусиран на развој микро и малих предузећа и кућанстава са ограниченим приступом финансијским услугама у регији ЈИ Европе. Други Пројекат односи се на мјере за унапређење уштеде енергије у једном од водећих малопродајних ланаца у земљи– Бинго.

У јуну 2012. године, EBRD је обезбједио кредит за Јами д.о.о. у циљу пружања подршке ширењу складишта и куповини више сировина за поизводњу. Дио кредита је усмјерен у нове, ефикасније системе хлађења које би требале компанију ускладити са ЕУ стандардима.

У јулу 2011. године, **Шведска/Sida**, у сарадњи са Свјетском банком, започела је провођење *Пројекта инвестиционе климе и институционалног јачања - ICIS*, који има за циљ да побољша инвестиционе услове и смањи трошкове и ризике вођења пословања у БиХ, кроз унапређење инспекцијских услуга и путем подржавања ИТ система.

У новембру 2011, Шведска/Sida, у партнерству са IFC, иницирала је *Програм за инвестициону климу IFC (ISSRA)*. Циљ Програма је да повећа конкурентност БиХ тако што пружа помоћ свим нивоима власти у реализовању реформе инвестиционе климе. Ово подразумева помоћ у смањењу административног оптерећења за пословне субјекте, привлачење више директних страних инвестиција у БиХ, као и повећање извоза у најважнијим извозним секторима БиХ и побољшање свеукупне конкурентности једног или више ланаца вриједности у агри-пословању.

Осим тога, Шведска/Sida, **заједно са САД/USAID**, наставила је имплементацију пројекта *Развојне интервенције за брзо напредовање на тржишту (FIRMA)*. Пројекат пружа подршку за конкурентност предузетништва у одабраним ланцима у сектору туризма, дрвном и сектору лаке производње у БиХ, како би се подржала могућност земље да испуни Копенхагенске економске критерије за приступање у ЕУ. БиХ предузећа из три претходно поменута сектора подржана су у приступу финансијским средствима, унапређењу радне снаге и примјене стандарда ЕУ.¹¹²

У периоду 2011-2012, **ЕУ/ЕС** је иницирала имплементацију Програма прекограничне сарадње. У фебруару 2011. године, ЕУ/ЕС иницирала је пројекат из грант-шеме *ВИОР – Винковци и Орашје: Пројекат туристичке баштине / Прекогранична сарадња – Програми компоненте II*, који има за циљ да подстакне стварање прекограничних мрежа и партнерстава, као и унапређење заједничких прекограничних активности са намјером да се ревитализује економија, заштити природа и околина. Као и пројекат под називом *STONE / прекогранична сарадња – програми компоненте II*, Програм који укључује сарадњу између БиХ и Хрватске.

Имплементација неколико других пројеката прекограничне сарадње (СВС) започела је у области социо-економског развоја и туризма, према три билатерална програма БиХ-Хрватска, БиХ-Србија, и БиХ-Црна Гора.

У марту 2011. године, ЕУ/ЕС започела *Пројекат подршке развоја руралних туристичких дестинација планина Рајац и Враница*, развој прекограничне сарадње између БиХ и Србије, *Ријека Уна – јединствен ресурс за одрживу прекограничну сарадњу – програми компоненте II*, Пројекат прекограничне сарадње између БиХ и Хрватске, *Израда туристичког путног водича за прекограничну регију између БиХ и МНЕ*, између БиХ и Црне Горе, и нови пројекат *УНА-ИЗВОР ЖИВОТА*, који обухвата прекограничну сарадњу између општине Бихаћ и регије Задар.

У јулу 2011. године, ЕУ/ЕС иницирала је *Подршку Институту за стандардизацију Босне и Херцеговине*, како би се унаприједила транспарентност и приступ информацијама у припреми стандарда на нивоу БиХ, европском и међународном нивоу, као и да се побољша информациони систем за стандардизацију, како би исти био компатибилан у циљу хармонизације са међународним и европским стандардима.

У јануару 2012. године, **Швајцарска/SDC/SECO**, је иницирала *Швајцарски програм промоције извоза (SIPPO)* са циљем да се унаприједи економска ефикасност МСП-а у БиХ путем унапређења њихових извозних компетенција и успостављања пословних односа са увозницима из ЕУ и Швајцарске.

У априлу 2011. године, Швајцарска /SDC/SECO, у партнерству са Свјетском банком, започела је *Иницијативу за јачање финансијског сектора- јачање заштите корисника у секторима банкарства и микрофинансија БиХ (ФИРСТ)*, који има за циљ да унаприједи финансијску заштиту корисника банкарских услуга, кроз јачање правног, регулаторног и институционалног оквира.

Поред тога, у априлу 2012. године, Швајцарска/SDC/SECO, у сарадњи са IFC, иницирала је *Програм корпоративног управљања, фаза III ЕСА*, као дио ширих IFC пројеката корпоративног управљања који су реализовани у Источној Европи, Централној Азији и Западном Балкану. Циљ пројекта је да се унаприједи корпоративно управљање преко даљег јачања капацитета компанија и преноса знања на локалне институције.

¹¹² За више информација, посјетите: <http://www.firmaproject.ba/en/>

Главни пројекти у подсектору подршка малим и средњим предузећима и унапређење пословног окружења налазе се у следећој табели:

Назив пројекта	Донатор/Финансијска институција	Укупна вриједност пројекта (милиони евра)
Повећање приступа малих и средњих предузећа финансијским средствима	Свјетска банка	149,38
НАА Group БиХ GL	EIB	75,00
Кредитна линија Развојне банке Републике Српске	EIB	50,00
INTESA Кредит за МСП-а и приоритетне пројекте	EIB	50,00
UPI БАНКА GL	EIB	25,00
VOLKSBANK ВН DD ГЛОБАЛНИ КРЕДИТ	EIB	20,00
RSN КРЕДИТ ЗА МСП И ПРИОРИТЕТНЕ ПРОЈЕКТЕ	EIB	15,00
Пројекат ЗБ	EBRD	12,50
(FIRMA) Развојне интервенције за брзо напредовање на тржишту	Шведска/Sida, САД/USAID	12,04
Унапређење енергетске ефикасности у малопродајној индустрији у Босни и Херцеговини – БИНГО	EBRD	5,40
Микро кредити за подршку малим и средњим предузећима у Босни и Херцеговини – ПРИЗМА	EBRD	5,00
Sparkasse кредитна линија за МСП - транша I и транша II	EBRD	5,00
Подршка ЕУ за регионални економски развој у БиХ - Call VI	EU/EC	3,82
Локални и регионални економски развој – фаза I и фаза II	Њемачка	3,80
Програм за унапређење инвестиционе климе (ISSRA)	Шведска/Sida, IFC	2,00

Сви пројекти доступни су у бази података Форума за координацију донатора– <http://db.donormapping.ba/default.aspx>

Подршка у виду директних улагања – финансијски подсектор

Подршка у виду директних улагања-финансијски подсектор обухвата политику, планирање и програмирање финансијског сектора, изградњу капацитета институција и савјетовање, финансијска тржишта и системе, све формалне финансијске посреднике унутар Сектора, кредитне линије, лизинг, предузетнички капитал као и микро кредитне, штедне и кредитне задруге.

За подршку у виду директних улагања-финансијски подсектор у 2011. години издвојено је **€7,52 милиона**, односно **4,55% укупних издвајања** за Сектор економског развоја и социјалне заштите. До сада, **у 2012. години**, у подсектор је издвојено је **€9,02 милиона** или **10,91% укупних издвајања** за овај Сектор.

Чланови DCF-а који активно учествују у овом подсектору су EIB, EBRD и EU/EC.

У јуну 2012. године, **EBRD** је обезбиједио кредит Микро кредитној фондацији Партнер, за ширење њене активности, како би се повећало финансирање за микро зајмопримце и зајмопримце из МСП.

У 2011-2012, **EU/EC** наставила је имплементацију пројекта *Подршка Управи за индиректно опорезивање БиХ у даљем усклађивању EU acquis-а*. Овај трогодишњи Пројекат је фокусиран на јачање институционалних и административних капацитета Управе за индиректно опорезивање, у циљу даљег усклађивања EU *acquis-а*.

Главни пројекти у подсектору наведени су у следећој табели:

Назив пројекта	Донатор/Финансијска институција	Укупна вриједност пројекта (милиони евра)
Инвестирање А транше старијег дуга (А)- EFSE (кредит)	EIB	11,99
Кредит за Микро кредитну организацију Партнер (кредит)	EBRD	8,00
Подршка Управи за индиректно опорезивање БиХ у даљем усклађивању EU acquis-a.	EU/EC	2,38
Програм Техничке помоћи Централној банци Босне и Херцеговине	EU/EC	1,00

Сви пројекти доступни су у бази података Форума за координацију донатора— <http://db.donormapping.ba/default.aspx>

Подсектор социјалне заштите

Подсектор социјалне заштите обухвата социјалне законе и управу, изградњу капацитета институција и савјетодавне услуге, социјалну безбједност и остале социјалне шеме, посебне програме за старије особе, сирочад, особе са инвалидитетом, дјецу која живе на улици, социјалне димензије структурних прилагођавања као и друге активности у области социјалне инфраструктуре и заштите потрошача.

За подсектор социјалне заштите у 2011. години издвојено је **€1,67 милиона**, односно **1,01% од укупних издвајања** за Сектор економског развоја и социјалне заштите, док је до сада **у 2012. години**, за подсектор издвојено **€2,87 милиона** или **3,47%** од укупних издвајања за овај Сектор.

Чланови DCF-а који активно учествују у подсектору социјалне заштите су EU/EC, UNICEF, UNDP, Италија/IC и Холандија.

У фебруару 2011. године, **EU/EC** започела је пројекат *Боље могућности за запошљавање младих*. Свеобухватни циљ Пројекта је унапређење социо-економске ситуације у прекограничној регији БиХ и Црне Горе, што би требало да допринесе смањењу незапослености младих особа путем промовисања приступа активног тражења посла и samozapoшљавања и изградње капацитета младих људи и њихову припрему за тржиште рада.

У априлу 2011. године, EU/EC иницирала је *Пројекат изградње капацитета и институционалног развоја у сектору запошљавања у БиХ*, са циљем јачања капацитета људских ресурса и унапређења ефикасности тржишта рада.

У новембру 2011. године, EU/EC и UNICEF заједнички су започели провођење пројекта *Побољшање система социјалне заштите и инклузије за угрожене групе, фаза III*. Пројекат има за циљ да изгради фискално одрживе и ефикасне друштвено безбедносне мреже како би се успоставио усклађен, добро усмјерен, ефикасан и одржив систем социјалне заштите.

У новембру 2012. године, **UNICEF и UNDP** довршили су пројекат *Демократско економско управљање — обезбјеђење приступа водним ресурсима путем институционалног развоја и развоја инфраструктуре*. Пројекат се бавио питањима недовољног економског управљања и слабом инфраструктуром у сектору вода у Босни и Херцеговини, као и одсуством квалитетног учешћа грађана у процесима доношења одлука за сектор вода, што је увелике утицало на локалне заједнице и локални развој.

У 2011-2012, **Италија/IC** је наставила финансирати радове на обнови Градске бање у Мостару.

У новембру 2011. године, **Холандија** је започела имплементацију пројекта *Подршка угроженим групама у регији Сребренице*. Заједно са НВО *Снага жене*, Холандија има за циљ да обезбједи психо-социјалну, лијечничку и економску подршку најугроженијим групама жена у регији Сребренице.

Главни пројекти у подсектору социјалне заштите су наведени у следећој табели:

Назив пројекта	Донатор/Финансијска институција	Укупна вриједност пројекта (милиони евра)
Пројекат изградње капацитета и институционалног развоја у сектору запошљавања у БиХ	EU/EC	2,38
Побољшање система социјалне заштите и инклузије за угрожене групе, фаза III	EU/EC	1,40
Демократско економско управљање – обезбјеђење приступа водним ресурсима путем институционалног развоја и инфраструктуре	UNICEF, UNDP	0,95
Подршка националном акционом плану у области укључености Рома	EU/EC	0,50
Радови на обнови Градске бање у Мостару	Италија/IC	0,27
Подршка угроженим групама у регији Сребренице	Холандија	0,23

Сви пројекти доступни су у бази података Форума за координацију донатора– <http://db.donormapping.ba/default.aspx>

Активности које нису сврстане у постојеће подсекторе

За активности/пројекте који нису сврстани у постојеће подсекторе у 2011. години је издвојено **€33,44 милиона**, односно **20,22% од укупних издвајања** за Сектор економског развоја и социјалне заштите. До сада у 2012. години, за ове активности је издвојено **€2,60 милиона** или **3,15%** од укупних издвајања за овај Сектор.

Чланови DCF-а који активно учествују у активностима/пројектима који нису сврстани у постојеће подсекторе су EBRD, UNDP, EU/EC и САД/USAID.

Током посматраног периода, завршили су се сви пројекти финансирани кредитима EBRD-а. У 2011. години, EBRD је издвојио **€11 милиона** кредитних средстава за трајне потребе радног капитала Natron Hayat, у циљу повећања производње, продаје и извоза папирних и картонских производа.

Осим тога, EBRD је реструктурисао кредите одобрене у 2007 и 2008 години за Sunrise, и обезбиједио кредит Новој Љубљанској Банци (NLB) за финансирање њених филијала у регији, у циљу даље подршке сектора малих и средњих предузећа у одређеним државама.

У 2011-2012, UNDP је наставио промовисати социо-економски опоравак мултиетничких заједница кроз јачање структура локалних влада, путем имплементације треће фазе пројекта *Програм опоравка регије Сребренице III*. У овој фази, Пројекат ће обезбиједити техничку помоћ и пренос знања, путем прогресивног преноса одговорности на општине, цивилно друштво и грађане, те подржати локалне партнере у стварању окружења повољног за локални економски развој.

У јануару 2011. године, EU/EC иницирала је нови пројекат *Медитерански еко индустријски развој (MEID)*, који има за циљ да подржи учешће земаља кандидата/потенцијалних кандидата у заједничким транснационалним активностима сарадње са партнерима из земаља чланица EU и да их упозна са програмима територијалне сарадње у склопу структурних фондова EU.

У јануару 2011. године, EU/EC започела је нови *Пројекат подршке имплементацији националне Стратегије интегрисаног управљања границом (IBM)*, који је планиран као twinning помоћ за институције БиХ укључене у IBM, тако да се оспособе да кроз ефикаснију и дјелотворнију праксу омогуће успоставу система граничне контроле који је усаглашен са планирањем активностима "Смјерница за интегрисано управљање границом на западном Балкану".

У марту 2011. године, EU/EC иницирала је два додатна пројекта у оквиру система граничне контроле: *Иновативно умрежавање и економска сарадња регија Тузле и Вуковара (InECO) / прекогранична сарадња –*

програм компоненте II и Развој типичних производа сјевероисточне Босне и округа Златибор у Србији / прекогранична сарадња 2008 БиХ и Србија.

У јулу 2011. године, ЕУ/ЕС иницирала је нови пројекат *Развој нових шема акредитирања*. Циљ пројекта је да се побољша интеграција БиХ са тржиштима ЕУ путем даљег унапређења квалитета инфраструктуре и да се креира окружење повољно за индустрије и произвођаче из БиХ, омогућавајући им да побољшају своје трговинске и индустријске односе са тржиштима ЕУ и међународним тржиштима. Пројекат ће израдити шеме за акредитацију тијела за оцјену усклађености у подручјима акредитације медицинских лабораторија, сертификације производа, система управљања квалитетом и заштитом околине, сертификације и обуке особља за њихову реализацију.

У 2011-2012 години, **САД/USAID** су наставили имплементацију пројекта *Успостављање мреже жена у бизнису (WBN) у БиХ*. Главни циљ Пројекта је да се подрже жене у њиховим напорима да управљају својим предузећима и фармама, да побољшају своје способности да се суоче са пословним ризицима (маркетиншке вјештине и вјештине планирања) и да побољшају своје способности управљања новцем. Пројекат, такође има за циљ да подржи пословне субјекте које воде жене у градским (40%) и руралним (60%) подручјима, кроз пружање одговарајуће обуке и подршке за клијенте у складу са приликама у подручјима гдје се налазе.

Главни пројекти који нису сврстани у постојеће подсекторе наведени су у сљедећој табели:

Назив пројекта	Донатор/Финансијска институција	Укупна вриједност пројекта (милиони евра)
Natron Hayat II	EBRD	11,00
Нова Љубљанска банка	EBRD	10,00
Програм опоравка регије Сребренице III	UNDP	8,10
LEF: БИНГО	EBRD	6,00
Реструктурисање кредита Sunrise I	EBRD	4,00
Реструктурисање кредита Sunrise II	EBRD	3,00
LEF: ВНВ кабловска TV	EBRD	2,10
Техничка помоћ-Подршка трговинској политици и институционалној изградњи у БиХ	ЕУ/ЕС	2,00
Подршка имплементацији националне IBM стратегије	ЕУ/ЕС	1,42
Успостава Мреже жена у бизнису (WBN) у БиХ	САД/USAID	1,11

Сви пројекти доступни су у бази података Форума за координацију донатора— <http://db.donormapping.ba/default.aspx>

Законски оквир и секторске стратегије усвојене у 2011-2012 години

Подршка макроекономској политици

У јуну 2011. године, Парламент ФБиХ усвојио је *Закон о измјенама и допунама Закона о особном порезу на доходак*¹¹³; као и *Закон о измјенама и допунама Закона о успостављању методе подмирења унутрашњих обавеза ФБиХ*¹¹⁴.

У октобру 2011. године, Народна скупштина РС усвојила је *Закон о робним резервама*¹¹⁵, док је *Закон о корпоративном порезу на доходак*¹¹⁶ усвојен је у јуну 2012.

Министарство спољне трговине и економских односа, у сарадњи са Извозним савјетом БиХ, донаторима и Агенцијом за промоцију извоза, припремило је *Нацрт стратегије за раст извоза БиХ 2012-2015*, као и пет

¹¹³ Службене новине ФБиХ бр. 44/11

¹¹⁴ Службене новине ФБиХ бр. 42/11

¹¹⁵ Службени гласник РС бр. 109/11

¹¹⁶ Службени гласник РС бр. 57/12

секторских стратегија са пратећим акционим плановима за њихову реализацију, који требају бити упућени Савјету министара БиХ на усвајање током 2012. године.

Подршка малим и средњим предузећима и унапређење пословног окружења

У априлу 2011. године, Народна скупштина РС усвојила *Закон о измјенама и допунама Закона о приватизацији државног капитала у предузећима*¹¹⁷, као и *Закон о измјенама и допунама Закона о страним инвестицијама*¹¹⁸.

У јуну 2011. године, Народна скупштина РС је усвојила *Закон о туризму*¹¹⁹, док је Парламент ФБиХ усвојио *Закон о измјенама Закона о занатима и пратећим активностима*¹²⁰.

У септембру 2011. године, Народна скупштина РС усвојила је *Закон о измјенама и допунама Закона о предузећима*¹²¹.

У новембру 2011. године, Народна скупштина РС усвојила је *Закон о занатско-предузетничким дјелатностима*¹²², док је *Закон о измјенама и допунама Закона о приватизацији пословних зграда, пословних простора и гаража*¹²³ усвојен **у марту 2012.**

У јуну 2011. године, Влада РС усвојила је *Стратегију развоја туризма РС 2011-2020.*

У децембру 2011. године, Влада ФБиХ усвојила је *Нацрт Закона о туристичким заједницама и промоцији туризма у ФБиХ*, али је Парламент ФБиХ одгодио његово усвајање, док не буду укључене све препоруке и приједлози.

Закон о промоцији МСП-а и предузетништва у БиХ тренутно се налази у процедури усвајања. Закон је потребно усвојити ради стицања предуслова за кориштење IPA средстава као и других страних средстава, како би се подржао развој МСП-а.

Подршка у виду директних улагања-финансијски подсектор

У јуну 2011. године, Парламент ФБиХ усвојио је *Закон о измјенама Закона о облигацијама*¹²⁴, док је *Закон о измјенама Закона о затезним каматама зарачунатим на неизмирена дуговања*¹²⁵ усвојен **у јулу 2011.**

У новембру 2011. године, Народна скупштина РС усвојила је *Закон о измјенама и допунама Закона о микрокредитним организацијама*¹²⁶ и *Закон о измјенама и допунама Закона о банкама*¹²⁷.

У марту 2012, Народна скупштина РС је усвојила *Закон о измјенама и допунама Закона о тржишту вриједносних папира*¹²⁸, док је **у мају 2012** усвојен *Закон унутрашњем платном промету*¹²⁹.

Социјална заштита

У априлу 2011. године, Народна скупштина РС усвојила је *Закон о измјенама и допунама Закона о трговини*¹³⁰, док је **у јуну 2011** усвојен *Закон о измјенама и допунама Закона о јавно-приватном партнерству*¹³¹, као и *Закон о измјенама и допунама Закона о мирном рјешавању радних спорова*¹³².

¹¹⁷ Службени гласник РС бр. 79/11

¹¹⁸ Службени гласник РС бр. 52/11

¹¹⁹ Службени гласник РС бр. 70/11

¹²⁰ Службене новине ФБиХ бр. 42/11

¹²¹ Службени гласник РС бр. 100/11

¹²² Службени гласник РС бр. 117/11

¹²³ Службени гласник РС бр. 30/12

¹²⁴ Службене новине ФБиХ бр. 42/11

¹²⁵ Службене новине ФБиХ бр. 48/11

¹²⁶ Службени гласник РС бр. 116/11

¹²⁷ Службени гласник РС бр. 116/11

¹²⁸ Службени гласник РС бр. 30/12

¹²⁹ Службени гласник РС бр. 52/12

¹³⁰ Службени гласник РС бр. 52/11

¹³¹ Службени гласник РС бр. 63/11

У децембру 2011. године, Народна скупштина РС је усвојила *Закон о заштити потрошача*¹³³, док су у априлу 2012 усвојени *Закон о професионалној рехабилитацији, и запошљавању особа са инвалидитетом*¹³⁴ и *Закон о социјалној заштити*¹³⁵.

У марту 2011. године, Народна скупштина РС је усвојила *Стратегију запошљавања РС 2011-2015*. Стратегија би требала обезбиједити повећање стопе запослености за 8%, активно учешће омладине на тржишту рада и запошљавање маргинализованих група у Републици Српској.

Координација рада донатора

Не постоји формални механизам координације рада донатора у Сектору економског развоја и социјалне заштите. Међутим, још увијек постоји релативно ефикасна подјела рада и усклађен приступ међу учесницима у овом Сектору.

Неки од донатора сугеришу како би успостављање формалног координационог тијела унутар Сектора побољшало проток информација и ниво координације активности, те омогућило боље кориштење постојећих ресурса.

Како би се одговорило на растућу потребу за унапређењем координације, домаће институције су формирале различита и фрагментирана координациона тијела.

У том смислу, **Министарство спољне трговине и економских односа БиХ** формирало је радну групу за координацију активности у подсектору туризма. Ова радна група састаје се свака два мјесеца.

Успостављен је **Форум за развој и промоцију предузетништва и МСП-а**, и одржао први састанак у септембру 2011.

Министарство цивилних послова формирало је Одбор за координацију за надзор имплементације *Стратегије запошљавања у БиХ 2010-2014*, који се састаје једном годишње.

Централна банка БиХ координише и организује редовне састанке о банкарској супервизији, док је истовремено формирана Комисија за финансијску стабилност како би се одговорило на утицаје глобалне финансијске кризе на БиХ.

Донатори који су активни у Сектору економског развоја и социјалне заштите редовно учествују на састанцима Форума за координацију донатора (DCF) које организује Министарство финансија и трезора/Сектор за координацију међународне економске помоћи.

Будуће активности

Сектор економског развоја и социјалне заштите је од кључног значаја за постизање напретка на економском, политичком и пољу социјалног развоја у Босни и Херцеговини.

Сви учесници активни у овом Сектору нагласили су потребу за што скорије усвајање *Стратегије за раст извоза БиХ 2012-2015* и пет секторских стратегија са пратећим акционим плановима за њихову реализацију. Очекује се да ће са имплементацијом ових докумената бити повећан број извозно оријентисаних произвођача као и вриједност извоза, који би у широј перспективи требао водити ка смањењу дефицита и повећању запослености у земљи.

Нова стратегија за МСП у БиХ 2012-2014 означена је од свих учесника у овом као кључна за даљи развој овог Сектора. Иако је добар знак да се у Босни и Херцеговини подиже свијест о ЕУ Закону о подстицању мале привреде, документу ЕУ о развоју МСП и Агенде ЕУ 2020, постоји много других додатних активности које

¹³² Службени гласник РС бр. 100/11

¹³³ Службени гласник РС бр. 6/12

¹³⁴ Службени гласник РС бр. 37/12

¹³⁵ Службени гласник РС бр. 37/12

требају бити предузете, како би се дефинисали јасни приоритети земље, координација на свим нивоима и унапређење пословног и инвестиционог окружења.

Треба нагласити да је унутар подсектора социјалне заштите, остварен значајан напредак у подручју социјалне инклузије на свим нивоима власти у БиХ (међусекторска сарадња и механизми координације функционишу према програму SPIS, побољшан је оквир политике заснован на резултатима и у буџетима су повећана средства за социјалну заштиту и инклузију). Ипак, још увијек слаби капацитети апсорпције домаћих релевантних актера као и недостатак јаче подршке реформским процесима у овом подсектору представљају изазов, који треба бити ријешен кроз заједничке напоре свих актера укључених у подсектор социјалне заштите.

Сви актери активни у овом Сектору изразили су потребу за синхронизованом имплементацијом постојећих развојних стратегија, које требају бити усклађене и координисане како на свим институционалним нивоима у Босни и Херцеговини, тако и са донаторима, како би се убрзао напредак економског, политичког и друштвеног развоја Босне и Херцеговине.

Чланови DCF-а активни у Сектору у 2011-2012	Шведска/Sida, САД/USAID, UNDP, Холандија, Њемачка, Швајцарска/SDC/SECO, Италија/IC, UNICEF, Норвешка, Француска, EU/EC.
Остале кључне међународне организације	Организација за европску безбједност и сарадњу (OSCE) и Савјет Европе (CoE).
Кључни партнери међу институцијама власти	Министарство за људска права и избјеглице; Министарство правде ФБиХ; Министарство за јавну управу и локалну самоуправу РС.
Укупна издвајања DCF чланова за потребе Сектора у 2011 и 2012	2011: €7,57 милиона – све у форми грантова 2012: €6,02 милиона – све у форми грантова
Законски оквир и секторске стратегије	Законски оквир и секторске стратегије (усвојене у 2011 и 2012 години) <i>Закон о измјенама и допунама Закона о територијалној организацији РС; Закон о измјенама и допунама Закона о преносу права својине на капиталу РС у локалним ТВ станицама на јединице локалне самоуправе; Закон о комуналним таксама РС; Стратегија обуке за запослене у јединицама локалне самоуправе ФБиХ 2011-2015</i> Раније усвојени законски оквир и секторске стратегије¹³⁶ <i>Закон о локалној самоуправи РС; Закон о принципима локалне самоуправе у ФБиХ; РС Развојна Стратегије за локалну самоуправу 2009-2015; Стратегија обуке запослених у јединицама локалне самоуправе у Републици Српској 2011-2015.</i>
Координација рада донатора	Не постоји механизам координације рада донатора на нивоу БиХ. Донатори учествују на ad-hoc координационим састанцима у организацији Савеза општина и градова ФБиХ и Савеза општина и градова РС, те на другим неформалним састанцима ради размјене информација. Донатори активни у овом Сектору редовно учествују на тромјесечним састанцима Форума за координацију донатора у организацији Министарства финансија и трезора /Сектора за координацију међународне економске помоћи.

¹³⁶ Више информација о институцијама доступно је на:

http://www.donormapping.ba/index.php?option=com_content&view=article&id=76:donor-mapping-report&catid=37:dcf-articles

Преглед

Сектор локалне управе обухвата локалну управу, политику запошљавања и управљање администрацијом, вишесекторску помоћ за основне социјалне услуге, те урбанистички развој и управљање.

У Босни и Херцеговини постоје 142 општине и јединица локалне самоуправе Брчко дистрикт. Република Српска има централизовану административну структуру која обухвата 63 општине, док Федерација БиХ, поред 81 јединице локалне управе обухвата и десет *кантона*, са њиховим властитим законодавством, основним законима, владама и министарствима.

Локална управа је основа за развој и пораст демократије у Босни и Херцеговини, посебно из разлога што су општине ниво власти који је најближи грађанима. У том погледу, током протеклих година, посебна пажња била је посвећена унапређењу рада општинских влада кроз унапређење комуникације и сарадње између грађана и општинских власти.

Ипак, процес реформи у области локалне самоуправе отежан је због одсуства јединственог, централног, правног и институционалног оквира у БиХ. На нивоу Босне и Херцеговине још није успостављено тијело на које ће координисати активности у овом Сектору. У Федерацији БиХ, локална управа је у заједничкој надлежности Федерације БиХ и десет кантона, гдје је Министарство правде ФБиХ надлежно за формулисање и провођење правне регулативе и политика, а сваки кантон појединачно надлежан за питања из области културе, туризма, комуналних услуга, док је у Републици Српској Министарство за управу и локалну самоуправу надлежно за горе наведене ентитетске активности.

Савез општина и градова ФБиХ и РС, заступају интересе градова и општина и служе као централно мјесто за пружање услуга у оквиру области локалне самоуправе. Ова два Савеза донатори су означили као своје најважније партнере на локалном нивоу у БиХ, истичући да је потребно даље радити на јачању њихових капацитета.

У посматраном периоду 2011-2012, оба ентитета израдила су властите стратегије обуке за локалну управу. Република Српска је у септембру 2010 усвојила *Стратегију обуке запослених у јединицама локалне самоуправе* у РС 2011-2015, док је *Стратегија обуке запослених у јединицама локалне самоуправе* у ФБиХ 2011-2015 усвојена у фебруару 2012. Ове стратегије представљају прекретницу у приступу ка даљој изградњи локалних власти у Босни и Херцеговини, кроз систематски и одржив развој њихових капацитета. Очекује се да ће Стратегије дати допринос реализацији cjелокупног процеса реформе у области локалне управе у земљи.

У наведеном периоду, донатори су се у највећој мјери фокусирали на развој капацитета локалне управе, као и на развој интегрисаног приступа на овом нивоу (као што је један од релевантних актера нагласио – повезивање развоја друштвеног сектора са развојем сектора локалног водоснабдијевања се показало као добар иновативни модел).

Међутим, упркос поменутих настојањима, сви актери активни у Сектору локалне управе, примијетили су стагнацију у реформи овог Сектора. Разлог за ово може бити приписан глобалном финансијском превирању и константном опадању одобрене међународне помоћи као и у незаинтересованости мултилатералних донатора да се дубље ангажују унутар овог Сектора, што је чињеница која се не може занемарити.

Активности донатора у 2011 и 2012 години

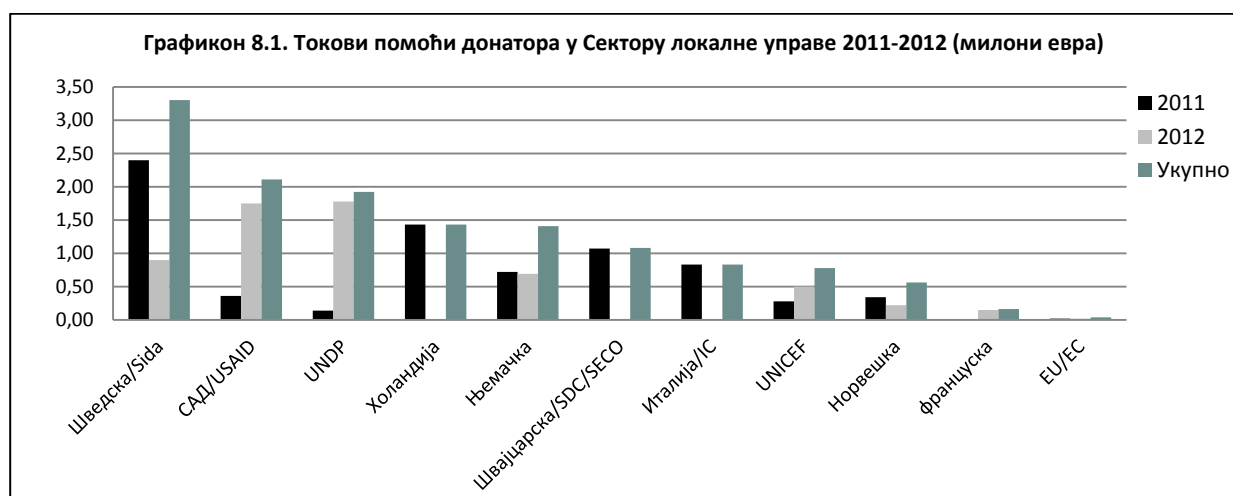
Чланови DCF-а активни у Сектору локалне управе у 2011-2012 су Шведска/Sida, САД/USAID, UNDP, Холандија, Њемачка, Швајцарска/SDC/SECO, Италија/IC, UNICEF, Норвешка, Француска и EU/EC.

Графикон 8.1. показује да су водећи донатори у Сектору локалне управе у **2011. години** били Шведска/Sida са издвајањем од €2,40 милиона, Холандија са издвајањем од €1,51 милиона и Швајцарска/SDC/SECO са издвајањем од €1,07 милиона а слиједе их Италија/IC, Њемачка, САД/USAID, Норвешка, UNICEF, UNDP, EU/EC и Француска.

Водећи донатори у **2012. години** у Сектору локалне управе су UNDP са издвајањем од €1,78 милиона, САД/USAID са издвајањем од €1,75 милиона и Шведска/Sida са издвајањем од €0,90 милиона, а слиједе их Њемачка, UNICEF, Норвешка, Француска, EU/EC и Швајцарска/SDC/SECO.

Организације које нису чланови DCF-а, као што су OSCE и Савјет Европе, такође су пружиле подршку реформи и изради правног развојног оквира у Сектору локалне управе у Босни и Херцеговини.

Сва издвајања донатора за Сектор локалне управе у 2011 и 2012 години била су у форми грантова.

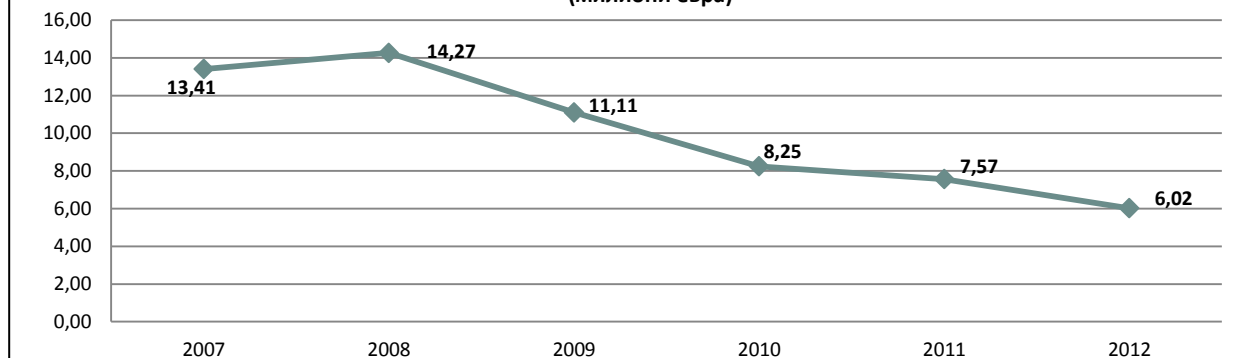
Графикон 8.2. показује да су укупна издвајања чланова DCF-а за Сектор локалне управе износила **€7,57 милиона у 2011. години**, а до сада у **2012. години €6,02 милиона**. Међутим, за овај Сектор би, до краја 2012. године, могла бити издвојена додатна финансијска средства.

Графикон 8.2. такође показује да се укупна издвајања за Сектор локалне управе смањују од 2008 године, те се тај тренд наставио и током 2009, 2010 и 2011 године. Као што је претходно објашњено, један од разлога за то може бити приписан тренутном финансијском превирању на међународном нивоу као и постепеном окончању помоћи појединих билатералних донатора. Међутим, узимајући у обзир да је локална управа прва и најважнија тачка за рјешавање стварних проблема са којим се суочавају грађани, а да сложена структура управљања у БиХ рјешавање ових проблема још више отежава, негативна перцепција грађана у односу на локалну управу може дијелом бити повезана са опадањем алоцираних средстава у овај Сектор

За Сектор локалне управе је у 2011. години издвојено 1% укупних средстава ODA-е и до данас у 2012. години 1%.

¹³⁷ За више информација, посјетите: <http://www.buka.com/novost/29165/dvije-trecine-gradana-bih-nezadovoljno-lokalnom-vlascu>

Графикон 8.2. Дистрибуција помоћи донатора за Сектор локалне управе 2007-2012
(милиони евра)

У септембру 2011. године, **САД/USAID** су започеле нови пројекат *Јачање одговорности жена и младих политичких лидера у БиХ*, који има за циљ да оснажи жене и младе како би могли преузети активнију улогу у политичким процесима. Основне идеје Пројекта су стварање нове и одговорније генерације политичког водства, подизање свијести о важности улоге жена у политичким процесима и подстицање њиховог ангажмана у политичком животу. Такође, САД/USAID су завршили имплементацију GAP II - *Пројекат управне одговорности*, који су суфинансирали Шведска/Sida и Холандија, и који за циљ има да обезбеди боље услуге и ефикасније управљање људским и финансијским средствима. Током петогодишњег провођења, GAP је успјешно успоставио центре за пружање услуга грађанима (CSCs), процесе општинског акционог планирања (МАП), омогућио грађанима да комуницирају директно са општинским особљем одговорним за комуналне услуге и пружаоцима комуналних услуга, итд.¹³⁸

У периоду 2011 – 2012, **UNDP** у сарадњи са UNESCO-ом и UNICEF-ом, довршио је имплементацију *Програма унапређења културног разумијевања у БиХ*, који је финансирао Шпански MDG-фонд. Пројекат је успјешно израдио неколико докумената из области културне политике, увео методологију о културној статистици, унаприједио међукултурално разумијевање и по први пут индустрија културе је препозната као важан индустријски сектор¹³⁹.

UNDP, са UNICEF, UNFPA, IOM, UNRCO, UNV и са свим релевантним домаћим институцијама у БиХ, наставио је имплементацију *Програма запошљавања и задржавања младих*, који је такође подржан путем Фонда за постизање Миленијумских развојних циљева који је финансирала Влада Шпаније, као допринос за унапређење националног власништва у постизању Миленијумских развојних циљева (MDGs). Програм је фокусиран на смањење високе стопе незапослености младих и превенцију одлива највриједнијих ресурса из земље. Поред тога, UNDP заједно са Швајцарском/SDC/SECO, имплементира *Пројекат интегрисаног локалног развоја – ILDP*, који има за циљ да допринесе одрживим интегрисаним и партиципативним процесима локалног развоја у БиХ. Пројекат пружа подршку локалним властима и њиховим заједницама да креирају интегрисане стратегије локалног развоја окупљањем ресурса и знања релевантних локалних актера.

У јануару 2011. године, **Њемачка** је започела пројекат *Интегративно преговарање*, са циљем да се одреде разлози због чега није било трајног напретка у активностима посредовања међународне заједнице на формирању градских власти и уједињењу интереса етничких група. Њемачка је такође наставила имплементацију *Пројекта Јачање локалне самоуправе- фаза I*, који има за циљ да пружи техничку помоћ општинама, савезима општина и ресорним министарствима, да се побољшају општински капацитети

¹³⁸ За више информација, посјетите: <http://www.bihgap.ba/upload/Usaid%20GAP1.pdf>

¹³⁹ За више информација, посјетите: <http://www.mdgfund.org/program/improvingculturalunderstandingbosniaandherzegovina>

управљања у процесно оријентисаном просторном планирању, планирању буџета на основи равноправности полова, међуопштинска сарадња и управљање знањем.

У јануару 2012. године, **Швајцарска/SDC/SECO** у сарадњи са UNDP започела је имплементацију друге фазе *Пројекта интегрисаног локалног развоја (ILDP)* у циљу пружања подршке даљој консолидацији локалног стратешког планирања у БиХ, путем олакшавања његове вертикалне интеграције у оквире стратешког и финансијског планирања на вишим нивоима власти, пружање подршке критичној маси локалних власти да примјене хармонизован приступ стратешком планирању и да ефикасно управља процесима локалног развоја у партнерству са њиховим локалним заједницама.

У периоду 2011–2012, активности **UNICEF-а** биле су првенствено усмјерене на јачање координације 13 образовних министарстава како би се побољшао квалитет образовања, унаприједило међукултурално разумијевање и промовисао јединствени мултикултурални идентитет земље. Поред тога, у заједничком UN MDG F – *Пројекту демократског економског управљања*, UNICEF и UNDP подржавали су власти БиХ и одабране општине у јачању укључивања грађана у општинско управљање у области приступа водама као и јачању капацитета власти са циљем доношења политика заснованих на резултатима и планирања ресурса за праведно пружање услуга водоснабдијевања.

Двије организације које нису чланови DCF-а такође су активне у Сектору локалне управе, а то су Организација за европску безбједност и сарадњу (OSCE) и Савјет Европе (CoE).

У 2005. години, **OSCE** и **Савјет Европе** су заједнички покренули пројекат под називом *Beacon scheme БиХ*. Овај Пројекат има за циљ да утврди, призна и промовише иновативност и успјешан рад на општинском нивоу власти у БиХ. Почетком 2009 године, одговорност над провођењем Пројекта пренесена је у надлежност РС и ФБиХ, ресорних министарстава и ентитетских савеза општина и градова. Чланови Министарства правде ФБиХ и Министарства управе и локалне самоуправе. Савез општина и градова ФБиХ и Савез општина и градова РС одговорни су за свакодневне активности на руковођењу овим Пројектом.¹⁴⁰

EU пројекат *Социјална заштита и инклузија дјеце* који имплементира UNICEF, такође је био усмјерен на општински ниво, посебно на упостављање центара за рани раст и развој.

Главни пројекти у Сектору локалне управе наведени су у табели која слиједи:

Назив пројекта	Донатор/финансијска институција	Укупна вриједност пројекта (милиони евра)
(GAP II) Пројекат управне одговорности	Шведска/Sida, Холандија, САД/USAID	21,09
Унапређење културног разумијевања у БиХ (заједнички програм MDG-F, Шпанија)	UNDP, UNICEF	5,71
Пројекат интегрисаног локалног развоја - ILDP	Швајцарска/SDC/SECO, UNDP	4,33
Програм запошљавања и задржавања младих (MDG-F заједнички UN програм и Шпанија)	UNDP, UNICEF	3,45
Оквири програм за Балкан (FPA): Програм подршке регионалној сарадњи – балканске државе	Италија/IC	2,50
Јачање локалне самоуправе – фаза I	Њемачка	1,90
Пројекат развоја општина у БиХ (MDP), фаза 3	Швајцарска /SDC/SECO	1,65
Развој капацитета савеза општина и градова	Шведска/Sida	1,60
Основно образовање – фаза II	UNICEF	1,04
Јачање одговорности жена и младих политичких лидера у БиХ	САД/USAID	0,36

Сви пројекти доступни су у бази података Форума за координацију донатора– <http://db.donormapping.ba/default.aspx>

¹⁴⁰<http://www.oscebih.org/Default.aspx?id=86&lang=EN>

Законски оквир и секторске стратегије усвојене у 2011-2012 години

У децембру 2011. године, Народна скупштина Републике Српске усвојила је *Закон о комуналним таксама*¹⁴¹, док је у јулу 2012. године усвојила *Закон о измјенама и допунама и Закона о територијалној организацији*¹⁴², као и *Закон о измјенама и допунама закона о преносу својине на капиталу РС у локалним ТВ станицама на јединице локалне самоуправе*¹⁴³. Поред тога, у процедуру је упућен *Закон о измјенама и допунама Закона о локалној самоуправи РС*.

У фебруару 2012. године, *Стратегија обуке за запослене у јединицама локалне самоуправе у ФБиХ 2011-2015*¹⁴⁴ усвојена је од Владе ФБиХ¹⁴⁵.

Координација рада донатора

У Сектору локалне управе не постоји формални механизам на нивоу БиХ који координише рад донатора. Савез општина и градова ФБиХ и Савез општина и градова РС организују координационе састанке на ad-hoc основи, на којима се координишу текуће и будуће активности, те врши њихово усклађивање са релевантним стратегијама. Посљедњи координациони састанак на локалном нивоу био је организован у јуну 2011. године.

Неформална координација међу донаторским агенцијама у овом Сектору се одвија редовно. Упркос доброј неформалној сарадњи свих актера у овом Сектору, донатори сугеришу потребу успоставе формалног механизма координације сарадње који ће водити власти БиХ. Успостављање таквог механизма обезбједило би усклађени приступ са циљем повећања ефективности укупне помоћи која се издваја за Сектор локалне управе у БиХ.

Донатори који су активни у Сектору локалне управе редовно учествују на састанцима Форума за координацију донатора (DCF) које организује Министарство финансија и трезора /Сектор за координацију међународне економске помоћи.

Будуће активности

Сектор локалне управе се од 2008. године суочио са сталним падом помоћи, дијелом због постепеног окончања помоћи коју су омогућили билатерални донатори који је сада каналишу кроз инструменте ЕУ, као и глобалним финансијским ограничењима, што је довело до стагнације у реформи у овом Сектору у оба ентитета у БиХ.

Домаћи и страни актери који су активни у овом Сектору, сагласни су да је успостављање функционалних и ефикасних координационих механизма/састанака у Сектору локалне управе од кључне важности за будућа дешавања унутар Сектора. Механизам би помогао да се обезбједе боље финансијске и програмске синергије између различитих актера и иницијатива.

Такође, даља помоћ потребна је за јачање стратешког, институционалног и правног оквира који се односи на локалну управу у БиХ, заједно са помоћи за даљи систематски развој капацитета локалних влада.

¹⁴¹Службени гласник РС бр. 4/12

¹⁴²Службени гласник РС бр. 70/12

¹⁴³Службени гласник РС бр. 70/12

¹⁴⁴Стратегија је израђена уз допринос представника јединица локалне самоуправе, Парламента ФБиХ, Министарства правде ФБиХ, Министарства финансија ФБиХ, Савеза општина и градова ФБиХ и Агенције за државну службу ФБиХ.

¹⁴⁵Службене новине ФБиХ бр. 19/12

Посебна пажња треба бити посвећена општинском руководству, посебно изградњи капацитета Савеза општина и градова ФБиХ и РС. Подршка такође треба бити усмјерена на систематско планирање локалног развоја и примјену стратегија широм Босне и Херцеговине, укључујући фокусирање на капацитете за апсорпцију ЕУ IPA средстава, пројектно и финансијско управљање, као и на међуопштинску сарадњу и сарадњу између локалне управе и цивилног друштва.

Чланови DCF-а активни у Сектору у 2011-2012 години	САД/USAID, Свјетска банка, Шведска/Sida, ЕУ/ЕС, Италија/IC, Република Чешка, Јапан/JICA, Норвешка.
Остале кључне међународне организације	Организација за храну и пољопривреду (FAO).
Кључни партнери међу институцијама власти	Министарство спољне трговине и економских односа/Сектор за пољопривреду, храну, шумарство и рурални развој; Агенција за безбједност хране БиХ; Агенција за заштиту здравља биља БиХ; Канцеларија за ветеринарство БиХ; Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде РС; Министарство пољопривреде, водопривреде и шумарства ФБиХ, Одсјек за пољопривреду, шумарство и водопривреду Брчко дистрикта БиХ.
Укупна издвајања DCF чланова за потребе сектора у 2011 и 2012	2011: €10,23 милиона - €7,87 милиона у грантовима и €2,36 милиона у кредитима 2012: €17,60 милиона- €12,87 милиона у грантовима и €4,72 милиона у кредитима
Законски оквир и секторске стратегије	Законски оквир и секторске стратегије (усвојене у 2011 и 2012 години) <i>Закон о измјенама и допунама Закона о ограниченој употреби дуванских производа ФБиХ; Закон о измјенама и допунама Закона о пољопривреди ФБиХ; Закон о вину ФБиХ; Закон о измјенама и допунама Закона о пољопривредним задругама РС; Закон о измјенама и допунама Закона о сточарству РС; Закон о измјени и допунама Закона о садном материјалу РС; Закон о измјенама и допунама о ветеринарству у РС; Закон о измјенама и допунама Закона о пољопривредном земљишту РС; Закон о минералним гнојивима РС; Закон о заштити од пожара РС; Закон о рибарству РС; Закон о духану РС.</i> Раније усвојени законски оквир и секторске стратегије¹⁴⁶ <i>Оквирни Закон о пољопривреди, прехрани и руралном развоју БиХ; Стратешки план за усклађивање БиХ пољопривреде, прехране и руралног развоја БиХ 2008-2011 и Оперативни програми за усклађивање БиХ пољопривреде, прехране и руралног развоја БиХ 2008-2011; Стратегија ФБиХ за пољопривреду и рурални развој; Стратегија за рурални развој РС; Стратешки план РС за рурални развој до 2015.</i>
Координација рада донатора	Координационе састанке донатора у подсектору пољопривреде организује и њима предсједава Министарство спољне трговине и економских односа БиХ. У подсектору шумарства не одржавају се редовни координациони састанци. Донатори активни у овом Сектору редовно учествују на тромјесечним састанцима Форума за координацију донатора у организацији Министарства финансија и трезора /Сектора за координацију међународне економске помоћи.

¹⁴⁶ Више информација о стратегијама доступно је на:

http://www.donormapping.ba/index.php?option=com_content&view=article&id=76:donor-mapping-report&catid=37:dcf-articles

Преглед

Сектор пољопривреде и шумарства састоји се од следећих елемената: пољопривредне политике и административног управљања; пољопривредног развоја и аграрне реформе; пољопривредних водних и земљишних ресурса; производње пољопривредних прехранбених производа, агроиндустрије и шумарства; индустријског биља и извозних усјева; пољопривредних услуга; пољопривредних финансијских услуга; пољопривредних задруга; образовања и обуке у области агрикултуре; политике шумарства и административног управљања; истраживачког рада, образовања и обуке у области шумарства и развоја шумарства.

Питања пољопривреде и шумарства у БиХ регулисана су на ентитетским нивоима, гдје су Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде у Републици Српској и Министарство пољопривреде, водопривреде и шумарства у Федерацији БиХ и Одсјек за пољопривреду, шумарство и водопривреду у Влади Брчко дистрикта задужени за Сектор пољопривреде и шумарства. Министарство спољне трговине и економских односа БиХ/Сектор за пољопривреду, прехрану, шумарство и рурални развој надлежно је за обављање послова и задатака из надлежности БиХ који се односе на дефинисање политике, основних принципа, координисање дјелатности и усклађивање планова ентитетских тијела власти и институција на међународном плану у подручјима пољопривреде, прехране, рибарства, и руралног развоја у Босни и Херцеговини¹⁴⁷.

Сектор пољопривреде је један од најважнијих економских сектора у Босни и Херцеговини, будући да он обезбјеђује основни доходак за рурално становништво које чини скоро 60% популације БиХ, што значи да овај Сектор индиректно подржава политичку и економску стабилност у земљи.

Међутим, посљедњих година Сектор пољопривреде у БиХ се смањује, будући да се суочава са широким спектром ограничења. Ниске производне цијене, недостатак објеката за ускладиштење и паковање послије жетве, расцјепкани ланци снабдијевања, скупа логистика и ограничен приступ доступним финансијама је само дио проблема. Нови извозни режим који почиње са чланством Хрватске у ЕУ, додатно ће утицати на скоро све произвођаче хране у БиХ.

Ситуација је слична и у **подсектору шумарства** у Босни и Херцеговини. Иако шуме покривају отприлике 53% територије БиХ не користе се ефикасно, будући да је значајан дио шумских ресурса неискориштен због девастације и загађености минама.

У периоду 2011-2012, донаторска помоћ за Сектор пољопривреде и шумарства укључивала је различите програме и пројекте, али је остварен неравномјеран напредак у различитим подручјима овог Сектора, тј. у подручјима пољопривреде и руралног развоја, безбједности хране, ветеринарства и фитосанитарне политике и рибарства у Босни и Херцеговини.

Према Извјештају о напретку у 2012. години за Босну и Херцеговину, који је припремила ЕУ/ЕС, мало напретка је постигнуто на подручју **безбједности хране**. Босна и Херцеговина је усвојила provedбено законодавство за резидуе пестицида и радиоактивних контамината и стандарде везане за ове производе. Надлежности у области безбједности хране су и даље подијељене на нивоу БиХ и ентитетском нивоу. Потребно је израдити стратегију везану за могућност лабораторијских капацитета да врше анализу узорака из ланаца хране и хране за животиње. Врло мали напредак остварен је у **сектору ветеринарства**. Усвојен је један дио законодавства које се односи на болести животиња и условима везаним за њихов увоз. Такође, потребно је ускладити законодавство са *acquis*-ом у погледу хигијенских услова и контроле хране, као и унаприједити координацију унутар БиХ. Потребно је даље унаприједити капацитете лабораторија ради стицања акредитација и успоставе ефикасних система за контролу квалитета. Напредак је остварен у подручју **фитосанитарних** активности. Фитосанитарне контроле на свим граничним прелазима су побољшане захваљујући увођењу једнообразних листа биљака, биљних производа и других објеката који су подложни инспекцији здравља биљака. Такође се проводи и програм за праћење болести кромпира. Законодавство у овој области треба додатно бити усклађено са *acquis*-ом. У области **пољопривреде и политике руралног развоја**, остварен је мали напредак у усклађивању са европским стандардима. У Босни и Херцеговини још увијек није усвојена стратегија руралног развоја на нивоу БиХ и није остварен напредак у припремама за кориштење Инструмента за предприступну помоћ за рурални

¹⁴⁷ Закон о министарствима и другим органима управе Босне и Херцеговине („Службени гласник БиХ“, бр. 5/03, 42/03, 26/04, 42/04, 45/06, 88/07, 35/09, 59/09 и 103/09)

развој (IPARD). Израђена је секторска анализа за пет сектора. Основана је Канцеларија за хармонизацију и координацију система плаћања у пољопривреди, прехрани и руралном развоју БиХ, али нема довољно особља за извршавање њених задатака. У Босни и Херцеговини још увијек није усвојена информациона стратегија за пољопривреду, као ни закон о пољопривредном попису. И даље је потребно унаприједити пољопривредну статистику и информациони систем за пољопривреду и извршити међусобно усклађивање постојећих система.

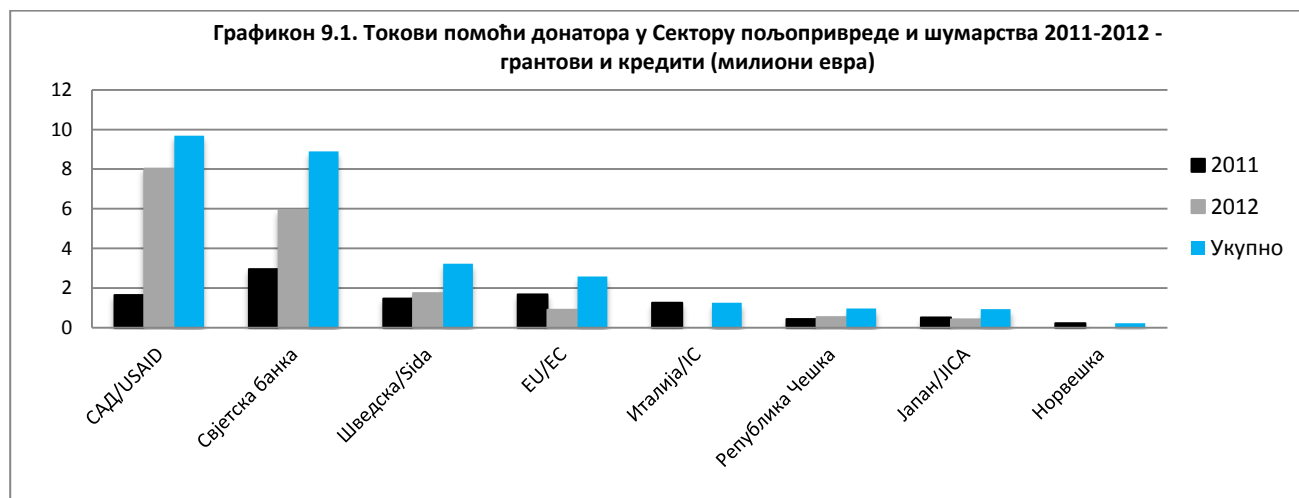
Активности донатора у 2011 и 2012 години

Чланови DCF-а активни у Сектору пољопривреде и шумарства током 2010-2011 су САД/USAID, Свјетска банка, Шведска/Sida, EU/EC, Италија/IC, Република Чешка, Јапан/JICA и Норвешка.

Активности донатора у Сектору пољопривреде и шумарства обухватају програме који су блиско повезани и испреплетени са дугим секторима/подсекторима, као што су економски развој, равноправност полова, повратак и реинтеграција. Из тога разлога, издвајања која су приказана у овом дијелу Извјештаја, могу бити мања, будући да су неке од активности укључене у поглавља економског развоја, социјалне заштите и међусобно повезана питања.

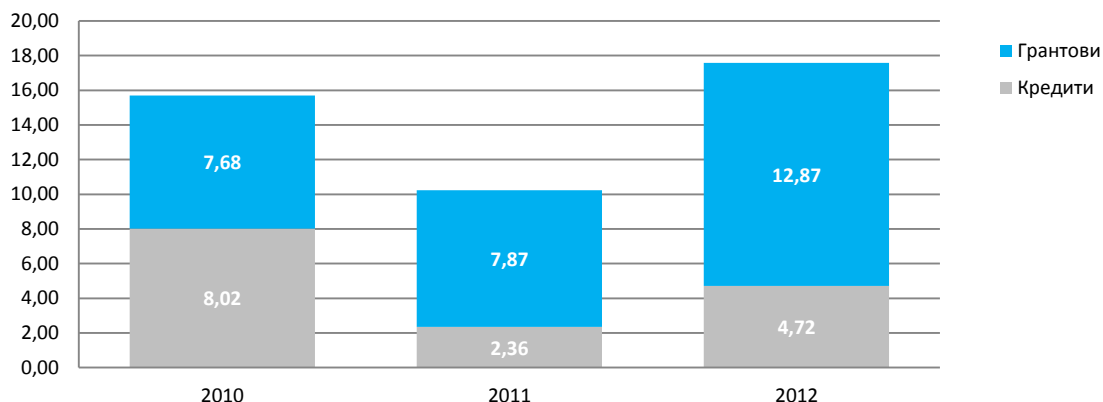
Графикон 9.1. показује поређење укупног улагања донатора који су издвојили средства за Сектор пољопривреде и шумарства у БиХ у облику грантова и кредита. Водећи донатори у Сектору пољопривреде и шумарства у 2011. години били су Свјетска банка са издвајањем од €2,95 милиона, и EU/EC са издвајањем од €1,68 милиона, иза којих слиједе САД/USAID, Шведска/Sida, Италија/IC, Јапан/JICA, Република Чешка и Норвешка, док су у 2012. години водећи донатори у овом Сектору били САД/USAID, са издвајањем од €8,03 милиона и Свјетска банка са издвајањем од €5,94 милиона, иза којих слиједе Шведска/Sida, EU/EC, Република Чешка и Јапан/JICA.

У 2011-2012 години, највећи дио помоћи обезбијеђен је у облику грантова. Свјетска банка пружила је подршку за овај Сектор у облику кредита.

Графикон 9.2. показује грантове-кредите издвојене за Сектор пољопривреде и шумарства од 2010 до 2012 године, гдје су у 2011 и 2012 години грантови имали највећи удио у финансирању Сектора, у поређењу са 2010. годином, у којој су кредити имали највећи удио. Ово указује на питање дугорочне одрживости пројеката у овом Сектору, због чињенице да би пољопривреда требала представљати потенцијалну компаративну предност БиХ.

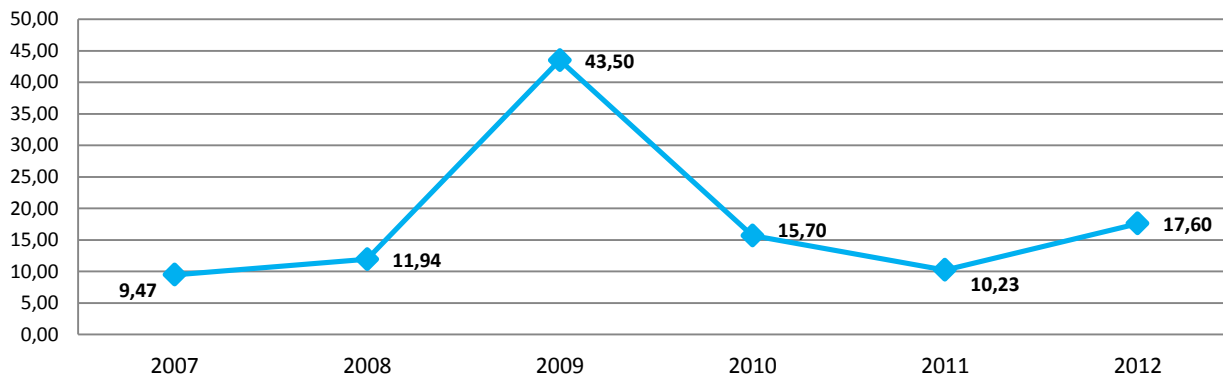
Графикон 9.2. Удио грантова и кредита у Сектору пољопривреде и шумарства 2010-2012
(милиони евра)

Графикон 9.3. показује да су укупна издвајања чланова DCF-а за Сектор пољопривреде и шумарства била **€10,23 милиона у 2011. години** (€7,87 милиона у облику грантова и €2,36 милиона у облику кредита) а до сада **у 2012. години €17,60 милиона** (€12,87 милиона у облику грантова и €4,72 милиона у облику кредита). Међутим, додатна средства могу бити издвојена за овај Сектор до краја 2012. године.

Графикон 9.3. такође показује осцилације и неуједначеност у издвајању ODA средстава унутар Сектора пољопривреде и шумарства. Тренд показује значајан пораст улагања у 2009. години, са оштрим падом у 2010. години, и његово ублажавање у 2011. Важно је да се нагласи да подаци из 2009. године укључују комерцијалне кредите обезбијеђене приватним предузећима активним у овом Сектору (Бимал, Конзум и ВФ Комерц). Наредне године помоћ се значајно смањила изнова нагињући више ка грантовима него кредитима у овом Сектору. Разлози за ово били су или одсуство добрих и одрживих пројеката који би могли започети циклус улагања и осигурати повољан поврат средстава, или из разлога што су многи предузетници напустили рурална подручја због бојазни да БиХ још није спремна за извоз пољопривредних производа у ЕУ. Међутим, од 2011. године надаље, респектабилан пораст у издвајању ODA средстава је примјетан, што показује да ће овај Сектор опет доћи у фокус у годинама које предстоје.

Графикон 9.3. Дистрибуција помоћи донатора/IFI за Сектор пољопривреде и шумарства
2007-2012 (милиони евра)

За овај Сектор је у 2011. години издвојено 2% укупних средстава ODA-е и до данас у 2012. години 4%.

Пољопривреда

У периоду 2011-2012, подршка донатора у области пољопривреде била је усмјерена на унапређење одређених култура, производних технологија и помоћ произвођачима да успоставе везе са домаћим и страним тржиштима. Већина донатора пружали су подршку и у области унапређења институционалног оквира, маркетиншких техника, те у остварењу приступа финансијским средствима. Неки донатори су, у провођењу активности у овом Сектору, усмјерили своју подршку на одређена подручја Босне и Херцеговине.

У априлу 2011. године, **САД/USAID** иницирали су *Пројекат промоције предузетништва у сеоским подручјима кроз јачање конкурентности и тржишног потенцијала у БиХ* са циљем да се повећа конкурентност у производњи воћа и поврћа у сјевероисточним подручјима БиХ.

САД/USAID су наставили финансирати *Пројекат активности за генерисање запослења у руралним подручјима (REGA)*, са циљем да се оформи приватно-јавно партнерство за развој и проширење сектора јагодичастог воћа (трешње и бобичасто воће). Од пројекта се очекује да ће ангажовати отприлике 230 пољопривредника у области одрживе производње јагодичастог воћа, како би се промовисала њихова производња путем домаћих прерађивача хране, и обезбиједио приступ кредитима кроз микро кредитну организацију МКО Партнер.

САД/USAID су наставили имплементацију FARMA пројекта којег суфинансира Шведска/Sida. FARMA пројекат је већ остварио резултате у облику повећане конкурентности БиХ пољопривредника и агро бизниса, те је успјешно пронашао и отворио нова тржишта за БиХ производе.

Шведска/Sida и **Свјетска банка** заједно финансирају *Пројекат пољопривредног и руралног развоја*. Овим пројектом би се требала повећати ефикасност институција на нивоу БиХ и ентитета, у области израде програма развоја пољопривреде, те убрзати приступ БиХ ка предприступној помоћи за рурални развој (IPARD).

Шведска/Sida је такође наставила подржавати трговину животињама и стимулацију извоза, елиминишући извозне баријере за животиње и производе животињског поријекла из БиХ, кроз провођење *Пројекта за унапређење трговине животињама и производима животињског поријекла - ИТАР*. Циљ пројекта је да се побољша здравље животиња као и људско здравље у БиХ, кроз јачање капацитета Канцеларије за ветеринарство у провођење мјера за сузбијање заразних болести животиња.

ЕУ/ЕС је у фебруару 2011. године, започела Пројекат – *Снабдијевање вакцинама против бјеснила и класичне свињске грипе за Канцеларију за ветеринарство Босне и Херцеговине*. Свеобухватни циљ Пројекта је да се унаприједи здравље животиња, посебно у односу на одређене болести као што су бјеснило или класична свињска грипа, који поред импликација на јавно здравље могу имати и озбиљне трговинске и економске посљедице за БиХ.

ЕУ/ЕС је такође започела са пројектом *Управљање здрављем биљака у БиХ*. Свеобухватни циљ Пројекта је да се успостави интегрисани систем фитосанитарне контроле, који ће моћи изградити и провести политику заштите здравља биљака у БиХ, која ће бити усклађена са законодавством ЕУ и међународним стандардима у овом подручју.

У периоду 2011-2012 година, **Италија/IC** је путем провођења пројекта Институционалне подршке општини Сребреница наставила подржавати општину Сребреница у процесу социо-економског развоја пољопривредно-прехрамбеног подсектора и интегрисаног развоја руралних подручја БиХ, повратка избјеглица и успостављање мултиетничке заједнице у подручју Братунца.

У јануару 2012. године, Италија/IC је такође започела провођење новог пројекта *Ruralia– Развој жена у руралним подручјима у Босни и Херцеговини- фаза I*.

У оквиру билатералног пројекта *Пилот акције за интегрисани рурални развој и ревитализацију руралних подручја у БиХ*, Италија је подржала припрему нацрта и усвајања нове легислативе везане за производњу и комерцијализацију вина.

У јулу 2011. године, **Република Чешка** се прикључила САД/USAID и Шведској/Sida, у реализацији пројекта *FARMA*. Пројекат обухвата активности на унапређењу производње млијечних производа у сјевероисточној Босни, те повећање производње бобичастог воћа, у циљу пружања свеобухватне подршке развоју пољопривреде у БиХ.

Такође, Република Чешка наставила је пружати подршку за повећање производње млијека у БиХ. Пројекат има за циљ да пренесе искуство и знање Републике Чешке у управљању сточарством као и у погледу економске трансформације потребне за приступање ЕУ.

У априлу 2011. године, **Норвешка** је започела нови пројекат *Пољопривредни развој*. Пројекат има за циљ да обезбиједи образовање, знање и изградњу капацитета у БиХ кроз подршку дату пољопривредним школама, са посебним фокусом на развој пословања и изградњу компетентности у секторима пољопривреде и образовања.

Јапан /JICA наставио је подржавати пољопривредни и рурални развој кроз *Пројекат изградње повјерења преко развоја пољопривредних и руралних предузећа (SACRED)*, са циљем да се побољша економско самопоуздање и изгради повјерење међу локалним становницима регије Сребренице.

Шумарство

У периоду 2011-2012 година, шумарство је било једна од области која се најмање финансирала у БиХ и у овом извјештајном периоду није забиљежило никаква улагања.

Свјетска банка у предстојећем периоду планира пружити подршку овом подсектору, путем Пројекта управљања одрживим шумским и напуштеним земљиштем, који је у припреми. Пројекат би требао подржати унапређењу и управљању шикаром, напуштеним пашњацима и огољелим земљиштем унутар шумског газдинства. Свјетска банка ће такође наставити пружати подршку повећању површине заштићених подручја у БиХ и управљању њима, кроз провођење Пројекта заштићених шумских и планинских подручја.

Главни пројекти у Сектору пољопривреде и шумарства наведени су у сљедећој табели:

Назив пројекта	Донатор/финансијска институција	Укупна вриједност пројекта (милиони евра)
Пројекат пољопривредног и руралног развоја	Свјетска банка, Шведска/Sida	19,07
Развојне интервенције за брзо напредовање на тржишту - FARMA	Шведска/Sida, САД/USAID	8,65
Пројекат за изградњу повјерења преко развоја пољопривредних и руралних предузећа (SACRED)	Јапан /JICA	2,76
Оснаживање жена преко органске пољопривреде у БиХ	САД/USAID	1,48
Побољшање квалитета и тржишне производње млијека у сјевероисточној Босни и Херцеговини	Република Чешка	1,14
Заштита и валоризација високо квалитетних традиционалних херцеговачких производа	Италија/IC	1,10
Пројекат промоције предузетништва у руралним подручјима кроз јачање конкурентности и тржишног потенцијала у БиХ	САД/USAID	1,01
Пилот активности за рурални интегрисани развој и ревитализацију територије у БиХ	Италија/IC	0,95
Снабдијевање вакцинама против бјеснила и класичне свињске грипе за Канцеларију за ветеринарство Босне и Херцеговине	ЕУ/EC	0,92
Подршка пољопривредно-прехрамбеном производном ланцу јагодичастог воћа у Братунцу	Италија/IC	0,84
Институционална подршка општини Сребреница у процесу социо-економског развоја пољопривредно-прехрамбеног подсектора	Италија/IC	0,84

Сви пројекти доступни су у бази података Форума за координацију донатора– <http://db.donormapping.ba/default.aspx>

Законски оквир и секторске стратегије усвојене у 2011 и 2012 години

У јулу 2011. године, Парламент ФБиХ усвојио је *Закон о измјенама и допунама Закона о ограниченој употреби дуванских производа*¹⁴⁸, док је у исто вријеме Народна скупштина РС усвојила *Закон о измјенама и допунама Закона о пољопривредним задругама*¹⁴⁹.

У септембру 2011. године, Народна скупштина РС усвојила је *Закон о измјенама и допунама Закона о сточарству*¹⁵⁰, док је у новембру 2011. године усвојила *Закон о измјенама и допунама Закона о садном материјалу*¹⁵¹.

У децембру 2011. године, Народна скупштина РС усвојила је *Закон о измјенама и допунама Закона о ветеринарству у РС*¹⁵² као и *Закон о измјенама и допунама Закона о пољопривредном земљишту*¹⁵³.

У фебруару 2012. године, Народна скупштина РС усвојила је *Закон о измјенама и допунама Закона о минералним гнојивима*¹⁵⁴, док је у марту 2012. године, Парламент ФБиХ усвојио је *Закон о измјенама и допунама Закона о пољопривреди*¹⁵⁵, као и *Закон о вину*¹⁵⁶.

У јулу 2012. године, Народна скупштина РС усвојила је *Закон о заштити од пожара*¹⁵⁷, *Закон о заштити животне средине*¹⁵⁸, *Закон о ветеринарско-медицинским производима*¹⁵⁹, као и *Закон о рибарству*¹⁶⁰ и *Закон о дувану*¹⁶¹.

Координација рада донатора

Координационе састанке донатора, као најбољи начин размјене информација међу свим учесницима у Сектору пољопривреде, организује Министарство спољне трговине и економских односа. Састанке квартално сазива и води Радна група за планирање и координацију помоћи донатора у Сектору пољопривреде, прехране и руралног развоја.

Не постоји формалан координациони механизам у Сектору шумарства на нивоу Босне и Херцеговине.

Донатори који су активни у Сектору пољопривреде и шумарства редовно учествују на састанцима Форума за координацију донатора (DCF) које организује Министарство финансија и трезора/Сектор за координацију међународне економске помоћи.

Будуће активности

Према свим релевантним актерима који су активни у Сектору пољопривреде и шумарства у Босни и Херцеговини, приоритети БиХ морају бити усмјерени на јачање институционалних капацитета на свим нивоима власти, како би били оспособљени за самостално планирање и управљање пољопривредним и руралним развојем, као и за ефикасно провођење и усклађивање закона са ЕУ законодавством, из области ветеринарства, фитосанитарних питања и безбједности хране. Такође, побољшање конкуретности као и унапређење и координација између домаћих институција у оквиру Сектора, од кључне је важности за даљи напредак Босне и Херцеговине, из ког разлога је неопходно што прије постићи договор око јасне секторске стратегије,

¹⁴⁸ Службене новине ФБиХ бр. 50/11

¹⁴⁹ Службени гласник РС бр. 78/11

¹⁵⁰ Службени гласник РС бр. 100/11

¹⁵¹ Службени гласник РС бр. 117/11

¹⁵² Службени гласник РС бр. 6/12

¹⁵³ Службени гласник РС бр. 5/12

¹⁵⁴ Службени гласник РС бр. 24/12

¹⁵⁵ Службене новине ФБиХ бр. 27/12

¹⁵⁶ Службене новине ФБиХ бр. 55/12

¹⁵⁷ Службени гласник РС бр. 71/12

¹⁵⁸ Службени гласник РС бр. 71/12

¹⁵⁹ Службени гласник РС бр. 71/12

¹⁶⁰ Службени гласник РС бр. 72/12

¹⁶¹ Службени гласник РС бр. 72/12

дефинисања секторских приоритета и обезбјеђења заједничких основа за све будуће активности релевантних актера.

Узевши у обзир предстојеће приступање Хрватске у ЕУ, као и испуњавање критерија за чланство у ЕУ, БиХ институције и донатори који су укључени у рад Сектора, требају хармонизовати свој рад и интензивирати активности на доношењу стратешких докумената, усклађивању домаћег законодавства са *acquis-ом* и стављању правног оквира у функцију, ради повећања конкурентности локалних ресурса и производа, како би се постигао одржив раст економије и смањење сиромаштва у Босни и Херцеговини.

Будуће активности требале би бити усмјерене на развој конкурентнијег Сектора пољопривреде, кроз значајно престојавање у оквиру пољопривредне потрошње и политике кроз унапређење управљања јавном потрошњом.

Значајни ресурси би такође требали бити усмјерени на развој јавних институција, инструмената за кориштење предприступних средстава Европске уније, информационих система у пољопривреди и руралном развоју, институција надлежних за безбједност хране и пратећег регулаторног оквира, како због приступања сусједних земаља у чланство ЕУ, тако и због припрема БиХ за чланство у ЕУ. Надаље, БиХ мора развити функционалне институције које се баве земљишном администрацијом, како би земљишно тржиште могло функционисати на ефикаснији начин и на тај начин омогућити развој пословања. Неопходне земљишне реформе укључују јасно право власништва и власништво над земљиштем, системе регистрације и катастра који добро функционишу, тражити ће додатни ангажман свих домаћих актера и представника донаторске заједнице у Босни и Херцеговини.

Чланови DCF-а активни у Сектору у 2011-2012	САД/USAID, UNDP, Шведска/Sida, Норвешка, Француска, ЕУ/ЕС, Аустрија/ADC, UNICEF, Њемачка, UK/DFID, Италија/IC, Република Чешка, Холандија, Швајцарска/SDC/SECO.
Остале кључне међународне организације	Канцеларија Уједињених нација за питања жена за централну и источну Европу (UN Women CEE); Фонд Уједињених нација за становништво (UNFPA); Волонтери Уједињених нација (UNV), OSCE.
Кључни партнери међу институцијама власти	Министарство за људска права и избјеглице; Министарство цивилних послова /Комисија за координацију питања младих; Агенција за равноправност полова; Gender центри ФБиХ и РС.
Укупна издвајања DCF чланова за потребе Сектора у 2011 и 2012 години	2011: €7,91 милиона –све у облику грантова 2012: €5,64 милиона –све у облику грантова
Законски оквир и секторске стратегије	Законски оквир и секторске стратегије (усвојене у 2011 и 2012 години) <i>Закон о измјенама и допунама Закона о омладинском организовању РС; Закон о измјенама и допунама Закона о расељеним лицима, повратницима и избјеглицима РС; Стратегија за изједначавање могућности особа са инвалидитетом ФБиХ 2011-2015.</i> Раније усвојени законски оквир и секторске стратегије¹⁶² <i>Закон о равноправности полова у БиХ; Закон о измјенама и допунама Закона о равноправности полова у БиХ; Закон о волонтирању РС; БиХ Gender акциони план; Стратегија за превенцију и борбу против насиља у породици у БиХ 2009-2011; Државна стратегија за борбу против насиља над дјецом 2007-2010; Стратешки план за борбу против насиља над дјецом 2007-2010; Акциони план за борбу против насиља у породици у РС 2009-2010; Омладинска политика РС 2010-2015; Стратегија за развој породице у РС за период 2009-2014; Закон о младима ФБиХ; Стратегија запошљавања БиХ 2010-2014; Ревидирана Стратегија Босне и Херцеговине за провођење Анекса VII Дејтонског мировног споразума; Акциони план за провођење Резолуције 1325 Савјета безбједности UN-а о женама, миру и безбједности (UNSCR) у БиХ; Акциони план за побољшање позиције жена у руралним подручјима РС до 2015.</i>
Координација рада донатора	Равноправност полова: донатори учествују на неформалним састанцима у циљу размјене информација. Млади: Министарство цивилних послова /Комисија за координацију питања младих у Босни и Херцеговини организује мјесечне састанке у циљу координације активности од значаја за младе. Донатори такође присуствују неформалним састанцима организованим у циљу размјене информација Повратак и реинтеграција: Министарство за људска права и избјеглице/Државна комисија за избјеглице и расељена лица по потреби организује састанке са донаторима који активно учествују у раду овог подсектора. Донатори активни у овом Сектору редовно учествују на кварталним састанцима Форума за координацију донатора у организацији Министарства финансија и трезора /Сектора за координацију међународне економске помоћи.

¹⁶² За више информација о стратегијама посјетите:

http://www.donormapping.ba/index.php?option=com_content&view=article&id=76:donor-mapping-report&catid=37:dcf-articles

Преглед

Међусобно повезани сектори обухватају сљедеће подсекторе: равноправност полова, млади и повратак и реинтеграција.

У периоду 2011-2012, остварен је неуједначен напредак у појединим областима у оквиру Међусобно повезаних сектора у Босни и Херцеговини. Значајан напредак остварен је само у подсектору равноправности полова. Највећи напредак огледа се у усаглашеној хармонизацији законодавства између различитих нивоа власти у Босни и Херцеговини.

Равноправност полова и укључивање жена су постали веома значајни у свим аспектима социјалног, економског и политичког живота у БиХ. Најважнији институционални механизам за остварење равноправности полова на нивоу БиХ је Агенција за равноправност полова БиХ, која дјелује у оквиру Министарства за људска права и изbjеглице БиХ, док на нивоу ентитета дјелују *Gender центар* Федерације БиХ и *Gender центар* Републике Српске. Током претходне декаде центри су развили институционални и политички оквир за примјену механизма за равноправност полова у Босни и Херцеговини.

Након успостављања *Финансијског механизма за провођење Gender акционог плана БиХ (FIGAP Програм 2009-2014)*¹⁶³ у новембру 2009. године, **подсектор равноправност полова** забиљежио је свеукупан напредак у свим приоритетним областима, које су дефинисане у *Gender акционом плану БиХ*. Највећи напредак остварен је у областима превенције и борбе против насиља заснованог на полној равноправности, кроз усвајање и имплементацију стратегија на нивоу БиХ и ентитетском нивоу за борбу против насиља у породици.

У периоду 2011-2012, подсектор равноправности полова забиљежио је даље унапређење у области превенције и борбе против насиља у породици. Представници БиХ агенције за равноправност полова учествовали су припреми Конвенције Савјета Европе на тему превенције и борбе против насиља над женама и насиља у породици (Истамбулска конвенција) која је усвојена у априлу 2011. године. Конвенција је први међународно обавезујући документ који успоставља свеобухватан законски оквир за превенцију насиља, заштиту жртава и гоњење починилаца¹⁶⁴. Конвенција је тренутно у фази ратификације у Босни и Херцеговини.

У подсектору младих Министарство цивилних послова/Комисија за координацију питања младих- (CCYI)¹⁶⁵ надлежно је за координацију свих група које дјелују у области промоције и заштите улоге младих у Босни и Херцеговини, у циљу унапређења услова живота младих, као и међународне промоције питања од значаја за младе у БиХ.

У периоду 2010-2011, остварен је напредак у доношењу законских аката значајних за подсектор младих. Народна скупштина Републике Српске усвојила је *Закон о измјенама и допунама закона о организовању младих*, док је Парламент Федерације БиХ усвојио *Стратегију за изједначавања могућности за особе са инвалидитетом 2011-2015*.

У априлу 2011, представници организација из Босне и Херцеговине, Хрватске и Србије, који као партнери учествују у имплементацији пројекта *Једнаке могућности за све младе људе*¹⁶⁶, потписали су *Споразум о придруживању регионалној мрежи за промоцију социјалног укључивања младих*, са циљем подизања нивоа свијести младих о важности политике социјалне укључености, као и њиховог информисања о могућностима које им пружа ангажман у области друштвеног живота.

У подсектору повратка и реинтеграције, надлежна институција на нивоу Босне и Херцеговине је Министарство за људска права и изbjеглице, док је главно тијело за координацију повратка Комисија за избјегла и расељена лица, која управља средствима Фонда за повратак. Фонд за повратак је основан 2004. године у циљу остварења досљедног приступа провођења политике и координацију активности везаних за повратак расељених особа.

¹⁶³ FIGAP је подржан од Шведске/Sida, Аустрије/ADC, УК/DFID и Швајцарске/SDC/SECO.

¹⁶⁴ За више информација посјетите: http://www.coe.int/t/dghl/standardsetting/convention-violence/default_EN.aspx

¹⁶⁵ Савјет министара БиХ је 2004 успоставио Комисију за координацију питања младих (CCYI) БиХ као стално тијело. Међутим, у 2009. години иста је реконструисана и премјештена у Министарство цивилних послова БиХ, како би се повећала њена ефикасност.

¹⁶⁶ Пројекат је подржан од Европске комисије (IPA-Фонд за прекограничну сарадњу).

Позитиван помак у оквиру овог подсектора остварен је у области законодавства у Републици Српској, усвајањем *Закона о измјенама и допунама закона о расељеним особама, повратницима и избјеглицама* у мају 2012. године. Али, подсектор повратка и реинтеграције у Босни и Херцеговини још увијек је оптерећен недостатком основне инфраструктуре и питањима везаним за остварење законских права, што успорава бржи напредак у овом подсектору.

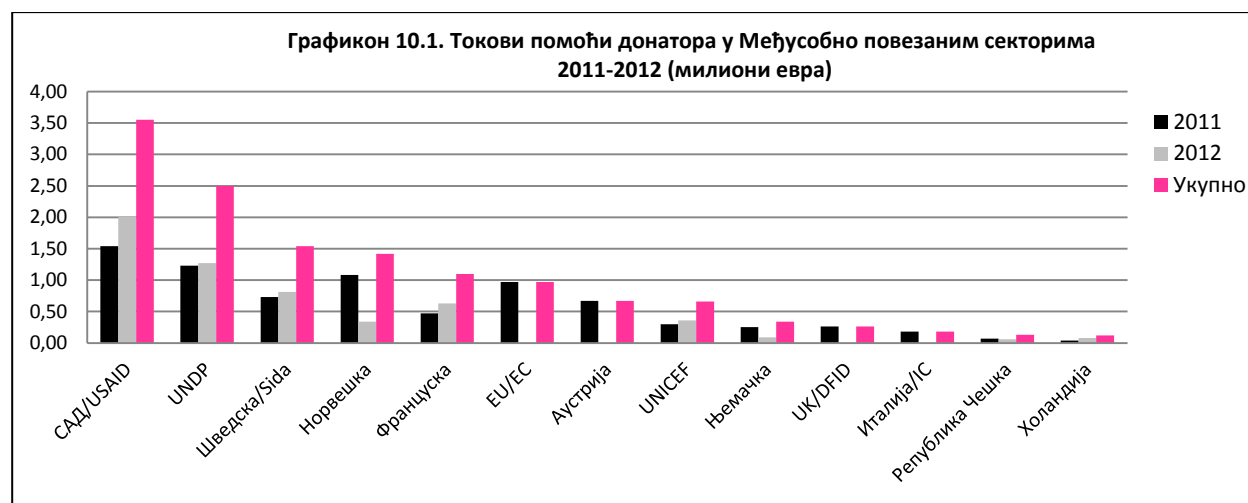
Активности донатора у 2011 и 2012 години

Чланови DCF-а активни у Међусобно повезаним секторима у периоду 2011-2012 били су САД/USAID, UNDP, Шведска/Sida, Норвешка, Француска, EU/EC, Аустрија/ADC, UNICEF, Њемачка, UK/DFID, Италија/IC, Чешка Република, Холандија и Швајцарска/SDC/SECO.

Графикон 10.1. показује да су водећи донатори у Међусобно повезаним секторима у **2011. години** били САД/USAID са издвајањем од €1,54 милиона, UNDP са издвајањем од €1,23 милиона и Норвешка са издвајањем од €1,08 милиона, а слиједе их EU/EC, Шведска/Sida, Аустрија/ADC, Француска, UNICEF, UK/DFID, Њемачка, Италија/IC, Швајцарска/SDC/SECO, Чешка Република и Холандија.

У **2012. години**, водећи донатори у овом Сектору били су САД/USAID са издвајањем од €2,01 милиона и UNDP са издвајањем од €1,27 милиона, а слиједе их Шведска/Sida, EU/EC, Швајцарска/SDC/SECO, Француска, UNICEF, Норвешка, Њемачка и Холандија.

Сва донаторска улагања у Међусобно повезане секторе у 2011 и 2012 години су у облику грантова.

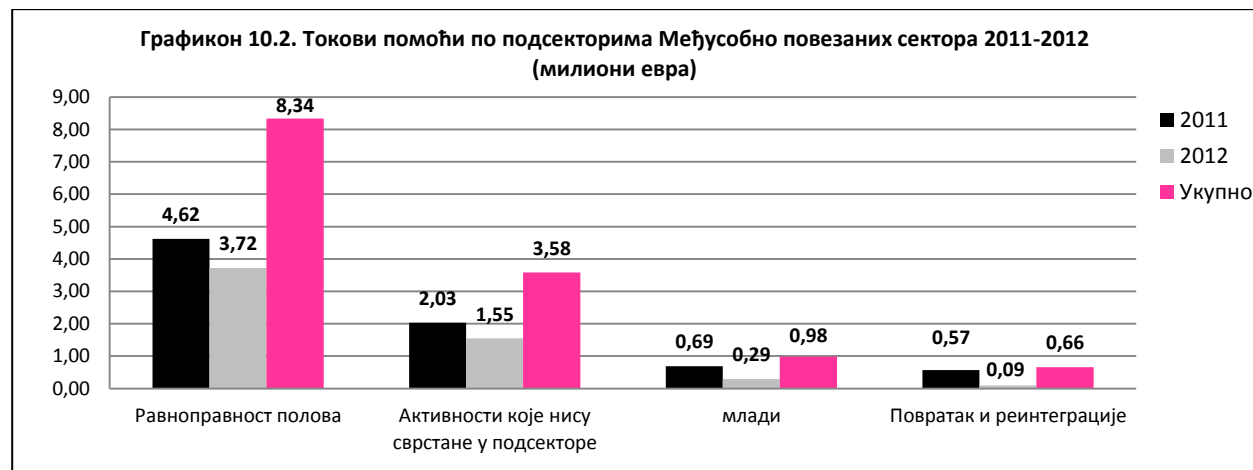

Графикон 10.2. показује да је за **подсектор равноправности полова у 2011. години** издвојено **€4,62 милиона**, или **58,42%** од укупних улагања за Сектор. До сада у **2012. години** издвојено је **€3,72 милиона** или **65,88%** од укупних улагања за овај Сектор.

За активности/пројекте који нису сврстани у постојеће подсекторе у **2011. години** издвојено је **€2,03 милиона**, односно **25,66%** од укупних улагања за Сектор. До сада у **2012. години** за ове активности издвојено је **€1,55 милиона** или **27,40%** од укупних улагања за овај Сектор.

За **подсектор повратак и реинтеграције у 2011. години** издвојено је **€0,57 милиона**, или **7,16%** од укупних улагања за Сектор. До сада у **2012. години**, издвојено је **€0,09 милиона** или **1,60%** од укупних улагања за овај Сектор.

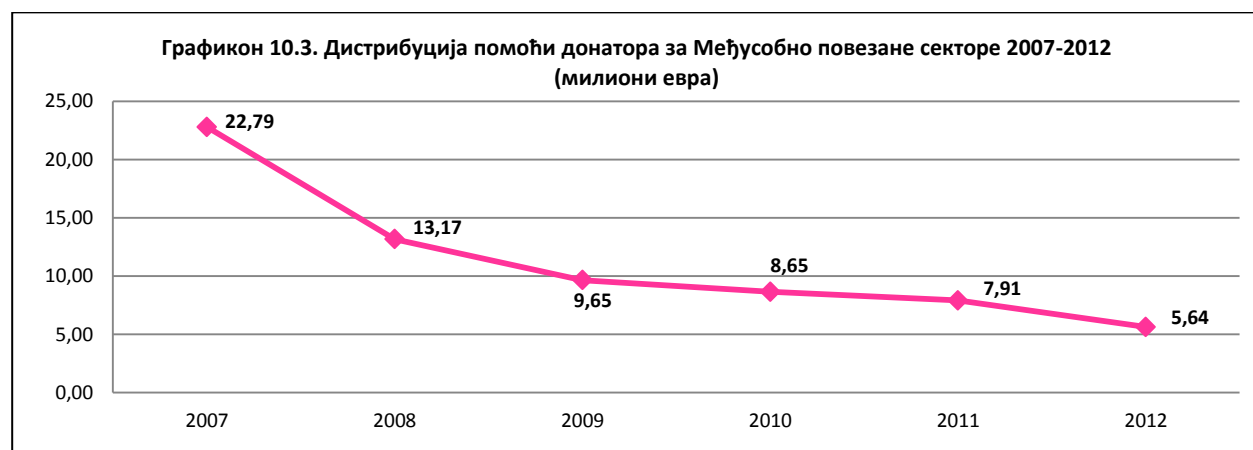
За **подсектор младих у 2011. години** издвојено је **€0,69 милиона**, или **8,76%** од укупних улагања за Сектор. До сада у **2012. години** издвојено је **€0,29 милиона** или **5,13%** од укупних улагања за овај Сектор.

Графикон 10.3. показује да су укупна издвајања чланова DCF-а за потребе Међусобно повезаних сектора била **€7,91 милиона у 2011. години** а до сада у **2012. години**, **€5,64 милиона**. Међутим, за овај Сектор би до краја 2012. године могла бити издвојена додатна финансијска средства.

Графикон 10.3 показује да је у посматраном периоду од 2007 до данас забиљежен константан пад у средствима помоћи која су усмјеравана у овај Сектор.

За Међусобно повезане секторе у 2011. години издвојено је 1% од укупних ODA-е средстава а до данас у 2012. години 1%.

Равноправност полова

Чланови DCF активни у подсектору равноправности полова у периоду 2011-2012 су били САД/USAID, UNDP, Шведска/Sida, UNICEF, Норвешка, Аустрија/ADC и Швајцарска/SDC/SECO.

У 2011. години за **подсектор за равноправност полова** издвојено је **€4,62 милиона**, или **58,42%** од укупних улагања за Сектор, док је до сада у **2012. години** издвојено **€3,72 милиона** или **65,88%** од укупних улагања за овај Сектор.

У јануару 2011. године, **Шведска/Sida** је покренула *Трећу фазу магистарских студија на тему равноправности полова*. Главни циљ Пројекта је пружање постдипломског образовања студентима из Босне и

Херцеговине, о различитим аспектима равноправности полова, како би им се омогућила примјена стеченог знања у њиховом свакодневном раду у институцијама, приватном сектору или невладиним организацијама. Такође, Шведска/Sida је наставила реализацију пројекта *Фондације под називом Жена жени*¹⁶⁷ (Kvinna till Kvinna Foundation-KtK). Кроз примјену Оквирног споразума, Фондација KtK пружа подршку развоју грађанског друштва у Југоисточној Европи, са фокусом на учешћу жена у друштвеном животу, насиља над женама, жена у сферама образовања и рада, као и заштите здравља жена. KtK Фондација пружа подршку у јачању капацитета и пружа финансијску подршку раду локалних невладиних организација.

UNICEF је пружио подршку надлежним министарствима на свим нивоима власти у БиХ, БиХ Агенцији за Статистику, ентитетским статистичким институтима/канцеларијама и партнерским Организацијама цивилног друштва у јачању прикупљања и анализирања података везаних за дјецу и породице. Развијени су капацитети за кориштење специфичних база података као што су DevInfo, UNESCO-OECD-EUROSTAT образовне статистике, TransMoNEE, MICS, ESPAD, и Европски Систем за статистике за интегрисану социјалну заштиту (ESSPROS). БиХ Агенција за Статистику је предузела конкретне кораке за ширу обуку, кориштење и дистрибуцију података кроз кориштење ESSPROS и DevInfo, у сарадњи са другим БиХ институцијама.

У јуну 2012. године, UNICEF БиХ, у сарадњи са БиХ властима, је такође покренуо *БиХ 2011 Истраживање вишеструких показатеља 4 (MICS4)*, које обухвата и ромску популацију, под водством Министарства за људска права и избјеглице. Усвојене су *Смјернице за идентификацију социјално искључене дјеце* и биће кориштене као основа за званично годишње извјештавање од стране линијских министарстава.

У јануару 2011. године, **Норвешка** је иницирала пројекат *БиХ 2011 Равноправност полова у реформи Сектора безбједности у Босни и Херцеговини*, који за циљ има изградњу капацитета и пружање техничке подршке локалним институцијама безбједности и правде, као и организацијама цивилног друштва у БиХ, да питања равноправности полова у уградње у своје политике.

У децембру 2011. године, **Аустрија/ADC** је започела нови пројекат *Активна инклузија и права Ромкиња на Западном Балкану*. Основни циљ Пројекта је да допринесе унапређењу друштвено економске позиције ромских жена у Србији, Босни и Херцеговини и Црној Гори, кроз њихово активно учешће у изради политика.

Главни пројекти у подсектору равноправности полова су наведени у слиједећој табели:

Назив пројекта	Донатор/финансијска институција	Укупна вриједност пројекта (милиони евра)
Фондација Жена жени (KtK)	Шведска/Sida	3,34
(Tax and Fiscal Project – TAF) Порески и фискални пројекат	САД/USAID	2,27
Основно образовање- Фаза II	UNICEF	1,04
Насиље над женама	UNDP	0,45
БиХ 2011 Истраживање вишеструких показатеља стања 4 (MICS4)	UNICEF	0,27
Равноправност полова у реформи Сектора безбједности у Босни и Херцеговини	Норвешка	0,26
Промоција политика равноправности полова у ЈИЕ 2011 - 2013	Аустрија/ADC	0,23
Програм магистарских студија на тему равноправности полова III	Шведска/Sida	0,22

Сви пројекти доступни су у бази података Форума за координацију донатора— <http://db.donormapping.ba/default.aspx>

¹⁶⁷ Фондација под називом Жена жени подржава и сарађује са женским организацијама које играју активну улогу у процесима мира и поновне изградње. Фондација је тренутно активна у три регије, Балкан, Јужни Кавказ и Блиски исток и сарађује са више од 100 организација. <http://www.kvinnatillkvinna.se/en/article/3032>

Млади

Чланови DCF-а активни у подсектору младих у периоду 2011-2012 били су Француска, Италија/IC, Холандија, UNICEF, Аустрија/ADC, Норвешка и САД/USAID.

У 2011. години за подсектор младих је издвојено **€0,69 милиона**, или **8,76%** од укупних улагања за Сектор, док је до сада у 2012. години издвојено **€0,29 милиона** или **5,13%** од укупних улагања за овај Сектор.

До краја 2012. године, **Француска** ће наставити пружати подршку активностима које проводе омладинске НВО организације кроз имплементацију пројекта *Сарадња на професионализацији и изградњи капацитета у омладинским мрежама*.

У јулу 2011. године, **Холандија** је покренула пројекат *Омладински информациони центар у Сребреници 2011-2014*, са циљем унапређења друштвеног и економског благостања младих у мултиетничким заједницама у регији Сребренице, посебно у општинама Сребреница, Братунац и Милићи, као и промовисања слике и могућности цијеле регије.

У мају 2011. године, **Аустрија/ADC** је започела нови пројекат *Друштвени центар умјесто боравак за дневну његу за хендикепиране особе*. Циљ Пројекта је да допринесе бољем укључивању особа са инвалидитетом у живот заједнице у БиХ, кроз креирање окружења које је отворено за поштовање права сваког човјека.

У априлу 2012. године, **Норвешка и UNICEF** покренули су *Пројекат за праћење имплементације Конвенције о праву дјетета (CRC) на нивоу локалне заједнице*. Пројекат се фокусирао на 21 општину у БиХ. Циљ Пројекта је повећање капацитета структура локалних цивилних друштава у вези са социјалном заштитом и укључивањем дјеце и младих, као и повећању учешћа сектора цивилног друштва у процесу доношења одлука и управљања, као и проширењу мреже организација цивилног друштва, које обезбјеђују сигурно окружење за дјецу и младе.

Главни пројекти у подсектору младих су наведени у следећој табели:

Назив пројекта	Донатор/финансијска институција	Укупна вриједност пројекта (милиони евра)
Програм запошљавања младих и њиховог задржавања у радном односу –MDG-F (Шпански Фонд)	UNDP, UNICEF	3,45
Промоција политике младих на локалном нивоу у сјевероисточној БиХ	Италија/IC	0,59
Информативни центар за младе Сребреница 2011-2014	Холандија	0,23
Програм обуке за Сребреницу	САД/USAID	0,21
Сарадња за професионализацију и изградњу капацитета у мрежама	Француска	0,20
Друштвени центар умјесто боравак за дневну његу за хендикепиране особе	Аустрија/ADC	0,10
(CRC)- Пројекат за праћење имплементације на нивоу локалне	Норвешка/ UNICEF	0,44

Сви пројекти су доступни у бази података Форума за координацију донатор – <http://db.donormapping.ba/default.aspx>

Повратак и реинтеграција

Чланови DCF-а активни у подсектору повратка и реинтеграције у периоду 2011-2012 су били EU/ЕС, Француска, Њемачка и Република Чешка.

За подсектор повратка и реинтеграције у 2011. години, издвојено је **€0,57 милиона**, односно **7,16%** од укупних улагања за Сектор, док је до сада у 2012. години за издвојено **€0,09 милиона** или **1,60%** од укупних улагања за овај Сектор.

До краја 2012. године, **Француска** ће наставити подржавати економске пројекте за БиХ повратнике из Француске, како би се обезбједили основни животни услови за повратнике путем пројекта *Програм за помагање интеграције повратника*.

У мају 2011. године, **Република Чешка** пружила је помоћ функционисању Међународне комисије за нестале особе у Сарајеву (ICMP), пружајући грант за набавку опреме за њену лабораторију.

Главни пројекти у подсектору повратка и реинтеграције налазе се у сљедећој табели:

Назив пројекта	Донатор/финансијска институција	Укупна вриједност пројекта (милиони евра)
Програм за помагање интеграције повратника	Француска	0,61
Реконструкција ситне инфраструктуре у циљу подршке одрживом повратку (реконструкција кућа у Котор Вароши)	ЕУ/ЕС	0,50
Реконструкција кућа	Њемачка	0,16
Помоћ за функционисање и унапређење Међународне комисије за нестале особе у Сарајеву	Република Чешка	0,01

Сви пројекти су доступни у бази података Форума за координацију донатора– <http://db.donormapping.ba/default.aspx>

Активности које нису сврстане у постојеће секторе

Чланови DCF-а који су активни у активностима које нису сврстане и постојеће подсекторе у периоду 2011-2012 били су САД/USAID, Норвешка, Швајцарска/SDC/SECO, ЕУ/ЕС, Француска, УК/DFID, Њемачка, Република Чешка и Аустрија/ADC.

За активности које нису сврстане и постојеће секторе у 2011. години издвојено је **€2,03 милиона**, односно **25,66%** од укупних улагања за Сектор, док је до сада **у 2012. години** за ове активности издвојено **€1,55 милиона** или **27,40%** од укупних улагања за овај Сектор.

ЕУ IPA пројекат под називом "*Унапређење система социјалне заштите и инклузије за дјецу у Босни и Херцеговини*" који проводи UNICEF, пружа подршку за унапређење система социјалне заштите на свим нивоима управљања путем јачања оквирне политике социјалне заштите и инклузије дјеце и капацитета пружалаца социјалних услуга, при чему се посебно треба примијенити приступ заснован на потребама и људским правима. Пројекат се фокусира на израду модела провођења социјалне заштите и инклузије дјеце на општинском нивоу, који ће побољшати међусекторске одговоре на нивоу заједнице и који ће повећати кориштење постојећих услуга и допринијети развоју капацитета свих релевантних актера, док ће позитивни примјери међусекторских пракси у пилот општинама (као што је успостављање Центара за рани раст и развој) бити консолидовани у усклађен комплетиран сажетак позитивних пракси заснованих на резултатима (чињеницама) за даље побољшање система и оквирне политике социјалне заштите и инклузије дјеце.

У јануару 2011. године, **Норвешка** је започела пројекат *Фонд малих грантова Амбасаде*. Пројекат обезбјеђује грантове Амбасаде Норвешке за мале пројекте у вриједности од 10 до 50 хиљада КМ, у различитим подручјима као што су култура и умјетност, унапређење пословања, образовање, мир и помирење, Сектор безбједности, Сектор правосуђа и људска права.

Поред тога, у септембру 2011. године, **Норвешка** је иницирала Пројекат јачања цивилног друштва, са циљем јачања улоге цивилног друштва у БиХ, пружајући им грантове у износу до 250 хиљада КМ.

До краја 2012, **Француска** ће обезбиједити субвенције за Културни центар Андре Малро у Сарајеву, као и за мрежу француских културних центара у Тузли, Мостару и Бањој Луци, укључујући плату замјеника директора Центра у Сарајеву, као и подршку за БиХ фестивале и културне догађаје, путем пројекта *Сарадња у организацији културних манифестација*.

У септембру 2011, **Њемачка** је иницирала пројекат *Борба против дискриминације*, који идентификује подручја, нивое и мјере предузете на локалном нивоу, како би се спријечили различити видови дискриминације.

Надаље, у октобру 2011, Њемачка је започела пројекат *Подришка за становништво погођено зимским неприликама*, како би се осигурало дрво за огрев, кревети, храна, итд. најсиромашнијем дијелу становништва БиХ.

У јануару 2012, Њемачка је започела *Пројекат питања које се односи на службене језике у Босни и Херцеговини*, како би се истражило питање признавања службених језика у Уставу БиХ и обезбједио стручни превод Устава БиХ (Анекс 4 Дејтонског мировног споразума), са циљем да се исти објави у Службеном гласнику Босне и Херцеговине.

У марту 2012. године, Њемачка је иницирала пројекат *Промоција слободе медија и одрживост саморегулације медија у БиХ*. Пројекат обухвата заштиту јавности од непрофесионалног и манипулативног новинарског извјештавања, заштиту штампаних медија од политичког, економског или другог притиска, образовање младих новинара, студената и одређених професионалних група као и координацију са тијелима за саморегулацију из регије.

У марту 2012. године, **Република Чешка** иницирала је *Small scale пројекат*, као би се пружила подршка за мале локалне пројекте у БиХ.

Главни пројекти у активностима које нису сврстане и постојеће подсекторе налазе се у следећој табели:

Назив пројекта	Донатор/финансијска институција	Укупна вриједност пројекта (милиони евра)
Јачање система социјалне заштите и укључивање дјеце у Босни и Херцеговини	EU/EC, Норвешка, UK/DFID, UNICEF	5,30
Активности уклањања мина и развоја у подручјима захваћеним минама у општинама Столац и Берковићи (пројекат PMAD)	Швајцарска/SDC/SECO	2,31
Сарадња у организацији културних манифестација	Француска	1,92
(SIM) Пројекат јачања независних медија	САД/USAID	1,63
(CCSP II) Одрживи развој НВО сектора у Босни и Херцеговини II	САД/USAID	0,87
Фонд малих грантова Амбасаде	Норвешка	0,76
Фонд за јачање цивилног друштва	Норвешка	0,66

Сви пројекти су доступни у бази података Форума за координацију донатора– <http://db.donormapping.ba/default.aspx>

Законски оквир и секторске стратегије усвојене у 2011 и 2012 години

У **децембру 2011**, Народна скупштина Републике Српске усвојила је *Закон о измјенама и допунама Закона о омладинском организовању*, док је у **мају 2012. године** усвојен *Закон о измјенама и допунама Закона о расељеним лицима, повратницима и избјеглицима*.

У **јулу 2011**, Парламент ФБиХ усвојио је *Стратегију за изједначавање могућности особа са инвалидитетом 2011-2015*.

Током 2012, Агенција за равноправност полова планирала је израду нацрта новог стратешког документа *Gender акциони план БиХ за 2013-2017*.

У току је израда нацрта нове петогодишње *Стратегије за превенцију и борбу против насиља у породици (2013-2017)* у ФБиХ.

Координација рада донатора

У подсектору равноправности полова не постоје формални механизми координације. Донатори који активно учествују у раду овог подсектора координишу своје активности на *ad-hoc* основи. Међутим, интензивна сарадња међу донаторима током израде *Финансијског механизма за имплементацију Gender акционог плана 2009-2014*

(FIGAP) унаприједила је координацију. Агенција за равноправност полова БиХ, као и Gender центри ФБиХ и РС сарађују веома успјешно путем редовних састанка, као и састанака Управног одбора, успостављеног ради праћења реализације FIGAP програма.

На нивоу БиХ, Комисија за избјегла и расељена лица, у оквиру Министарства за људска права и избјеглице, координише активности на нивоу БиХ и ентитета, одобрава пројекте и на *ad-hoc* основи организује састанке са донаторима.

Донатори који су активни у Међусобно повезаним секторима редовно учествују на састанцима Форума за координацију донатора (DCF) које организује Министарство финансија и трезора /Сектор за координацију међународне економске помоћи.

Будуће активности

Сарадња између институција БиХ у подсектору равноправности полова је значајно и квалитативно побољшала. У наредном периоду фокус активности је на усклађивању закона на ентитетском и нивоу БиХ, који регулишу полну једнакост у раду, запошљавање и предузетништво, као и борбу против насиља, засновану на полној равноправности.

Унутар подсектора младих, у наредном периоду институције БиХ требале би бити фокусиране на здравље младих, бољу едукацију оријентисану према тржишту, као и приступ који је окренут у корист младих. Иако су донатори још увијек активни у овом подсектору, без јасно дефинисане политике, проведене од стране институција БиХ, ова питања ће и даље остати дио проблема, умјесто да постану рјешење.

У периоду 2011-2012 остварен је неуједначен напредак у подсектору повратка и реинтеграције¹⁶⁸. Сви активни учесници у овом подсектору једногласни су о потреби одрживости овог процеса. Недоступност електричне енергије и опште инфраструктуре за повратнике, мањак средстава за скоро све активности које се односе на питања реинтеграције, као и дискриминација у остварењу социјалних и пензионих права, запошљавању и образовању, представљају главне препреке за постизање бољег напретка у овом подсектору.

¹⁶⁸ За више информација посјетите: http://www.mhrr.gov.ba/izbjeglice/Donatorska_konferencija/Default.aspx

- Аустрија/Аустријска агенција за развој и сарадњу (ADC)
- Република Чешка
- Француска
- Њемачка
- Мађарска
- Италија/Италијанска кооперација за развој (IC)
- Јапан/Јапанска међународна агенција за сарадњу (JICA)
- Амбасада Краљевине Холандије
- Министарство спољних послова Краљевине Норвешке
- Шпанија/Шпанска агенција за међународну развојну сарадњу (AECID)
- Шведска/ Шведска међународна агенција за развојну сарадњу (Sida)
- Швајцарска/ Швајцарска агенција за развој и сарадњу (SDC)/Државни секретаријат за економске послове (SECO)
- Уједињено Краљевство/Одсјек за међународни развој (UK/DFID)
- Сједињене Америчке Државе/Америчка агенција за међународни развој (САД/USAID)
- Европска банка за обнову и развој (EBRD)
- Европска комисија (EC)
- Европска инвестициона банка (EIB)
- Фонд Уједињених нација за дјецу (UNICEF)
- Развојни програм Уједињених нација (UNDP)
- Свјетска банка (WB)
- Република Словенија¹⁶⁹

¹⁶⁹ Република Словенија је постала чланица DCF-а у јулу 2012. године и није учествовала у истраживању.

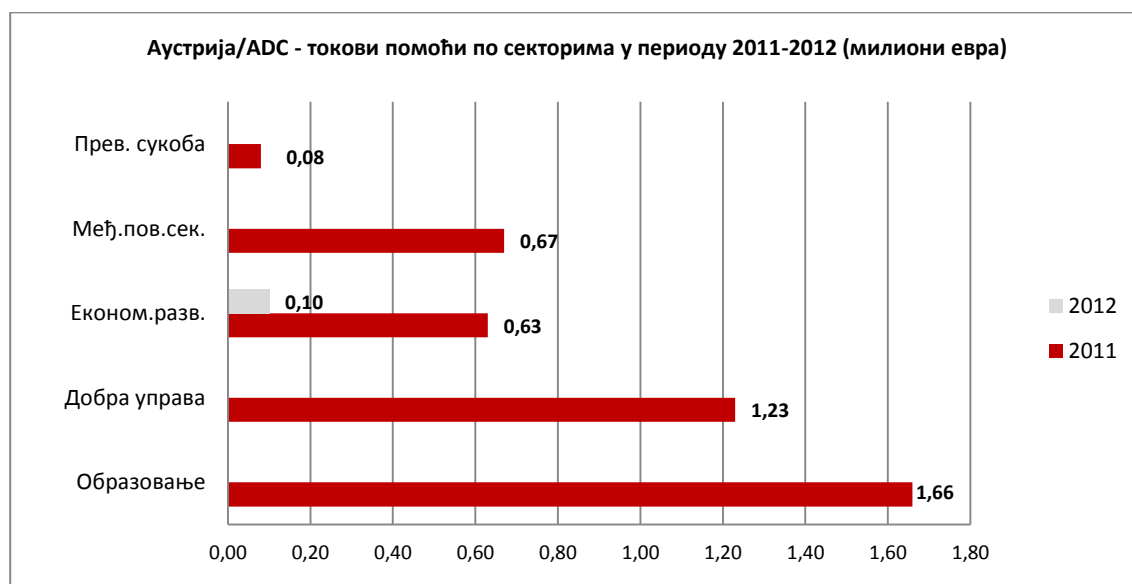
Аустрија/Аустријска агенција за развој и сарадњу (ADC)

Политички приступ

Аустријска агенција за развој и сарадњу (ADC) своје дјеловање у Босни и Херцеговини заснива на Акту о развојној сарадњи Аустрије, који је усклађен са смјерницама и принципима Стратегије развоја БиХ 2008-2013, Стратегије социјалне укључености 2008-2013 и Париске декларације о ефективности помоћи из 2005. године. ADC блиско сарађује са представницима власти, цивилног друштва као и са другим донаторима, у циљу усклађивања свог развојног програма са развојном стратегијом БиХ и усмјеравања активности ка одабраним приоритетним подручјима, како би се превазишао проблем финансирања, избјегло дуплирање активности и реализовала синергија и надопуњавање у имплементацији међународне развојне помоћи у БиХ.

Главне активности у 2011 и 2012 години

Аустрија/ADC је издвојила €4,27 милиона у 2011. и €0,10 милиона у 2012. години у следеће секторе: Образовање; Добра управа и институционална изградња; Економски развој и социјална заштита; Међусобно повезани сектори; Превенција и рјешавање сукоба и у Сектор за мир и безбједност.

Приоритети ADC-а за период 2011-2013 су Образовање (високо образовање и стручно образовање и обука), Економски развој и запошљавање и полна питања из Међусобно повезаних сектора. У складу са тим, фокус ће и даље бити усмјерен ка постојећим приоритетима и ADC се неће ангажовати у новим секторима или активностима. Текући програми и пројекти ADC ће до 2013. бити довршени и предати партнерима у Босни и Херцеговини.

Мјере које су предузете у Сектору Образовања требале би допринијети модернизацији и оријентацији образовног система БиХ према захтјевима тржишта рада, побољшању могућности запошљавања и смањењу незапослености, посебно младих, што би генерално требало омогућити одрживи економски опоравак и друштвени развој земље.

Подршка коју ADC пружа у погледу запошљавања и унапређења услова економског амбијента, фокусира се на отварање нових радних мјеста и могућности стицања дохотка, посебно за младе предузетнике, на олакшавање

приступа комерцијалним финансијским тржиштима и побољшање опште климе за инвестирање. У складу са тим, од великог значаја је подршка коју ADC усмјерава у развој капацитета у институцијама власти на нивоу БиХ, као што су Дирекција за економско планирање БиХ, Министарство цивилних послова БиХ, Агенција за развој високог образовања и осигурање квалитете, Агенција за полну равноправност и Gender центри за полну равноправност у ентитетима.

Развој институционалних капацитета у подручју управе, укључујући демократизацију, владавина права, управљање конфликтом, цивилно друштво и људска права, основни су аспект активности ADC у Босни и Херцеговини, као и пружање подршке консолидацији и јачању институција на нивоу БиХ, посебно у областима образовања, истраживања и судства.

Од кључног интереса за ADC је промоција социјалне правде и одрживог развоја путем смањивања полне неједнакости у Босни и Херцеговини. Укључивање питања равноправности полова у све сфере друштвеног живота (*gender mainstreaming*) стога представља саставни дио програма запошљавања и образовања. Ово подразумијева и утврђивање полних питања у свим компонентама програма/пројекта, као и мјерење извршења према показатељима резултата.

Средњорочни и дугорочни приступ

Узимајући у обзир напредак Босне и Херцеговине у процесу ЕУ интеграција, који нуди шансе за учествовање у различитим развојним програмима и фондовима ЕУ, Надзорни одбор Аустријске развојне агенције (ADA), оперативна јединица Аустријске агенције за развој и сарадњу (ADC), су донијели одлуку да 30. јуна 2011. године затворе канцеларију за координацију у Сарајеву и да постепено оконча активности аустријске билатералне техничке помоћи закључно са 2013. годином.

Активности на координацији рада донатора

Координација донатора у Босни и Херцеговини се значајно побољшала успоставом Форума за координацију донатора (DCF). Поред тога, Делегација Европске комисије даје редовне ажуриране информације у вези процеса програмирања IPA. Најважнији донаторски партнери ADC у билатералној сарадњи у Босни и Херцеговини су ЕС, UNDP, WB, Њемачка, Шведска, Холандија, УК, Швајцарска, Норвешка, САД и Јапан.

Контакт информације

Аустријска агенција за развој и сарадњу (ADC)

Адреса: Џиџиковац 7

71000 Сарајево

Телефон: +387 33 279 425

E-mail: amira.o@bih.net.ba

Web-адресе: Аустријска агенција за развој и сарадњу (ADC): www.entwicklung.at

BMЕiА –Аустријско министарство за европске и међународне послове: www.bmeia.gv.at

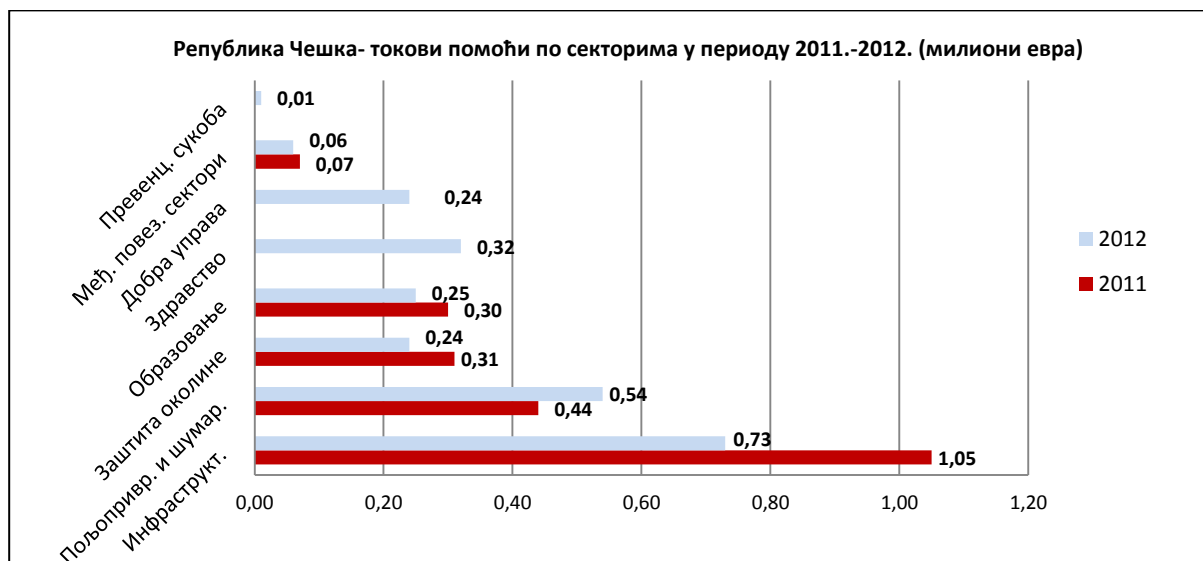
Република Чешка

Политички приступ

Босна и Херцеговина је сврстана међу дугорочне приоритете Републике Чешке и у складу са тим је укључена у Стратегију развојне сарадње Републике Чешке за период 2010-2017, као једна од приоритетних земаља у оквиру њене програмске развојне сарадње. Тренутно је у примјени Програм развојне сарадње Републике Чешке са Босном и Херцеговином, лансиран 2011. године, који дефинише сљедеће приоритетне секторе: Водоснабдијевање и збрињавање отпадних вода; Заштита околине; Производња и дистрибуција енергије; Институције власти и цивилно друштво; Здравство; Пољопривреда, шумарство и рибарство. Важно је истаћи да би се приликом сарадње у наведеним секторима, требала користити искуства која је Република Чешка стекла у сопственом процесу посткомунистичке социо-економске транзиције и европских интеграција, што даје додатну вриједност пруженој подршци.

Главне активности 2011 и 2012 године

Република Чешка је издвојила **€2,17 милиона** у 2011. и **€2,39 милиона** у 2012. години у сљедеће секторе: Инфраструктура; Пољопривреда и шумарство; Заштита околине; Образовање; Здравство; Добра управа и институционална изградња; Међусобно повезани сектори; Превенција и рјешавање сукоба, мир и безбједност.

Водоснабдијевање и збрињавање отпадних вода

У овом Сектору се тренутно имплементирају два пројекта – *Унапређење управљања отпадом у општинама Добој и Маглај* и *Унапређење водоснабдијевања у Лукавцу*. Имплементација оба пројекта је започела у 2011. години. Планирана развојна сарадња у овом пољу, за период 2012-2014, највећим дијелом ће се фокусирати на водоснабдијевање и збрињавање отпадних вода.

Заштита околине

Развојна сарадња у овом Сектору ће се фокусирати на активности везане за очување животне околине.

Производња и дистрибуција енергије

Имплементација пројекта *Кориштење обновљивих извора енергије за систем централног гријања у Немили, општина Зеница* је планирана за период 2011-2013, када се очекује окончање пројекта. Планирани извор енергије потребне за функционисање система централног гријања је обновљива енергија која се добија из биомасе. Развојна сарадња у овом Сектору највећим дијелом ће се фокусирати на локалне изворе обновљиве енергије, и то кроз представљање огледних модела кориштења извора обновљиве енергије, који би касније могли бити репликовани у свим дијеловима Босне и Херцеговине.

Институције власти и цивилно друштво

Развојна сарадња у овом Сектору требала би се фокусирати на преношење искуства Републике Чешке у преобликовању државне администрације и изградњу капацитета цивилног друштва (планирано за временски период 2012-2014), са посебним нагласком на преношење искуства Чешке у процесима ЕУ интеграција. Планирана је реализација неколико пројеката унутар овог Сектора који се налазе у различитим фазама припреме или имплементације: *Примјена Принципа о процјени усклађености са ЕУ у одабраним секторима, Подршка имплементацији преосталог националног механизма мониторинга и Успостава Одјељења за развојну политику града Сарајева*, кроз кориштење искустава града Прага.

Здравство

У 2012. години, почела је имплементација пројекта који се односио на техничку и материјалну подршку у оквиру васкуларне хирургије у болницама у Сарајеву и Бањој Луци. Овај пројекат представља наставак сарадње која је започела претходних година, кроз пројекат који је имплементиран у сарадњи са болницама у Сарајеву, Мостару и Тузли.

Пољопривреда, шумарство и рибарство

Развојна сарадња у овом Сектору се фокусира углавном на повећање конкурентности у производњи млијека у сјевероисточној Босни. Пројекат који је тренутно у току, би требао трајати до 2012. године. Друге активности у овом Сектору се односе на сарадњу са USAID и Sida у оквиру програма FARMA. Генерално гледајући, развојна сарадња у овом Сектору највећим дијелом ће се фокусирати на подршку пољопривредној производњи.

Развојна сарадња Републике Чешке са Босном и Херцеговином се остварује на следећи начин:

Највећи пројекти развојне сарадње којима управља Чешка развојна агенција - ово су обично пројекти који трају 2-3 године, и њихове јединице за имплементацију је одабрала Чешка развојна агенција (CDA).

Мали локални пројекти, који омогућавају мале и усмјерене развојне активности - за разлику од великих пројеката, мали локални пројекти су имплементирани од стране локалних организација које је одабрала Амбасада Републике Чешке у Сарајеву и њихова имплементација се мора провести у оквиру године за коју су они одобрени.

Програм транзиције, има за циљ да подржи демократију и људска права, користећи недавна искуства Републике Чешке у процесу друштвене транзиције и демократизације земље. Апликанти за овај програм морају бити организације из Чешке, које током имплементације пројекта морају сарађивати са партнерима из Босне и Херцеговине.

Програм стипендирања, нуди више програма стипендирања за студенте из БиХ који намјеравају да студирају на јавним универзитетима у Чешкој (на чешком и енглеском језику). Програми на чешком језику покривају већину поља студирања и сва три стадија универзитетских студија.

Средњорочни и дугорочни приступ

Циљ постојећег Програма развојне сарадње за период од 2011. до 2017. године је да се унаприједи економска и социјална ситуација у Босни и Херцеговини, у контексту њене будуће интеграције у ЕУ. Чешка развојна сарадња у БиХ ће се стога све више фокусирати на преношење знања и пружање помоћи у изградњи административних капацитета који су неопходни за чланство у ЕУ, као и усаглашавање законодавства и пружање техничке помоћи. Статус Босне и Херцеговине као приоритетне земље Програма, као и обим и вриједност пројеката имплементираних у оквиру Чешке развојне сарадње, зависиће од брзине интеграције земље у Европску унију.

Република Чешка ће промовисати директну координацију и сарадњу (тј. заједничко програмирање, пројектну имплементацију и евалуацију) са одабраним донаторима како би се максимално искористио њен потенцијал који је предвиђен за развојну сарадњу. Са тим у вези, Чешка развојна агенција је 2011. године потписала Меморандум о разумијевању са USAID-ом и Sida-ом о сарадњи у области пољопривреде, са могућности њеног проширења на друге секторе.

Активности на координацији рада донатора

Поред састанака DCF којим предсједава Министарство финансија и трезора БиХ, Република Чешка учествује у секторским састанцима координације донатора из подручја пољопривреде, које организује Министарство спољне трговине и економских односа БиХ и на састанцима донатора који се баве питањима младих, које организује USAID, као и на састанцима које организује Делегација ЕУ у Сарајеву и који се првенствено односе на IPA пројекте.

Контакт информације

Амбасада Републике Чешке у Сарајеву

Адреса: Фрањевачка 19

71000 Сарајево, БиХ

Телефон: +387 33 447 525; 446 966

Факс: +387 33 447 526

E-mail: sarajevo@embassy.mzv.cz

Web-адреса: <http://www.mzv.cz/sarajevo>

Француска

Политички приступ

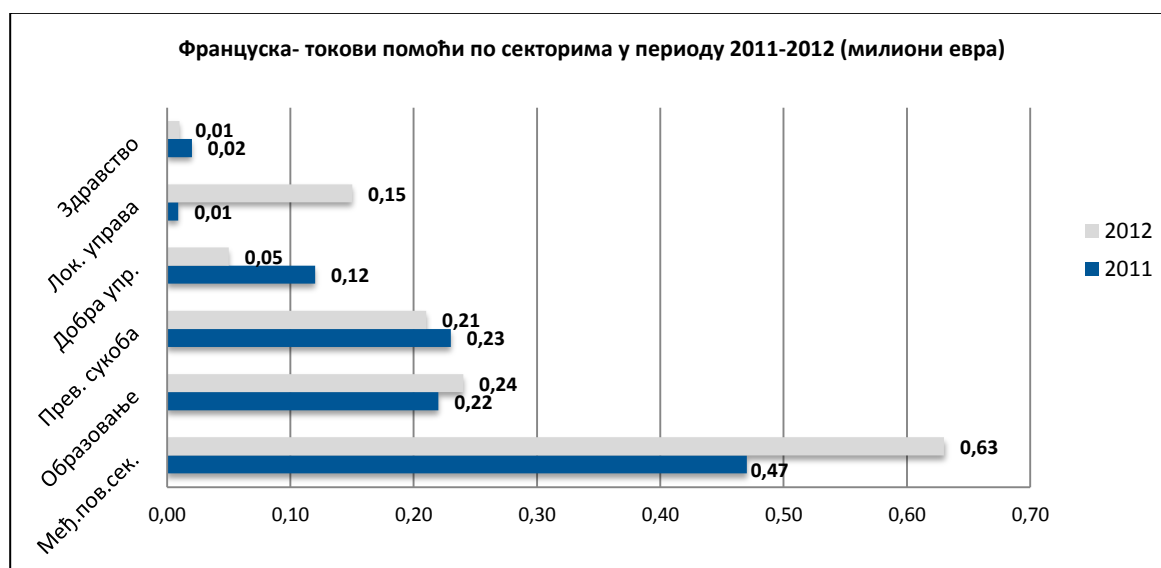
Амбасада Француске комбинује различите облике сарадње у пружању помоћи Босни и Херцеговини. Француска помоћ усмјерена је у области правосуђа, полиције, управе, цивилног друштва, такође, потиче размјену и *twinning* пројекте између француских и БХ институција, локалних власти и универзитета, те подржава културне активности као што су промовисање француског језика, кинематографије, позоришта, плеса, визуелних умјетности и књижевних догађаја.

Са политичког аспекта, Амбасада Француске у БиХ има за циљ јачање Институција Босне и Херцеговине, кроз промовисање владавине закона, пружањем подршке изградњи институција и едукације државних службеника, судија и полицијских службеника.

И док се помоћ обезбјеђена за цивилно друштво фокусира посебно на јачање младих и дискриминисаних група, кроз финансирање образовних иницијатива и креирање простора у којима се млади људи могу састајати и подићи свој глас (нпр. оснивање Центара за младе), Амбасада Француске подржава културне активности које доприносе промовисању *Франкофоније*.

Главне активности у 2011 и 2012 години

Француска је у 2011. години издвојила **€1,07 милиона**, док је **€1,29 милиона** планирано да буде издвојено у 2012. години, највећим дијелом у иницијативе у оквиру Међусобно повезаних сектора, као и у конкретна питања као што је цјеложивотно учење и локална управа. Важно је истаћи да ће активности везане за деминирање, које је неколико претходних година проводила француска војна сарадња, бити настављене уз пратећи одговарајући буџет.

Средњорочни и дугорочни приступ

Канцеларија за сарадњу при Амбасади Француске свој Акциони план све више фокусира на специфичне циљне програме, у складу са смањењем буџета: учествовање на Сарајево Филм Фестивалу и у неколико значајних културних догађаја, јачање Програма обуке за полицајце, ватрогасце, судије и тужиоце и унапређење градских и универзитетских twinning пројеката. Поред тога, Амбасада Француске омогућила је отварање и унапређење новог Међународног колеџа на француском језику у Сарајеву који обезбјеђује БХ студентима проширени програм стипендирања, који им даје могућност студирања у Француској.

Такође, Канцеларија за сарадњу покушава изградити мостове између универзитета, локалних власти, цивилног друштва и приватног сектора у цијелој земљи кроз подршку коју пружа мрежа Француског института: 3 института лоцирана у Бањој Луци, Мостару и Тузли и Центар Андре Малро у Сарајеву.

Активности на координацији рада донатора

Француска је укључена у читав низ области и активности, покушавајући попунити празнине у појединим областима у које нису укључене ни националне нити међународне институције.

Стога Амбасада Француске редовно учествује у раду Форума за координацију донатора.

Контакт информације

Канцеларија за сарадњу и културу Амбасаде Француске

Адреса: Мехмед-бега Капетановића Љубушака 16

71000 Сарајево, БиХ

Телефон: +387 33 282 700

Факс: +387 33 282 711

Е-mail: catherine.constant@diplomatie.gouv.fr

Web-адреса: www.ambafrance-ba.org

Њемачка

Политички приступ

Њемачка је одлучна да кроз пружање подршке помогне Босни и Херцеговини у њеном настојању да развије функционалну тржишну економију, усклађивању правног система са заједничким правним наслеђем Европске уније (*acquis-om*), као и превазилажењу посљедица рата. У том смислу, Влада Њемачке је задужила више агенција надлежних за имплементацију помоћи да пруже развојну подршку Босни и Херцеговини, међу којима су најпознатије KfW Entwicklungsbank (Развојна банка) и Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ). Поред тога, неки пројекти се имплементирају преко интегрисаних експерата, *twinning* пројеката, политичких фондација и других њемачких институција које су активне у БиХ. Све ове активности координише Амбасада Њемачке која поред тога, и директно имплементира средства из Пакта стабилности за Југоисточну Европу као и *small-scale* пројекте.

Главне активности у 2011 и 2012 години

Њемачка је издвојила **€22,54 милиона** у 2011. и **€41,06 милиона** у 2012. години у следеће секторе: Инфраструктура; Добра управа и институционална изградња; Економски развој и социјална заштита; Заштита околине; Образовање; Локална управа; Здравство; Међусобно повезани сектори и Превенција сукоба.

Средњорочни и дугорочни приступ

Дугорочни циљ њемачке помоћи Босни и Херцеговини је њено интегрисање у Европску унију и њена независност од потребе за даљим кориштењем средстава намијењених развојној сарадњи у складу са чим ће Њемачка наставити да пружа успјешну подршку Босни и Херцеговини у дефинисаним циљним подручјима. Може се очекивати даље унапређење развојне сарадње, нарочито у активностима које се односе на унапређење енергетске ефикасности и кориштење обновљивих извора енергије, економску реформу, спољну трговину и Сектор образовања.

Финансијска сарадња/KfW: са првим кварталом 2012. године (Q1/2012), пројекти у укупној вриједности од око €210 милиона по основу билатералне финансијске сарадње између Њемачке и БиХ, налазе се у различитим фазама имплементације. Поред наведених пројеката који су у фази имплементације, у принципу су договорени и нови пројекти између Савезне Владе Њемачке и власти у БиХ, са обимом финансирања процијењеним на око €250 милиона. Ови нови пројекти су тренутно у различитим фазама припреме. Сви нови пројекти ће се имплементирати у постојећим секторима сарадње, тј. Енергије, Воде и Финансија. У складу са горе наведеним може се нагласити да ће у наредном периоду Њемачка бити највећи пружалац развојне помоћи за Босну и Херцеговину.

Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH, у име њемачког савезног Министарства за економску сарадњу и развој (BMZ), проводи активности у Босни и Херцеговини још од 1995. године.

Трансформација економије из централизованог система планирања у тржишну економију засновану на конкурентности, постизање веће домаће стабилности и унапређење економске интеграције са ЕУ, налазе се међу циљевима које су зацртале БиХ власти. Одржив економски развој (Локални и регионални економски развој, консултантске услуге у вези енергетске ефикасности), демократија и цивилно друштво (Јачање локалне самоуправе, Јачање јавних институција, Подршка образовању одраслих), су стога дефинисани као приоритетна подручја и дају оквир за развојну сарадњу са Босном и Херцеговином.

Поред активности које GIZ проводи у оквиру билатералне сарадње, активности се све више фокусирају на промовисање регионалне сарадње са другим земљама Југоисточне Европе. Од септембра 2010. године, канцеларија GIZ-а у Сарајеву је сједиште за регионалне активности, укључујући Отворени регионални фонд¹⁷⁰ који се фокусира на правну реформу, промовисање спољне трговине, модернизацију општинских служби, енергетску ефикасност и обновљиве енергије.

Активности на координацији рада донатора

Њемачка активно учествује у раду Форума за координацију донатора. Билатералне активности су координисане и повезане са активностима других донатора.

Финансијска сарадња/KfW: координација у сва три активна сектора билатералне финансијске сарадње између Њемачке и БиХ (сектори енергије, воде и финансија) се одвија изван DCF-а. У већини случајева координација се одвија кроз билатералне активности између релевантних донаторских агенција /донаторских земаља али не у форми редовних радних група.

Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH координише све пројектне активности са другим донаторима у земљи и такође у регији. Постоје заједничке активности између GIZ-а и других агенција

¹⁷⁰ Горе споменути пројекат имплементиран је путем регионалних под-пројеката, у којима је БиХ једна од партнерских земаља. Отворени регионални фонд проводи активности регионалне сарадње у Албанији, БиХ, Хрватској, Косову, Македонији, Црној Гори, Србији и до извјесне мјере у Румунији и Бугарској.

као што је GIZ пројекат Подршка образовању одраслих који је суфинансиран од Швајцарске агенције за развој и сарадњу (SDC).

Контакт информације

Амбасада Савезне Републике Њемачке у Босни и Херцеговини

Адреса: Скендерија 3

71000 Сарајево, БиХ

Телефон: +387 33 565 300

Факс: +387 33 212 400

E-mail: info@sarajewo.diplo.de

Web-адреса: www.sarajewo.diplo.de

Канцеларија GIZ-а у Босни и Херцеговини

Адреса: Змаја од Босне 7-7а, Importanne Центар ОЗ/ИБ

71 000 Сарајево, БиХ

Телефон: +387 33 957 500

Факс: +387 33 957 501

E-mail: jutta.zinnel@giz.de

Web-адреса: www.giz.de

Канцеларија KfW-а у Босни и Херцеговини

Адреса: Змаја од Босне 7-7а, Importanne Центар ОЗ/В

71 000 Сарајево, БиХ

Телефон: +387 33 592 415/416

Факс: +387 33 592 517

E-mail: stephan.leudesdorff@kfw.de

Web-адреса: www.kfw.de

Мађарска

Политички приступ

Босна и Херцеговина се налази у групи приоритетних земаља у којима Мађарска реализује развојне активности. Влада Републике Мађарске је усвојила развојну стратегију за Босну и Херцеговину, која се редовно ажурира. Циљеви развојне стратегије Мађарске су следећи:

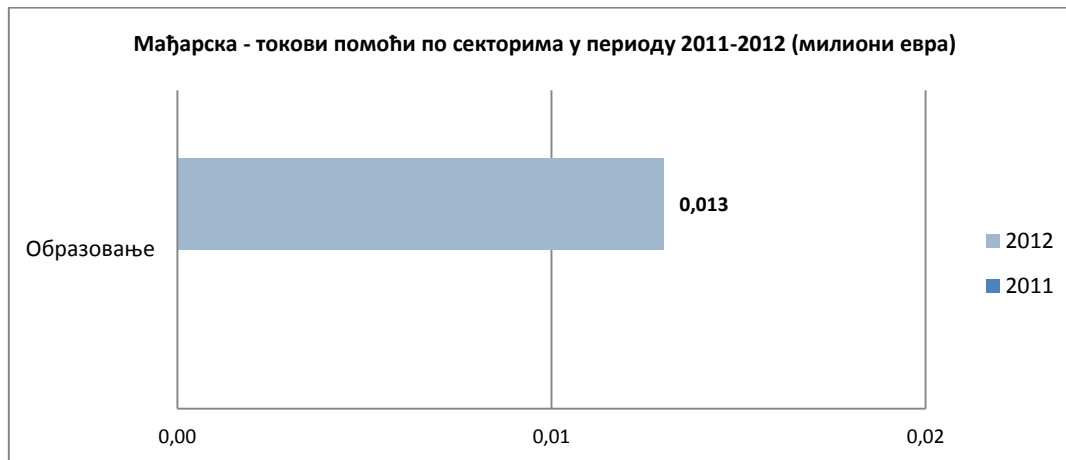
- ојачати институционално структуру Босне и Херцеговине, у циљу стварања функционалне и одрживе демократске државе, уз јачање владавине права,
- помоћи развој тржишне економије у Босни и Херцеговини,
- помоћи развој цивилног друштва заснованог на принципима националне и вјерске недискриминације, равноправности и људских права,
- искоријенити сиромаштво у Босни и Херцеговини,
- помоћи одрживом развоју који је од кључног значаја за политичко-економску стабилност Босне и Херцеговине,
- помоћи БиХ у процесу евроатлантских интеграција,
- заштитити животну околину.

Кључни елемент мађарског приступа у пружању подршке огледа се у кориштењу конкретног искуства стеченог током демократске транзиције Мађарске (тј. прелазак на тржишну економију, на функционалну демократску државу), као и њено искуство у процесима Евроатлантских интеграција (тј. EU-интеграције, НАТО-интеграције, регионална сарадња).

Усљед опште буџетске ситуације у Мађарској, ограничен је износ средстава која су усмјерена у активности у оквиру билатералне развојне помоћи, у периоду који покрива овај извјештај. Са друге стране, Мађарска активно учествује у EU IPA пројектима (подршка у провођењу закона, попис становништва).

Главне активности у 2012. години

Мађарска је издвојила **€0,013 милиона** у 2012. години у Сектор Образовања.

Образовање

У Сектору образовања биће имплементиран један пројекат, који се може сматрати микро или циљно оријентисаним (*grassroot*) пројектом. Мађарска НВО - Фондација Magosfa, имплементираће пројекат који би требао допринијети унапређењу образовних метода (наставни план и програм) и одрживи развој у кантону Тузла. То укључује превођење и прилагођавање публикације НВО, која имплементира пројекат. Такође, биће организована обука за 30 педагога и тренера који се баве темама из области заштите околине. Пројекат ће бити имплементиран током 2012. године.

Средњорочни и дугорочни приступ

Мађарска претпоставља да ће њена улога, као државе чланице ЕУ, у наредном средњорочном периоду бити усмјерена на пружање помоћи Босни и Херцеговини у њеној припреми и успјешном окончању евроатлантских интеграција. Као земља из сусједства, Мађарска је веома заинтересована за стабилизацију и демократско функционисање Босне и Херцеговине као и цјелокупне регије западног Балкана. Мађарска сматра да је у том погледу од кључног интереса наставак процеса евроатлантских интеграција, те ће у складу са тим и убудуће своју развојну политику фокусирати на то питање. Мађарска је заинтересована за пружање подршке билатералним пројектима, у оквиру којих би експерти из Мађарске били у могућности да пренесу знања и искуства политичарима, државним службеницима и студентима универзитета у БиХ. Из тог разлога Мађарска ће подржати иницијативе које имају за циљ:

- јачање капацитета институција Босне и Херцеговине, у циљу успјешног провођења и окончања процеса евроатлантских интеграција;
- јачање цивилног друштва и његове активности усмјерене на давање потицаја људима, посебно младим и образованим особама, да раде у интересу будућности Босне и Херцеговине;
- пренос искустава, која је Мађарска стекла током властите демократске транзиције и евроатлантских интеграција;
- пружање подршке унапређењу образовања омладине;
- гарантовати промовисање Мађарске као билатералног донатора.

Мађарска ће и даље наставити да пружа подршку реализацији активности којима се смањује опасност од мина у Босни и Херцеговини, с обзиром да овај веома озбиљан проблем директно утиче на многе људске животе.

Активности на координацији рада донатора

Поред учествовања на састанцима Форума за координацију донатора, Мађарска такође учествује на редовним састанцима за координацију донатора земаља чланица ЕУ, који се односе на IPA и билатералне донаторске активности.

Контакт информације

Амбасада Републике Мађарске у Босни и Херцеговини

Адреса: Сплитска 2

71000 Сарајево, БиХ

Телефон: +387 33 205 302

Факс: + 387 33 268 930

E-mail: hung.emb@bih.net.ba; mission.sjj@kum.hu

Web-адресе: www.mfa.gov.hu/emb/sarajevo

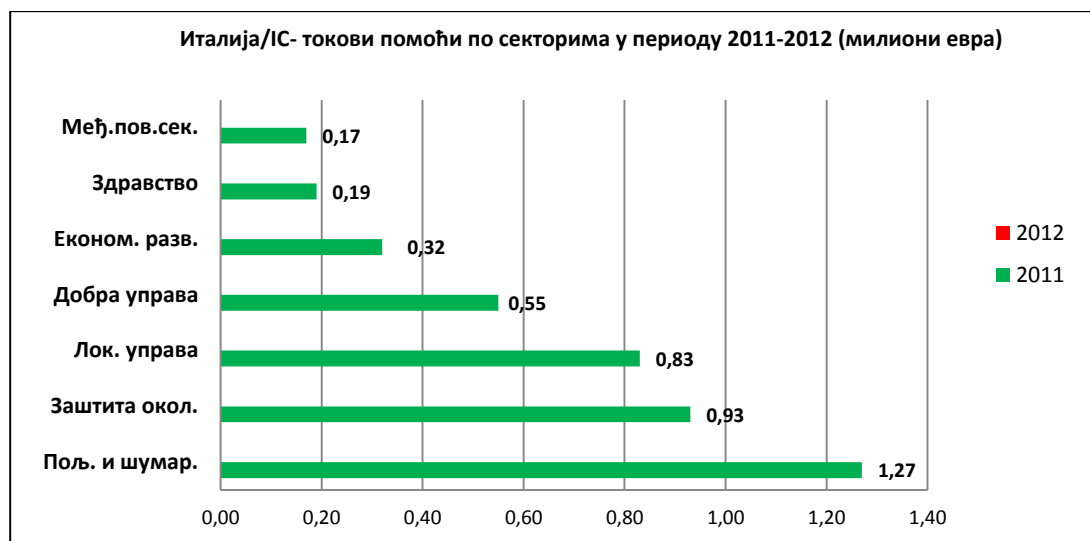
Италија/ Италијанска кооперација за развој (IC)

Политички приступ

Босна и Херцеговина спада у ред приоритетних земаља у оквиру програма рада Италијанске кооперације за развој (IC). У складу са стратешким програмом за период 2011-2013, Италијанска кооперација за развој намјерава наставити пружати подршку кохерентним иницијативама за социјални и економски развој земље. Подручја активности Италијанске кооперације за развој су разноврсна са фокусом усмјереним на смањење сиромаштва и унапређење друштвено-економских услова. Италијанска кооперација се фокусира на пружање подршке одрживом развоју нарочито у руралном сектору, институционалној изградњи и заштити најугроженијих друштвених категорија, кроз бројне иницијативе на економском и социјалном пољу. Активности које су реализоване до данас представљају потврду њене преданости остварењу консолидације демократских процеса и индиректно заштити људских права, демократији, владавини права, доброј управи и промовисању културе мира, базиране на традицији мултинационалног суживота. Такви пројекти се финансирају кроз билатералне и мултилатералне канале, са значајним учешћем италијанских невладиних организација и децентрализоване сарадње (регије, покрајине и остале локалне институције).

Главне активности у 2011. години

Италија/IC је издвојила **€4,26 милиона** у 2011. години у сљедеће секторе: Пољопривреда и шумарство; Заштита околине; Локална управа; Добра управа и институционална изградња; Економски развој и друштвена заштита; Здравство; Међусобно повезани сектори.

Рурални развој и туризам

Текуће активности у Сектору пољопривреде и шумарства имају за циљ промовисање ширења одрживих пољопривредних система, као што је узгој органске хране, како би се смањио еколошки утицај пољопривредне производње у БиХ и како би се развили капацитети за производни ланац прехранбених и пољопривредних производа. Посебно је значајна подршка која се пружа систему задруга, доступности тржишта, кредитним линијама за пољопривреднике, и јачању капацитета локалних управа на пољу стратешког планирања и заштите територије, као и олакшавању приступа ЕУ фондовима у пољопривредном сектору.

Социјалне политике са посебним нагласком на малољетнике

Једно од приоритетних поља дјеловања Италијанске кооперације у Босни и Херцеговини је пружање подршке програмима усмјереним на промовисање и заштиту људских права, посебно ризичних група малољетника и малољетника у условима угрожености. Италијанска кооперација директно руководи имплементацију два значајна пројекта у овом Сектору: *Јачање малољетничкога правосуђа* и *Подршка ризичним групама малољетника и малољетницима у условима угрожености*. Први пројекат, подржава институције БиХ у процесу примјене Државне стратегије против малољетничкога преступништва, кроз пружање помоћи, обуку, истраживачки рад и подизање свијести. Активности у оквиру другог пројекта усмјерене су на ризичне групе малољетника и малољетнике у условима посебне угрожености и обухватају обуку о побољшању менталнога здравља и социјалне укључености особа са инвалидитетом кроз спорт и културне активности.

Институције власти и цивилно друштво

Унапређење професионалних капацитета представника јавне администрације и социјалних радника прожима готово све развојне активности преко организовања обука, едукације и подизања свијести. У оквиру активности које се тренутно имплементирају, следеће су од посебнога значаја: помоћ/обука ради побољшања доступности и квалитета услуга на пољу менталног здравља; постдипломски студиј на регионалном нивоу из демократије и људских права; подршка добром руковођењу унутар управе на регионалном нивоу и почетак сарадње на пољу цивилне заштите. Италијанска кооперација такође финансира пројекат у Сребреници који је усмјерен на комуникацију као средство друштвеног и културног развоја и промовише међуетничку интеграцију и интеркултурални дијалог међу младим генерацијама у циљу изградње новог БиХ друштва заснованог на поштивању разлика.

Развој локаних институција

Са више од 20 милиона евра буџетских средстава, Италијанска кооперација подржава два програма децентрализоване сарадње, који укључују више држава Балкана. Програми за циљ имају јачање руководних капацитета институција и стимулисање развоја на локалном нивоу: FPA Балкан и SEENET, фаза II. Буџет намијењен активностима у Босни и Херцеговини износи око 5,5 милиона евра. Италијанске регије које су показале највећи интерес за провођење ова два пројекта су Тоскана, Пиемонте, Пуглија и Сицилија.

Остало

У оквиру 6 преосталих иницијатива које су у току, а које не спадају у један од четири кључна сектора, од посебнога значаја је иницијатива која се тиче хуманитарних операција деминирања, која је додијељена италијанској НВО, Intersos. Подршка коју већ неколико година пружа Италијанска кооперација на деминирању, а коју координише ВНМАС, од кључне је важности за пољопривреду, индустријски и туристички развој широких подручја која су минирана током протеклог сукоба. Од 2005. године до данас, у те активности је усмјерено више од 2 милиона евра развојних средстава.

Средњорочни и дугорочни приступ

У погледу будућих перспектива, Италијанска кооперација за развој намјерава наставити да дјелује у оквиру горе споменута четири сектора, а има за циљ подршку проширити на још два поља дјеловања: подршка малим и средњим предузећима и помоћ код приступања IPA средствима.

Када је у питању подршка малим и средњим предузећима, недавно признавање дијела дуга бивше Југославије који припада БиХ створило је услове за одобрење повољних кредита за БиХ (*soft loans*) од стране Италије/IC.

Такве иницијативе су у складу са приоритетом Италије - унапређењем економског раста и предузетничког капацитета у овом подручју.

У погледу ЕУ интеграција, Канцеларија Италијанске кооперације за развој у Сарајеву намјерава и даље активно учествовати на састанцима координације држава чланица ЕУ, као и повећати помоћ коју пружа италијанским и БХ актерима који желе аплицирати на IPA тендерима, посебно када је у питању *twinning*, кроз пружање информација и подршку у успостављању сарадње са партнерима из БХ институција.

Активности на координацији рада донатора

Поред учешћа у раду DCF, Италијанска кооперација је учествовала у сљедећим координационим активностима:

- састанци координације држава чланица ЕУ (Делегација Европске комисије);
- координација донатора за пружање подршке раду Суда БиХ и Канцеларије тужилаштва Босне и Херцеговине.
- међународни састанци о секторском приступу ЕУ у Југоисточној Европи.

Контакт информације

Италијанска кооперација за развој

Адреса: Чекалуша 51

71000 Сарајево, БиХ

Телефон: +387 33 560 170

Факс: +387 33 667 227

Е-mail: segreteria@utlsarajevo.org

Web-адреса: www.utlsarajevo.org

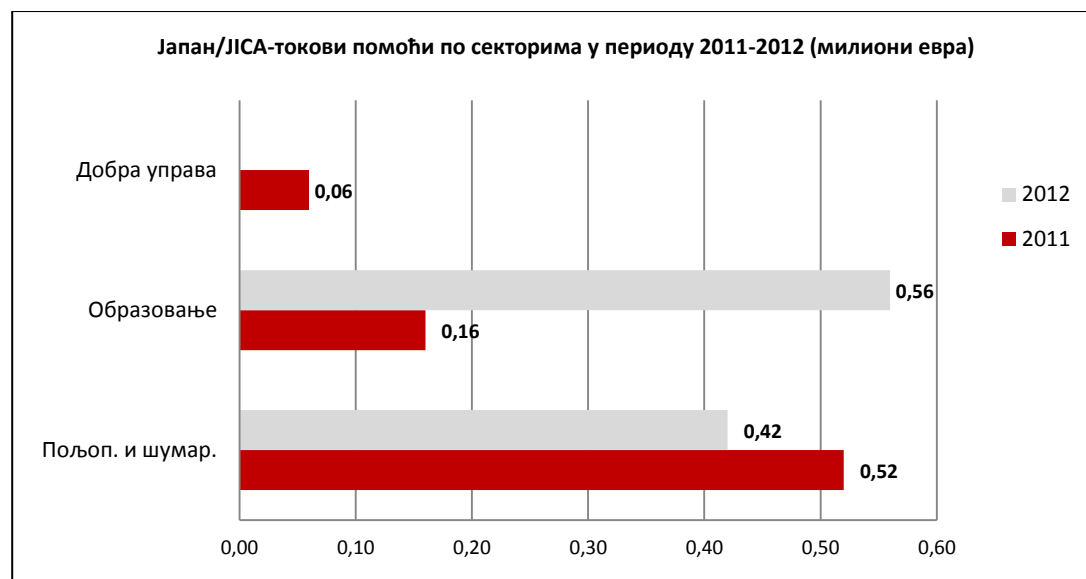
Јапан/Јапанска међународна агенција за сарадњу (JICA)

Политички приступ

Приоритетни сектори везани за економску сарадњу Јапана и Босне и Херцеговине су сљедећи: (1) консолидација мира/помирење међу народима, (2) развој приватног сектора и (3) заштита околине.

Главне активности у 2011 и 2012 години

Јапан/JICA је издвојио **€0,74 милиона** у 2011. и **€0,98 милиона** у 2012. години у сљедеће секторе: Пољопривреда и шумарство; Образовање; и Добра управа и институционална изградња.

Образовање

Јапан је у претходном периоду подржао активности у Босни и Херцеговини на модернизовању информатичких планова и програма рада, путем програма помоћи финансираних из грант средстава и пројеката техничке сарадње. У складу са наведеним, у августу 2010. године почела је имплементација пројекта под називом *Пројекат за модернизацију информатичких планова и програма, Фаза 2.*

Околина

У циљу смањења загађености ваздуха, изградњом постројења за одсумпоравање димних гасова (FGD) у Термоелектрани Угљевик, смањени су загађивачи ваздуха (CO₂ и прашина). То би требало допринијети унапређењу заштите околине у Босни и Херцеговини и у исто вријеме помоћи испуњавање захтјева ЕУ регулативе из области заштите околине, које све земље на путу ка Европској унији требају испунити.

Туризам

Као подршку даљем унапређењу социјалних потреба Босне и Херцеговине на путу економске обнове и унапређења животног стандарда, JICA је подршку усмјерила у Сектор туризма. Нови пројекат под називом *Пројекат за развој међународног коридора туризма и заштите околине за Херцеговину*, ће пружити помоћ

интересним групама у БиХ да имплементирају активности које су везане за формирање међународног туристичког коридора и успостављање кружних рута, које повезују туристички интересантне локације.

Пољопривреда

Пројекат за изградњу повјерења у Сребреници путем развоја пољопривредног и руралног предузетништва (SACRED) је имплементиран у циљу стварања услова за изградњу међусобног повјерења и промоцију локалног развоја, кроз провођење активности на унапређењу пољопривредног и руралног развоја.

Средњорочни и дугорочни приступ

Како Босна и Херцеговина спада у категорију земаља на горњој граници средње доходовне класе, додјела кредита по основу службене развојне помоћи (ODA) Јапана, биће ограничена на сљедећа подручја: Околина, Развој, Спрјечавање катастрофа и Уклањање неједнакости.

Активности на координацији рада донатора

Јапан/JICA учествује у раду Форума за координацију донатора и на састанцима координације донатора на пројектном нивоу у Сектору туризма.

Контакт информације

Канцеларија Јапанске међународне агенције за сарадњу Сарајево

Адреса: Бистрик 9

71000 Сарајево, БиХ

Телефон: +387 33 220 190

Факс: +387 33 220 192

E-mail: jicabh@smartnet.ba

Web-адреса: www.jica.go.jp/balkan/english/office/about/index.html

Амбасада Краљевине Холандије

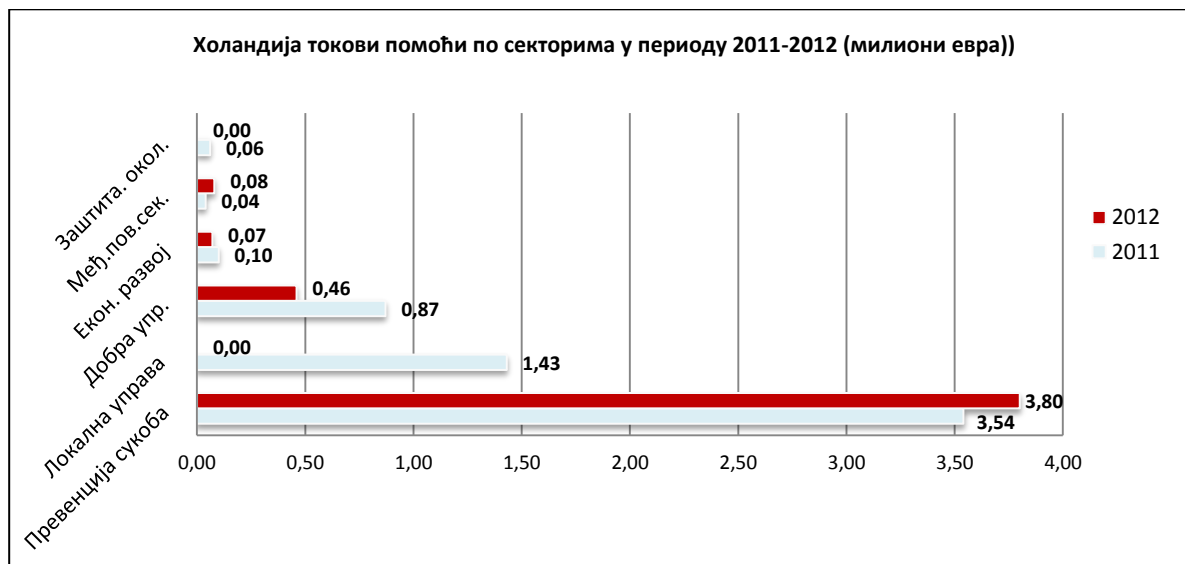
Политички приступ

Босна и Херцеговина је једна од 36 партнерских држава у свијету у којој Холандија проводи значајан програм билатералне развојне сарадње. Холандија се у прошлости углавном фокусира на пружање подршке повратку припадника мањина и успостави стабилности након окончања рата. У последње три године програмске активности су се преусмјериле на креирање одрживих, транспарентних и одговорних структура власти, у складу са критеријима који су постављени у процесу придруживања ЕУ, а са фокусом на развој пословне климе погодне за развој приватног сектора и страних директних улагања.

Закључно са 31.12.2011. године, билатерална развојна помоћ Босни и Херцеговини се постепено окончала и трансформисала из традиционалног односа пружања развојне подршке у однос који је усмјерен ка придруживању ЕУ. Овај нови однос са собом доноси и сопствене инструменте дјеловања, као што је програм друштвене трансформације (MATRA), за који се Босна и Херцеговина квалификовала у јануару 2008. године.

Главне активности у 2011 и у 2012 години

Холандија је издвојила **€6,04 милиона** у 2011. и **€4,41 милиона** у 2012. години у сљедеће секторе: Превенција и рјешавање сукоба, мир и безбједност; Локална управа, Добра управа и институционална изградња; Економски развој и социјална заштита; Међусобно повезани сектори; Заштита околине.

Активности у пољу добре управе/локалне управе

Амбасада Холандије настоји да блиско сарађује са осталим донаторима активним у БиХ како би створила синергију између програма и спријечила преклапање. У 2007. години, Амбасада Холандије се придружила другој фази *Пројекта управне одговорности (GAP)*, заједничкој иницијативи USAID-а и Sida-е у пољу добре управе. Други значајни програми у којима Холандија заједнички са другим донаторима врши финансирање укључују Фонд за реформу јавне управе (PARF) и подршку Суду Босне и Херцеговине који је одговоран за прогон ратних злочина и случајеве организованог криминала.

Активности које се одвијају преко Програма MATRA

У оквиру овог програма проводе се активности на јачању улоге цивилног друштва, пружању подршке за унапређење комуникације/сарадње између организација цивилног друштва (CSOs) и институција власти, посебно у оним подручјима релевантним за приступање ЕУ. Теме у оквиру овог програма су: Правосуђе и унутрашњи послови (законодавство и закон/јавна управа/јавни ред/полиција/корупција; Људска права; Штампа и медији.

Годишњи буџет: €395.000. Рок за подношење позива за пројектне приједлоге у Амбасаду Краљевине Холандије за 2012. годину је 16. мај 2012.

Активности у пољу Људских права

Како би се пружила подршка остварењу људских права у БиХ, Амбасада је до краја 2012. године имала приступ Јединици за људска права. Премда је много питања која би се могла или требала рјешавати, Амбасада се фокусира на положај жена и мањина, слободне медије, корупцију и демократизацију, и владавину права.

Активности у пољу економског развоја

За унапређење економског развоја БиХ, сљедећи инструменти ЕУ су доступни Амбасади Холандије:

- **(ММФ)- Програм јединице за посредовање** је намијењен стимулисању посредовања између компанија МСП-а и холандских пословних партнера. Циљ програма је да се стимулишу заједнички пословни односи.
- **(PSI)-Програм инвестирања у приватни сектор** је програм којим Министарство спољних послова пружа субвенцију за подршку иновативним инвестиционим пројектима на тржиштима у развоју. Иновативни инвестициони пројекат имплементира холандска компанија заједно са домаћом компанијом.
- **(PUM)- Холандски програм за управљање консултантским услугама** преко кога холандски виши експерти обезбјеђују да професионални волонтери (виши експерти) преносе своје знање на ефикасан начин, тако промовишући самоодрживост, предузетништво и одрживи развој малих и средњих предузећа у земљама и на тржиштима у развоју.
- **(ORIO)-Јединица за развој инфраструктуре** коју финансира Министарство спољних послова Холандије како би подстакло развој јавне инфраструктуре у земљама у развоју. Јединица доприноси развоју, имплементацији (изградњи и/или проширењу), функционисању и одржавању јавне инфраструктуре у земљама у развоју. У 2012. години, Босна и Херцеговина се квалификовала за ORIO програм. Биће два позива за подношење пројектних приједлога у 2012. години. Више информација о томе може се наћи на: www.orio.nl
- **(CBI)- Центар за промоцију увоза из земаља у развоју** је Агенција Министарства спољних послова Холандије. Центар пружа подршку произвођачима/извозницима за улазак на холандско тржиште, такође пружа подршку Организацијама које подржавају пословне активности, кроз унапређење њихових капацитета, и наступа као посредник између добављача и купаца.

Активности у оквиру подршке Конституенце

- **Подршка Конституенце из 2008. године, пројекат бр. KGS08/BA/3/1, буџет €515.000**

Циљ пројекта је пружање подршке Министарству финансија и трезора БиХ у јачању његове организације која се односи на имплементацију Система управљања јавним задужењима Босне и Херцеговине као и активности везаних за Мониторинг и регистрацију државне имовине.

- **Подршка Конституенце из 2010. године, пројекат бр. KGS10/BA/3/1, буџет €420.000**

Циљ пројекта је да се пружи подршка Министарству финансија и трезора БиХ у јачању његове организације која се односи на Развој интегрисаног, функционалног и транспарентног информационог система за управљање

јавним инвестицијама (PIMIS) и Развој софтвера за евиденцију и праћење уговора закључених са међународним финансијским институцијама.

Додатне активности Амбасаде

- **Мали ODA грантови** – на овај начин могуће је у оквиру развојне сарадње подржати читав низ пројеката са фокусом на угрожене групе, помирење. Годишњи буџет: €67.000.
- **Мали грантови за културу** – су обезбијеђени за промоцију холандске културе у Босни и Херцеговини. Годишњи буџет: €15.000.

Средњорочни и дугорочни приступ

Од 2012. године, Амбасада ће своју развојну помоћ у износу од €5.000.000 годишње фокусирати на регију Сребренице. Подручја од посебног интереса у оквиру ове помоћи су: идентификација жртава геноцида из 1995. године у Сребреници, подршка особама које су преживјеле геноцид, судски прогон криваца, сјећање и подршка стварању климе која омогућава пословање (путем изградње капацитета локалне управе).

Осим тога, Амбасада ће наставити пружати подршку друштвеном преображају БХ друштва преко свог MATRA програма.

Активности на координацији рада донатора

Поред учествовања у састанцима DCF, Амбасада остварује добру сарадњу са другим донаторима који активно дјелују у секторима од заједничког интереса. Посебно добра сарадња је успостављена са агенцијама које суфинансирају пројекте са Холандијом, као што су GAP, PARF, Правосуђе.

Контакт информације

Амбасада Краљевине Холандије

Адреса: Грбавичка 4

71000 Сарајево, БиХ

Телефон: +387 33 562 600

Факс: +387 33 223 413

Е-mail: sar@minbuza.nl

Web-адреса: www.minbuza.nl; www.mfa.nl/sar

Министарство спољних послова Краљевине Норвешке

Политички приступ

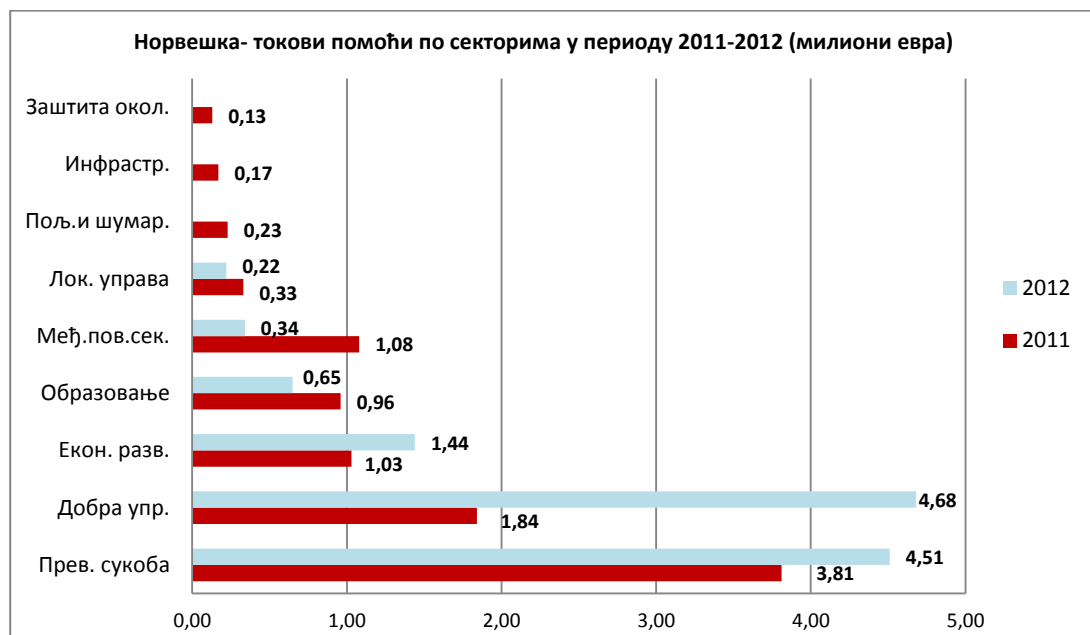
Велики дио активности међународне развојне сарадње Норвешке обухвата дугорочну развојну помоћ у форми грантова. Норвешка дугорочна развојна сарадња генерално потенцира, како пружање билатералне помоћи, која се упућује директно владама држава партнера, тако и мултилатералну помоћ која се упућује путем система UN-а као и путем развојних банака. Норвешка такође пружа и значајну помоћ преко међународних, локалних и норвешких невладиних организација.

Норвешка развојна сарадња са Босном и Херцеговином је током година еволуирала од пружања хуманитарне помоћи, обнове и реконструкције до подршке усмјерене ка политичким и административним реформама и процесима евроатлантских интеграција. Ово конкретно подразумијева пружање подршке изградњи институција и реформи правосуђа у БиХ. Влада Норвешке намјерава да настави пружати помоћ Босни и Херцеговини у тренутном обиму.

Сљедећи сектори су дефинисани као приоритетни: Добра управа (укључујући Сектор правосуђа), реформа Сектора одбране и безбједности, Економски развој, Образовање и јачање Цивилног друштва.

Главне активности у 2011 и 2012 години

Норвешка је у 2011. издвојила **€9,58** милиона и **€11,84** милиона до маја 2012. године у сљедеће секторе: Превенција и рјешавање сукоба, мир и безбједност; Добра управа и институционална изградња; Економски развој и социјална заштита; Образовање; Међусобно повезани сектори; Локална управа; Пољопривреда и шумарство; Инфраструктура и Заштита околине.

Сектор Превенција и рјешавање сукоба, мир и безбједност

Развојна подршка пружена је кроз изградњу капацитета у Министарству одбране, путем изградње компетентности за надлежност у Сектору безбједности и јачања Центра за обуку и подршку мировним операцијама (PSOTC).

NATO повјеренички фонд је добио подршку за реинтеграцију вишка војног особља насталог током процеса реформе одбране у БиХ у периоду од 2010-2012, те за јачање домаћих капацитета за рјешавање сличних промјена у будућности. Норвешка је једна од водећих нација у Повјереничком фонду, заједно са Холандијом и Словенијом. Извршилац овог пројекта је Међународна организација за миграције (IOM), која ради у координацији са Министарством одбране Босне и Херцеговине.

DIFI (Норвешка агенција за јавну управу и е-владу) је добила подршку за предпројекат који се односи на Програм реформе Сектора одбране и безбједности.

Значајан износ грант средстава је дат за наставак деминирања путем средстава *Норвешке народне помоћи*. Такође, већ неколико година пружа се подршка Међународној комисији за нестала лица (ICMP) у њиховом раду на идентификацији жртава рата. Рјешавање сукоба и помирење примају подршку путем *Мрежа Nansen дијалога*.

Сектор добра управа и институционална изградња

Кључни приоритет у овом Сектору је пружање подршке реформи и јачању система правосуђа, углавном преко Високог судског и тужилачког савјета (HJPC) и Канцеларије Регистара. Норвешка такође пружа подршку Канцеларији високог представника (OHR).

Јачање капацитета Одсјека за праћење права дјете у канцеларији Омбудсмана као и социјална инклузија жена избјеглица, такође спадају у пројекте који се имплементирају у овом Сектору.

Међународна комисија за нестала лица је добила подршку у њеном раду који има за циљ да обезбједи одржив национални механизам за рјешавање питања лица несталих током конфликта у Босни и Херцеговини, без обзира на њихово етничко, вјерско и национално поријекло.

Међусобно повезани сектори

Подршка је пружена локалном цивилном друштву за низ пројеката као и у области дјечјих права путем UNICEF-а и области родних питања у реформи Сектора безбједности.

Сектор економског развоја и социјалне заштите

Норвешка пружа подршку *Иновационом центру у Бањој Луци* како би помогла малим компанијама и промовисала иновативна предузећа. Подршка је такође обезбјеђена и Центру за промоцију извоза пољопривредних производа. Овај центар омогућава малим и средњим пољопривредним предузећима приступ информационо-комуникационим технологијама (ICT).

Сектор образовања

Подршка интегрисаном образовању се имплементира путем норвешких и међународних НВО-а, које су активне у оквиру Сектора образовања. На универзитетском нивоу, подршка је усмјерена на образовање у оквиру транзицијског правосуђа и вјерских студија.

Сектор пољопривреде и шумарства

Текуће активности које се проводе у Сектору пољопривреде имају за циљ промовисање задруга и пружање помоћи произвођачима у поступку атестирања (сертификацији) производа.

Сектор заштите околине

Изградња капацитета за локалну имплементацију *Штокхолмске конвенције* представља један од приоритета на који се фокусира сарадња Норвешке у овом Сектору.

Сектор инфраструктуре

Сарадња у Сектору инфраструктуре је фокусирана на електрификацију подручја гдје је реализован повратак. Ове активности се реализују у сарадњи са UNDP.

Сектор локалне управе

Развојна сарадња у Сектору локалне управе је фокусирана на јачање локалне управе путем изградње капацитета у општинама.

Средњорочни и дугорочни приступ

Транзициона помоћ коју Влада Норвешке пружа Босни и Херцеговини се мијењала у сагласности са промијењеним потребама у земљи. Посматрано у средњорочном и дугорочном периоду, Норвешка очекује успоставу стабилности и провођење реформи и процеса који Босну и Херцеговину требају приближити евроатлантским интеграцијама. У складу са тим, важан циљ Норвешке помоћи биће усмјерен на промовисање консолидације Босне и Херцеговине.

Активности на координацији рада донатора

Норвешка ће наставити да учествује у активностима на координацији рада донатора и у дијалогу на нивоу генералних политика као и унутар специфичних сектора као што је реформа Сектора правосуђа.

Контакт информације

Амбасада Краљевине Норвешке у Босни и Херцеговини

Адреса: Ферхадија 20

71000 Сарајево, БиХ

Телефон: +387 33 254 000

Факс: +387 33 666 505

Е-mail: emb.sarajevo@mfa.no

Web-адреса: www.norveska.ba

Шпанија/Шпанска агенција за међународну развојну сарадњу (AECID)

Скоро 20 година шпанске сарадње са БиХ

На основу одлуке Савјета министара Шпаније, донесене у децембру 2010. године, Шпанска агенција за међународну развојну сарадњу - AECID је, након скоро двадесет година рада, посвећености, труда и компромиса према Босни и Херцеговини, затворила своју канцеларију у Сарајеву, сматрајући да је испунила свој задатак у БиХ. AECID је завршила своју мисију задовољна обављеним послом, иза којег остају добри резултати и са убјеђењем да Босна и Херцеговина, дан за даном, чврсто напредује ка жељеном циљу, статусу пуноправне чланице Европске уније.

Током скоро 20 година помоћи Босни и Херцеговини, шпанска сарадња са Босном и Херцеговином прошла је кроз три јасно дефинисана периода:

1. Хуманитарна помоћ (1992-1996);
2. Подршка обнови земље (1996-2000);
3. Развојна сарадња. Транзициони период и економска обнова се подударају са отварањем Канцеларије за техничку сарадњу са Балканом, од 2001. до 2010. године, која се бавила питањима везаним за развојне активности у земљи.

Босна и Херцеговина је земља на коју је Шпанска агенција за међународну развојну сарадњу највише пажње усмјерила на Балкану. Овај ангажман резултирао је са више од **56 милиона евра бесповратне помоћи**¹⁷¹.

Будући облик шпанске сарадње са БиХ

Затварањем канцеларије AECID-а у БиХ, тзв. Канцеларије за техничку сарадњу са Балканом (ОТС), Шпанија више неће пружати помоћ БиХ на билатералном нивоу, међутим шпанска помоћ Босни и Херцеговини у будућности ће се одвијати на мултилатералној основи, кроз институције Европске уније или UN-а.

Мултилатерална сарадња: Шпанија - Босна и Херцеговина, кроз Уједињене нације

Шпанија и Уједињене нације (под водством UNDP-а) су у децембру 2006. године основали Фонд за постизање миленијумских развојних циљева (MDG-F) на глобалном нивоу, са доприносом Владе Шпаније, у износу од 528 милиона евра, намијењених за инвестирање развојних програма у различитим земљама.

Активности и пројекти у оквиру развојних програма требају бити усмјерени ка постизању миленијумских развојних циљева, провођењу Париске декларације и јачању реформских процеса у оквиру Уједињених нација.

Босни и Херцеговини су одобрена четири програма, у износу од скоро 24 милиона америчких долара, који се имплементирају кроз заједничко партнерство институција БиХ и ентитетских институција и неколико агенција Уједињених нација у БиХ (UNFPA, UNESCO, UNICEF, UNDP, UNEP, FAO, IOM).

Ови програми трају 3 године и биће завршени до краја 2012. године.

¹⁷¹ Приказани износ представља директну помоћ Владе Шпаније за БиХ, није укључена помоћ пружена кроз Уједињене нације, јер у складу са Париским декларацијом њу приказује имплементатор, у овом случају UN.

Ради се о развојним програмима, у сљедећим секторима:

1. **Култура и развој;** за програм *Унапређење културног разумијевања у БиХ* (MDG-F заједнички програм UN-а, Шпански фонд) Влада Шпаније је уложила укупно 8 милиона USD, од чега је у 2012. години издвојено 631.578 USD (499.335 €).
2. **Млади, запошљавање и миграција;** Овај Програм има за циљ да одговори на високу стопу незапослености младих и спријечи одлив највриједнијих ресурса из земље, при чему је Влада Шпаније за *Програм запошљавања и задржавања младих* (MDG-F заједнички програм UN-а, Шпански фонд) уложила 6 милиона USD. Износ од 1.504.349 USD (1.189.472 €) издвојен је у 2012. години.
3. **Очување околине и климатске промјене;** Овим програмом се настоји подржати и унаприједити локално управљање ресурсима животне околине, као и пружити услуге кроз побољшање управљања животном околином на локалном нивоу. Укупни износ издвојен за *Програм очување околине и климатске промјене* (MDG-F заједнички програм UN-а, Шпански фонд) је 5,5 милиона USD, а за 2012. годину је издвојено 1.565.796 USD (1.237.897 €).
4. **Демократска економска управа;** за програм *Обезбјеђење приступа водоснабдијевању кроз институционални развој* (MDG-F заједнички UN програм, Шпански фонд), Влада Шпаније је издвојила 4,5 милиона USD. Програм настоји детектовати слабо управљање у области економије и слабу инфраструктуру у Сектору водоснабдијевања у Босни и Херцеговини. Ова питања отежавају носиоцима дужности (владе) и пружаоцима комуналних услуга да на задовољавајући начин испоручују услуге водоснабдијевања носиоцима права (грађанство). Такође, недостатак адекватног учешћа грађана у процесима доношења одлука у Сектору вода негативно утиче на локалне заједнице и локални развој. За 2012. годину, издвојен је износ од 627.134 USD (495.803 €).

Шведска/Шведска међународна развојна агенција (Sida)

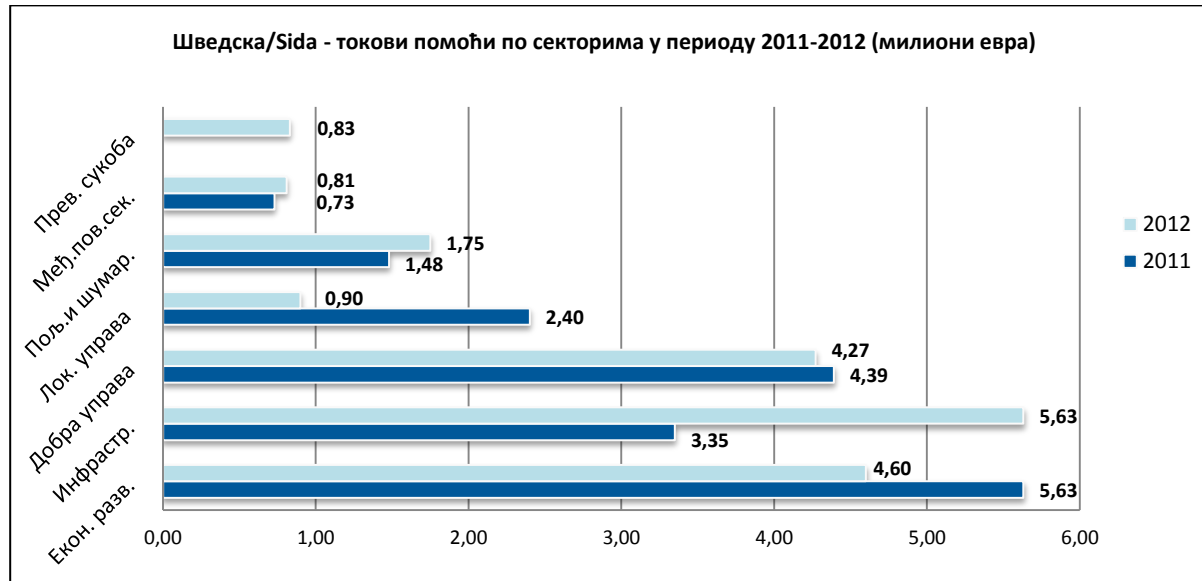
Политички приступ

Сарадња Шведске и Босне и Херцеговине у области реформи у периоду 2011-2014, има за циљ постизање демократског, праведног и одрживог развоја, заједно са испуњењем услова за придруживање Европској унији. Sida се фокусира на три главна подручја: демократија, људска права и равноправност полова, развој тржишта и одржива инфраструктура. Поред тога, подршка је такође пружена активностима у оквиру Међусобно повезаних сектора (цивилно друштво, равноправност полова и мањине). У циљу повећања ефикасности помоћи и подршке придруживању европским интеграцијама, стратегијом сарадње се промовише следеће:

- боља координација у оквиру заједничких активности са Европском комисијом и у оквиру програма IPA;
- већи степен кориштења сопствених система земље за планирање, провођење и пратеће активности;
- повећана употреба приступа заснованог на програмима.

Главне активности у 2011 и 2012 години

Шведска/Sida је издвојила **€17,98 милиона** у 2011. и **€18,79 милиона** до маја 2012. године за активности у следећим секторима: Економски развој и социјална заштита, Инфраструктура; Добра управа и институционална изградња; Локална управа, Пољопривреда и шумарство; Међусобно повезани сектори, Превенција и рјешавање сукоба, мир и безбједност. Процењује се да ће у 2012. години бити доступно око €20 милиона.

Демократија, људска права и равноправност полова

Шведска Стратегија сарадње са БиХ за период 2011–2014 фокусирана је на развој централне и локалне управе са циљем постизања ефикаснијег поштивања права грађана и испуњења услова за придруживање ЕУ интеграцијама. Шведска пружа подршку у области Репарације јавне управе, у активностима на провођењу Стратегије интеграције и транзиције канцеларије Регистрара Суда БиХ, Тужилаштву БиХ, те Високом судском и

тужилачком савјету (НЈРС). Шведска је такође пружила подршку Браниоцима цивилних права и Центру за истраживачко новинарство.

Локална демократска управа је и даље у фокусу активности. *Пројектом управне одговорности (GAP)* пружа се подршка половини општина у БиХ у области побољшања рада служби, те правних, регулаторних и финансијских услова. Поред овога, Sida је у 2011. години финансирала и три међусобно комплементарна пројекта:

- Изградња капацитета на нивоу општинских савеза Босне и Херцеговине.
- *Систем обуке за јединице локалне самоуправе (MTS)*, који имплементира UNDP, а има за циљ израду и институционализацију одрживог модела обучавања службеника власти на локалном нивоу.
- *Оснаживање развоја у руралним подручјима (PERA)* је пројекат јачања управе на локалном нивоу који се проводи у 100 села, са циљем њиховог интегрисања у укупни развој Босне и Херцеговине.

Развој тржишта

Фокус је усмјерен на економски развој кроз унапређење конкурентности и боље регулаторне услове, у циљу подстицања развоја малих и средњих предузећа. Велики пројекти под називом FIRMA и FARMA, које суфинансира USAID, усмјерени су на мања предузећа у оквиру пет стратешки одабраних сектора (пољопривреда, прехранбена, шумска и дрвнопрерађивачка индустрија, прерада метала и пластике, туризам). Sida и USAID формирали су и систем кредитних гаранција како би побољшали капацитет банака за давање инвестиционих кредита малим и средњим индустријским предузећима. Успјешно се одржава и сарадња са локалним развојним организацијама, као што су НЕРДА из Тузле и РЕДАХ из Мостара. *Пројекат безбједности хране* има за циљ помоћи БиХ институцијама у прилагођавању стандардима ЕУ у области безбједности хране и контроле квалитета. Осим наведеног, Шведска је у претходном периоду пружала подршку сљедећим областима:

- Реформа инспекције;
- Рурални развој и санација последице поплава;
- Инвестициона клима – поједностављење процедура;
- Побољшање трговине животињама и производима.

Инфраструктура заштите животне околине

Подршка има за циљ да допринесе унапређењу општинске инфраструктуре за заштиту животне околине са нагласком на управљање отпадом, водама и канализационим системом. Обухвата како изградњу капацитета тако и улагање на општинском нивоу. Компоненте које финансира Шведска имају за циљ да надопуне кредите међународних финансијских институција. Пројекат који има за циљ унапређење система управљања чврстим отпадом у општинама у БиХ покренут је 2010. године. Овај пројекат за заштиту околине је у складу са статистичким стандардима сврстан у Сектор инфраструктуре.

Међусобно повезани сектори (укључујући и цивилно друштво)

Sida је подршку Сектору изградње цивилног друштва највећим дијелом пружила путем двије шведске невладине организације: Центар за промоцију цивилног друштва (*The Civil Society Promotion Centre*) и Жена жени (*Kvinna till Kvinna*). Шведска такође пружа подршку и Међународној комисији за нестала лица (ICMP) како би се породицама и друштву помогло у утврђивању идентитета несталих лица, те како би испунили своја права на поуздане и непристране информације о ратним збивањима и посљедицама рата. Шведска такође подупире и рад Агенције за равноправност полова БиХ кроз недавно основани Фонд за провођење Акционог плана БиХ за равноправност полова. Подршка се пружа и Центру за интердисциплинарне постдипломске студије

намијењене студентима из БиХ на тему равноправности полова, како би им се омогућило да стечено знање примјењују у пракси.

Средњорочни и дугорочни приступ

Шведска ће и у наредном периоду наставити да буде највећи донатор у БиХ, са годишњим буџетом од око €19 милиона. Нова стратегија сарадње ступила је на снагу 2011. године. Нагласак ће и даље бити на пружању подршке Босни и Херцеговини на њеном путу ка статусу земље кандидата ЕУ и њеног чланства у ЕУ. Добра управа и економски развој ће и даље бити приоритетни сектори. Трећи приоритетни сектор је инфраструктура за заштиту животне околине са нагласком на подршци општинској инфраструктури у области управљања водама, отпадним водама и чврстим отпадом. Такође, биће истражене и друге могућности које могу утицати на структурне факторе важне за стварање пословне климе, за приступ европским тржиштима, те запошљавање и учествовање жена у развоју економије.

Активности на координацији рада донатора

Шведска учествује у активностима на координацији рада донатора на нивоу свих горе споменутих сектора, са посебним нагласком на Сектор правде, реформи јавне управе и питањима у области равноправности полова. Sida је иницирала подршку за успоставу фонда Стратегије Сектора правде, заједно са Шпанијом и Великом Британијом. Циљ је постићи виши степен ефикасности финансијске помоћи у области реформе Сектора правде. Sida је током периода 2011-2012 пружила финансијску подршку Министарству финансија и трезора БиХ у припреми публикације „Преглед активности донатора 2010.-2011.“

Контакт информације

Шведска међународна развојна агенција (Sida)

Адреса: Амбасада Шведске, Ферхадија 20

71000 Сарајево, БиХ

Телефон: +387 33 276 030

Факс: +387 33 267 060

Е-mail: ambassaden.sarajevo@foreign.ministry.se

Web-адресе: www.sida.se; www.swedenabroad.se

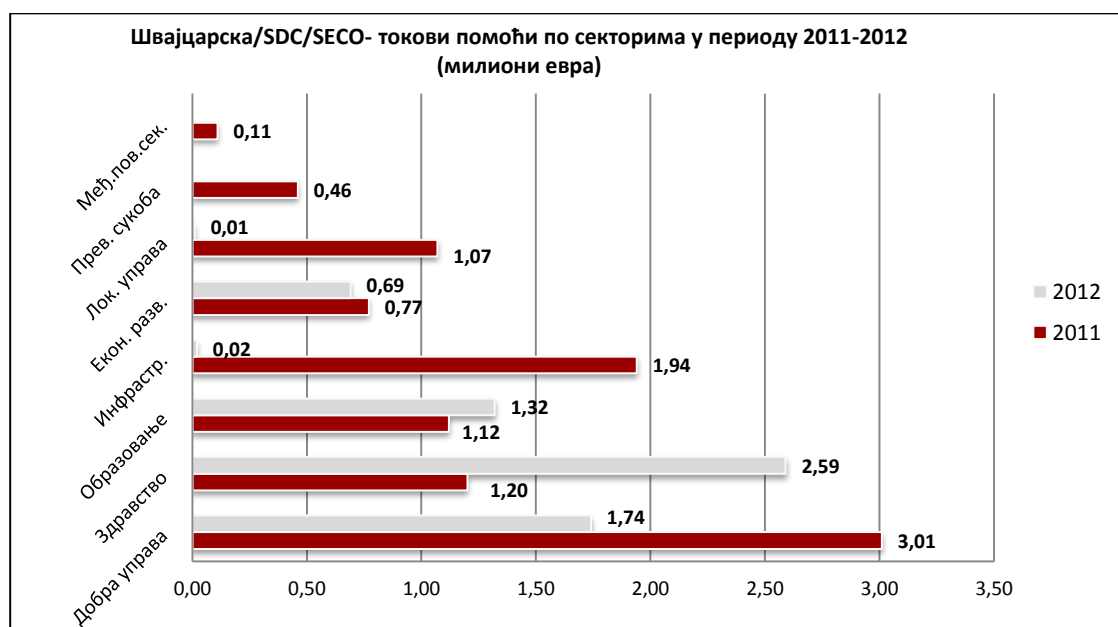
Швајцарска /Швајцарска агенција за развој и сарадњу (SDC) /Државни секретаријат за економске послове (SECO)

Политички приступ

Стратегија сарадње Швајцарске агенције за развој и сарадњу (SDC) и Државног секретаријата за економске послове (SECO) је израђена у складу са релевантним БиХ стратешким документима, као што су *Стратегија развоја БиХ* и *Стратегија социјалне укључености*. Стратегија сарадње представља одређеност Швајцарске да подржи транзицију БиХ на путу према функционалној демократској држави и социјално одрживој тржишној економији. Услед стратешког значаја који БиХ има за регионални развој и стабилност на западном Балкану као и велике дијаспоре и њене снажне повезаности са Швајцарском, у БиХ су такође активне и друге швајцарске федералне агенције. Координисане програме имплементирају IV и I Одјељење за политичка питања (PD IV; PD I), Федерална канцеларија за миграције (FOM), као и Федерално одјељење за одбрану, цивилну заштиту и спорт (DDPS). Швајцарска такође пружа финансијска средства за рјешавање прекограничних питања са регионалним приступом и планом.

Главне активности у 2011 и 2012 години

Швајцарска /SDC/SECO је издвојила **€9,68 милиона** у 2011. и **€6,37 милиона** у 2012. години у сљедеће секторе: Добра управа и институционална изградња; Здравство; образовање; Инфраструктура; Економски развој и социјална заштита; Локална управа: Превенција и рјешавање сукоба, мир и безбједност; и Међусобно повезани сектори.

Децентрализација и Локална управа

SDC је у 2011. години интензивно радила на дефинисању и изради концепта нове средњорочне стратешке оријентације њеног портфолија за Децентрализацију и Локалну управу. Послије финализације дугорочне подршке за општинску управу у широј регији Добоја (Пројекат MDP), SDC ће у 2012. наставити њен ангажман у друга два подручја активности: у унапређењу добре општинске управе у Сектору санитације вода и заштите околине у сјеверозападном дијелу земље, и у сарадњи са UNDP, у подршци општинском стратешком

планирању широм земље. Тематска оријентација у Сектору санитације вода и заштите околине је додатно проширена увођењем нових технологија децентрализованог третмана отпадних вода у кантону Уна-Сана, у сарадњи са Словенијом. Увезивање ће бити настављено широм земље у Сектору вода, са фокусом на постизање његове одрживости. У области стратешког планирања на нивоу општина, биће побољшана даља консолидација оквира локалног планирања у оквиру свеукупног планирања и финансијског система БиХ а у складу са ЕУ политикама.

Правосуђе

Главни фокус у области правосуђа у 2012. ће остати у подручјима јачања капацитета тужиоца у систему кривичног правосуђа и побољшања правног и институционалног оквира у области малољетничког правосуђа и примјени алтернативних мјера у складу са међународним стандардима. SDC је дала активну подршку домаћим властима у њиховом настојању да надаље унаприједи постојеће стратешке, административне и регулаторне оквире. Акциони планови са интегрисаним приступом у Малољетничком правосуђу су развијени и усвојени у девет одабраних општина, а собе које су прилагођене потребама дјеце и малољетника су успостављене у одабраним полицијским станицама.

Економија

SECO ће у 2012. наставити пружати подршку економији БиХ преко ангажмана у унапређењу развоја приватног сектора. Ова подршка тренутно укључује пројекте на регионалном нивоу и на нивоу земље које имплементирају IFC, WB и ММФ. Такође ће бити настављен приступ финансирању преко SIFEM активности и приступ тржиштима преко SIPPO активности. Сарадња са IFC у промовисању добрих пракси корпоративног управљања и подршци унапређења микро финансијског сектора ће бити проширена на пружање подршке реформи директног опорезивања. Неколико регионалних иницијатива настављају пружати подршку у подручјима управљања јавним финансијама, модернизацији пореске управе, изградњи капацитета и заштити потрошача у секторима банкарства и микрофинансирања, као и у осигурању ризика од катастрофе.

Основна инфраструктура

Стратешке интервенције SECO-а у Сектору унапређења и модернизације инфраструктуре који се оријентише на практичан приступ, фокусира се на обнову система водоснабдијевања, заснива се на грантовима и интегрише корпоративно управљање, обуку и практичну изградњу капацитета у општинским комуналним службама, повезаних са сестринским организацијама у земљи. Послије успјешног довршетка активности на водоснабдијевању у РС у 2011. години, тренутно се у Федерацији БиХ у сарадњи са KfW-ом, припрема студија изводљивости за нови пројекат из области водоснабдијевања. Активности на обнови у Сектору електричне енергије у Федерацији БиХ су завршене у 2011. години.

Здравство

Посебно значајан напредак је направљен у 2011. години у области менталног здравља који се односи на постављање административних и законодавних основа за ефикаснији рад у систему менталног здравља на општинском нивоу. Израђен је наставни план и приручник за континуирану професионалну обуку сестара у оквиру области менталног здравља, те је организована обука сестара које ће проводити даљу обуку особља. Менаџери 55 општинских домова здравља и центара за ментално здравље из читаве БиХ су прошли кроз обуку за организацију и унутарсекторску и међусекторску сарадњу на унапређењу менталног здравља. Предвиђена подршка је пружена Министарству здравља и социјалне заштите РС за обуку 150 сестара породичне медицине према новом службено усвојеном наставном плану, који интегрише образовање о здравственој њези унутар заједнице, који је развијен у оквиру *Пројекта имплементације породичне медицине*, финансираном од стране SDC-а. У априлу 2011. године завршио се веома успјешан *FaMI Пројекат*. У погледу будуће подршке SDC-а за

реформу здравствене заштите, припремљен је и одобрен нови пројекат из подручја здравствене заштите и требао би почети 2012. године.

Запошљавање омладине

Швајцарска је у 2011. значајно повећала подршку унапређењу запошљавања омладине у БиХ. У јануару је лансиран пројекат *Вјештине за посао (Skills for Job)*. У његовој почетној фази, пројекат је кроз партиципативни процес обухватио скоро 200 неформалних актера у области образовања и по том основу идентификовао 41 пословне способности које су највише тражене од БиХ послодаваца. Пројекат је такође подржао развој 12 концепата пројеката вођених потражњом, усмјерених на јачање услуге развоја локалних вјештина за недостајуће способности у пет сектора /области (дрвени, металски, гастрономија, грађевина и *soft skills*). Од децембра 2011. године, SDC такође суфинансира *GIZ Пројекат за подршку образовања одраслих*, који проводи њемачка Агенција за међународну сарадњу.

У погледу остварених резултата, Швајцарска је у протеклој години омогућила запошљавање за више од 900 младих људи, од којих су око половине биле жене. Пласирање послова је остварено преко *Пројекта запошљавања младих у БиХ (YEP)* путем различитих канала: блиске сарадње са приватним агенцијама за запошљавање и НВО агенцијама намијењеним за запошљавање младих и увођењем такозваних Клубова за тражење посла (*Job Clubs*) – као ефикасног инструмента да се дугорочно незапосленим младим људима обезбиједи интензиван развој вјештина и подршка у тражењу посла унутар јавних служби за запошљавање оба ентитета. Са јавним службама за запошљавање је договорено лансирање Клубова за тражење посла у оба ентитета (10+10), те ће исто бити реализовано у 2012. години. Организовано је 48 радионица о могућности запошљавања на тржишту рада у руралним и урбаним подручјима широм земље, на којима је учествовало више од 1000 младих незапослених људи. Програм за управљање каријером који је уведен кроз Пројекат за запошљавање младих у БиХ (YEP), похађало је 1276 ученика финалне године средњих школа.

Миграција

Настављен је дијалог о миграцији са надлежним властима у земљи, Министарством безбједности и Министарством за људска права и избјеглице. Кнежевина Лихтенштајн је такође потписала Меморандум о разумијевању о Миграционом партнерству са БиХ, које ће бити заступано од стране Швајцарске. Успјешно су имплементирани пројекти који дају подршку имплементацији Акционих планова за рјешавање питања Рома, *Повратак нерегуларних миграната који су без средстава у БиХ*. Нови пројекти који се односе на јачање институција на нивоу земље: *Подршка за систем управљања имиграцијом у БиХ*, тј. израда нацрта политика и стратегија, су финализовани и стављени у процедуру за усвајање. У току је обнова Центра за прихват у Мостару и израда нацрта потребних закона и подзаконских аката за пријем и реинтеграцију прихваћених БиХ држављана.

Средњорочни и дугорочни приступ

Западни Балкан биће и даље регија од стратешког приоритета у контексту спољне политике Швајцарске. У току је већина активности у оквиру Стратегије из 2009-2012 које се концентришу на четири тематске области (Владавина права и демократија; Економија и запошљавање; Здравство и Основна инфраструктура). Планирано је да до краја године буде израђена и представљена нова Стратегија за период 2013-2016.

На основу већ постојеће, дуготрајне интензивне сарадње, израђена је Стратегија о швајцарском миграционом партнерству за западни Балкан за период 2012-2015. Стратегија се фокусира на БиХ, Србију и Косово. Пројекти који се посебно баве имиграцијом и емиграцијом су кључни елементи миграционог партнерства. Други обухваћени аспекти су промовисање добровољног повратка и реинтеграције, консолидовање структура власти, регуларне миграције, превенција нерегуларне миграције, миграција и развој и остало. За имплементацију

Стратегије Швајцарског миграционог партнерства за западни Балкан, Швајцарска је издвојила 15.719 милиона EUR-а, а Кнежевина Лихтенштајн 1.65 милиона EUR-а.

Надаље, појачани је нагласак на *Програм регионалне сарадње* и активности како би се побољшала регионална интеграција и створиле синергије и потакнуло управљање знањем у подручју: културе, академског и примијењеног истраживања, полицијског програма. Под окриљем Регионалног савјета за сарадњу (RCC), Швајцарска пружа подршку регионалним иницијативама које се фокусирају на сарадњу у локалној управи, образовању, здравству, запошљавању и миграцији. Одређени пројекти SECO су изричито направљени као регионални програми и имплементирани од међународних агенција као што су IFC или FIAS.

Активности на координацији рада донатора

Швајцарска учествује у Форуму за координацију донатора као и у активностима секторске координације, посебно у Сектору правосуђа и питању вјештина и образовања за одрасле. Добри резултати су оствариви уколико се може успоставити партнерство међу истомисљеницима. Швајцарска је ангажована у низу иницијатива и промовише заједнички финансиране пројекте (UNDP, Sida, GIZ) као што су Малољетничко правосуђе, Интегрисани локални развој, FIGAP и Образовање одраслих.

Контакт информације

Швајцарска канцеларија за сарадњу у Босни и Херцеговини

Адреса: Пируша 1, 71000 Сарајево, БиХ

Телефон: +387 33 233 408

Факс: +387 33 271 500

E-mail: sarajevo@sdg.net

Web - адреса: www.swiss-cooperation.admin.ch/bosniaandherzegovina

Уједињено Краљевство / Одсјек за међународни развој (UK/DFID)

Политички приступ

Влада УК пружа политичку и финансијску подршку Босни и Херцеговини од њене независности. Помоћ коју обезбјеђује Влада УК одређена је приоритетима и циљевима које је Влада Њеног Височанства утврдила за Босну и Херцеговину у свеобухватном Пословном плану за БиХ.

Канцеларија DFID-а у БиХ при Амбасади Уједињеног Краљевства затворена је 11. фебруара 2011. године, али Влада УК и даље пружа програмску помоћ преко Канцеларије за спољње послове и послове Комонвелта при Министарству одбране.

У јулу 2011. године, Влада УК објавила је нову стратегију која дефинише начин на који ће Уједињено Краљевство промовисати стабилност и просперитет у земљама и регијама у оквиру њене интересне сфере. Стратегију за изградњу стабилности у иностранству (The Building Stability Overseas Strategy / BSOS) заједнички су израдили Канцеларија за спољње послове и послове Комонвелта (FCO), Одсјек за међународни развој (DFID) и Министарство одбране (МОД). Стратегија утврђује како УК може побољшати своју сопствену безбједност и просперитет, путем идентификовања, спречавања и окончања конфликта у иностранству, користећи своја дипломатска, развојна, војна и безбједносна средства, као и јединствено британско искуство, односе, углед и вриједности. Стратегија у цјелини може бити преузета са:

<http://www.fco.gov.uk/resources/en/pdf/publications/annual-reports/bsos-july-11>

У интересу Владе УК је да очува замах процеса проширења и напретка који доноси мир и стабилност Западном Балкану. Програм *Поновно уједињење Европе* помаже у одржавању визије изградње ефикасне и глобално конкурентне ЕУ у безбједном сусједству. Програм то постиже пружајући подршку проширењу ЕУ и помажући европским партнерским земљама да проведу реформе нужне за приступање ЕУ. Програм се посебно фокусира на стабилне институције које гарантују демократију, владавину закона, људска права и поштовање и заштиту мањина. Стратегија у цјелини може бити преузета са:

<http://www.fco.gov.uk/resources/en/pdf/about-us/what-we-do/diplomatic-influence-values-fund-2011-12>

Главне активности у 2011. години

UK/DFID је у 2011. години издвојио **€0,66 милиона** у сљедеће секторе: Добра управа и институционална изградња и Међусобно повезани сектори.

Средњорочни и дугорочни приступ

Амбасада Уједињеног Краљевства у Сарајеву тренутно ради на два програма, као и на програму стипендирања. Ови програми се већ неколико година реализују а ревидирају се на годишњој основи. Два најважнија програма, као и програм стипендирања су сљедећи:

- **Фонд за дипломатски утицај и вриједности – Поновно уједињење Европе**

Основна сврха програма *Поновно уједињење Европе* је да пружи подршку партнерским земљама у провођењу реформи неопходних за приступање у ЕУ или блискије партнерство са ЕУ.

Програм се фокусира на:

1. Пружање подршке политичким реформама у кључним секторима, укључујући Сектор правосуђа и предузимање политичког пропагирања;
2. Унапређење политичке транспарентности и добре управе;
3. Изградњу капацитета у јавној управи.

Укупна вриједност годишњег програма је око £ 500.000 за FY 2012-2013.

- **Превенција сукоба**

УК финансира активности у оквиру превенције сукоба, стабилизације и одржавања мира. Поред тога, УК пружа подршку активностима које имају за циљ да спријече будући конфликт, кроз стварање услова који су потребни за ефикасну изградњу институција власти БиХ и економски развој.

Главни фокус БиХ програма је сљедећи:

1. Одржив и транспарентан Сектор правосуђа креиран са унапређеним приступом правосуђу и помирењу и у кривичном и у цивилном сектору;
2. Ефикасан, транспарентан и одговоран Сектор безбједности, укључујући и реформу оружаних снага;
3. Подршка помирењу путем унапређења међуетничких односа и смањењем националистичке реторике;

Тренутна вриједност овог програма износи око £1,40 милиона за FY 2012-2013. (засновано на средствима која се квалификују као инострана развојна помоћ).

- **Chevening стипендије**

Од 1985. године до сада, Chevening стипендије су биле додјељене за преко 100 БХ студената (Напомена: постојао је прекид у додјели стипендија између 1989. и 1995. због рата). Стипендије су намијењене најбољим студентима, који се планирају вратити у Босну и Херцеговину и користити нове вјештине у корист своје земље у разним секторима - БиХ властима, политици, пословању и занимањима. Неки од бивших студената тренутно заузимају одговорне позиције како у институцијама БиХ власти тако и међународним институцијама у Босни и Херцеговини.

Активности на координацији рада донатора

Радећи у партнерству са другим донаторима, институцијама власти у БиХ, парламентима, цивилним друштвом, припадницима академског свијета и медијима, циљ Уједињеног Краљевства је да пружи подршку и промовише реформе које ће помоћи Босни и Херцеговини у процесу евроатлантских интеграција.

Поред учествовања у раду DCF, представници Владе/Амбасаде Уједињеног Краљевства активно учествују у секторским активностима на координацији донатора које воде локалне институције и донатори, у свим кључним секторима, али са посебним нагласком на секторе правосуђа и безбједности.

По затварању Канцеларије DFID-а у БиХ, представници Амбасаде Уједињеног Краљевства у Сарајеву ће и даље остати чланови управног одбора Фонда за реформу јавне управе и вршити надзор провођења пројекта који финансира DFID (преостала средства износе приближно: £1 милион).

Контакт информације

Амбасада Уједињеног Краљевства у Сарајеву

Адреса: Тина Ујевића 8

71000 Сарајево

Телефон: +387 33 282 200

Факс: +387 33 282 203

Web-адреса: <http://ukinbih.fco.gov.uk/>

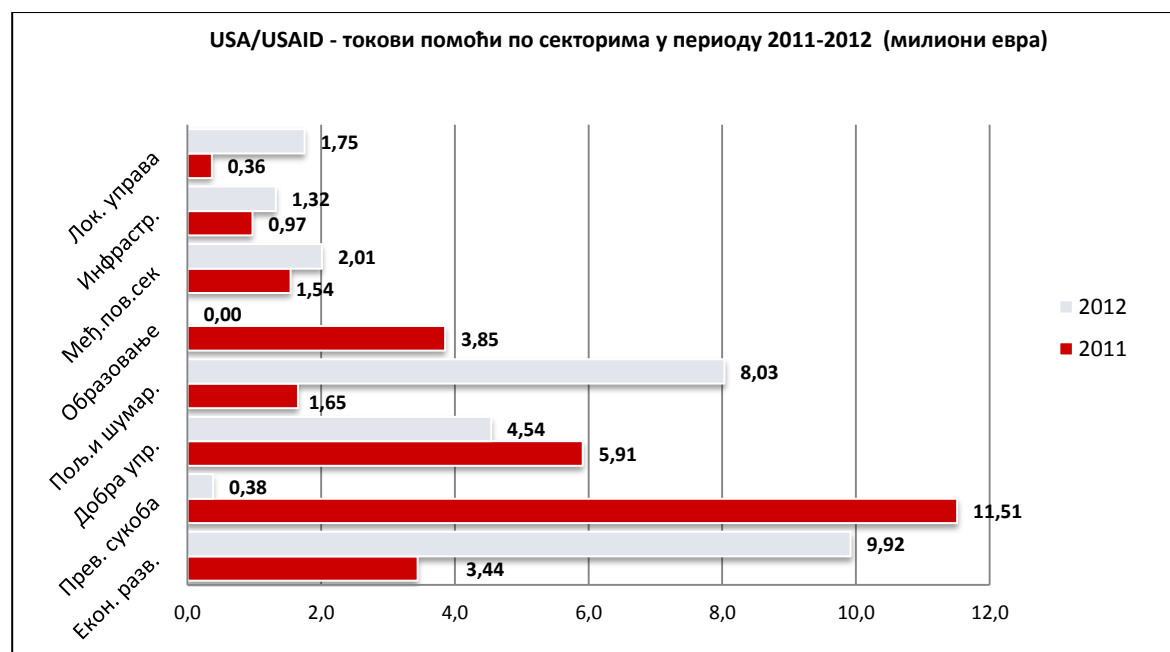
Сједињене Америчке Државе / Америчка агенција за међународни развој (САД/USAID)

Политички приступ

Влада Сједињених Америчких Држава наставља свој снажни ангажман усмјерен на унапређење развоја и стабилности Босне и Херцеговине. Нова *USAID Стратегија развоја и сарадње са Босном и Херцеговином 2012-2016* доприноси остварењу поменутих циљева Владе САД-а у Босни и Херцеговини, кроз имплементирање програма помоћи који подржавају напредак Босне и Херцеговине према усклађеном економском простору, ефикасним и транспарентним институцијама власти БиХ са снажним цивилним друштвом и мултиетничким толерантним друштвом. Стратешки циљ је да Босна и Херцеговина буде стабилнија земља ближа евроатлантским интеграцијама, што укључује функционалне институције на нивоу БиХ, укључивање мањина у политички процес, поштивање Европске конвенције о људским правима, раст БДП-а, повећану економску конкурентност и јасну стратегију за приступање у ЕУ.

Главне активности у 2011 и 2012 години

Влада САД-а је издвојила **€29,23 милиона** у 2011. и **€27,95 милиона** у 2012. години у сљедеће секторе: Економски развој и социјална заштита; Превенција и рјешавање сукоба, Мир и безбједност; Добра управа и институционална изградња; Пољопривреда и шумарство; Образовање; Међусобно повезани сектори; и Локална управа.

Добра управа и институционална изградња

Програми Владе САД-а унапређују ефикасност и организацију система правосуђа у Босни и Херцеговини (БиХ) и побољшавају капацитет тужилаца и судија за рјешавање важних случајева који укључују тероризам, организовани криминал и ратне злочине. Програми унапређују институционални капацитет Парламента БиХ за израду легислативе, припрему процедуралних реформи и досезање до гласача. Програми такође развијају

способност локалних НВО-а да утичу на доношење политика и да повећају професионализам медија. Фонд за јачање улоге жена обезбјеђује мале грантове организацијама цивилног друштва за пројекте који потичу економско и политичко јачање улоге жена. Неки од ових пројеката обезбјеђују обуку у руковођењу и унапређењу вјештина жена како би се повећало њихово учешће у власти; пословању и академском свијету; док се други програми баве борбом против насиља заснованог на полној припадности са подршком за жртве насиља у породици и/или жртве силовања. Други програми такође пружају подршку за ексхумацију и идентификацију жртава рата.

Локална управа

Програми Владе САД-а промовишу ефикасну, транспарентну локалну управу широм БиХ. Програми помажу општинским владама да унаприједи корисничке услуге и испоруку услуга, да ојачају општинске заједничке активности лобирања, рационализовање и контролу прихода и расхода и обезбјеђење финансирања од комерцијалних институција.

Економски развој и социјална заштита

Пројекти Владе САД-а промовишу одговоран, транспарентан и модеран порески систем који поједностављује придржавање пореских закона и регулативе. Програми помажу држави и ентитетима да ускладе законе о дугу како би исти задовољили захтјеве донатора. Програми усклађују легислативу и извозне стандарде, смањују корупцију, ангажују жене и младе и повећавају конкурентност приватног сектора (посебно у преради дрвета, лакој производњи, туризму и пољопривреди). Влада САД-а такође пружа подршку за неколико активности везаних за смањење нето вриједности емисија стакленичких гасова у индустријским и градским подручјима и промовише обновљиву енергију, енергетску ефикасност и улагање у капацитете за климатски прихватљиву производњу. Помоћ Владе САД-а даје подршку политичкој и институционалној реформи и обезбјеђује практично искуство у изградњи енергетски ефикасних постројења.

Пољопривреда и шумарство

USAID и Шведска међународна развојна агенција (Sida) заједнички проводе развојне пројекте у области агро-пословања како би произвели брз, одржив и широко заснован економски раст. Ови програми унапређују конкурентност и еколошки одрживу производњу, обраду, домаћу и извозну продају и производњу са додатном вриједности.

Превенција и рјешавање сукоба, мир и безбједност

Експерти САД-а обучавају и савјетују службенике из БиХ у областима провођења закона и правосуђа. Програми повећавају капацитет БиХ агенција за провођење закона у борби против тероризма и организованог криминала. Програми омогућавају усавршавање војске БиХ у складу са НАТО стандардима. Програми Владе САД-а такође јачају међуетничку сарадњу на свим нивоима власти БиХ и подржавају грађанске иницијативе као и сарадњу међу младима, родитељима, грађанским вођама и пословној заједници.

Иницијатива Међусобно повезаних сектора: Млади

Програми Владе САД-а промовишу толеранцију и социјалну укљученост међу младима БиХ. Ови програми повећавају грађанско учествовање младих и економске могућности путем активности помирења и изградње толеранције, унапређења вјештина и обуке за запошљавање. Програми јачају вјештине руковођења, побољшавају међуетничку комуникацију и потичу политички и економски ангажман младих. Помоћ Владе САД-а ће такође и даље подржавати амбасадорове мале грант иницијативе за пружање подршке активностима које су фокусиране на младе у подручјима образовања, културе, заштите околине, спорта, руковођења, предузетништва и новинарства. Овај фонд, који је лансиран у 2011. години, показао је добре резултате у

мобилизовању младих из мањих и изолованих средина. Комисија за демократију Амбасаде САД-а ће подржати грантове од којих директно или индиректно имају користи млади, док би грантови за јачање улоге жена требали потакнути учешће дјевојака у спортовима као и заштиту младих од насиља у породици.

Иницијатива Међусобно повезаних сектора: Жене

У Међусобно повезаним секторима, јачање улоге жена представља приоритет помоћи САД-а у БиХ. Помоћ САД-а промовише напредак жена путем вишеструких опсежнијих програма јачања улоге жена како би се повећало њихово учешће у управљању и прошириле економске могућности. Жене и дјевојке ће и даље бити обухваћене у програмирању Амбасаде САД-а, укључујући и преко програма Канцеларије за демократију јавних послова и образовање о људским правима, преко Амбасадоровог фонда малих грантова за младе и Комисије за демократију. Канцеларија за демократију јавних послова и образовање о људским правима ће и даље наглашавати једнака права без обзира на пол или етничку припадност. Фонд за јачање улоге жена обезбјеђује мале грантове организацијама цивилног друштва за пројекте који потичу економско и политичко јачање жена. Неколико програма USAID намијењено је унапређењу економских могућности жена, посебно путем иницијатива у области пољопривреде и малих предузећа, и демократског учешћа жена.

Образовање

Програми Владе САД-а промовишу међуетничку сарадњу међу младима и одговорним грађанством преко израде и примјене квалитетних образовних програма и материјала за подучавање од предшколског до универзитетског нивоа. Програми такође подржавају међуетничке средњошколске студијске програме и размјене ученика како у САД тако и унутар БиХ. Влада САД-а ће такође подржати савјетодавне услуге намијењене већем броју пријављивања БХ студената на образовне програме САД.

Средњорочни и дугорочни приступ

Пројекти ће се и даље развијати у складу са промјенљивим потребама Босне и Херцеговине, а промовисаће се иницијативе које ће обухватати и средства других донатора. Очекује се да ће пројекти подршке помоћи даље приближавање БиХ ка евроатлантским интеграцијама. Особље Мисије Сједињених Држава и даље ће учествовати на састанцима координације донатора и конкретним секторским састанцима у областима цивилног друштва, владавини права и енергије.

Активности на координацији рада донатора

Особље Владе САД учествује на састанцима опште координације, билатералним састанцима и другим форумима. САД/USAID такође блиско координише са другим донаторима преко конкретних секторских састанака укључујући цивилно друштво, владавину права и донаторске групе из области енергије, да се избјегне преклапање или удвостручење напора. USAID суфинансира и заједнички развија програме са неколико билатералних и мултилатералних донатора.

Контакт информације

Амбасада Сједињених Америчких Држава

Адреса: Роберт Ц. Фрасуре 1
71000 Сарајево, БиХ
Телефон: +387 33 704-000
Факс: +387 33 659-722
E-mail: Bayerl@state.gov
Web-адресе: <http://sarajevo.usembassy.gov>

Америчка агенција за међународни развој (USAID)

Адреса: Роберт Ц. Фрасуре 1
71000 Сарајево, БиХ
Телефон: +387 33 704 000
Факс: +387 33 219 298
E-mail: echallenger@usaid.gov
Web-адресе: www.usaid.gov; www.usaid.ba

Европска банка за обнову и развој (EBRD)

Политички приступ

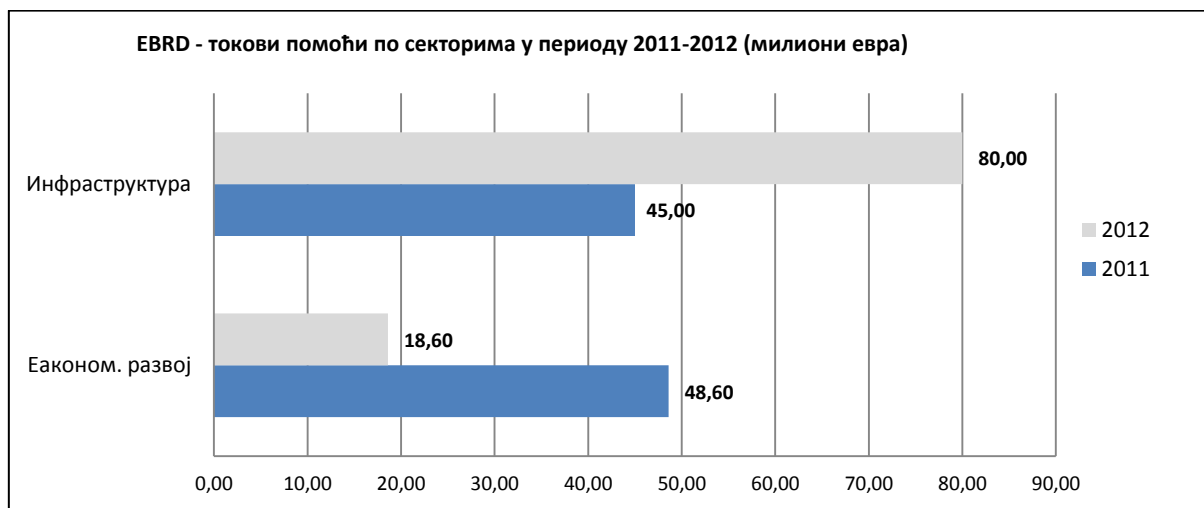
Европска банка за обнову и развој основана је 1991. године за финансирање структурних пројеката у бившим социјалистичким земљама Средње и Источне Европе, у циљу подршке њиховој транзицији ка тржишној економији. Банка је у власништву 60 држава и двије међувладине институције (Европске заједнице и Европске инвестиционе банке), са уписаним капиталом чија вриједност износи више од 30 милијарди евра.

Циљеви Европске банке за обнову и развој усмјерени су на промоцију транзиције према тржишној економији путем улагања, највећим дијелом у приватни сектор, на мобилизацију значајних директних страних инвестиција и подршку приватизацији и на реструктурисање и унапређење рада општинских служби, са циљем побољшања квалитета живота грађана. Важно је истакнути да у оквиру свих својих активности, EBRD промовише еколошки снажан и одржив развој.

Приступ EBRD-а у рјешавању сложених изазова транзиције заснован је на стратегијама, политикама и процедурама. Регионална разноликост међу државама у којима ова банка послује је велика, и Банка своје производе и фокус по секторима прилагођава, како би задовољила специфичне тржишне потребе сваке појединачне државе. За сваку од 27 држава у којима банка послује, израђене су и примјењују се појединачне стратегије.

Главне активности у 2011 и 2012 години

EBRD је издвојио **€93,60 милиона** у кредитима у 2011. и **€98,60 милиона** у 2012. години у сљедећа два сектора: Економски развој и социјална заштита, и Инфраструктура.

У 2011. години EBRD је одобрио 12 нових пројеката у Босни и Херцеговини у укупној вриједности од €93.60 милиона. Банка се више фокусирала на приватни сектор, кроз одобрење кредита како финансијским институцијама тако и предузећима директно.

У 2012. години (од јануара до јуна) EBRD је обезбиједио €98,60 милиона од чега је €80 милиона усмјерио у двије суверене операције у инфраструктури, а €18,60 милиона у 5 операција за економски развој приватног сектора. Важно је истаћи да у другој половини 2012. године EBRD планира обезбиједити значајан износ средстава за оба горе наведена сектора.

У секторима индустрије, трговине и пољопривреде, EBRD је подржао неколико водећих компанија. Банка је помогла Натрон Hayat-у, једином произвођачу целулозе и папира у земљи, да прошири производњу и повећа извоз. Банка је такође помогла Telemach-у, највећем кабловском оператеру, да консолидује сектор кабловске ТВ и прошири обим њихових доступних услуга, укључујући и пружање комбинованих пакета фиксне телефоније, кабловске ТВ и интернета. У финансијском сектору, Банка се фокусира на финансирање малих и средњих предузећа (МСП-а) путем кредита од €5 милиона за Sparkassen, за унапређење конкурентности МСП и кредита од €5 милиона Призми за микро-финансије. У јавном сектору, EBRD је обезбиједио финансирање за Брчко заобилазницу, као први ангажман Банке у јавном сектору у Дистрикту Брчко. Банка је такође финансирала санацију градских путева у Сарајеву. Оба пројекта су обухватала опсежне компоненте техничке подршке које имају за циљ јачање релевантних институција на локалном нивоу.

Средњорочни и дугорочни приступ

У 2012. години, EBRD ће се и даље фокусирати на финансирање инвестиција у приватном сектору, посебно у извозно-оријентисаном агро-пословном сектору и индустријским предузећима, инвестицијама у енергетску ефикасност и пружање подршке финансијском посредништву (како путем банкарства тако и путем специјализованих небанкарских финансијских институција). EBRD ће се такође наставити да бави инвестицијама како би унаприједила инфраструктуру у секторима транспорта, општинској инфраструктури и инфраструктури у Сектору заштите околине и енергетском сектору. EBRD ће наставити блиску координацију својих активности у земљи са другим међународним финансијским институцијама, Европском унијом, Међународним монетарним фондом и осталим донаторима. Банка ће се такође ангажовати у свеобухватном политичком дијалогу како би побољшала пословну климу, корпоративно управљање, политике концесија и јавну набавку.

Посебна пажња биће посвећена друштвеним и еколошким питањима као и утицају климатских промјена на операције EBRD-а, понајприје путем пружања техничке помоћи у подручјима обновљиве енергије, енергетске ефикасности и укупне легислативе која се односи на енергију.

Како путем финансирања тако и путем интензивног политичког дијалога, у сљедеће три године фокус EBRD-а биће на сљедећим оперативним приоритетима:

Инфраструктура и енергија

- У Сектору **транспорта**, пружање подршке како изградњи нове тако и обнови постојеће инфраструктуре и омогућавање комерцијалнијег приступа са већим учешћем приватног сектора;
- У Сектору **општинске инфраструктуре и инфраструктуре заштите околине**, фокус ће бити како на реформама сектора са локалним властима као и на институционалном јачању на нивоу пословних компанија;
- У Сектору **енергије**, подршка обнови или замјени постојећих термалних капацитета како би се повећала њихова ефикасност и поузданост, и задовољили ЕУ стандарди емисије испусних гасова, подршка даљем унапређењу мрежа преноса и дистрибуције енергије и јачање комерцијализације енергетског сектора у циљу промоције бољег функционисања тржишта; и
- У подручју **енергетске ефикасности**, одобравање комерцијалних кредита комуналним предузећима ради финансирања мјера енергетске ефикасности и инвестиција, и кориштење постојећих могућности за извршавање малих пројеката из домена енергетске ефикасности и обновљиве енергије, укључујући и подршку путем *Кредитне линије за одрживу енергију за Западни Балкан (WeBSECLF)*.

Финансијски сектор

- Пружање подршке микро, малим и средњим предузећима (МСМЕ) путем локалних банака, лизинг компанија и небанкарских микрофинансијских институција као и понуда механизма за дијелење ризика; и

- Осигурање пред-приватизационих инвестиција у банкарском сектору и сектору осигурања као и пружање подршке мањим банкама у локалном власништву и микрофинансијским институцијама (МФИ), укључујући дионички капитал, како би се омогућио улазак нових стратешких инвеститора и поставља даља консолидација.

Сектор индустрије, трговине и агро-пословања

- Пружање подршке стратешким локалним и међународним инвеститорима, посебно за велика предузећа која пролазе кроз приватизацију или реструктурисање. Банка ће активно тражити пројекте у сектору агро-пословања, индустријском, имовинском и туристичком сектору и секторима обраде дрвета и метала;
- Пружање подршке малим и средњим локалним и страним приватним компанијама путем дугорочног дуга или дионичког капитала, користећи кредитну олакшицу EBRD-а (Италија) за локална предузећа (LEF);
- Обезбједити наставак програма (*Turn-around Management/TAM, Business Advisory Services /BAS*) како би се наставило пружање савјетодавних услуга реструктурисања и пословног савјетовања МСП-а.

Активности на координацији рада донатора

EBRD интензивно сарађује са другим мултилатералним финансијским институцијама, Свјетском банком и Европском инвестиционом банком у заједничким финансирању великих инфраструктурних пројеката. EBRD је у претходном периоду заједнички радио са међународним финансијским институцијама и билатералним донаторима у секторима енергетике и путног транспорта. Поред тога, сарадња са билатералним донаторима је координисана преко форума намијењеног обезбјеђењу финансирања техничке сарадње, у сједишту у Лондону.

Контакт информације

Европска банка за обнову и развој

Адреса: Фра Анђела Звиздовића 1, Б/15

71000 Сарајево, БиХ

Телефон: +387 33 667 945

Факс: +387 33 667 950

E-mail: linkesd@ebrd.com

Web-адреса: <http://www.ebrd.com>

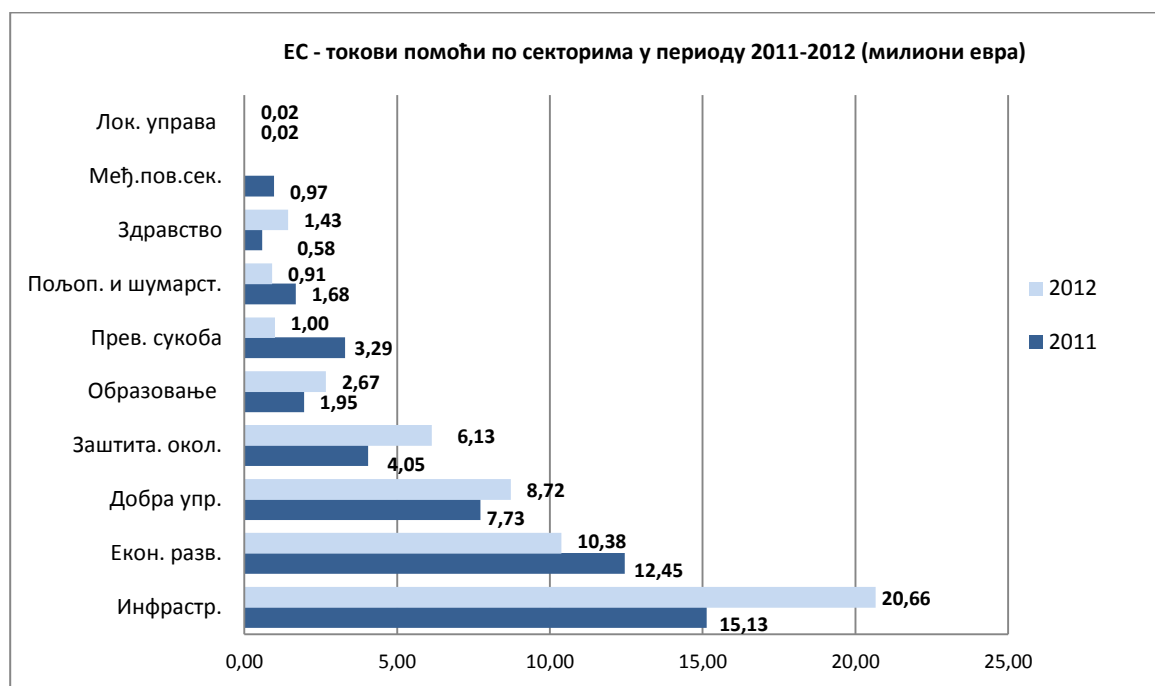
Европска комисија (ЕС)

Политички приступ

Главни стратешки циљ тренутне помоћи Босни и Херцеговини је подршка држави у њеној транзицији из статуса потенцијалног кандидата, преко кандидатског статуса, до пуноправног чланства у Европској унији. Као потенцијални кандидат за пријем у ЕУ, Босна и Херцеговина користи прве двије компоненте Инструмента за предприступну помоћ (IPA), које су јој на располагању од 2007. године: Компонента I за подршку у транзицији и институционалној изградњи и Компонента II за прекограничну сарадњу. Током периода 2007-2011, Европска комисија издвојила је за БиХ укупно 439 милиона евра, док је износ од 220 милиона евра предвиђен за период 2012-2013.

Главне активности у 2011 и 2012 години

Европска комисија је издвојила је износ од **€47,8 милиона** у 2011. години и **€51,92 милиона** у 2012. години, за имплементацију подршке у сљедећим секторима¹⁷²: Инфраструктура; Економски развој и социјална заштита; Добра управа и институционална изградња: Заштита околине; образовање; Превенција и рјешавање сукоба, мир и безбједност; Пољопривреда и шумарство; Здравство; Међусобно повезани сектори; и Локална управа.

Поред националних програма, БиХ има могућност кориштења и вишекорисничких програма (CARDS и IPA) којима се пружа подршка мјерама од заједничког интереса за земље западног Балкана и Турску, попут развоја инфраструктуре, институционалне изградње, провођења Споразума о слободној трговини у Југоисточној Европи (CEFTA), борбе против организованог криминала, заштите околине, енергије, регионалне трговинске интеграције, те прекограничне сарадње.

¹⁷²Треба напоменути да што се тиче статистике ЕК, због промјене методологије за унос података у DMD базу података у 2010., годишња алокација средстава предвиђених за имплементацију у 2011 и 2012 одражава само средства уговорена од 2010. до априла 2012.

Вишекориснички програми пружају подршку подручјима од кључнога интереса за европске интеграције као што су опорезивање и царине, статистике, јавна управа путем иницијативе Организације за економску сарадњу и развој (OECD) -*Подршка промовисању управе и руковођења у државама (SIGMA)*, те хоризонталне подршке путем Канцеларије за размјену информација о техничкој помоћи (TAIEX). Значајни резултати вишекорисничких програма укључују, између осталог, сарадњу тужиоца у регији, те узајамну правну помоћ између судова, побољшану полицијску сарадњу, интегрисано управљање границама, и сарадњу по питањима миграција.

Још од 2007. године, IPA инструмент се кроз своје националне и мултикорисничке програме, бави испуњавањем политичких и економских услова у оквиру Процеса стабилизације и придруживања (SAP) и усаглашавањем са европским стандардима, кроз подршку Босни и Херцеговини у успостави регулаторних система и њену припрему за предструктурне IPA фондове као и пружањем подршке њеном учешћу у програмима прекограничне сарадње са сусједним државама и државама чланицама EU.

БиХ је остварила ограничен напредак у провођењу преосталих реформи које захтијева SAP, почев од припреме претходних стратешких докумената Европске комисије (Вишегодишњи индикативни документи за период 2011-2013). Испуњавање политичких предуслова који су дефинисани SAP-ом, кроз већу ефикасност извршних и законодавних тијела, унапређење координације између државе и ентитета, те договор у вези са реформом полицијских структура представља континуиран и значајан изазов за БиХ. IPA помаже јачање административних, односно капацитета управе, те обезбјеђује подршку Босни и Херцеговини у активностима на уставној реформи, као и реформи полиције и правосуђа.

Како би наставила подршку по питању испуњења политичких критерија, Европска комисија додатни нагласак ставља на дијалог са цивилним друштвом, развој независних и професионалних медија и очување културне баштине. IPA помаже и у борби против корупције, те Босни и Херцеговини обезбјеђује подршку у испуњењу њених обавеза према повратницима, мањинама и угроженим категоријама.

Неколико економских показатеља дају разлога за забринутост, укључујући високу стопу незапослености и спољне дебалансе. Поред тога, негативни трендови у јавној потрошњи стварају препреке друштвеном и економском опоравку. Како би се држави помогло у испуњавању економских критерија SAP-а, IPA обезбјеђује подршку за стабилизовање макроекономског окружења, те смањење јавне потрошње и унапређење њеног квалитета, како би се створило повољно пословно окружење. Повећању запослености требала би допринијети и реформа система образовања и тржишта рада, те развој истраживачке политике. Подршка везана за испуњење економских услова, се такође пружа и секторима трговине, здравства, малим и средњим предузећима, те локалном економском развоју. Укупно 103,9 милиона евра у оквиру IPA-е намијењено је ублажавању ефеката финансијске и економске кризе у БиХ, кроз сарадњу са међународним финансијским институцијама, те реализацијом активности везаних за развој МСП-а, као и подршку институционалној изградњи регулаторних тијела и тијела задужених за надзор у финансијском сектору.

БиХ је до сада постигла само ограничен напредак у приближавању и усаглашавању свога законодавства и политика рада са *acquisom*. Како би се држави помогло у испуњавању услова из SAP-а, који се односе на *acquis*, IPA помаже у изради и имплементацији стратегија и политика приближавања и усаглашавања са европским *acquisom* у области унутрашњег тржишта, секторских политика дјеловања и правде, слободе и безбједности. IPA нагласак ставља на пољопривреду и рурални развој, транспорт и енергију. Подршка се обезбјеђује и у области заштите околине, инфраструктурног квалитета, царина и опорезивања.

Помоћ у оквиру компоненте која се односи на прекограничну сарадњу, пружа се у сврху подршке учествовању БиХ у сарадњи са својим сусједима (Хрватском, Црном Гором и Србијом), те у прекограничном IPA програму сарадње у јадранској регији са чланицама EU и другим земљама западног Балкана (Албанија, Хрватска, Црна

Гора и Србија), те трансдржавним програмима *Југоисточна Европа* и *Медитеран* Европског фонда за регионални развој (ERDF).

Средњорочни и дугорочни приступ

Европска комисија наставиће пружати подршку Босни и Херцеговини у њеним настојањима на пољу реформе и усклађивања са законима ЕУ како би постала потпуно спремна за преузимање обавеза у оквиру чланства у Европској унији.

Поред тога, *Агенда Европе 2020.* нуди државама у оквиру проширења значајну инспирацију за провођење реформи. Босна и Херцеговина је позвана да размотри приоритете унутар стратегије и изврши прилагођавање главним изазовима у националном контексту. Путем политике проширења пружа се подршка стратегији Европе до 2020. године у дијелу који се тиче проширења унутрашњег тржишта и боље сарадње у подручјима у којима је прекогранична сарадња од кључног значаја.

Како би се повећао утицај помоћи IPA-е и снажније усмјерио нагласак на резултате које је могуће постићи, Европска комисија се одлучила усмјерити на циљне секторе. Секторски приступ ће омогућити сарадњу између донатора и корисника, по могућности под водством власти БиХ, уклонивши тиме дуплирање активности и осигуравши бољу ефикасност и ефективност. Ово би, са друге стране, требало пружити могућност свим странама да усмјере већу пажњу на резултате постигнуте заједничким трудом.

Утврђени су сљедећи приоритети подршке IPA-е за период 2011-2013:

- Подршка јачању владавине права путем пружања помоћи држави у њеним активностима на реформи Сектора правде и на пољу борбе против организованог криминала и корупције.
- Побољшање капацитета и ефикасности јавне управе и успостава професионалне државне службе како би се подупрли напори које држава улаже у унапређење рада институција на свим нивоима власти.
- Подршка друштвеном и економском развоју, посебно пружање помоћи држави у њеним активностима на развоју Сектора малих и средњих предузећа како би се смањила стопа незапослености и извршила реформа образовног система, како би се оквир стручне спреме ускладио са захтјевима тржишта, и остварила улагања у области транспорта и еколошке инфраструктуре.

Како би се испунили приоритети програма у периоду 2011-2013, Европска комисија ће фокусирати своју помоћ првенствено на сљедеће секторе: правосуђе и унутрашњи послови, реформа јавне управе, развој приватног сектора, транспорт, еколошке и климатске промјене, те друштвени развој.

Дужина трајања процеса, којим се нека држава приближава ЕУ, зависи о темпу политичких, економских, те реформи законодавства и управе, које та држава проводи. ЕУ ове напоре подржава, не само кроз финансијску помоћ, него и кроз интензивне савјете и дијалог у области политика. Ипак одговорност за ове промјене је на самој држави, и не зависи искључиво од доступности помоћи донатора.

Активности на координацији рада донатора

У циљу унапређења ефикасности и ефективности у пружању помоћи, кроз координацију рада донатора, Европска комисија и земље чланице ЕУ обезбјеђују координацију програма помоћи за које су надлежне. Та се координација проширила и на међународне финансијске институције и на остале донаторе изван ЕУ. На нивоу БиХ се редовно организују састанци координације са међународним финансијским институцијама, као и са донаторима из и изван ЕУ. Фокус је, углавном, усмјерен на стратешку оријентацију и регионалну димензију IPA

планирања и програмирања. Поред тога се, у контексту IPA одбора, редовно се одржава координација између Европске комисије и држава чланица EU.

Блиска координација се одржава и са Свјетском банком, EBRD-ом, Европском инвестиционом банком (EIB), те Њемачком развојном банком (KfW), посебно у области транспорта, енергије и еколошке инфраструктуре у оквиру којих Европска комисија финансира пројектирање, студије, радове и техничку помоћ која је потребна, како би се испунили услови за добивање финансијских средстава од међународних финансијских институција. Поред тога, Европска комисија и међународне финансијске институције сарађују и у склопу Инвестиционог оквира за западни Балкан (WBIF).

Активности на сарадњи са EIB-ом, EBRD-ом и KfW-ом знатно су унапређене у оквиру активности које се предузимају на ублажавању финансијске и економску кризе. То је довело до израде пакета мјера против кризе у оквиру IPA-е за 2009. и 2010. годину, са циљем ублажавања ефеката међународне економске и финансијске кризе на БиХ, у складу са захтјевом Босне и Херцеговине.

Поред тога, Делегација Европске уније одржава редовну координацију са другим донаторима, кроз билатералне састанке, секторске радне групе и друге секторске форуме у областима попут регионалног развоја и развоја МСП, туризма, реформе правосуђа и малољетничког правосуђа, реформе јавне управе, децентрализованог система имплементације, пољопривреде, повратка, безбједносне реформе, здравства, полне равноправности, социјалне заштите и образовања, питања младих, људских права, информационог друштва и медија, те бројних других области. Описани механизми координације обезбјеђују да помоћ коју пружа Европска комисија и други донатори, дјелују у синергији, те да се у највећој могућој мјери, међусобно допуњују.

Делегација Европске уније, поред тога, пружа подршку и Дирекцији за европске интеграције БиХ и Министарству финансија и трезора БиХ у њиховим настојањима и активностима на координацији рада донатора.

Европска комисија је, скупа са другим донаторима у Босни и Херцеговини и корисничком институцијом, недавно одлучила постепено увести секторски приступ планирању и програмирању IPA помоћи како би се унаприједио ефекат предприступне помоћи и ефикасност координације рада донатора.

Контакт информације

Делегација Европске уније у Босни и Херцеговини

Адреса: Скендерија За

71000 Сарајево, БиХ

Телефон: +387 33 254 700

Факс: +387 33 666 037

E-mail: delegation-bih@eeas.europa.eu

Web-адреса: <http://www.europa.ba/>

Европска инвестициона банка (ЕИБ)

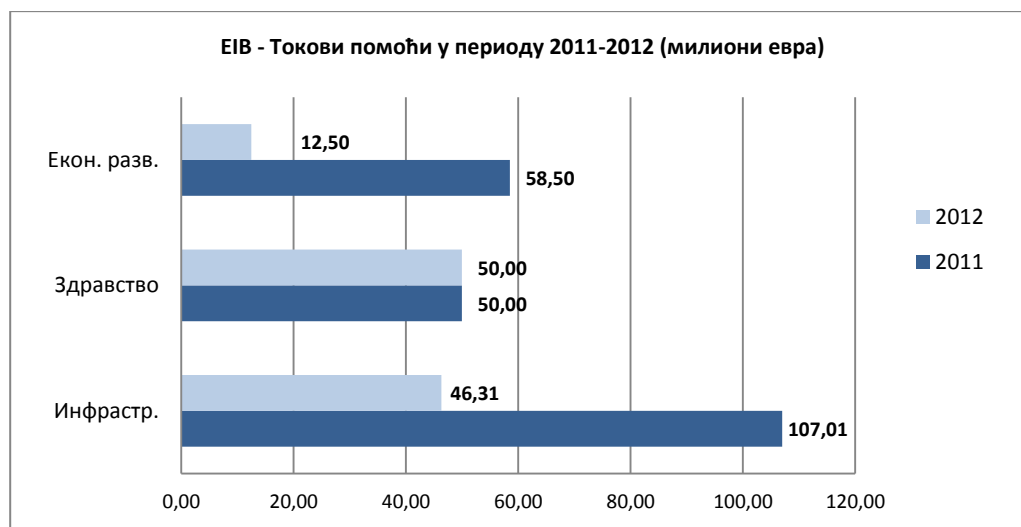
Политички приступ

Европска инвестициона банка је финансијска институција Европске уније за дугорочно финансирање инвестиционих пројеката. Задатак Банке је да даје допринос интеграцији, уравнотеженом развоју и економском и друштвеном јединству земаља чланица ЕУ. Европска инвестициона банка прикупља значајан обим финансијских средстава на тржиштима капитала, које затим посуђује под повољним условима за имплементирање пројеката који унапређују циљеве дефинисане политиком ЕУ. ЕИБ континуирано усклађује своје активности са дешавањима и промјенама у политикама ЕУ. Оперативни план за период 2012-2014 је одговор на околности у окружењу у коме Европа има тежак задатак да процијени негативни утицај економске кризе док у исто вријеме покушава да убрза своју транзицију ка мудријој, еколошки одговорнијој и одрживој економији.

ЕИБ је на западном Балкану активан од 1977. године и данас је један од највећих међународних финансијера у тој регији. ЕИБ је у децембру 2009. године заједно са Европском комисијом, Развојном банком Савјета Европе и Европском банком за обнову и развој успоставио Инвестициони оквир за западни Балкан (WBIF), као заједнички фонд за додјелу грантова и заједничко кредитирање приоритетних инвестиција у регији. Циљ је да се поједностави приступ кредитним средствима путем удруживања и координисања различитих извора финансијских средстава и техничке помоћи.

Главне активности у 2011 и 2012 години

Европска инвестициона банка је издвојила **€215,51 милиона** у 2011. и **€108,81 милиона** у 2012. години. Сва средства су издвојена у облику кредита за пружање подршке у сљедећим секторима: Инфраструктура; Здравство; Економски развој и социјална заштита.

Средњорочни и дугорочни приступ

Европска инвестициона банка је одобрила €30 милиона односно €60 милиона кредита за подсектор МСП-а, и то за финансирање пројеката малих и средњих предузећа (укључујући пројекте из подручја туризма), малих и средње великих компанија, инфраструктурних пројеката мале и средње величине које су промовисале локалне

власти, као и инвестирање у индустријске пројекте било које величине у областима економских знања, енергије и заштите околине, са циљем олакшаног приступа средствима дугорочног финансирања по приступачним каматним стопама.

Такође, Европска инвестициона банка тренутно разматра кредитни споразум са Електропривредом Босне и Херцеговине, Електропривредом Републике Српске АД и Електропривредом Хрватске Заједнице Херцег Босне за инвестирање у трансформацију и унапређење дистрибуционе мреже.

Активности на координацији рада донатора

Европска инвестициона банка, заједно са другим међународним финансијским институцијама, посебно са EBRD, Свјетском банком и Развојном банком Савјета Европе као и другим билатералним донаторима, суфинансира значајне пројекте у регији. Банка такође наставља блиску сарадњу са Европском комисијом и Европском агенцијом за обнову, у циљу припреме и суфинансирања пројеката са буџетским средствима ЕУ која су обезбјеђена кроз нови ЕУ Инструмент за предприступну помоћ (IPA).

Контакт информације

Европска инвестициона банка

Адреса: 98-100, boulevard Konrad Adenauer, L-2950 Luxembourg

Телефон: (+352) 43 79 1

Факс: (+352) 43 77 04

Web-адреса: www.eib.org

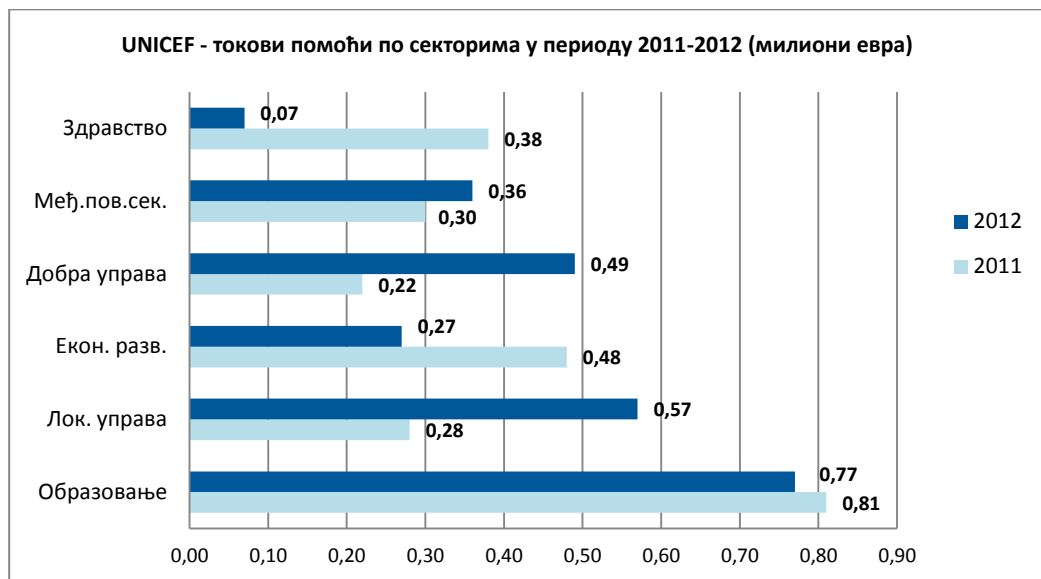
Фонд Уједињених нација за дјецу (UNICEF)

Политички приступ

Акциони план Програма UNICEF-а за Босну и Херцеговину за период 2010-2014 намијењен је рјешавању три кључна развојна питања везана за испуњење права дјеце у Босни и Херцеговини: сиромаштво, социјална искљученост и слабости система. Општи циљ овог Програма представља пружање подршке приоритетима и плановима власти БиХ намијењених јачању социјалне укључености и друштвене кохезије како би се смањила дискриминација и неједнакост међу дјецом и повећао потенцијал за развијање њиховог људског и друштвеног капитала.

Главне активности у 2011 и 2012 години

Поред средстава наведених под *остали донатори*¹⁷³, UNICEF је издвојио **€2,47 милиона** у 2011. и **€2,53 милиона** у 2012. години у следеће секторе: Образовање; Локална управа; Економски развој и социјална заштита; Добра управа и институционална изградња; Међусобно повезани сектори; Здравство.

Програм UNICEF-а за БиХ за период 2010-2014 обухвата **двје програмске компоненте** које су фокусиране на **социјалну укљученост**:

1) Социјалне политике и мониторинг дјечијих права

Сврха ове програмске компоненте је рјешавање недостатака у институционалном капацитету за креирање, провођење и планирање социјалних политика заснованих на чињеницама, на различитим нивоима власти у БиХ. Програм обезбјеђује подршку реформи социјалног сектора и формулисање политика и буџета усмјерених ка угроженој и социјално искљученој дјечи, на основу квантитативне и квалитативне анализе појединачних података и прегледа политика кроз све социјалне секторе. Главна подручја програма укључују социјалну

¹⁷³ Пројекти имплементирани од стране UNICEF-а а финансирани од стране Европске комисије (EC), Шведске/Шведске међународне развојне агенције (Sida), Швајцарске/Швајцарске агенције за развој и сарадњу (SDC), Министарства спољних послова Краљевине Норвешке и Уједињеног Краљевства/Одсјека за међународни развој (DFID). Релевантни износи су наведени засебно под ставком ових донатора.

заштиту и укљученост, израду и анализу социо-економске политике, комуникације за развој (Ц4Д) и успостављање партнерстава за дјечја права.

Социјална заштита и укљученост је кључно подручје како на (I) нивоу политике и на нивоу стратегије са сталном подршком у међусекторским и међувладиним механизмима везаним за социјалну заштиту и укљученост, (II) тако и на општинском нивоу у контексту израде и имплементације акционих планова и модела на овом подручју. Примјеном приступа заснованог на поштивању људских права и методологије активног истраживања, дјеци, породицама и организацијама цивилног друштва омогућено је учешће, давање доприноса и сопствени развој. Подршка Европске уније (EU) има за циљ јачање *Система социјалне заштите и укључености (SPIS)* за породице у Босни и Херцеговини.

У вези са **социјалном и економском политиком рада**, UNICEF ради на јачању капацитета власти на свим нивоима управе, како би се ефективно издвајало довољно средстава за потребе дјеце. Програм такође пружа техничку помоћ за израду интегрисаних политика и стратегија за рјешавање проблема искључености угрожене дјеце и породица и повећава њихов приступ основним услугама социјалне заштите.

UNICEF такође пружа подршку одсјецима за социјалну заштиту у државним и ентитетским министарствима и статистичким заводима у кориштењу поузданих и по полу разврстаних података о дјечи. Ова организација помаже у развоју капацитета, успостави **партнерстава у мониторингу заштите дјечјих права**, на основу стратегија на пољу **комуникација за развој**, друштвене мобилизације и медија.

2) Интегрисани и инклузивни системи за дјецу и породице

Ова програмска компонента има за циљ унапређење и јачање интегрисаних и инклузивних система за угрожену дјецу и њихове породице.

У области Здравље и Развој дјеце у раном дјетињству, UNICEF ради са властима БиХ на изради политика рада, успостави интегрисаних служби међу секторима и рјешавања недостатака који погађају маргинализовану дјецу и породице. Пројекти пружају подршку министарствима здравства, образовања и социјалне заштите, те цивилном друштву како би се оспособили за примјену инклузивних политика рада и стратегија и побољшао рад дјечјих здравствених служби и служби за развој у раном дјетињству; како би се провели акциони планови за имунизацију; и развиле способности за даље јачање капацитета за побољшање нутритивног статуса. *Интегрисани приступ развоју дјеце у раном дјетињству (IESD)* постао је дио развојних активности на нивоу земље, дистрибуисане су анализе стања на ентитетском нивоу, усвојене су ентитетске политике рада у области развоја дјеце у раном дјетињству (ESD) и IESD Центри за интегрисани приступ се фокусирају на маргинализоване групе дјеце и породица.

У области **Заштите дјеце**, UNICEF своје активности фокусира на јачање система заштите кроз децентрализоване службе за укључење и механизме за упућивање. Активности имају за циљ да заштите дјецу и жене од насиља, очувају дјецу унутар њихових породица и промовишу алтернативна рјешења у односу на слање у поправне институције или притварање. Пројекат под називом *Правда за дјецу*, кога финансирају SDC, Sida и UNICEF, подржава израду стратегија и успоставу служби за најугроженије. UNICEF пружа техничку помоћ надлежним министарствима на изради политика рада и провођењу закона, и такође, дјеци која су дошла у сукоб са законом пружа помоћ која је у складу са међународним стандардима.

У оквиру Сектора **Образовања**, UNICEF сарађује са свим партнерима на пружању подршке министарствима образовања, општинама и организацијама цивилног друштва у провођењу политике рада и стратегија на унапређењу квалитета основног образовања, кроз изградњу институционалног капацитета и унапређење стандарда припреме за школовање. У области предшколског образовања, UNICEF ради на мобилизовању

партнера и развоју свијести о важности раног учења (у фебруару 2012. је одржана међународна конференција), са нагласком на развој школских стандарда и капацитета и пружању подршке предшколским програмима на локалном нивоу. Више пројеката има за циљ промоцију инклузивног и међукултуралног образовања. Програм такође ради на јачању способности **младих** преко активности на локалном нивоу, а улажу се напори и на јачању веза између Сектора образовања и тржишта рада. Два заједничка пројекта финансирана из UN Фонда за постизање миленијумских циљева (MDG-F) су већ имплементирана у двије тематске области: (I) 'Култура за развој' гдје се на основу културног наслеђа промовише међуетнички дијалог, рјешавање сукоба и социјална укљученост, и (II) Млади, запошљавање, задржавање младих'.

Средњорочни и дугорочни приступ

Постојећи Програм UNICEF-а за БиХ наставља се на резултате који су постигнути током претходног циклуса, те је усмјерен на секторе од компаративне предности: образовање, рано дјетињство и развој (ESD), социјалну заштиту и инклузију, правду за дјецу, заштиту и здравље дјеце. Програм користи стратегије у којима UNICEF има опште признату стручност. Програм подржава унапређење политика и иновативних приступа на јачању система и на побољшању пружања услуга. UNICEF комбинује функционалне прегледе у подручју буџетирања, анализе законодавства и система мониторинга и евалуације у секторима здравства, образовања, социјалне заштите и правосуђа, везано за заштиту дјеце. Развијен је домаћи капацитет за моделирање и повећање одређеног броја исплативих интервенција. Постоје такође и интервенције усмјерене на праћење дјечјих права које се односе на циљ Комуникације за развој, за покретање позитивних промјена у понашању и ставовима. Омогућено је заговарање активног учешћа на локаним нивоима да се појача јачање мјеста и улоге дјеце, жена и младих. Учвршћени су постојећи партнерски односи и настали нови савези како би се створиле програмске синергије, утицало на додатна средства намијењена дјечи и осигурало ефективно рјешавање питања из области људских права и полне равноправности. Обезбјеђена је подршка да се повежу тијела за имплементацију са међународним мрежама, добрим праксама и изворима техничке помоћи, и да се окупе партнери, доносиоци одлука и друге интересне групе у оквиру надлежних сектора. Такође је обезбјеђена подршка у постављању механизма координације и планова за спремност и начин дјеловања у ванредним ситуацијама.

Програм UNICEF-а за БиХ подржава приоритете дефинисане *Развојном стратегијом БиХ за период 2009-2013, Стратегијом социјалне укључености за период 2008 -2013, и Државним акционим планом за дјецу 2002-2010*. Програм је усаглашен са дефиницијама БиХ приоритета које је потребно испунити за приступање Европској унији (EU). Програм такође подржава и Миленијумску декларацију, Миленијумске развојне циљеве као и принципе и циљеве програма *'Свијет по мјери дјетета'*. Он одговара на захтјеве који се односе на испуњење међународних обавеза Босне и Херцеговине, укључујући Конвенцију о правима дјетета, UN Одбор за елиминацију дискриминације против жена (CEDAW) и закључке Регионалних консултација из Љубљане за студију Уједињених нација о насиљу против дјеце у Европи и централној Азији. Програм такође одражава приоритете средњорочног стратешког плана UNICEF-а за период 2006-2013. Нагласак је стављен на смањење диспаритета и досезање до највише маргинализованих група дјеце и жена као одговор на препоруке UN Одбора за права дјетета.

Активности на координацији рада донатора

UNICEF учествује у активностима на састанцима координације донатора ради јачања партнерских односа, стварања синергија, оптимизације програмских резултата како би питања из области људских права и полне равноправности била ефективно заступљена у оквиру развојних активности.

Сарадња са Делегацијом EU и представницима свих нивоа власти у БиХ, била је од кључне важности за јачање Система социјалне заштите и укључености (SPIS) у БиХ. UNICEF је учествовао у заједничкој Иницијативи за

успоставу система праведног образовања у БиХ и предсједава састанцима Међународног форума за координацију образовања. UNICEF такође блиско сарађује са властима БиХ на свим нивоима, Шведском/Sida, Швајцарском/SDC, Високим судским и тужилачким савјетом као и другим партнерима, у јачању система правосуђа у БиХ (тј. преко међуресорне групе за малољетничко правосуђе и управног одбора за пројекат малољетничког правосуђа).

У оквиру Сектора Здравства, UNICEF пружа подршку и учествује у радној групи или састанцима координације који се односе на имунизацију, развој у раном дјетињству, интервенције у раном дјетињству (да се открију застоји у развоју) и исхрану.

UNICEF учествује у међуресорним координационим механизмима UN-а (као што су састанци UN-овог тима у земљи) и иницијативама у оквиру заједничких програма. Ово укључује заједничке програме финансиране од MDG Фонда које подржава Влада Шпаније у областима демократске економске управе; културе и развоја; и запошљавања и задржавања младих.

UNICEF предсједава радном групом UN-а која се бави питањима Рома, те се повезује са кључним актерима у тој области.

UNICEF такође пружа подршку у успостављању механизма координације и резервних планова за дјеловање у случају ванредних ситуација у земљи.

Контакт информације

Фонд Уједињених нација за дјецу (UNICEF)

Адреса: Колодворска 6

71000 Сарајево, БиХ

Телефон: +387 33 723 300

Факс: + 387 33 642 970

E-mail: sarajevo@unicef.org

Web-адресе: www.unicef.org/bih; www.unicef.ba

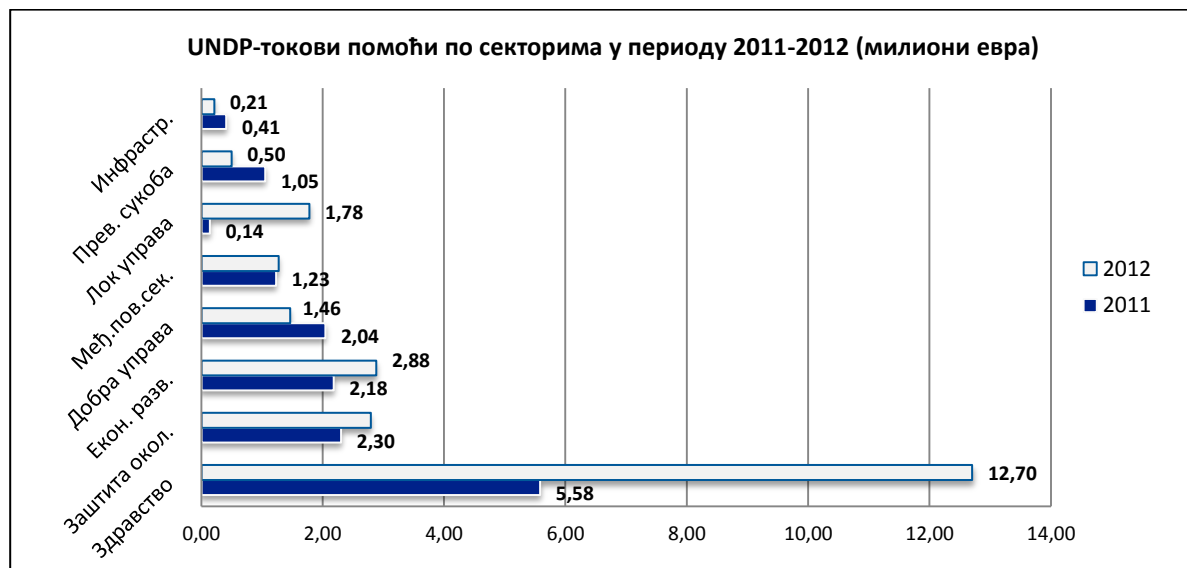
Развојни програм Уједињених нација (UNDP)

Политички приступ

Политички приступ UNDP-а је у потпуности усаглашен са Акционим планом Програма UNDP-а за БиХ (CPAP), договореним Оквиром Уједињених нација за развојну помоћ (UNDAF), те са приоритетним подручјима које су домаће власти дефинисале *Стратегијом развоја БиХ* и *Стратегијом социјалне укључености*. UNDP ће наставити пружати подршку властима БиХ у процесу њеног приступања Европској унији и у том процесу ће се усмјерити на подручја у којим UNDP има компаративне предности, са нагласком на развој капацитета, развој приватнога сектора кроз инклузивни тржишни приступ, полну равноправност, одрживи развој и приступ развоју заснованом на поштивању људских права. Акциони план Програма UNDP-а за БиХ за период 2010-2014, усвојен од стране свих нивоа власти БиХ, резултат је широког консултативног процеса са релевантним партнерима на свим нивоима власти, цивилног друштва и другим партнерима. Акциони план представља начелни оквир провођења активности UNDP-а у Босни и Херцеговини. CPAP је подијељен у четири основне програмске области: регионални и рурални развој, управа и социјална укљученост, околина и енергија, те безбједност људи и правосуђе. Сектори приказани у графикону испод уграђени су у споменуте четири области CPAP-а.

Главне активности у 2011 и 2012 години

UNDP је издвојио **€14,93 милиона** у 2011. години и **€23,58 милиона** у 2012. години у сљедеће секторе: Здравство, Заштита околине; Економски развој и социјална заштита; Добра управа и институционална изградња, Међусобно повезани сектори; Локална управа; Превенција и рјешавање сукоба, мир и безбједност; те Инфраструктура.

Рурални и регионални развој

Као дио његовог Кластера за рурални и регионални развој, UNDP и даље наставља са активностима усмјереним ка смањењу незапослености, сиромаштва и социјалне искључености путем економског развоја и стварања дохотка, на унапређење локалне управе као и интеграције најугроженијих група становништва у развојним процесима.

Подршка економском развоју у највећој мјери се односи на рурални развој, укључујући иницијативе за стварање дохотка засноване на методологији вриједносних ланаца, кроз пружање техничке помоћи прехрамбеним и пољопривредним произвођачима како би повећали своју конкурентност, као и активности које се односе на унапређење руралне инфраструктуре. Осим тога, подршка се пружа за унапређење квалитета хране и безбједносних стандарда, повећање извозног капацитета и омогућавање лакшег приступа тржишту ЕУ

У вези локалне управе, подршка се пружа за консолидацију локалног нивоа стратешког планирања у свеукупне стратешке оквире и оквире стратешког планирања виших нивоа власти, како би се омогућила ефикасна реализација локалних друштвено-економских приоритета. Поред тога, капацитети и вјештине локалне управе се систематски унапређују како би допринијели бољем пружању услуга, управљању локалног развоја и ефикасној апсорпцији средстава ЕУ-е.

Посебан нагласак стављен је на јачање дијалога и сарадњу између локалне управе и цивилног друштва, као би се потакао глас грађана у развојим процесима и подржале грађанске иницијативе које доприносе бољем квалитету живота. Потребе и приоритети најугроженијих група, укључујући повратнике и расељена лица се рјешавају путем обнове основне инфраструктуре и стварањем прилика за њих да могу да остваре доходак и да учествују на тржишту.

Информација везана за средства руралног и регионалног Кластера

Средства потрошена у 2011. години:

- Економски развој: USD 3,761,636
- Међусобно повезани сектори: USD 735,088
- Локална управа: USD 1,855,143

Средства планирана у 2012. години:

- Економски развој: USD 4,000,000.00
- Међусобно повезани сектори: USD 1,000,000.00
- Локална управа: USD 1,700,000.00

Социјална укљученост и Демократска управа

Ова програмска област састоји се од комбинације иницијатива на пољу стратешке политике рада, систематске изградње капацитета и циљних служби које подржавају угрожене групе. Кроз програм који комбинује два комплементарна сектора, UNDP пружа подршку властима на нивоу БиХ, ентитеским и локалним властима да постигну више стандарде ефикасности, посебно у области доношења политика, јавним финансијама и управљању људским ресурсима.

Путем провођења инклузивнијих политика усмјерених на грађане и законодавство које је везано за приступање ЕУ, овај Сектор пружа подршку активностима усмјереним на социјално искључене и угрожене групе, укључујући сиромашне у руралном подручју, инвалидне особе, повратнике, старије, Роме, итд.

Посебан нагласак је био и биће стављен на омладину, особе са инвалидитетом и Роме, као и на даље јачање социјалних услуга на локалном нивоу. Поред тога, путем овог програмског подручја, UNDP ће и даље пружати подршку властима БИХ у испуњењу њихових обавеза у провођењу међународних конвенција и уговора као што су Конвенција Уједињених нација о правима особа са инвалидитетом и Декада Рома, као и у провођењу предстојећих изазова и обавеза из процеса приступања ЕУ.

Иако је Босна и Херцеговина земља са ниском учесталости HIV/AIDS и туберкулозе (за обе болести учесталост је испод 1%), још увијек постоји потреба са фокусираним активностима у овом пољу како би се на најефикаснији начин превенирало ширење зараза у земљи. Као главни примаоц GFTAM грантова, UNDP је проширио своју

подршку институцијама БиХ да успоставе потребне системе за превенцију и третман HIV/AIDS и туберкулозе, укључујући подизање свијести и едукацију становништва. Главни изазов који је потребно рјешити у предстојећем периоду је да се обезбједи тренутни ниво доступних услуга за циљно становништво у периоду после истека GFTAM грантова (крај 2015. године) и довољно финансирање из домаћих извора.

Информација у вези средстава Социјалне укључености и Демократске управе

Средства потрошена у 2011. години:

- Економски развој: USD 1,608,319.62
- Добра управа и институционална изградња: USD 630,766.31
- Здравство: USD 7,793,072.17

Средства планирана у 2012. години:

- Економски развој: USD 1,671,382.20
- Добра управа и институционална изградња: USD 93,184.44
- Здравство: USD 17,747,233.14

Енергија и заштита околине

Енергија и заштита околине су основне компоненте напретка када се реферира на земље као што је Босна и Херцеговина. Како је свјесност у погледу повезаности између околине и развоја на ниском нивоу, активности у овом подручју су прилично ограничене у БиХ. Кластер енергије и заштите околине је препознао овај проблем и фокусирао подршку на развој људских и финансијских ресурса, како би обезбједили да Босна и Херцеговина може да очисти и заштити своју околину на одржив начин, искористи своје природне ресурсе како би остварила сигуран економски раст и одржив извор прихода свом становништву, као и да испуни услове из EU *acquis-a*.

Крајњи циљ UNDP-овог Кластера енергије и заштите околине у Босни и Херцеговини је да у основи промијени однос према питањима која се односе на заштиту околине и одрживу енергију, са садашње перцепције да то представља проблем и терет, на перцепцију да то представља важан развојни потенцијал у будућности. Посебно, ово укључује пружање подршке Босни и Херцеговини у сљедећем:

1) Климатске промјене

- Припрема локализованог модела климатских промјена за БиХ
- Припрема мјера *Развој ниске емисије угљен диоксида (LED)/Одговарајућих мјера за ублажавање на националном нивоу (NAMAs)* за кључне секторе и *Стратегије адаптације за БиХ*
- Припрема Другог националног извјештаја за UNFCCC
- Испуњавање осталих међународних обавеза према конвенцијама и споразумима

2) Енергетска ефикасност и обновљива енергија

- Увођење система управљања енергијом у јавним зградама на општинском нивоу
- Провођење пројеката за уштеду енергије и енергетску ефикасност у јавним зградама
- Уклањање препрека и демонстрација користи од већег кориштења обновљивих извора енергије као што су биомаса и соларна енергија
- Укључивање енергетске ефикасности у све активности UNDP-а у земљи

3) Капацитети за управљање и планирање животне околине

- Повећање општинских капацитета за планирање, приоритизацију и финансирање животне околине и енергије
- Повезивање активности које се односе на животну околину и енергију, на локалном, ентитетском и нивоу БиХ власти.

- Обезбјеђење доступних, сигурних и одрживих система водоснабдијевања и санитације вода у БиХ општинама
- Омогућавање прилика за економску добит из биоразноликости и природних вриједности за грађане БиХ
- Ефикасно управљање и искориштавање економских потенцијала заштићених подручја
- Припрема и усвајање опсежних студија за водоснабдијевање општина
- Развој капацитета за побољшано управљање компанија за водоснабдијевање и канализацију

4) Одрживо финансирање приоритета у области заштите околине

- Измјене легислативе о средствима намијењеним заштити околине у Федерацији БиХ и Дистрикту Брчко
- Усклађивање легислативе ентитета и Дистрикта Брчко у овом пољу, као и њено прилагођавање *EU acquis*-у.

Информација везана за средства Кластера енергије и заштите околине

Средства потрошена у 2011. години:

- Економски развој и социјална заштита: USD 1,631,863
- Заштита околине: USD 1,126,445
- Локална управа: Акционо планирање локалне заштите околине: USD 779,949

Средства планирана у 2012. години:

- Економски развој и социјална заштита: USD 913,702
- Заштита околине: USD 2,856,164
- Локална управа: USD 222,276

Правосуђе и безбједност

Циљ Програма је да се обезбиједи независне и ефикасне правосудне институције, приступ правди и задовољењу правде, те на побољшању безбједности грађана у Босни и Херцеговини, у складу са захтјевима процеса евроатлантских интеграција, како је дефинисано Споразумом о стабилизацији и придруживању и Стратегијом европског партнерства. Његов циљ је трострук и подразумијева следеће:

- изградња капацитета институција БиХ и унапређење правосудних служби, служби за провођење закона, те служби за заштиту људских права, што подразумијева стварање безбједнијих животних заједница;
- подршка грађанима Босне и Херцеговине, у првом реду, жртвама, свједоцима и угроженим групама; смањење ризика и пријетњи од природних несрећа и најдиректнијих ратних насљеђа, попут оружја, остатака експлозивних средстава и мина.

Пројекти у области безбједности и правосуђа проводе се у партнерству са институцијама БиХ које су примарни корисници иницијатива, а укључују институције на БиХ и на ентитетском нивоу. Конкретне активности подразумијевају и биће фокусиране на следеће:

- изградња одговорних и ефикасних судских капацитета, институција тужилаца и заштите људских права како би могле процесуирати ратне злочине, насиље засновано на полу и сексуално насиље, те друге сложене предмете кроз специјализоване обуке и канцеларије за подршку свједоцима на локацијама приоритетних судова и канцеларија тужиоца и успостава Центара за бесплатну правну помоћ на 4 локације;
- подршка у изради Државне стратегије у области транзиционог правосуђа и политика транзиционог правосуђа које подразумијевају дефинисање механизма за говор истине и утврђивање чињеница, накнаде и сјећања на жртве рата;

- специјализоване обуке за агенције које проводе закон у циљу повећања ефикасности и рјешавања великог броја предмета насиља заснованог на полу и сексуалног насиља, те јачање превентивних мјера;
- подршка мјерама превенције против оружаног насиља путем успостављања механизма упућивања и форума за безбједност заједнице и економско оснаживање жртава насиља који укључују пројекте генерисања прихода за склоништа;
- изградња националних капацитета за деминирање и касетну муницију путем израде инклузивног ревидираног Закона о деминирању БиХ и успоставе капацитета за национални тендер за деминирање и рашчишћавање земљишта ;
- смањење војних залиха и количина нестабилне муниције кроз индустријску демилитаризацију и уништење нестабилне муниције;
- унапређење локалних капацитета како би се ефикасно ријешило смањење ризика од природних несрећа путем техничке подршке највише погођеним општинама и заједницама како би се повећала превенција и одговорност у односу на поплаве.

Информација везана за средства Кластера правосућа и безбједности:

Средства потрошена у 2011. години:

- Превенција сукоба: USD 5,097,662.74

Средства планирана у 2012. години:

- Превенција сукоба: USD 2,284,982.98

Генерална информација UNDP-а у вези средстава потрошених у 2011. години и планираних за 2012. годину:

Средства потрошена у 2011. години:

- Економски развој и социјална заштита: USD 7,000,818.62
- Међусобно повезани сектори: USD 735,088.00
- Локална управа: USD 2,635,092.00
- Добра управа и институционална изградња : USD 630,766.31
- Заштита околине: USD 1,126,445.00
- Здравство: USD 7,793,072.17
- Превенција сукоба: USD 5,097,662.74

Средства планирана у 2012. години:

- Економски развој и социјална заштита: USD 6,585,084.20
- Међусобно повезани сектори: USD 1,000,000.00
- Локална управа: USD 1,922,276.00
- Добра управа и институционална изградња: USD 93,184.44
- Заштита околине: USD 2,856,164.00
- Здравство: USD 17,747,233.14
- Превенција сукоба: USD 2,284,982.98

Средњорочни и дугорочни приступ

Као што је претходно наведено, нагласак програма UNDP-а детаљно је дефинисан Акционим планом Програма за БиХ, који су одобриле власти БиХ. Све иницијативе споменуте у наведеном документу од кључне су важности за постизање средњорочних и дугорочних развојних циљева, у вези са мандатом UNDP-а.

Активности на координацији рада донатора

Сарадња Канцеларије UNDP-а у БиХ са међународним организацијама, укључујући Европску комисију, Sida-у, SDC и Владе Холандије, Шпаније и Норвешке, наставља се у оквиру низа пројеката, који ће се проводити током и након 2012. године. Четири пројекта MDG-Фонда улазе у финалну фазу и очекује се да ће бити окончани у 2013. години. Даља консолидација сарадње и координације у оквиру тима UN-а у БиХ резултовала је осмишљавањем извјесног броја нових заједничких активности и програма.

Контакт информације

Развојни програм Уједињених нација (UNDP)

Адреса: Маршала Тита 48

71000 Сарајево, БиХ

Телефон: +387 33 563 800

Факс: +38733 552 330

E-mail: info@undp.ba

Web-адресе: www.undp.ba; www.undp.org

Свјетска банка

Политички приступ

Након реализације успјешне сарадње са БиХ током периода постконфликтне реконструкције, Група Свјетске банке остаје посвећена наставку континуираног партнерства са БиХ властима, у настојању изналажења рјешења економских и друштвених изазова, са којим се земља тренутно суочава. Новом Стратегијом партнерства са БиХ за период 2012-2015, Група Свјетске банке подршку планира усмјерити у три области које се међусобно подржавају:

- **Конкурентност:** подршка економском расту кроз рјешавање уских грла у остваривању конкурентности и бржем производном расту (као што су подршка макроекономској стабилности, инвестиције у наводњавању, земљишна регистрација, регионални транспорт и кроз олакшавање приступа МСП-а изворима финансирања);
- **Социјална укљученост:** наставак подршке побољшању животног стандарда, што укључује примарну здравствену заштиту и лакши приступ основним услугама за шире слојеве друштва, подршка реформи програма социјалне помоћи што би требало омогућити усмјеравање помоћи према истински угроженим дијеловима популације и јачање пензионог система;
- **Одрживост околине:** подршка пројектима који би требали обезбједити одрживо кориштење природних ресурса, као што су вода и шуме, са којима је БиХ неубичајено обдарена, као и припрема за све већи ризик од поплава и суша.

Главне активности у 2011 и 2012 години

Свјетска банка је издвојила **€58,72 милиона** у 2011. и **€43,06 милиона** у 2012. години (до маја) у сљедеће секторе: Економски развој и социјална заштита; Инфраструктура; Пољопривреда и шумарство; Добра управа и институционална изградња; Заштита околине; Здравство.

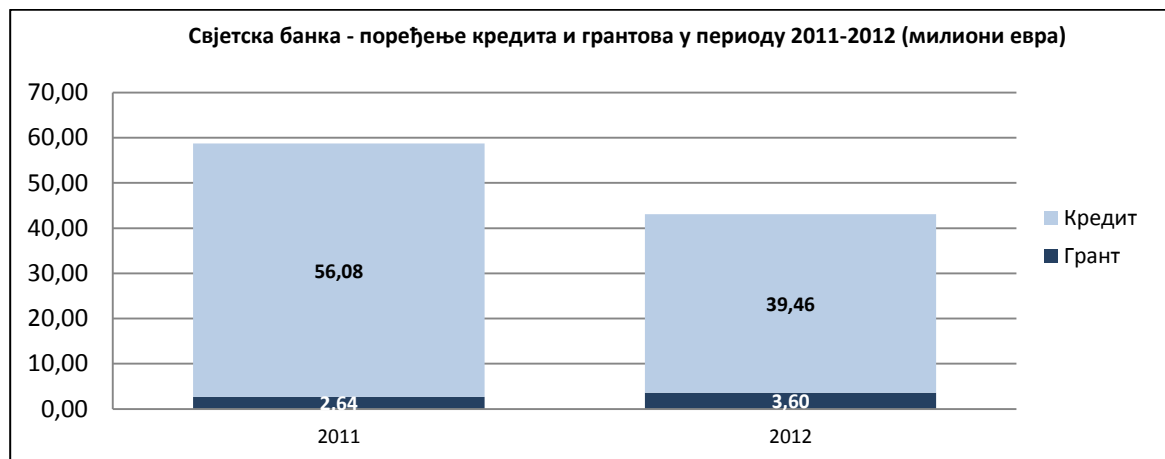
Портфолио активних пројеката Свјетске банке у БиХ се тренутно састоји од 10 инвестиционих операција са издвојеним средствима у укупном износу од 386,3 милиона USD. Портфолио се састоји од 5 IDA¹⁷⁴ кредита (103 милиона USD), три IBRD¹⁷⁵ кредита (265 милиона USD), и три GEF¹⁷⁶ гранта (18,3 милиона USD).

¹⁷⁴ Међународна асоцијација за развој (IDA) – кредити без камата са дугорочном отплатом.

¹⁷⁵ Међународна банка за обнову и развој (IBRD) – дуги рок отплате и каматна стопа везана за LIBOR.

¹⁷⁶ Глобални фонд за заштиту околине (GEF)

Заштита околине

Тренутно се у БиХ имплементирају три пројекта финансирана из GEF грант средстава у складу са дефинисаним приоритетима земље из области заштите околине: *Заштита квалитета воде* (8,90 милиона USD), суфинансирана од Sida-е у износу од 3.5 милиона USD, и 1.5 милиона USD од стране EU) који ће помоћи да се заштите ријеке Неретва и Босна од градског загађења; *Заштићена шумска и планинска подручја* (3,40 милиона USD) и *Пројекат управљања Неретвом и Требишњицом* (6 милиона USD). Посљедњи је регионални пројекат који има за циљ да обезбједи механизме за ефикасну и праведну дистрибуцију воде међу корисницима на прекограничном нивоу и да побољша екосистеме и биоразноликост сликова путем побољшаног управљања водним ресурсима. Свјетска банка је такође водећа агенција у пружању подршке реформи управљања чврстим отпадом у БиХ. Као наставак успјешно проведених активности *Пројекта управљања чврстим отпадом*, у оквиру којег је изграђено шест регионалних депонија у корист 1,7 милиона грађана, *Други пројекат управљања чврстим отпадом* (40 милиона USD, суфинансиран од EU у износу од 10.2 милиона EUR, и паралелно суфинансиран од Sida-е у износу од 10 милиона EUR) наставља побољшавати доступност, квалитет, безбједност околине и финансијску одрживост служби за управљање чврстим отпадом у БиХ. *Сарајевски пројекат управљања отпадним водама* (35 милиона USD, суфинансиран од EU у износу од 13 милиона EUR) ће помоћи у унапређењу система управљања отпадним водама у Кантону Сарајево, и смањити загађеност ријеке Миљацке и ријеке Босне. Тренутно је у припреми *Програм екологије Јадранског мора* финансиран из GEF гранта (20 милиона USD), регионални Пројекат за смањење истицања хранљивих састојака (нутриената) на активним мјестима путем управљања отпадним водама и третмана филтрирања чврстог отпада. Пројекат ће директно допринијети смањењу загађења и побољшању квалитета воде у приобалним водама изузетно осјетљиве медитеранске подрегије.

Инфраструктура и енергија

Два недавно окончана пројекта у овом Сектору укључују: *Пројекат ECSEE APL3* (36 милиона USD) који је омогућио учешће БиХ у Енергетској заједници Југоисточне Европе (ECSEE), кроз улагања у побољшања безбједности ријечних брана, смањење штетног утицаја на околину и обнову система дистрибуције; и Пројекат *Инфраструктура и безбједност путева* (25 милиона USD) који је омогућио обнову 240 км путева у БиХ.

Пољопривреда

Пројекат пољопривредног и руралног развоја (21 милион USD) има за циљ да помогне БиХ да ојача капацитет институција на нивоу БиХ и ентитетском нивоу, како би се унаприједиле услуге које се пружају пољопривредницима. Недавно одобрени *Пројекат развоја наводњавања* (40 милиона USD) требао би

побољшати учинак система наводњавања и рад институција за наводњавање које пружају подршку пољопривредним произвођачима.

Здравство

Свјетска банка наставља да пружа подршку реформама у Сектору здравства. *Пројекат унапређења Сектора здравства* (27 милиона USD) има за циљ да побољша ефикасност здравственог система кроз реструктурисање и јачање примарне здравствене заштите у складу са моделом породичне медицине.

Добра управа

Већина активности које финансира Свјетска банка у БиХ, обухвата активности које се односе на јачање управљања у јавном сектору. Посебно, *Пројекат земљишних књига* (15 милиона USD) омогућио је развој транспарентних земљишних тржишта кроз регистровање права на некретнине и комплементарне политике рада. Пројекат *Инвестиционе климе и институционалног јачања* (ICIS), у износу од 4.9 милиона USD, ради на промовисању услова за унапређење конкурентности у БиХ да се омогући предузетнички раст и развој путем унапређења система инспекције. Пројекат *Јачања заштите потрошача у банкарском и сектору микрофинансирања* (249,900 USD) је учествовао у изради и имплементацији програма који за циљ има унапређење заштите потрошача, кроз јачање правног и регулаторног оквира за заштиту потрошача и унапређење институционалног оквира за рјешавање ових питања у банкарству и микрофинансијама.

Економски развој и социјална заштита

Пројекат под називом *Социјална безбједносна мрежа и подршка запошљавању* (15 милиона USD) имплементира се у циљу јачања капацитета институција задужених за циљане готовинске трансфере и обезбјеђења ефикасних услуга служби за запошљавање на изналажењу радних мјеста за 10,000 угрожених особа, које активно траже посао. Такође, кредитна линија од 190 милиона USD (оригинални кредит у износу од 70 милиона USD, и додатно финансирање у износу од 120 милиона USD) има за циљ обезбјеђење лакшег приступа финансијским средствима за МСП-а; омогућавајући банкама да наставе давати кредите МСП-а у окружењу ограниченог финансирања због утицаја кризе из Еврозоне на финансијски сектор.

Средњорочни и дугорочни приступ

Пројекти који су тренутно у фази припреме и који су планирани да буду одобрени у фискалној 2013. години (ФГ) обухватају: наставак *Пројекта регистрације земљишта* (30 милиона USD), и пројекат регионалног транспорта *Санација водотока ријеке Саве* (31 милион USD, суфинансиран од стране ЕУ у износу од 5.6 милиона EUR) и регионални *Програм екологије Јадранског мора* финансиран из GEF гранта (20 милиона USD). У складу са регионалном *Иницијативом Западног Балкана за управљање поплавама и сушом* која је у фази припреме, очекује се да ће у ФГ 13 започети припреме *БиХ Пројекта за краткорочну заштиту од поплава и ублажавање посљедица од поплава*. Поред овога, Свјетска банка је спремна да помогне властима БиХ у провођењу структурних реформи за ублажавање утицаја економске кризе путем Зајма за развојну политику (у износу до 200 милиона USD). Пројекти у које ће бити усмјерена подршка у 2014. и 2015. години биће идентификовани након консултација са БиХ властима.

Активности на координацији рада донатора

Поред учешћа у кварталним састанцима Форума за координацију донатора, Свјетска банка такође учествује и у неколико активности на координацији донатора на нивоу сектора. Посебно треба споменути секторску координацију у оквиру енергетског сектора, за који су координисано обезбјеђена значајна финансијска средства донатора. Сектор пољопривреде такође представља добар примјер координације донатора. У оба сектора домаће институције су играле водећу улогу у координацији рада донатора.

Поред овога, Свјетска банка одржава неформалне периодичне састанке координације са међународним финансијским организацијама активним у Босни и Херцеговини (EBRD, EIB, KfW, СЕБ, ММФ, Свјетска банка) као и са другим развојним партнерима, понајприје са Sida-ом и USAID-ом, како би кроз бољу координацију и партнерски однос постигла оптималне резултате у оквиру различитих програма.

Контакт информације

Свјетска банка

Адреса: Фра Анђела Звиздовића 1, Б17

71000 Сарајево, БиХ

Телефон: +387 33 251 500

Факс: +387 33 226 945

Е-mail: mailto:bosnia@worldbank.org

Web-адреса: www.worldbank.ba

Извјештај *Преглед активности донатора 2011 - 2012* даје свеобухватан преглед пројеката и програма, финансираних од стране чланова Форума за координацију донатора (DCF), као и анализу стања и реформи које се проводе у оквиру десет сектора у Босни и Херцеговини за период јануар 2011 - јули 2012. године.

Глобална финансијска и економска криза одразила се на економију БиХ и у периоду 2011-2012 године додатно утицала на смањење Службене помоћи за развој (ODA помоћ) додијељене Босни и Херцеговини.

Чланови Форума за координацију донатора (DCF) у БиХ издвојили су у **2011. години €541,36 милиона** ODA помоћи, од чега **€171,26 милиона у облику гранта**, и **€370,10 милиона у облику кредита а до краја јула 2012. године €443,68 милиона** од чега **€176,31 милион у облику гранта**, а **€267,37 милиона евра у облику кредита**.

Издвајања ODA помоћи у 2011. години показује велики пад у односу на претходни период, при чему је само у поређењу са 2010. годином, дошло до смањења помоћи за €133,37 милиона.

Билатерални донатори су у 2011. години издвојили €108,27 милиона, односно 20% од укупног износа ODA помоћи, а мултилатерални донатори, укључујући међународне финансијске институције, €433,09 милиона, односно 80%. Сличан тренд забиљежен је и у 2012. години.

У периоду јануар 2011 - јули 2012. године највећи удио ODA помоћи усмјерен је у *секторе инфраструктуре, економског развоја и социјалне заштите и здравства*, чије финансирање су кредитним средствима обезбједиле EIB, EBRD и Свјетске банка, три највеће међународне финансијске институције, као и билатерални донатор, Њемачка. Највише помоћи у облику грантова обезбједиле су EU/EC, САД/USAID, Шведска/Sida, Њемачка и UNDP.

У извјештајном периоду забиљежен је неуједначен ниво напретка у провођењу реформи у оквиру десет сектора у Босни и Херцеговини, при чему је у већини сектора позитиван помак забиљежен у области законодавства, и његове хармонизације са *acquis*-ом.

Извјештај *Преглед активности донатора 2011 - 2012* припремило је Министарство финансија и трезора /Сектор за координацију међународне економске помоћи, у сарадњи са представницима институција Босне и Херцеговине и донатора у БиХ, чланова Форума за координацију донатора (DCF).

Извјештај је усмјерен на активности и финансијске портфолије DCF чланова и због тога не обухвата активности свих донатора у Босни и Херцеговини.

Информације и статистички подаци представљени у *Извјештају* заснивају се на финансијским подацима о пројектима/програмима, које су DCF чланови унијели у DCF базу података, као и одговорима на упитнике, достављене од стране институција Босне и Херцеговине и донатора у БиХ. Иако су финансијске податке, као и наративни дио, потврдили учесници у припреми Извјештаја, ипак постоји могућност грешке.

- Студија о политици пољопривредног сектора у Босни и Херцеговини, Свјетска банка
- Анализа спољнотрговинске размјене Босне и Херцеговине за 2011. годину, Министарство спољне трговине и економских односа
- БиХ Veason Scheme, проспект, VI круг, Савез општина и градова Републике Српске и Савез општина и градова Федерације Босне и Херцеговине
- Билтен Министарства одбране и Оружаних снага БиХ, април 2012.
- Билтен Министарства одбране и Оружаних снага БиХ, септембар 2012.
- Брошура Министарства одбране и Оружаних снага БиХ, април 2011.
- Цивилно друштво у Босни и Херцеговини - Како напријед, Програм волонтера Уједињених нација (UNV)
- Конкурентност у пољопривредном сектору у Босни и Херцеговини – Шведска / Sida
- Економски и фискални програм 2011-2013, Дирекција за економско планирање Савјета министара БиХ
- Економски трендови, Јануар-Јуни 2012, Дирекција за економско планирање Савјета министара БиХ
- Федерални план управљања отпадом 2012-2017, Федерално министарство околине и туризма
- Коначна процјена: Унапређење културног разумијевања у Босни и Херцеговини, UNDP, UNICEF и UNESCO
- Финансијска писменост у Босни и Херцеговини : аналитички извјештај, Свјетска банка
- Извјештај о напретку БиХ у 2012, Европска комисија
- Извјештај о провођењу Аархуске конвенције, Министарство спољне трговине и економских односа
- Главни резултати Пројекта управне одговорности САД/USAID, Шведска/Sida и Амбасада Краљевине Холандије
- Мапа пута и план активности за укључивање БиХ у ЕУ програме за цјеложивотно учење и млади у акцији (до 2013. године)
- БиХ Мит и стварност цивилног друштва, IBNI / Фондација за социјално укључивање у Босни и Херцеговини
- Одлука о усвајању Оквирне политике унапређења раног раста и развоја дјеце у Босни и Херцеговини, Службени гласник БиХ 36/12
- Основе квалификационог оквира у Босни и Херцеговини, Министарство цивилних послова
- План активности за јачање основних капацитета за дјелотворну имплементацију Међународних здравствених прописа (2005) у Босни и Херцеговини 2011-2013, Министарство цивилних послова
- Стратегија обуке за јединице локалне самоуправе у Федерацији Босне и Херцеговине 2011-2015, Влада Федерације Босне и Херцеговине
- Стратегија противминског дјеловања Босне и Херцеговине 2009 - 2019, Министарство цивилних послова
- Стратегија у области миграција и азила и Акциони план за период 2012 - 2015 година, Министарство безбједности
- Стратегија учења о предузетништву у образовним системима у Босни и Херцеговини, Службени гласник БиХ 31/12
- Стратегија управљања водама Федерације Босне и Херцеговине 2010 -2022, Федерално министарство околине и туризма
- Стратегија успоставе CERT-а у Босни и Херцеговини, Министарство безбједности БиХ
- Стратегија за одговор на HIV и AIDS у Босни и Херцеговини 2011-2016, Министарство цивилних послова БиХ
- Стратегија за превенцију, третман и контролу малигних неоплазми у Федерацији Босне и Херцеговине 2012-2020, Федерално министарство здравства

- Стратегија за заштиту околине Федерације Босне и Херцеговине 2008-2018, Федерално министарство околине и туризма
- Стратешки план развоја здравства у Федерацији Босне и Херцеговине у периоду од 2008. до 2018. године, Федерално министарство здравства
- Стратешки правци развоја образовања у Босни и Херцеговини, са планом имплементације 2008-2015, Службени гласник БиХ 63/08
- Упоредна анализа приступа правима избјеглица и расељених особа, Министарство за људска права и избјеглице
- Утицај кризе на плате у Босни и Херцеговини, Међународна организација рада (ILO)
- Закон о професионалној рехабилитацији, оспособљавању и запошљавању инвалида у Републици Српској, Службени гласник РС 37/12
- Закон о здравственој заштити у Федерацији Босне и Херцеговине, Службене новине ФБиХ 46/10